Lei 8,50

POVESTIRI STRANII

scorpionul

POVESTIRI STRANII

POVESTIRI STRANII

Pagini antologice din literatura Anglo-Saxonă

În Românește de
MIHAI RĂDULESCU
ŞI
GRIGORE NĂSTASE

EDITURA DACIA
CLUJ 1973

Coperta de L. BARDÓCZ

WILLIAM WILKIE COLLINS (1824—1889)

POVESTEA CĂLĂTORULUI DESPRE UN PAT TERIBIL DE STRANIU

(The Traveller's Story of a Terribly Strange Bed)

La scurt timp după ce mi-am terminat studiile la colegiu, mi s-a întîmplat să mă aflu la Paris cu un amic englez. Eram amîndoi tineri pe atunci şi mă tem că duceam o viaţă mai degrabă nesăbuită în încîntătorul oraş ales ca reşedinţă a noastră. Într-o noapte, hoinăream alene prin vecinătatea lui *Palais Royal**, întrebîndu-ne la ce soi de distracţie am putea recurge după o raită pe acolo. Amicul meu propuse o vizită la Frascati, dar sugestia nu era pe gustul meu. Cunoşteam pe de rost, cum zic francezii, localul lui Frascati, pierdusem şi cîştigasem acolo o grămadă de piese de cinci franci numai de dragul distracţiei, pînă cînd n-a mai fost distracţie şi m-a scîrbit cu totul exagerata trecere de care se bucură anomalia socială pe care o reprezintă orice respectabilă casă de joc!

— Pentru Dumnezeu, i-am spus amicului, hai să mergem undeva unde putem vedea un joc sărac, de apaşi, niţel mai firesc şi fără fast şi falsă strălucire. Hai să ne lipsim de mondenul Frascati pentru o casă unde nu contează dacă intră cineva cu o haină jerpelită, într-o vestă amărîtă, fără haină, sau altfel.

* Palatul Regal (în franceză, în original). Faimos local şi tripou parizian din secolul al XIX-lea, frecventat de înalta societate pariziană.

— Foarte bine, zise amicul meu, nu-i nevoie să ne îndepărtăm de Palais Royal ca să găsim soiul de muşterii pe care-l doreşti. Iată localul chiar în faţa noastră şi, după cum spun toţi, e o vizuină de apaşi întocmai cum ţi-ai dorit să vezi.

Peste un minut eram în faţa uşii şi intram în tripou. După ce am urcat scările lăsîndu-ne pălăriile şi bastoanele la portar, furăm admişi în principala încăpere de joc. Nu era prea multă lume acolo. Dar oricît de puţini erau cei care-şi ridicară privirile la intrarea noastră, erau de toate tipurile — şi într-adevăr, jalnice tipuri — aparţinînd celor mai dubioase îndeletniciri.

Venisem să vedem apaşi, dar aceşti oameni erau ceva mai răi. Există, mai mult sau mai puţin observabilă, o latură comică în conduita de apaş; aici — nimic altceva decît tragic... O tragedie mută, îngrozitoare. Pînă şi liniştea încăperii avea ceva oribil. Tînărul de colo, slab, cu părul lung şi privirile rătăcite, ai cărui ochi înfundaţi în orbite urmăreau atent împărţitul cărţilor, nu scotea o vorbă; jucătorul cu faţa plină de coşuri, grasă, fleşcăită, care-şi aştepta perseverent bucăţica de carton să noteze de cîte ori a cîştigat negrul şi de cîte ori roşul, nu scotea o vorbă; bătrînul zbîrcit şi murdar, cu ochii de pasăre de pradă şi paltonu-i cîrpit, care-şi pierduse ultimul bănuţ şi continua să privească disperat după ce nu mai putea juca, nu scotea o vorbă. Chiar şi vocea crupierului răsuna ca şi cum ar fi fost straniu înăbuşită şi îngroşată în atmosfera încăperii. Intrasem în acel local să mă amuz, dar spectacolul dinaintea mea era demn de plîns. În curînd am socotit de cuviinţă să caut refugiu în gustarea emoţiei ca

să fug de starea depresivă care se furişa repede în mine. Din nefericire, am căutat emoţia cea mai la îndemînă, aşezîndu-mă la masă şi începînd să joc. Încă şi mai din nefericire, aşa cum întîmplările vor arăta, cîştigam... cîştigam în mod prodigios... cîştigam de necrezut; cîştigam într-un asemenea ritm, încît jucătorii obişnuiţi ai mesei se îngrămădiră în jurul meu şi, privind la mizele mele cu ochi flămînzi, superstiţioşi, îşi şopteau între ei că străinul englez era pe punctul să spargă banca.

Jocul era *Rouge et Noir*. Îl jucasem în multe oraşe din Europa fără totuşi să am habar sau să doresc să studiez Teoria Şansei, acea piatră filozofală a tuturor jucătorilor de noroc! Şi un jucător de noroc, în adevăratul înţeles al cuvîntului, nu fusesem niciodată. Eram neatins de arzătoarea pasiune a jocului. Pentru mine, jocul era doar un amuzament bun de omorît timpul. N-am recurs niciodată la joc din necesitate, pentru că nu ştiusem niciodată ce înseamnă lipsa de bani. Niciodată n-am jucat astfel încît să pierd mai mult decît îmi puteam permite, sau să cîştig mai mult decît puteam băga cu sînge rece în buzunar fără ca şansa avută să mă facă să-mi pierd cumpătul. Pe scurt, frecventasem pînă acum mesele de joc exact cum frecventam saloanele de dans şi sălile de operă, doar ca să mă amuz şi pentru că nu aveam ceva mai bun de făcut în orele mele libere.

De data asta, însă, a fost cu totul altfel: acum, pentru prima oară în viaţă, înţelegeam ce înseamnă cu adevărat pasiunea pentru joc. Mai întîi succesul m-a uimit, şi apoi, în sensul cel mai literal al cuvîntului, m-a îmbătat. Oricît ar părea de necrezut,

adevărul e că am pierdut numai atunci cînd am încercat să-mi evaluez şansele şi cînd am jucat conform unui calcul anterior. Dacă lăsam totul la întîmplare şi mizam fără grijă, fără să-mi fac planuri, cîştigam la sigur, cîştigam în ciuda fiecăreia din probabilităţile recunoscute în favoarea băncii. La început cîţiva dintre bărbaţii de faţă îşi riscară banii cu destulă siguranţă jucînd pe culoarea mea, dar repede am mărit mizele la sume pe care ei nu îndrăzneau să le rişte. Unul după altul ieşeau din joc şi cu sufletul la gură continuau să-mi urmărească jocul.

Deşi creşteam mereu mai mult miza, cîştigam fără întrerupere. Emoţia din încăpere atinse intensitatea febrei. Tăcerea era întreruptă acum de un adevărat cor de înjurături şi exclamaţii înăbuşite în diferite limbi, ori de cîte ori aurul era împins de-a curmezişul spre partea mesei unde şedeam. Pînă şi imperturbabilul crupier îşi trînti grebla de podea într-un acces (francez) de furie şi uimire la vederea succesului meu. Dar un singur om dintre cei prezenţi îşi păstrase stăpînirea de sine, şi acest om era amicul meu. El veni lîngă mine şi mă rugă, pe şoptite, în englezeşte, să părăsesc locul, mulţumindu-mă cu ce cîştigasem deja. Ce-i al lui, e-al lui, şi mărturisesc deschis că şi-a repetat rugăminţile şi avertismentele în mai multe rînduri. M-a părăsit numai după ce îi respinsesem sfatul (eram prea beat de joc ca să mai ascult de povaţa altuia sau a propriei mele raţiuni) cu astfel de cuvinte, încît i-ar fi fost imposibil să-mi mai vorbească în noaptea aceea.

La scurt timp după ce plecase, o voce răguşită strigă din spatele meu:

— Permiteţi-mi, dragul meu domn! Permiteţi-mi să repun la locul lor cuvenit doi napoleoni pe care i-aţi scăpat. Minunat noroc, domnule! Vă jur pe cuvîntul meu de onoare, ca vechi soldat ce sînt, în tot cursul lungii mele experienţe în astfel de lucruri, n-am văzut niciodată un noroc ca al dumneavoastră! Niciodată! Mergi înainte domnule! *Sacre mille bombes!** Mergi înainte cu îndrăzneală şi sparge banca!

M-am întors şi am văzut, salutîndu-mă prin înclinarea capului şi zîmbindu-mi cu o politeţe invederată, un om înalt, îmbrăcat într-o tunică verzuie, plină de fireturi.

Dacă aş fi fost în apele mele, l-aş fi luat mai degrabă drept un specimen suspect de vechi soldat. Avea ochi bulbucaţi, injectaţi de sînge, mustăţi retezate, şi un nas turtit. Avea în voce o intonaţie de cazarmă de cea mai dezgustătoare speţă şi mai avea şi cea mai murdară pereche de mîini pe care am văzut-o vreodată, chiar în Franţa. Cu toate acestea, aspectul său ciudat, dubios nu-mi inspiră atunci repulsie. În starea de nebună excitaţie, în dezmăţatul triumf al momentului, eram gata să „fraternizez" cu oricine mă încuraja la joc. Am acceptat oferta vechiului soldat de a lua o priză de tabac, l-am bătut pe spate şi am jurat că este cel mai onest flăcău din lume pe care îl întîlnisem vreodată, cea mai glorioasă rămăşiţă a Marii Armate.

— Dă-i 'nainte! strigă amicul meu militar, pocnindu-şi degetele cu frenezie. Dă-i înainte şi cîştigă!

* Mii de bombe! (În franceză, în original).

Sparge banca! *Mille tonnerres!** Bravul meu camarad englez, sparge banca!

Şi i-am dat înainte, i-am dat înainte atît de straşnic, încît, după un sfert de oră numai, crupierul strigă:

— Domnilor, banca nu mai merge în noaptea asta.

Toate bancnotele şi tot aurul acelei „bănci" zăcea acum într-o grămadă sub mîinile mele, întregul capital rulant al casei de joc aştepta să-mi curgă în buzunare.

— Leagă banii în batistă, stimabilul meu domn, spuse veteranul, în timp ce îmi afundam ieşit din minţi mîinile în grămada de aur. Leagă-i cum obişnuiam noi să legăm merindele în Marea Armată, cîştigul ţi-e prea greu pentru buzunarele tuturor pantalonilor ce-au fost vreodată cusuţi pe lumea asta. *Credie!*** Ce noroc! Stop! Un alt napoleon pe podea. *Ah! Sacré petit polisson de* Napoleon!*** Te-am găsit în fine, drăguţule! Acum, domnule, două noduri duble şi strînse, aşaa... cu onorabila dumneavoastră permisiune, banii sînt în siguranţă. Pipăie-i! Pipăie-i, norocosule domn! Tari şi rotunzi ca o ghiulea de tun. Ah, bah! Numai să fi tras ei asupra noastră cu obuze d-astea, la Austerlitz! *Nom d'une pipe!***** Numai să fi tras! Şi acum, ca un bătrîn grenadier, ca un fost brav al armatei franceze ce-mi mai rămîne de făcut? Ştiţi ce? Pur şi simplu, asta:

---

* Mii de tunete! (În franceză, în original).

** Extraordinar, de necrezut! (În franceză, în original).

*** Ah, afurisită licheluţă de Napoleon! (În franceză, în original).

**** Expresie corespunzătoare românescului *La naiba!* (În franceză, în original).

să invit pe stimabilul meu prieten englez să bea o sticlă de şampanie cu mine şi să închinăm pentru Fortuna cîteva cupe spumoase înainte de despărţire!

— Bravule veteran! Eşti bun de cinste, bătrîne grenadier! Şampanie pentru toată lumea, negreşit! Un toast englezesc pentru un vechi soldat! Ura! Ura! Încă un toast englezesc pentru zeiţa Fortuna! Ura! Ura! Ura!

— Bravo, englezule! Un englez nobil şi darnic, în sîngele căruia curge neastîmpăratul sînge al Franţei! Încă un pahar? Ah, bah! Sticla e goală! N-are a face! *Vive le vin!** Eu, cătană bătrînă, comand o altă sticlă şi jumătate de livră de *bon-bons*** odată cu ea!

— Nu, nu, viteazule de altădată! Niciodată, bătrîne grenadier! Sticla ta la urmă, sticla mea de data asta. Ţine! Închină! Pentru armata franceză! Pentru măreţul Napoleon! Pentru cei de faţă! Pentru crupier! Pentru cinstita soţie a crupierului şi fiicele lui dacă le are! Pentru doamne, în general! Pentru toată lumea de pe pămînt!

Între timp, o a doua sticlă de şampanie fu golită; mă simţeam ca şi cum aş fi băut foc lichid, pînă şi creierul parcă mi-era în flăcări. Nici o beţie cu vin nu avusese vreodată un astfel de efect asupra mea, de cînd mă ştiam. Era rezultatul unui agent stimulator asupra sistemului meu nervos aflat în neobişnuită surescitare? Era stomacul meu într-o stare neobişnuită de dezordine? Ori şampania era grozav de tare?

---

* Trăiască vinul! (În franceză, în original).

** Bomboane (În franceză, în original).

— Brav veteran al armatei franceze! strigai într-o inflăcărare nebună. Am luat foc! Tu cum te simți? Tu mi-ai dat foc! Mă auzi, eroule de la Austerlitz? Să vină a treia sticlă de șampanie, să stingem focul!

Bătrînul soldat clătină dezaprobator din cap, își rostogoli ochii bulbucați de mă așteptam să-i văd alunecînd afară din orbite, își puse arătătorul murdar într-o parte a nasului turtit, strigă solemn: cafea! și imediat fugi într-o încăpere din interior.

Cuvîntul pronunțat de excentricul veteran păru să aibă un efect magic asupra restului companiei prezente. Ca la un semn, toți se ridicară să plece. Probabil se așteptaseră să profite de beția mea, dar, descoperind că noul și binevoitorul meu prieten era hotărît să mă împiedice de a mă îmbăta turtă, își luară gîndul de la speranța de a profita plăcut de cîștigurile mele. Oricare va fi fost motivul, plecară toți deodată. Cînd vechiul soldat se întoarse și se așeză iar la masă în fața mea, eram singuri în odaie. Crupierul putea fi văzut într-un fel de vestibul care se deschidea în afară, mîncîndu-și cina în tăcere. Tăcerea, dintr-odată, devenise mai grea ca oricînd.

O schimbare bruscă se putea remarca și la „bravul de altădată". Mă aținti cu o privire solemnă, prevestitoare de rău; și cînd îmi vorbi iar, cuvintele nu-i mai erau presărate cu înjurături nici întărite cu plesnituri de deget, ori înviorate de apostrofe și exclamații.

— Ascultă-mă, dragă domnule, îmi spuse pe un ton confidențial, tainic, ascultă la povața unui vechi soldat. Am fost la patroana casei (o femeie foarte încîntătoare, cu un talent genial la gătit!) ca să-i spun răspicat că ne trebuie niște cafea deosebit de tare. Trebuie să bei această cafea ca să scapi de mica și plăcuta ta înflăcărare datorată alcoolului, înainte de a pleca. Trebuie, bunul și nobilul meu amic. Cu atîta bănet de dus acasă în noaptea asta, e o datorie sfîntă pentru tine să fii cu mintea întreagă. Ești cîștigătorul unei sume enorme și lucrul ăsta e știut de mai mulți domni care au fost de față aici, în noaptea asta, și care, într-un fel, sînt foarte onorabili și confrați fără pereche; dar sînt simpli muritori, dragul meu domn, și au amabilele lor slăbiciuni! Trebuie să spun mai mult? Ah, nu, nu! Mă înțelegi! Acum, iată ce trebuie să faci: trimite după o cabrioletă cînd te vei simți iar destul de bine, ridică toate geamurile cînd urci în ea și spune-i birjarului să te ducă acasă numai pe drumurile mai largi și bine luminate. Fă asta, și vei fi teafăr și cu banii salvați. Fă asta, și mîine vei mulțumi unui vechi soldat că ți-a dat o povață onestă.

Cînd bravul veteran își termină generoasa cuvîntare, cafeaua sosi gata turnată în două cești. Îndatoritorul meu amic îmi înmînă cu o plecăciune una din cești. Eram uscat de sete și am băut-o dintr-o înghițitură. Aproape imediat după aceea, m-a apucat o amețeală cumplită și m-am simțit mai beat ca oricînd. Odaia se învîrtea de jur împrejur cu o viteză amețitoare, iar bătrînul soldat părea că saltă în sus și în jos în fața mea ca pistonul unei mașini cu aburi. Eram pe jumătate asurzit de un vîjîit violent ce-mi răsuna în urechi, și mă copleși un simțămînt de completă zăpăceală, neajutorare și idioțenie. Ținîndu-mă de masă ca să-mi păstrez echilibrul, m-am

ridicat şi bolborosii că mă simt afurisit de rău, atît de rău că nici nu ştiu cum am să ajung acasă.

— Dragul meu amic, răspunse fostul soldat, şi chiar vocea părea să-i salte în sus şi în jos în timp ce vorbea, dragul meu amic, ar fi o nebunie să mergi acasă în starea asta. Poţi pierde banii la sigur, doar n-ar fi mare lucru să fii jefuit şi ucis. Eu am de gînd să dorm aici, şi fă la fel. Cei din casa asta ştiu să facă nişte paturi grozave, ia unul, dormi (pînă-ţi trece mahmureala) şi du-te acasă mîine, la lumina zilei, teafăr şi cu bani cu tot.

Nu mă puteam gîndi decît la două lucruri: primul — că nu trebuia să las din mînă legătura cu bani, celălalt — că trebuia să mă întind imediat undeva pentru un somn odihnitor. Am acceptat deci propunerea, apucînd braţul oferit de vechiul soldat, în mîna cealaltă ducîndu-mi legătura cu bani. Conduşi de crupier, am trecut prin nişte coridoare şi am urcat un şir de trepte pînă la dormitorul care mi se pregătise. Bravul veteran îmi scutură mîna cu căldură, îmi spuse că ar trebui să luăm micul dejun împreună şi apoi plecînd împreună cu crupierul, mă lăsă să mă culc.

Alergai la lavabou, băui o parte din apa din cană, turnai restul în lighean vîrîndu-mi faţa în ea, după care mă aşezai pe un scaun încercînd să-mi vin în fire. În curînd mă simţii mai bine. Trecerea — fericită pentru plămînii mei — de la fetida atmosferă a camerei de joc la aerul răcoros al dormitorului, ca şi trecerea — aproape la fel de înviorătoare pentru ochi — de la orbitoarele lumini ale „salonului" la cenuşiul, liniştitul tremur al unei lumînări, se adăugară de minune la efectele reconfortante ale

apei reci. Ameţeala mă părăsise şi începui să mă simt, din nou, o fărîmă de fiinţă cugetătoare. Primul meu gînd a fost la riscul de a dormi toată noaptea într-un tripou; cel de al doilea — la riscul şi mai mare de a încerca să plec după ce localul fusese închis, străbătînd singur, noaptea, străzile Parisului cu o mare sumă de bani asupra mea. Dormisem în locuri şi mai rele ca acesta în timpul călătoriilor mele, aşa că m-am hotărît să încui uşa, s-o zăvorăsc, s-o baricadez şi să-mi încerc norocul pînă în dimineaţa următoare.

Prin urmare, m-am asigurat contra oricărei posibilităţi de intrare din afară, m-am uitat sub pat, în dulap, am încercat închizătoarea ferestrei şi apoi, satisfăcut că îmi luasem toate precauţiile, mi-am scos hainele, am înfipt lumînarea destul de chioară în vatră, într-o grămadă pufoasă de tăciuni arşi, şi m-am urcat în pat punîndu-mi sub pernă legătura cu bani.

Simţii în curînd că nici vorbă nu putea fi să închid ochii. Eram treaz de-a binelea şi într-o stare de mare agitaţie. Fiecare nerv vibra în trupul meu şi fiecare din simţuri părea ascuţit la culme. Mă tot sucii şi învîrtii, încercai tot felul de poziţii, căutai cu perseverenţă colţurile mai reci ale patului, totul fu în zadar. Acum îmi repezeam braţele peste rufărie, acum le vîram sub cearceaf, acum îmi izbeam picioarele de tăblia patului, acum le ghemuiam convulsiv de mai-mai să-mi atingă bărbia, ba scuturam perna mototolită mutînd-o în partea mai rece a patului, ba o turteam rămînînd liniştit pe spate, ba o împătuream înverşunat, punînd-o pe margine, ba în sfîrşit, o propteam de tăblie, încercînd să stau

rezemat. Toate încercările fură zadarnice. Bombănii cu necaz, simțind că urma să petrec o noapte albă.

Ce puteam face? N-aveam la mine nici o carte. Aveam certitudinea că, dacă nu mă voi putea sustrage stării aceleia păcătoase, voi cădea pradă ororilor care-mi treceau prin minte, pradă prevestirilor a tot felul de primejdii posibile și imposibile care-mi torturau creierul, pe scurt, îmi treceam noaptea suferind toate chinurile imaginabile ale tensiunii nervoase.

M-am ridicat într-un cot și am privit odaia luminată de strălucirea dulce a lunii revărsîndu-se pe fereastră, încercînd să văd dacă nu conținea vreun tablou sau ornament pe care să-l disting cît de cît lămurit. În timp ce ochii îmi rătăceau de la un perete la altul, o amintire a delicioasei cărțulii *Voyage autour de ma chambre* de Le Maistre* îmi trecu prin minte. M-am hotărît să-l imit pe autorul francez, să-mi găsesc o ocupație capabilă să mă distragă de la plictiselile insomniei făcînd un inventar mental al tuturor articolelor de mobilier pe care le puteam vedea și urmărind pînă la limită mulțimea de asociații care ar putea să le provoace chiar un scaun, o masă ori un lavabou.

În starea de nervi și neliniște din acele momente, am găsit că era mult mai ușor să fac inventarul obiectelor decît să reflectez și de aceea am renunțat

* Xavier de Maistre (1763—1852) fratele lui Joseph de Maistre (1754—1821). Xavier a intrat de tînăr în serviciul regelui Sardiniei ca ofițer de marină. La 27 de ani, pe cînd se afla la Alexandria, a scris *Voyage autour de ma chambre*, 1794.

în curînd la iluzia că voi putea gîndi în modul plin de imaginație al lui Le Maistre, sau, mai bine zis, am renunțat cu totul la a mai gîndi. Priveam prin cameră la diferitele piese de mobilier și nimic mai mult.

Mai întîi, patul în care stam lungit, un pat cu patru coloane, lucrul la care te așteptai cel mai puțin să-l întîlnești la Paris, da, un pat cu patru coloane și un baldachin greoi, tipic englezesc, cu partea de deasupra căptușită cu creton, cu volane încrețite și franjuri dispuse regulat de jur împrejur, cu perdele nesănătoase și înăbușitoare de obicei, pe care intrînd, le trăsesem la o parte spre coloane, fără a da prea multă atenție patului. Apoi era lavaboul cu o placă de marmoră deasupra, de pe care picura încă încet, tot mai încet, pe podeaua de cărămidă, apa ce o vărsasem în grabă, să-mi limpezesc fața. Erau apoi două scăunele cu haina, vesta și pantalonii mei aruncate pe ele. Venea la rînd un fotoliu mare, acoperit cu o muselină albă murdară, cu cravata și gulerul de la cămașă aruncate pe spătar. Mai încolo, un scrin cu două dintre mînerele de bronz smulse și o călimară de porțelan spartă, arătoasă dar ieftină, pusă pe scrin în chip de ornament, masa de toaletă împodobită cu o oglindă foarte mică și o pernă de ace foarte mare. Apoi — fereastra, o fereastră neobișnuit de mare. Apoi un tablou vechi, întunecat, pe care lumînarea chioară mi-l arăta nelămurit. Era tabloul unui bărbat purtînd o înaltă pălărie spaniolă, împodobită cu un mănunchi de pene înălțîndu-se ca un turn. Un ticălos sinistru, negricios, cu mîna streașină la ochi și privind încordat înainte, spre niște furci înalte, de

care, poate, urma să fie spînzurat. În orice caz, după înfățișare o merita din plin.

Acest tablou mă sili, într-un fel, să-mi ridic și eu privirea la partea de sus a patului. Era un obiect întunecat și neinteresant, așa că îmi întorsei privirea spre tablou. Am numărat penele de la pălăria bărbatului, pălărie de o formă conică, după moda pe care se zice că a lansat-o Guido Fawkes*. Mă întrebam la ce se uita. Nu puteau fi stelele, un astfel de desperado nu a fost niciodată astrolog ori astronom. Trebuie că se uita la furcile înalte și că urma să fie spînzurat în curînd. Călăul va intra în posesia împodobitei lui pălării conice și a mănunchiului de pene. Am numărat din nou penele: trei albe, două verzi.

În timp ce zăboveam încă asupra acestui exercițiu intelectual care îmi făcea atît de bine, gîndurile începură pe nesimțite să-mi rătăcească aiurea. Lumina lunii strălucind în odaie îmi amintea de o anumită noapte cu lună din Anglia, noapte de după o petrecere cîmpenească într-o vale velșă. Fiecare detaliu al întoarcerii acasă, prin peisajul pe care lumina lunii îl făcea mai plin de farmec ca oricînd, îmi reveni în minte, deși nu mă mai gîndisem la picnic de ani de zile, deși dacă aș fi încercat altădată să mi-l amintesc, fără îndoială că aș fi putut reconstitui prea puțin sau chiar nimic din scena de

---

* GUIDO sau GUY FAWKES, soldat catolic din Yorkshire, care împreună cu CATESBY au încercat să arunce în aer clădirea parlamentului din Londra la 5 noiembrie 1605. Complotul a fost numit al prafului de pușcă (GUNPOWDER PLOT). Arestat, Fawkes a fost executat la 1 feburarie 1606.

mult apusă. Dintre minunatele facultăți care ne insuflă ideea nemuririi, care alta, ocrotește sublimul adevăr mai convingător decît memoria? Aici mă aflam într-o casă stranie, de cea mai dubioasă speță, în nesiguranță, ba chiar în pericol, lucru care ar părea că face aproape de neimaginat exercițiul lucid al rememorării; totuși îmi aminteam aproape involuntar locuri, oameni, conversații, detalii mărunte de tot felul pe care le credeam uitate pentru totdeauna și pe care nu le-aș fi putut reînvia chiar în cele mai favorabile împrejurări. Și ce anume produsese într-o clipă tot acest efect misterios, complicat, bizar? Nimic altceva decît niște raze de lună strălucind la fereastra odăii mele.

Mă gîndeam încă la picnic, la veselia noastră de pe drumul de întoarcere, la tînăra doamnă sentimentală care declama *Childe Harold** sub lumina lunii, eram încă absorbit de aceste icoane și încîntări ale trecutului, cînd, într-o clipă, firul de care atîrnau amintirile mele se rupse brusc: atenția mi se întoarse imediat la lucrurile prezente, mai vie ca niciodată, și m-am trezit, nu știu nici eu cum și de ce, privind cu atenție din nou la tablou. Privind la ce?

Dumnezeule bun! Omul își trăsese pălăria în jos pînă la sprîncene! Nu! Pălăria însăși dispăruse! Unde-i era conturul conic? Unde erau penele, trei

---

* *Childe Harold's Pilgrimage (Pelerinajul lui Childe Harold)* vestit poem al lordului Byron (1788—1824) început în Albania în 1809. Compus în patru cînturi, poemul descrie romantic peregrinările și impresiile lui Harold călătorind prin Belgia, Germania, Elveția și bazinul Mării Mediterane (Spania, Portugalia, Italia, Grecia, Albania).

albe, două verzi? Nicăieri! În locul pălăriei și penelor ce pată întunecată ascundea oare fruntea, ochii, mîna umbroasă?

Se mișca patul?

M-am întors pe spate și am privit în sus. Eram nebun? Beat? Visam iar? Aiuram? Sau baldachinul de deasupra patului se lăsa într-adevăr în jos, coborîndu-se încet, fără abatere, tăcut, oribil, drept în jos, pe toată lungimea și lățimea lui, chiar pe mine care zăceam dedesubt?

Sîngele părea să-mi înghețe în vine. O răceală paralizantă, mortală, se furișa peste mine cînd mi-am întors capul pe pernă și m-am hotărît să verific, ațintindu-mi ochiul asupra omului din tablou, dacă, într-adevăr, baldachinul se mișcă sau nu.

Nu mi-a trebuit mult să mă conving. Conturul încrețit, întunecat, al volanelor de deasupra mea era la un țol paralel cu talia omului din tablou. Am privit încă un timp, cu răsuflarea oprită. Încet, foarte încet, dar continuu, am văzut silueta lui și marginea ramei de jos a tabloului dispărînd pe cînd volanele perdelei se mișcau în jos, acoperindu-le.

Din fire sînt orice, dar nu fricos. Nu o dată viața mi-a fost în pericol; și nici o clipă măcar nu-mi pierdusem cumpătul, dar cînd m-am convins că într-adevăr baldachinul patului se mișcă, lăsîndu-se neîncetat și imperturbabil asupră-mi, am rămas tremurînd, fixînd neputincios, cuprins de panică, hidoasa mașinărie de asasinat prin sufocare avansînd tot mai aproape și mai aproape.

Priveam în sus paralizat, fără glas, cu respirația tăiată. Lumînarea arsese cu totul și se stinsese, dar lumina lunii încă strălucea în odaie. Deși baldachinul cobora mereu mai aproape, fără oprire și fără zgomot, teroarea și panica păreau să mă lege din ce în ce mai strîns de salteaua pe care eram culcat. Și tot coborî pînă cînd mirosul de praf din învelitoarea baldachinului mi se furișă în nări.

În acea ultimă clipă instinctul de conservare mă trezi din amorțeala mea și mă mișcai în fine. Mai rămăsese exact atîta loc cît să mă rostogolesc într-o parte, afară din pat. Cînd am căzut fără zgomot pe podea, marginea ucigașului baldachin mă atinse pe umăr.

Fără să aștept să-mi trag sufletul, fără să-mi șterg sudoarea rece de pe față, m-am ridicat pe dată în genunchi să cercetez baldachinul. Mă vrăjise în adevăratul înțeles al cuvîntului. Dacă aș fi auzit pași îndărătul meu nu m-aș fi întors, dacă în chip miraculos aș fi fost înzestrat cu un mijloc de scăpare, nu m-aș fi mișcat ca să profit de el. Toată viața îmi era, în acel moment, concentrată în ochi.

Întregul baldachin, cu ciucurii din jurul lui, venea în jos încet, încet, tot mai jos, atît de jos, încît nici degetul măcar nu mi-l mai puteam strecura între el și pat. Pipăindu-l pe părți, am descoperit că ceea ce părea de jos baldachinul ușor al unui pat cu patru coloane era în realitate o saltea lată, groasă, mascată de valansa cu ciucuri. Am privit în sus și am văzut cei patru stîlpi ridicîndu-se, hidos de goi. În mijlocul baldachinului era un șurub uriaș de lemn care fusese acționat în jos printr-o gaură în tavan, exact în modul în care o presă obișnuită este împinsă în jos, pe materialul destinat strivirii. Înfricoșătorul aparat se mișca fără să facă cel mai mic zgomot. Nu se auzise nici un scîrțîit în timp ce cobora, după

cum nu răzbătea nici cel mai mic zgomot din încăperea de deasupra. Într-o înfricoşătoare tăcere mortuară zăream înaintea mea, în secolul 19 şi în civilizata capitală a Franţei, o astfel de maşină pentru asasinatul secret prin sufocare cum poate va fi existat numai în zilele cele mai negre ale inchiziţiei, în singuraticele hanuri de prin munţii Harz*, ori în misterioasele tribunale ale Westfaliei**! Şi deci în timp ce priveam la ea încă nu puteam să mă mişc şi abia puteam respira, am început să-mi recapăt puterea de a reflecta şi într-o clipă am descoperit, în toată oroarea ei, criminala conspiraţie urzită contra mea.

Ceaşca de cafea fusese drogată, şi încă drogată peste măsură. Or, tocmai faptul că luasem o supradoză de narcotic mă salvase de sufocare. Cum mă mai agitasem şi frămîntasem din cauza accesului de febră care-mi salvase viaţa, ţinîndu-mă treaz! Cum mă încredinţasem în mod nesăbuit celor doi nemernici care mă conduseseră în această cameră, hotărîţi de dragul cîştigului meu să mă omoare în somn prin cea mai oribilă invenţie capabilă să păstreze în secret crima! Cîţi oameni, cîştigători ca şi mine, dormiseră, aşa cum şi eu îmi propusesem să dorm, în acel pat şi nu mai fuseseră văzuţi sau nu se mai auzise de ei! Numai gîndindu-mă la asta, mă treceau fiorii.

Dar în curînd, toate gîndurile îmi fură curmate din nou la vederea ucigaşului baldachin care fu pus din nou în mişcare. După ce rămăsese pe pat, pe

* Şir de munţi germani între fluviile Elba şi Weser.
** Veche provincie în partea de nord-vest a Germaniei.

cît puteam să-mi dau cu părerea, aproape zece minute, începu să se ridice iar. Ticăloşii, care-l manevraseră de sus, evident credeau că scopul lor fusese atins. Încet, şi tăcut, după cum se coborîse, acel oribil acoperămînt se ridică spre locul lui iniţial. Cînd ajunse la extremitatea superioară a celor patru coloane, el atinse de asemenea tavanul. Nici gaura, nici şurubul nu puteau fi văzute, patul devenise aparent acelaşi pat obişnuit, baldachinul — un baldachin oarecare chiar pentru cei mai bănuitori ochi.

Acum, în sfîrşit, am fost în stare să mă mişc, să mă ridic din genunchi, să-mi îmbrac hainele, gîndindu-mă cum aş putea să scap. Dacă aş trăda, prin cel mai mic zgomot, că încercarea de a mă sufoca eşuase, era sigur că voi fi ucis. Oare nu făcusem, deja vreun zgomot? Am ascultat cu încordare privind spre uşă.

Nu! nici o mişcare în coridorul de dincolo, nici un zgomot de paşi, grei sau uşori, în încăperea de deasupra. Tăcere absolută peste tot. Pe lîngă faptul că încuiasem şi zăvorîsem uşa, proptisem de ea şi o ladă grea de lemn pe care o găsisem sub pat. Să mişc această ladă (sîngele îmi îngheţă în vine cînd mă gîndii ce conţinut ar putea să aibă!) fără să fac zgomot era imposibil şi afară de asta, era curată nebunie să-mi imaginez că voi putea trece prin casa încă zăvorîtă pentru noapte. Mai aveam o singură scăpare: fereastra. M-am furişat spre ea în vîrful picioarelor.

Dormitorul era la etajul întîi, deasupra unui mezanin şi dădea în strada din spate. Mi-am ridicat mîna să deschid fereastra, ştiind că de această acţiune atîrna, ca de un fir de păr, şansa mea de sal-

vare. O casă a crimei e bine păzită, nu? Dacă numai o parte a giurgiuvelii troznea, dacă balamaua scîrțîia, eram un om pierdut! Cred că mi-a luat cel puțin cinci minute, socotind după timp — cinci ore, socotind după încordare — să deschid fereastra. Am reușit s-o fac fără cel mai mic zgomot, cu dexteritatea unui spărgător și apoi am privit jos în stradă. Să sar de la o astfel de înălțime ar fi fost aproape moarte sigură! Apoi m-am uitat în jur la părțile casei. Jos, înspre partea stîngă, cobora un burlan, trecînd chiar pe lîngă marginea exterioară a ferestrei. Zărind burlanul, am știut că sînt salvat. Mi-am recăpătat cumpătul și am respirat ușurat pentru prima dată de cînd văzusem baldachinul patului coborîndu-se deasupra mea.

Pentru unii, mijlocul de scăpare pe care-l descoperisem poate va părea dificil și destul de periculos, pe mine însă perspectiva de a aluneca în josul burlanului pînă în stradă, nici măcar nu m-a făcut să mă gîndesc la pericol. Fusesem totdeauna în formă prin practicarea gimnasticii, îmi menținusem îndemînarea de școlar cunoscut ca priceput și îndrăzneț cățărător, și știam că mintea, mîinile și picioarele mă vor servi cu credință în orice tentativă temerară de urcare sau coborîre. Îmi trecusem un picior peste pervaz cînd mi-am adus aminte de legătura plină cu bani de sub pernă. Puteam foarte bine să renunț la ei și să-i las, dar eram hotărît să mă răzbun și să-i lipsesc pe nelegiuiții tripoului și de victimă și de obiectul jafului lor. Așa că m-am întors îndărăt la pat, fixîndu-mi greaua legătură pe spate, cu cravata.

Chiar cînd o întărisem potrivind-o mai comod mi s-a părut că aud zgomotul unei respirații îndărătul ușii. Din nou, în timp ce ascultam, un fior înghețat, de oroare, mi se strecură prin vine. Dar, nu! O tăcere de moarte domnea încă pe coridor, auzeam numai aerul nopții foșnind ușor prin odaie. Într-o clipă fui pe pervaz și în următoarea strîngeam cu mîinile și genunchii burlanul.

Am alunecat în stradă liniștit, pe cît cred că puteam fi, și apoi am rupt-o la fugă cît am putut mai repede spre un comisariat al Prefecturii de Poliție, care știam că se află în imediata vecinătate. Din fericire, un subprefect și mai mulți dintre subalternii săi de elită s-a întîmplat să fie deja acolo, chibzuind, cred, la vreun plan pentru descoperirea autorului unui misterios asasinat de care tot Parisul vorbea pe atunci.

Cînd mi-am început povestirea, grăbit, cu respirația tăiată și într-o franceză foarte rea, am putut vedea că subprefectul mă suspectează de a fi un englez beat care jefuise pe cineva. Și-a schimbat însă curînd părerea în timp ce-mi continuam istorisirea și, înainte de a mă asculta pînă la capăt, împinse toate hîrtiile din fața lui într-un sertar, își puse pălăria, îmi dădu și mie alta (pentru că eram fără pălărie), ordonă o gardă, dădu dispoziții priceputilor lui subalterni să pregătească tot felul de unelte pentru spart uși și demolat pardoseli de cărămidă și luîndu-mă de braț în modul cel mai amical și familiar, posibil, plecarăm. Mă hazardez să cred că nici în copilărie, cînd a fost lăsat pentru prima dată la joacă, subprefectul nu arăta nici pe jumătate

atît de încîntat cum era acum, la ideea afacerii ce-l aştepta la tripou.

Pe drum subprefectul mă chestiona şi felicita în acelaşi timp, în vreme ce mergeam în capul formidabilului nostru *posse comitatus**. Ajungînd, santinelele au fost plasate în faţa şi în spatele tripoului, la un geam apăru o lumină, mi s-a spus să mă ascund în spatele poliţiştilor, apoi lovituri în poartă şi un strigăt: În numele legii, deschideţi! La acest teribil ordin, lacătele fură descuiate iar zăvoarele trase de o mînă invizibilă şi în momentul următor subprefectul era în gang, interogînd un chelner pe jumătate îmbrăcat şi palid de moarte. Iată scurtul dialog care a avut loc numaidecît:

— Vrem să vedem pe un englez care doarme în această casă.

— A plecat de mai multe ore.

— N-a făcut aşa ceva. Prietenul lui a plecat, el a rămas. Arată-ne camera unde doarme.

— Vă asigur domnule subprefect, că nu este aici, el...

— Vă asigur, domnule *garçon*, că este. A dormit aici, nu a găsit patul vostru confortabil şi a venit să ni se plîngă de asta, iată-l aici, printre oamenii mei, iar eu aş avea chef să caut un purece sau doi în patul lui. Renaudin! strigă spre unul din acoliţii săi arătînd spre chelner, înhaţă-l pe individ şi leagă-i mîinile la spate. Aşa! Acum, domnilor, haideţi sus.

Toţi din casă, bărbaţi şi femei, au fost arestaţi, bătrînul soldat primul.

---

* Cortegiu puternic (în latină, în original).

Am identificat patul în care dormisem şi pe urmă am urcat în camera de deasupra.

Nicăieri, nimic ieşit din comun. Subprefectul privi în jur, porunci să se facă tăcere, ciocăni concentrat duşumeaua, apoi ceru o lumînare cercetînd atent un anume loc şi ordonă ca pardoseala să fie dată cu grijă la o parte. În scurtă vreme totul fu gata. Se aduseră lămpi şi am văzut o cavitate săpată adînc între podeaua camerei şi tavanul odăii de dedesubt. În ea aluneca perpendicular un fel de cadru de fier bine uns şi în interiorul acestuia apărea şurubul care comunica cu baldachinul de jos. Corpul şurubului proaspăt uns, pîrghiile acoperite cu pîslă, întregul mecanism, masiv, complicat, conceput cu infernală iscusinţă să se suprapună platformei fixe de jos, iar atunci cînd era demontat să ocupe cel mai mic loc posibil — toate acestea fură descoperite şi scoase afară din podea. Cu puţină osteneală, subprefectul reuşi să monteze piesele la un loc şi lăsînd pe oamenii săi s-o acţioneze coborî cu mine în dormitor. Baldachinul ucigaş fu apoi coborît, dar nu în perfecta tăcere în care îl văzusem eu mişcîndu-se. Am atras atenţia subprefectului şi răspunsul lui, simplu cum fu, dezvălui un adevăr teribil.

— Oamenii mei, spuse el, acţionează baldachinul pentru prima oară, indivizii care vă rîvneau banii aveau o practică mai bună.

Tripoul a rămas sub supravegherea a doi agenţi de poliţie, locatarii lui au fost trimişi la închisoare, iar subprefectul, după ce mi-a luat un proces verbal în biroul lui, se întoarse cu mine la hotelul unde locuiam să-mi vadă paşaportul.

— Credeți, l-am întrebat, în timp ce i-l întindeam, că vreun om a fost în adevăr înăbușit în acel pat, așa cum au încercat să mă asasineze și pe mine?

— Am văzut duzini de oameni înecați și depuși la morgă, îmi răspunse subprefectul, în ale căror buzunare au fost găsite scrisori afirmînd că se sinucideau întrucît pierduseră totul la masa de joc. De unde să știu acum dacă mulți dintre ei nu au intrat în același tripou ca și dumneavoastră? Dacă nu cumva au avut și ei ghinionul de a cîștiga? Dacă nu s-au culcat și ei în același pat? Dacă n-au dormit în el? Dacă n-au fost înăbușiți în el? Și dacă n-au fost aruncați apoi în secret în rîu cu o scrisoare de explicație scrisă de ucigași și strecurată între actele din buzunarul lor? Cine ar putea ști cît de mulți sau cît de puțini au avut soarta de care dumneavoastră ați scăpat. Oamenii din casa de joc au știut să țină secretă mașinăria baldachinului, iar cei morți păstrează pentru ei restul de taină. Noapte bună, sau mai degrabă bună dimineața, domnule Faulkner! Veniți din nou la biroul meu, pe la ora nouă, pînă atunci, *au revoir!**

Restul povestirii mele se poate spune în cîteva cuvinte. Am fost cercetat și răscercetat, tot tripoul a fost răscolit cu de-amănuntul de sus și pînă jos, cei arestați au fost interogați separat și doi dintre ei, mai puțin vinovați, au făcut mărturisiri. Am aflat că vechiul soldat era patronul casei de joc, apoi justiția a mai descoperit că fusese dat afară din armată cu mulți ani înainte făcîndu-se vinovat

* La revedere! (În franceză, în original).

de atunci de tot felul de ticăloșii, că era în posesia unei averi furate pe care proprietarii au identificat-o, și că în afară de el, crupierul ca și femeia care îmi făcuse cafeaua cunoșteau secretul baldachinului. Cum se putea ca și alții din angajații tripoului să știe ceva de mașinăria asasină, aceștia beneficiară din plin de avantajele situației și fură tratați ca simpli hoți și vagabonzi. Vechiul soldat și crupierul — cei doi mirmidoni de frunte ai afacerii — au fost trimiși la galere, femeia care îmi drogase cafeaua — întemnițată pentru nu mai știu cîți ani, clienții obișnuiți ai tripoului — considerați „suspecți“ și puși sub „supraveghere“, iar eu am devenit timp de o săptămînă întreagă (ceea ce înseamnă foarte mult), cel mai celebru personaj al societății pariziene. Aventura mea a fost dramatizată de trei iluștri dramaturgi, dar n-a văzut lumina rampei fiindcă cenzura a interzis introducerea pe scenă a unei copii adevărate a baldachinului de la tripou.

Aventura mea a avut și o urmare fericită pe care ar încuviința-o oricare cenzor: pentru totdeauna întîmplarea m-a vindecat de a mai încerca *Rouge et Noir* ca o distracție. Postavul verde acoperit cu pachete de cărți și grămezi de bani vor fi veșnic asociate în mintea mea cu imaginea unui baldachin de pat, coborînd să mă ucidă prin sufocare în tăcerea și tenebrele nopții.

RICHARD MIDLETON (—)

CORABIA FANTOMĂ
(The Ghost Ship)

Fairfield este un sătuc situat lîngă drumul spre Portsmouth, cam la jumătate distanța dintre Londra și mare. Străinii care din cînd în cînd dau peste el din întîmplare îl consideră o așezare de modă veche, atrăgătoare; noi care locuim în ea n-o găsim din cale-afară de atrăgătoare, dar nu ne-am putea împăca să trăim nicăieri în altă parte. Ființele noastre au luat forma hanului și a bisericii și a pășunii, cel puțin asta e credința mea. Oricum ar fi, nu ne simțim nicăieri în largul nostru decît la Fairfield.

Negreșit, Cockney-i*, cu casele lor mătăhăloase și străzile lor asurzitoare pot să ne zică țărănoi, dacă voiesc; cu toate astea, Fairfield este un loc mai bun de locuit decît Londra. Doctorul spune că atunci cînd merge la Londra mintea îi este strivită de povara caselor, măcar că s-a născut cockney. Cu toate că a trebuit să locuiască acolo pe cînd era băiețandru, acuma știe unde e mai bine. Dumneavoastră, gentilomi, puteți rîde, poate unii dintre dumneavoastră veniți de la Londra, dar mie mi se pare că un martor ca doctorul face cît o grămadă de argumente.

* Cockney — locuitor al Londrei, în special al cartierului East-End care vorbește un dialect special.

Plictisitor subiect? Bine, n-aveți decît să-l găsiți plictisitor, dar vă asigur că am ascultat toate fuioarele poveștilor londoneze pe care le-ați tors în seara asta și ele nu înseamnă absolut nimic pe lîngă lucrurile care se întîmplă la Fairfield. Asta din cauza modului nostru de a gîndi și a chibzui asupra propriilor noastre pățanii. Dacă unul dintre londonezii dumneavoastră s-ar așeza pe pajiștea pășunii comunale într-o noapte de sîmbătă cînd stafiile flăcăilor morți în război țin șezătoare cu fetele care zac în cimitir, nu și-ar putea reține curiozitatea, s-ar amesteca, și atunci stafiile ar pleca oriunde este mai multă liniște. Noi, însă, le lăsăm să vină și să plece fără nici un fel de zarvă și, ca urmare, Fairfield este locul cel mai plin de stafii din întreaga Anglie. Iată, am văzut un om fără cap pe marginea unui puț în plină lumină a zilei și copiii se jucau la picioarele lui ca și cum ar fi fost tatăl lor. Credeți-mă pe cuvînt, spiritele știu unde le priește tot așa de bine ca oamenii.

Totuși, trebuie să recunosc că lucrul pe care sînt gata să vi-l povestesc a fost ciudat chiar pentru colțul nostru de lume, unde trei haite de ogari fantome urmăresc vînatul cu regularitate în timpul sezonului de vînătoare, și străbunicul potcovarului este ocupat toată noaptea să potcovească caii gentilomilor răposați. Așa ceva nu se întîmplă la Londra din cauza amestecului oamenilor, pe cînd la noi potcovarul rămîne în pat în camera sa de sus și doarme liniștit ca un miel. Odată, cînd îl durea rău capul, a țipat jos la stafii să nu mai facă atîta zgomot și dimineața a găsit o guinee veche lăsată pe nicovală în semn de părere de rău. El o poartă acum la lanțul ceasornicului. Dar să revin la istorioara mea, căci dacă încep să înșirui ciudatele întîmplări de la Fairfield nu mă voi putea opri curînd.

Totul a venit de la furtuna din primăvara anului 1897, anul în care am avut două teribile furtuni. Cea la care mă refer a fost prima, și mi-o amintesc pentru că am descoperit dimineața că îmi luase acoperișul de stuf al cocinei de porci, ducîndu-mi-l pînă în grădina văduvei tot așa de ușor ca pe zmeul unui copil. Cînd am privit peste gardul viu, văduva (este vorba de văduva lui Tom Lamport) își plivea nasturtiumii* cu o săpăligă pentru margarete. După ce m-am uitat puțin la ea cu băgare de seamă m-am dus în jos la VULPEA ȘI STRUGURII ca să-i povestesc și hangiului ce îmi spusese. Hangiul a rîs, fiind un om căsătorit și în largul lui cu femeile.

— Vino-ți în fire și nu te mai gîndi la asta, mi-a spus el, furtuna a azvîrlit ceva și pe cîmpul meu. Cred că poate să fie un fel de vas.

Am rămas surprins auzind asta, dar el mi-a explicat că era numai un vas fantomă și nu va dăuna napilor. Am fost de părere că furtuna îl luase de pe mare, de la Portsmouth, și apoi am vorbit de altceva. Căzuseră două plăci de ardezie de pe acoperișul casei parohiale și un copac mare, pe fîneața lui Lumley. Fusese o furtună cum numai rareori se întîmplă.

Socot că vîntul împrăștiase stafiile noastre pe tot cuprinsul Angliei. Zile în șir au trecut pînă s-au înapoiat toate, cum au putut, pe cai șchiopătînd, sau

---

* Nasturtium — plantă de genul Tropaelum cultivată pentru florile și fructele ei consumate ca atare sau murate.

cu picioarele rănite, şi erau aşa de bucuroase că s-au întors la Fairfield încît unele mergeau în susul străzii plîngînd ca nişte copii. Squire-ul spunea că străbunicul său nu arătase aşa de extenuat după bătălia de la Naseby*, şi el e un om cu carte.

Cu una, cu alta, cred că s-a scurs o săptămînă înainte ca să dau din nou ochii cu el şi atunci, într-o după amiază, m-am întîlnit pe păşunea comunală cu hangiul, care avea o faţă obosită.

— Aş vrea să vii şi să arunci o privire la vasul ăla de pe cîmpul meu, mi-a spus, mi se pare că apasă în adevăr tare pe napi. Nici nu-mi vine să mă gîndesc la ce va spune nevasta cînd o să-l vadă.

Am coborît poteca cu el şi într-adevăr pe cîmp zăcea o corabie, dar din acelea cum nici un om n-a mai văzut pe apă de vreo 300 de ani, părăsită singură în mijlocul ogorului cu napi. Era în întregime vopsită în negru, acoperită cu încrustaţii, şi avea şi un *bay-window*, un fel de ieşind cu un geamlîc rotund la pupă semănînd, după cum ziceau toţi, cu salonul Squire-ului. Se aflau apoi o mulţime de tunuleţe negre pe punte, privind în afară prin port-hole-urile lor, şi la ambele capete vasul era ancorat în pămînt tare. Am văzut minunile lumii pe cărţi poştale ilustrate, dar nicicînd nu am văzut ceva asemănător.

— Pare foarte solid pentru un vas fantomă, i-am spus hangiului văzîndu-l supărat.

* Oraş în vestul comitatului Northamptonshire din Anglia centrală; aici la 14 iunie 1645 armata „Noului model“ condusă de Fairfax şi Cromwell (a puritanilor) a învins trupele regale ale lui Carol I.

— Aş zice că nu-i nici una nici alta, ci ceva din amîndouă, zise el scărpinîndu-se în cap, dar oricum ar fi, mai-mai să-mi distrugă vreo cincizeci de napi şi nevasta va dori să-l vadă mutat de-aici.

— Ne-am dus pînă la el, i-am pipăit părţile laterale şi le-am găsit la fel de solide ca şi cele ale unui vas adevărat.

— Acum se vor găsi oameni în Anglia care să numească locul ăsta foarte curios, zise el.

Ei bine, nu ştiu prea multe despre vase, dar îmi dau cu părerea că vasul fantomă cîntărea vreo două sute de tone bune şi mi se părea că venise ca să rămînă, aşa că mi s-a făcut milă de hangiu care era şi un om însurat.

— Toţi caii din Fairfield nu vor reuşi să-l urnească de pe napii mei, spuse el, încruntîndu-se la vas.

Tocmai atunci am auzit un zgomot pe punte şi uitîndu-ne în sus, am văzut că un om ieşise din cabina de la proră şi privea în jos, la noi, foarte paşnic. Era îmbrăcat într-o uniformă neagră, bătătoare la ochi cu dantelele ei aurite acoperite de rugină, şi purta un cuţit mare de abordare la şold într-o teacă de alamă.

— Sînt căpitanul Bartholomew Roberts, spuse el cu accentul unui gentilom, şi caut recruţi. Mi se pare că am ancorat cam prea departe de port.

— De port?! strigă hangiul, păi vă aflaţi la cincizeci de mile de mare.

Căpitanul Roberts nici nu clipi:

— Aşa de mult să fie cît spuneţi? zise el rece. Bine, nu face nimic.

Hangiul se înfurie nițel auzind asta.

— Nu vreau să mă port cum nu trebuie, spuse el, dar mi-ar fi plăcut să vă fi dus vasul în altă parte decît pe cîmpul meu. Înțelegeți, soția mea pune mare preț pe aceşti napi.

Căpitanul trase o priză de tabac dintr-o cutie fină de aur pe care şi-o scoase din buzunar, după care îşi şterse într-un mod foarte manierat degetele cu o batistă de mătase.

— Rămîn aici numai cîteva luni, zise el, dar aş fi fericit dacă mărturia stimei mele ar putea îmbuna cinstita dumneavoastră doamnă, şi după aceste cuvinte desfăcu o broşă mare de aur de la gulerul hainei sale aruncînd-o jos, hangiului.

Hangiul se făcu roşu ca sfecla.

— Nu zic că nu-i plac giuvaerurile, spuse el, dar este prea mult pentru o jumătate de sac cu napi.

Şi într-adevăr era o broşă minunată.

Căpitanul rîse:

— Taci din gură omule, e o vînzare forțată şi meriți un preț bun. Să nu mai pomeneşti vreo vorbă despre asta!

Şi făcîndu-ne din cap bună ziua, se răsuci pe călcîie şi se duse în cabina lui. Hangiul se înapoie urcînd cărarea ca un om căruia i s-a ridicat o greutate de pe suflet.

— Furtuna mi-a adus o fărîmă de noroc spuse el; nevasta va fi tare bucuroasă de broşa asta. E mai bună ca guineea potcovarului în orice caz.

1897 a fost un an jubiliar, anul celui de al doilea Jubileu* şi noi aveam lucruri mărețe de înfăptuit la Fairfield aşa că nu ne prisosea timpul ca să ne batem prea mult capul cu vasul fantomă deşi, oricum, nu ne stă în fire să ne amestecăm în lucruri care nu ne privesc. Hangiul şi-a văzut chiriaşul o dată sau de două ori pe cînd îşi săpa napii, cu care prilej s-au salutat, iar soția hangiului îşi purta noua broşă la biserică în fiecare duminică. Noi, ceilalți, cu toții, nu ne amestecam în treburile stafiilor deloc, cu excepția unui nătărău din sat care, sărmanul inocent, nu ştia să deosebească un om de o stafie. În ziua Jubileului, totuşi, cineva i-a spus căpitanului Roberts de ce erau trase clopotele bisericilor, drept pentru care el a înălțat drapelul şi şi-a descărcat tunurile asemenea unui englez loial. Este adevărat că s-a tras o salvă şi că una dintre ghiulelele rotunde a făcut o gaură în şura fermierului Johnson, dar nimeni nu s-a sinchisit prea mult de asta în veselia sărbătorii.

Abia cînd festivitățile s-au terminat, am remarcat că un lucru nu era cum trebuie în Fairfield. Cizmarul a fost primul care mi-a atras atenția asupra faptului într-o dimineață, la VULPEA ŞI STRUGURII.

— Îl ştii pe fratele fratelui bunicului meu? mă întrebă.

— Vrei să zici pe Joshua, flăcăul acela liniştit îi răspunsei, fiindcă îl cunoşteam bine.

---

* Primul jubileu al reginei Victoria (cincizeci de ani de la urcarea pe tron) fusese sărbătorit în 1887. Cel de al doilea jubileu, *Diamond Jubilee* (jubileul de diamant) a avut loc la şaizeci de ani de la urcarea pe tron în 1897.

— Liniştit! exclamă indignat cizmarul. Liniştit zici tu unuia care vine acasă la trei noaptea beat ca un jude şi scoală toată casa în picioare cu gălăgia lui!

— Păi nu poate să fie Joshua! zisei eu, căci îl ştiam ca pe una dintre cele mai respectabile tinere stafii din sat.

— Joshua este, replică cizmarul, şi într-una din nopţi o să se trezească azvîrlit în stradă dacă nu-şi bagă minţile în cap.

Mărturisesc că felul ăsta de a vorbi mă scandalizăză, pentru că nu-mi place să aud că un om se poartă urît cu propria lui familie şi cu greu puteam crede că un tînăr cumpănit ca Joshua să se fi apucat de băutură. Dar tocmai atunci intră măcelarul Aylwin, aşa de supărat că abia putu să-şi bea berea.

— Obrăznicătura de tînăr, obrăznicătura de tînăr, o tot ţinea el într-una şi a trecut cîtăva vreme pînă să ne dumirim şi eu şi cizmarul că vorbea despre strămoşul lui care căzuse la Senlac*.

— Beat, exclamă cizmarul plin de speranţă, pentru că ne place tuturora să avem şi pe alţii în jurul nostru la nenorocire, iar măcelarul aprobă dînd din cap mohorît.

— Neghiobul de tînăr, mai oftă el şi îşi goli cana mare cu bere.

Ei bine, după asta mi-am deschis bine urechile şi auzii aceeaşi poveste în tot satul. Aproape că nu

* Senlac — deal în sud-estul Angliei unde a avut loc impropriu-numita bătălie de la Hastings, în care ducele Normandiei, William, învinge pe regele anglo-saxon Harold, devenind, la 1066, întîiul rege normand al Angliei.

mai găseai vreun tînăr printre toate stafiile din Fairfield care să nu vină acasă pe trei cărări, în primele ore ale dimineţii, beat criţă. Îmi luasem obiceiul să mă trezesc noaptea şi să-i aud împleticindu-se prin faţa casei mele, cîntînd cîntece deochiate. Lucrul cel mai rău a fost că nu am putut păstra secretul între noi şi oamenii din Greenhill au început să vorbească de „beţivanii din Fairfield“ şi şi-au învăţat copiii să cînte despre noi un cîntec:

Beţiv Fairfield, beţiv Fairfield,
unt cu pîine nu te-alină;
Rum devreme, rum la masă,
rum la ceai şi rum la cină.

Noi, cei din satul nostru, sîntem cam nepăsători din fire, dar asta nu ne-a plăcut.

Negreşit, am aflat în curînd unde se duceau tinerii consăteni să capete băutură, şi hangiul a fost teribil de înfuriat că afacerea cu chiriaşul lui a ieşit aşa de rău, dar cum soţia lui nici n-a vrut să audă să se despartă de broşa ei, nu a putut da căpitanului preaviz de plecare. Însă pe măsură ce timpul trecea, lucrurile se înrăutăţeau tot mai mult, şi la orice oră din zi puteai vedea pe tinerii dezmăţaţi dormind beţi pe pajiştea izlazului comunal. Aproape în fiecare după-amiază o căruţă fantomă mergea de obicei în trap mărunt coborînd de la vas cu o încărcătură de rum, şi, deşi stafiile mai vechi păreau înclinate să se facă că nu văd ospitalitatea căpitanului, tinerii nu puteau fi ţinuţi nici legaţi.

Aşa că, pe cînd trăgeam un pui de somn, într-o după amiază, am auzit o bătaie la uşă; era preotul

paroh, arătînd foarte grav, ca un om ce trebuie să facă ceva pentru care nu prea are poftă.

— Am de gînd să merg jos, pînă la căpitan, să stau de vorbă cu el despre bețiile din sat și aș dori să veniți cu mine, îmi spuse el fără ocol.

Nu pot spune că socoteam prea utilă o astfel de vizită, și am încercat să-i sugerez preotului ideea că, la urma urmei, fiind vorba numai de niște stafii, nu conta prea mult.

— Morți sau vii, răspund pentru buna lor conduită, zise el. Am de gînd să-mi fac datoria și să pun capăt acestei dezordini neîncetate. Și tu ai să vii cu mine, John Simmons.

Așa că am mers, doar preotul era un om care știa să-ți impună.

Am coborît pînă la vas și pe cînd ne apropiam, l-am putut zări pe căpitan luînd aer pe punte. Văzîndu-l pe preot, și-a scos chipiul foarte politicos și pot să vă mărturisesc că m-am simțit ușurat, descoperind că avea respectul cuvenit pentru haina preoțească. Preotul i-a răspuns la salut și i s-a adresat ferm:

— Domnule, aș fi bucuros să schimb un cuvînt cu dumneavoastră.

— Veniți la bord, veniți la bord, spuse căpitanul, și am putut distinge din vocea lui că știa pentru ce eram acolo.

Părintele și cu mine am urcat pe un fel de scară nu tocmai comodă și căpitanul ne-a invitat în cabina cea mare de la pupa vasului, acolo unde era bay-window-ul. Era cel mai minunat loc pe care îl poți vedea în viață, plin peste tot cu tăvi de argint și aur, săbii cu tecile bătute în nestemate, jilțuri de stejar sculptate și scrinuri mărețe ce arătau ca și cum ar fi fost burdușite, mai-mai să plesnească, de guinee. Pînă și preotul fu atît de impresionat, că nu dădu din cap dezaprobator prea tare cînd căpitanul scoase cîteva cupe de argint și ne turnă o băutură cu rum. Am gustat-o pe a mea și nu mi-e rușine să spun că mi-a schimbat felul de a vedea lucrurile. Nu era nimic din ce se spunea despre rumul acesta, și mi-am dat seama că era ridicol să vorbești de rău pe flăcăi că beau prea mult dintr-o astfel de licoare. Părea să-mi umple vinele cu miere și foc.

Preotul i se adresă pe șleau căpitanului, eu însă nu mai ascultai la ce spunea, eram prea ocupat să-mi sorb băutura și să privesc prin fereastră la peștii care înotau încoace și încolo deasupra napilor hangiului. Pe atunci mi se părea lucrul cel mai natural din lume să-i văd acolo, deși, după aceea, negreșit, puteam să-mi dau seama că totul se datora doar vasului fantomă.

Dar și atunci cred că am simțit ceva ciudat văzînd un marinar înecat, plutind prin văzduhul ușor cu părul și barba plină de bășici cu aer. Era prima dată cînd vedeam așa ceva la Fairfield.

În tot acest timp, pe cînd mă uitam la minunile adîncului, preotul îi povestea căpitanului Roberts cum că nu mai era pace și liniște în sat datorită blestematei de beții, și ce rău exemplu erau tinerii pentru stafiile mai în vîrstă. Căpitanul asculta foarte atent și scotea doar cînd și cînd cîte un cuvînt, cînd era vorba despre băieții și tinerii care-și făceau de cap. Dar, după ce preotul își sfîrși cuvîn-

tarea, el ne umplu ochi cupele de argint şi spuse preotului fluturîndu-şi mîna:

— Mi-ar părea rău să provoc necazuri într-un loc unde am fost bine primit şi vă va face plăcere să auziţi că mîine noapte plec pe mare. Iar acum, trebuie să beţi în cinstea mea, urîndu-mi o călătorie rodnică.

Ne-am ridicat cu toţii în picioare bînd pentru călătorie, după cum se cuvenea, şi acel rum ales curgea ca un ulei fierbinte prin vinele mele.

După asta, căpitanul ne-a arătat cîteva din curiozităţile pe care le adusese de pe meleaguri străine şi ele ne-au minunat mult, deşi după aceea nu mi-am putut aminti desluşit ce anume văzusem. Şi apoi m-am trezit mergînd de-a curmezişul napilor cu părintele, povestindu-i despre minunăţiile adîncului pe care le zărisem prin fereastra vasului. Se întoarse spre mine cu severitate:

— Dacă aş fi în locul tău, John Simmons, zise el, m-aş duce acasă drept la culcare.

Avea un mod deosebit de a pune la punct chiar lucrurile care nu se întîmplă oamenilor de rînd, era doar preot, aşa că am făcut cum mi-a spus.

Ei bine, în ziua următoare ne-am pomenit că vîntul începu să sufle şi suflă tot mai tare, pînă aproape de ora opt noaptea, cînd auzind zgomot, m-am uitat afară în grădină. Cutez să spun, deşi nu voi fi crezut, căci chiar şi mie îmi pare niţeluş o poveste, că vîntul îmi luase pentru a doua oară acoperişul de stuf al cocinei de porci şi-l azvîrlise în grădina văduvei. Am socotit că nu trebuie să aştept să aud ce va zice văduva de asta, aşa că am luat-o peste păşunea comunală spre VULPEA ŞI STRUGURII,

în timp ce vîntul sufla atît de puternic, încît dansam de-a lungul păşunii ca o fată la bîlci. Cînd am ajuns la local, hangiul a trebuit să mă ajute să închid uşa, deoarece părea că douăzeci de capre împing în ea să intre înăuntru ca să se adăpostească de furtună.

— Mare furtună, zise el trăgînd berea din butoi. Am auzit că s-a prăbuşit un coş la Dickory End.

— E nostim cum marinarii ăştia cunosc vremea, îi răspunsei eu. Cînd căpitanul mi-a spus că urmează să plece în seara asta, m-am gîndit că i-ar trebui o rafală de vînt să-i ducă vasul îndărăt pe mare şi iată că a venit mai mult decît o rafală.

— Ah, da, zise hangiul, desigur că pleacă în astă seară şi, bagă de seamă, deşi m-a omenit frumuşel cu chiria, nu sînt sigur că e o pierdere pentru sat. Nu-i pot suferi pe indivizii, fie ei şi nobili, care se duc şi-şi aduc băutura de la Londra în loc să ajute negustorii locului să trăiască.

— Dar nici tu n-ai un rom ca ăla, i-am spus ca să-l mai dezumflu.

Gîtul i se înroşi deasupra gulerului şi mi-a fost teamă că am mers prea departe, dar după un răstimp şi-a recăpătat calmul, mormăind:

— John Simmons, zise el, dacă ai venit pînă aici în noaptea asta vîntoasă ca să-mi îndrugi o grămadă de prostii, ai venit degeaba.

Păi, negreşit că a trebuit să-l domolesc lăudîndu-i rumul şi, să mă ierte Dumnezeu, am jurat că este mai bun ca al căpitanului, fiindcă rumul ăla nu fusese gustat de nici o limbă omenească înafară de a preotului şi a mea. Totuşi, într-un fel sau într-altul, l-am liniştit pe hangiu şi în curînd a trebuit

să luăm un pahar din rumul lui cel mai bun ca să-i probăm calitatea.

— Găsește unul mai bun dacă-ți dă mîna, strigă el, și ne-am ridicat amîndoi paharele spre gură, dar ni le-am oprit la jumătate, uitîndu-ne mirați unul la altul. Căci vîntul care suflase afară ca un cîine turbat se transformase brusc într-o suflare melodioasă de-ai fi zis că sînt colindele copiilor din ajunul Crăciunului.

Sigur că nu e Martha, șopti hangiul (Martha fiind sora bunicului său și locuind în catul de deasupra).

Am mers spre ușă și vîntul o trînti cu atîta violență, încît clanța i se înfipse în mortarul de pe perete. Atunci nici n-am luat în seamă asta pentru că deasupra capetelor noastre navigînd cu velele umflate, printre stelele bătute de vînt, trecea corabia care-și petrecuse vara pe cîmpul hangiului. Porthole-urile ei și bay-window-ul sau fereastra rotundă cu geamlîc străluceau de lumini, și se auzea zvon de cîntece și viori pe punte.

— Pleacă, strigă hangiul acoperind cu glasul său vuietul furtunii, și a luat cu el aproape jumătate din sat.

Am putut să-i răspund numai dînd din cap, pentru că nu aveam plămînii cît foalele de piele ale fierarului.

Dimineața am putut măsura tăria furtunii și în afară de cocina mea de porci făcuse destule pagube în sat ca să avem de lucru. E adevărat că în toamna aceea copiii n-au mai trebuit să taie vreascuri pentru foc, pentru că vîntul rupsese destule și le presărase prin păduri, cît ei nici nu puteau duce.

Multe dintre stafiile noastre au fost împrăștiate pe meleaguri străine, dar, de data asta foarte puține s-au înapoiat. Toți tinerii au plecat cu căpitanul, și nu numai stafii, pentru că lipsea și un sărman flăcău cam fără minte, și noi am socotit că se ascunsese pe bordul corăbiei ca să călătorească clandestin, sau poate se angajase ca băiat de cabină, nepricepîndu-se la ceva mai bun.

Cu plînsetele fetelor-stafii și văicărelile familiilor care-și pierduseră cîte un strămoș, satul a fost răvășit un răstimp și lucrul cel mai hazliu a fost că acei care se plînseseră mai cu sîrg de chefurile tinerilor jeleau cel mai mult acum cînd ei plecaseră. Nu aveam nici o simpatie pentru cizmar și măcelar care mergeau peste tot spunînd cît de mult le lipseau flăcăii lor, dar îmi făcea rău cînd le auzeam pe sărmanele fete abandonate chemîndu-și iubiții pe nume pe pășunea satului la căderea nopții. Nu-mi părea ceva la locul lui ca ele să-și piardă bărbații pentru a doua oară, după ce — asta este mai mult ca sigur — renunțaseră la viață ca să fie lîngă ei. Totuși, nici măcar un spirit nu poate fi mereu supărat, și după cîteva luni ne-am obișnuit cu ideea că plecații nu vor mai reveni niciodată și n-am mai vorbit despre cele întîmplate.

Și apoi, într-o zi, cred că a fost cam la cîțiva ani după asta, cînd toată afacerea fusese aproape uitată, cine venea agale de-a lungul drumului de la Portsmouth dacă nu chiar flăcăul acela smintit care plecase cu vasul fără să aștepte să moară și să devină stafie! N-o să vedeți nicicînd un asemenea flăcău! Avea un iatagan mare, ruginit, care-i atîrna la șold de o curea și era peste tot atît de tatuat,

în cele mai frumoase culori, încît pînă şi faţa îi arăta ca broderia unei fete. Ţinea în mînă o batistă plină cu scoici străine şi piese de forme ciudate, vechi monede mici, foarte curioase, şi merse în sus, pînă la puţul de lîngă casa mamei sale, unde bău din ciutură ca şi cum nu s-ar fi întîmplat nimic.

Partea cea mai rea a fost că s-a înapoiat tot aşa de necopt la minte cum plecase, şi oricît am încercat, nimic care să şadă în picioare n-am putut scoate de la el. Ne-a povestit o mulţime de năzbîtii despre pedepsirea vinovaţilor prin atîrnarea lor de catarg sau pe părţile laterale ale vasului cu ajutorul unor funii legate de yard*, de ucideri prin înecare (cei sortiţi fiind puşi să meargă legaţi la ochi pe o scîndură care depăşea bordul vasului) şi despre asasinate sîngeroase, lucruri pe care un marinar cumsecade nici n-ar trebui să le cunoască. Aşa că mi s-a părut că, în ciuda bunelor lui maniere, căpitanul fusese mai mult un pirat decît un marinar gentilom. Dar să scoţi ceva cu miez din ce spunea băiatul era tot aşa de greu ca şi cum ai fi vrut să culegi cireşe dintr-un măr pădureţ. În special, o ţinea într-una, prosteşte, repetînd mereu o poveste aiurită şi de-l auzeai, ai fi gîndit că asta era singurul lucru care i se întîmplase în viaţă.

— Ancorasem, spunea el de obicei, în faţa unei insule numite Coşul cu flori şi marinarii prinseseră o mulţime de papagali pe care noi îi învăţam să înjure. În susul şi în josul punţilor, în susul şi în josul punţilor şi ce ziceau mai mereu era îngrozitor. Apoi ne-am uitat în sus şi am văzut catargele unei corăbii spaniole în afara portului. Ei se aflau în afara portului, aşa că noi am aruncat papagalii în mare şi am întins pînzele pentru luptă. Şi toţi papagalii s-au înecat în mare şi ce ziceau mai mereu era îngrozitor.

* Catarg secundar aşezat lateral faţă de catargul principal şi susţinînd pînzele.

Aşa era flăcăul şi, în afară de prosteasca poveste cu papagalii, n-am scos nimic de la dînsul cînd l-am întrebat despre luptă. Şi nici n-am mai avut prilejul să-l descoasem mai bine, pentru că la două zile după asta a fugit iar şi n-a mai fost văzut de atunci.

Asta-i povestea mea şi vă asigur că astfel de lucruri se întîmplau mereu la Fairfield. Corabia n-a mai venit îndărăt niciodată dar oricum ar fi, cînd oamenii au mai îmbătrînit, se pare că au început să-şi închipuie că, într-una din aceste nopţi cu vînt, ea va veni înapoi navigînd peste gardurile vii, cu toate stafiile dispărute, prezente la bord. Ei bine, cînd va veni, va fi binevenită. Şi mai e o stafie a unei fete care nu osteneşte niciodată aşteptîndu-şi flăcăul. În fiecare noapte o puteţi vedea pe păşune, încordîndu-şi sărmanii ei ochi, ca să zărească luminile de la catarg printre stele. Puteţi spune că e o fată plină de devotament şi cred că n-o să greşiţi.

Ogorul hangiului nu arată cu nimic mai rău după vizita vasului, dar oamenii spun că de atunci napii care cresc acolo au gust de rum.

AMBROISE BIERCE (1842—1914)

DEGETUL MIJLOCIU AL PICIORULUI DREPT

(The Middle Finger of Right Foot)

Capitolul I

E un lucru binecunoscut că bătrîna casă Manton este bîntuită de strigoi. În toată regiunea rurală dimprejur și chiar în orașul Marshall, aflat la o milă distanță de casa Manton, nu există om cu mintea întreagă care să se îndoiască de acest lucru; neîncrederea se mărginește la cei cîțiva încăpățînați cărora li se va spune „suciți" de îndată ce acest cuvînt util va pătrunde în vocabularul intelectual al gazetei din Marshall, *Propășirea*. Există două feluri de mărturii cum că această casă ar fi bîntuită de strigoi: aceea a martorilor dezinteresați, care au văzut ce au văzut cu propriii lor ochi și aceea adusă de clădirea în sine. Cea dintîi categorie ar putea să fie ignorată și suprimată în temeiul obiecțiilor pe care deștepții le-ar putea ridica împotrivă-i; dar dovada fundamentală a simplei existențe a casei stă la îndemîna oricui și e ușor de controlat.

În primul rînd, casa Manton n-a mai fost ocupată de muritori de rînd de mai bine de zece ani și atît ea cît și construcțiile ridicate în ograda ei se preschimbă treptat într-o ruină — circumstanță care, chiar dacă ar fi singura, tot nu s-ar încumeta nici o minte sănătoasă s-o ignore. E așezată ceva mai departe de porțiunea cea mai puțin bătută a drumului dintre Marshall și Harriston, într-un loc deschis care a adăpostit cîndva o fermă, azi des-

figurată, încă înconjurată de rămășițele unui gard putrezit și pe jumătate acoperită de mărăcinii ce se întind peste pămîntul pietros și sterp, de multă vreme nemușcat de plug. Casa în sine se află într-o stare încă acceptabilă, deși roasă de schimbările vremii și ducînd cumplit dorul geamgiului, pentru că populația minoră de parte bărbătească a regiunii a știut să-și manifeste, în maniera specifică acestei categorii, dezaprobarea față de locuințele fără locatari. Casa are un singur cat, e aproape pătrată, cu latura fațadei despicată de o singură intrare, flancată în ambele părți de cîte o fereastră bătută în scînduri pînă sus. Ferestrele corespunzătoare de deasupra, neastupate, au menirea să absoarbă lumina și ploaia la etaj. Iarba și bălăriile cresc din belșug cotropind totul, iar cîțiva copaci plantați cîndva pentru umbră, azi jupuiți de vînturi se apleacă în toate direcțiile, de parcă s-au înțeles cu toții s-o întindă de-aci. Pe scurt, după cum a explicat în coloanele *Propășirii* umoristul *en titre** din Marshall, „părerea că această casă Manton ar fi fost bîntuită rău este singura concluzie logică ce poate fi trasă din însăși înfățișarea clădirii". Faptul că în această locuință, cu vreo zece ani în urmă, Mr. Manton a socotit firesc să se trezească într-o noapte și să taie beregata soției și celor doi copilași, instalîndu-se de îndată în alt capăt al țării, a contribuit, fără îndoială, la îndrumarea atenției publice asupra potrivirii de minune a acestui loc cu fenomenele supranaturale.

* Titular (În franceză, în original).

Aici dar, într-o seară de vară, se opri o căruță cu patru bărbați. Trei dintre ei coborîră îndată, iar cel care ținuse hățurile legă caii de singurul stîlp rămas în picioare din ceea ce fusese odată un gard. Cel de al patrulea rămase încă pe capră.

— Haide, am ajuns, i se adresă întorcîndu-se, unul dintre tovarășii săi, pe cînd ceilalți se depărtau în direcția locuinței.

Omul din căruță era palid ca moartea și dîrdîia văzînd cu ochii.

— Pe Dumnezeul meu! exclamă el cu glas răgușit, e o șmecherie la mijloc și-mi pare că tu știi despre ce-i vorba.

— Poate știu, replică celălalt disprețuitor, fixîndu-l drept în ochi. Dar îți amintești, presupun, că partea adversă a ales locul cu învoirea dumitale. Ți-e frică de stafii?

— Mi-e frică, pe naiba! îl întrerupse bărbatul și sări jos înjurînd. Cei doi îi ajunseră pe ceilalți în dreptul ușii, pe care unul dintre ei o și deschisese cu oarecare greutate din pricina ruginei de pe broască și balamale. Intrară toți. Înăuntru era întuneric, dar omul care deschisese ușa scoase la iveală o lumînare, chibrituri și făcu lumină. Apoi descuie ușa din dreapta coridorului în care se aflau și intrară. Pe podea zăcea un covor gros de praf care înăbușea zgomotul pașilor, iar prin colțuri pînze de păianjen atîrnau din tavan ca niște fîșii de dantelă putredă unduindu-se în aerul clătinat de ei. Camera avea două ferestre dispuse alături prin care nu puteai vedea nimic altceva decît suprafața interioară, scîndurile zgrunțuroase, nedate la rindea, ale obloanelor fixate la cîteva incii de tocuri. Alt-

ceva nu se zărea, nici un cămin, nici o mobilă, nimic. În afara pînzelor de păianjen și a prafului, cei patru bărbați reprezentau singurele obiecte ce nu făceau parte din arhitectură. Și, în licărul galben al luminării, arătau straniu ... Iar cel care se lăsase atît de greu convins să coboare era cu totul „impresionant“ — s-ar putea spune chiar „formidabil“. Între două vîrste, bine clădit, cu piept lat și umeri vînjoși, părea, judecînd după proporții, că are o forță de brută și, după mutră, că o și poate folosi într-adevăr ca o brută. Era ras cumsecade, cu un păr cenușiu tuns mărunt. Avea fruntea joasă, brăzdată deasupra ochilor de riduri care, în dreptul nasului, coborau vertical. Sprîncenele negre, stufoase, ascultau de aceleași legi ca și ridurile și nu ajungeau să se întîlnească numai datorită unei încîrligări în sus tocmai în locul unde, altfel, ar fi trebuit să se unească. De dedesubtul lor, cufundați adînc, sclipeau în lumina slabă doi ochi de culoare nehotărîtă, dar, evident, mult prea mici. Aveau ceva respingător, impresie deloc îmblînzită de cruzimea gurii și de falca lată. Nasul, treacă-meargă — ca toate nasurile; nu te poți aștepta la multe din partea unui nas. Toate cîte constituiau chipul sinistru al acestui om erau accentuate de o lividitate nefirească: ai fi zis că fuseseră cu totul golite de sînge.

Înfățișarea celorlalți bărbați n-avea nimic deosebit: făceau parte din acele persoane pe care le întîlnești și uiți că le-ai mai întîlnit. Toți erau mai tineri decît omul descris. Între acesta și cel mai vîrstnic dintre ceilalți, care stătea mai la o parte, nu se vădea nici un fel de simțămînt amical. Fiecare evita să-l privească pe celălalt.

— Gentlemani, vorbi omul care ținea lumînarea și cheile, cred că toate-s în regulă. Sînteți gata, Mr. Rosser?

Bărbatul ce stătea deoparte se înclină și zîmbi.

— Și dumneavoastră, Mr. Grossmith?

Vlăjganul se înclină și se încruntă.

— Fiți amabili și scoateți-vă hainele.

Pălăriile, hainele, vestele și eșarfele celor doi fură scoase repede și zvîrlite pe coridor. Omul cu lumînarea făcu un semn din cap și cel de al patrulea — care îl îndemnase pe Mr. Grossmith să coboare din căruță — scoase dintr-un buzunar interior al mantalei două cuțite lungi de vînătoare, al căror tăiș luci criminal cînd le smulse din teci.

— Sînt exact la fel, rosti, întinzînd fiecăruia dintre cei doi cîte unul.

Pînă și cel mai tîmp observator ar fi priceput natura întîlnirii lor. Urma să fie un duel pe viață și pe moarte. Fiecare dintre cei doi adversari luă cîte un cuțit examinîndu-l cu un aer critic în preajma lumînării și încercîndu-i tăria lamei, apoi a mînerului, pe genunchiul îndoit. Fură percheziționați pe rînd de către celălalt secund.

— Dacă asta nu vă supără, Mr. Grossmith, spuse omul care ținea lumînarea, o să vă rog să vă așezați în colțul acela.

Indică unghiul cel mai îndepărtat de ușă, către care Grossmith se retrase, secundul său depărtîndu-se de el cu o strîngere de mînă ce nu avea nimic cordial în ea. În colțul cel mai apropiat de ușă se stabili Mr. Rosser și, după ce se consultară în șoaptă, secundul său îl părăsi, alăturîndu-se celuilalt, în fața ușii. În acea clipă lumînarea se stinse brusc,

cufundînd totul totul într-o beznă adîncă. Se poate să fi fost opera curentului de aer datorat uşii deschise; oricare ar fi fost cauza, efectul se dovedi înfricoşător.

— Gentlemani, anunţă un glas care părea, în chip straniu, necunoscut în condiţiile noi care afectau percepţiile simţurilor, gentlemani, nu vă veţi mişca din loc pînă ce nu veţi auzi uşa de afară închizîndu-se.

Urmă zgomotul unor paşi, închiderea uşii odăii şi, în cele din urmă, uşa de afară fu trîntită de se zgudui întreaga clădire.

Cîteva minute mai tîrziu, băiatul unui ţăran întîlni o căruţă gonind nebuneşte către Marshall. Declară că în spatele celor două persoane de pe bancheta din faţă sta în picioare o a treia, agăţată cu mîinile de umerii încovoiaţi ai celorlalţi care păreau să se zbată, în zadar, pentru a se elibera din strînsoare. Această siluetă, spre deosebire de celelalte, era înveşmîntată în alb şi, de bună seamă, se aruncase în căruţă pe cînd aceasta trecea prin dreptul casei blestemate. Cum flăcăul se putea mîndri că ştia de multă vreme o grămadă de lucruri, în legătură cu întîmplările necurate din vecini, se acordă spuselor sale greutatea mărturiei unui expert. În sfîrşit, povestirea apăru în *Propăşirea* uşor înfrumuseţată din punct de vedere literar, precizîndu-se în încheiere că gentlemanilor despre care era vorba li se deschideau coloanele gazetei pentru a înfăţişa propria lor versiune în legătură cu aventura acelei nopţi. Dar nimeni nu voi să se bucure de acest privilegiu.

Capitolul II

Evenimentele care conduseseră la acest „duel, pe întuneric" erau destul de simple. Într-o seară, trei tineri din oraşul Marshall şedeau într-un colţ liniştit al verandei hotelului, fumînd şi tăifăsuind despre lucruri pe care, fireşte, tinerii educaţi într-un orăşel sudic le pot găsi interesante. Numele lor erau King, Sancher şi Rosser. La o mică distanţă, astfel încît, fără a participa la discuţie, auzea cele spuse, se afla un al patrulea. Nu era cunoscut de către ceilalţi. Abia de se aflase că, sosind cu diligenţa din acea după-amiază, semnase în registrul hotelului cu numele de Robert Grossmith. Nu fusese observat stînd de vorbă cu altcineva decît cu funcţionarul de la hotel. Părea, acesta este adevărul, neobişnuit de încîntat de propria sa companie — sau, după cum se exprimase redacţia *Propăşirii*, „complăcîndu-se fără reţineri în tovărăşia sa ticăloasă". Trebuie, însă, să recunoaştem că redacţia îşi permitea un ton mai jovial cînd era vorba să emită vreo judecată referitoare la o persoană care vedea altfel lucrurile decît ea şi că, mai mult, fusese primită în cazul de faţă cu un fel de refuz categoric cînd se străduise să obţină un „interview".

— Îmi displace orice fel de diformitate la femei, spunea King, fie că-i din naştere sau accident. Teo-

ria mea e că orice defect fizic e corelat cu unul intelectual şi moral.

— Deduc, aşadar, rosti grav Rosser, că o lady care se dispensează de avantajul de a avea nas, ar putea fi convinsă că a deveni Mrs. King reprezintă un ideal greu atacabil.

— Sigur că o poţi lua şi aşa, veni răspunsul; dar, vorbind serios, nu o dată s-a întîmplat să las baltă o fată încîntătoare cînd am aflat, absolut pe neaşteptate, că i se amputase un deget de la picior. Comportarea mea a fost brutală, dacă vreţi, dar dacă m-aş fi căsătorit cu acea fată, aş fi fost nenorocit toată viaţa şi aş fi chinuit-o şi pe ea.

— Pe cînd, interveni la rîndul său Sancher, rîzînd pe înfundate, mărităndu-se cu un gentleman cu vederi mai liberale a scăpat doar cu gîtul tăiat.

—Ah, ştiai la cine mă refer! Da, l-a luat pe Manton, dar habar n-am dacă avea vederi mai liberale sau nu, nu sînt chiar atît de sigur că i-a tăiat gîtul descoperind că îi lipsea acel excelent amănunt al trupului unei femei cum este degetul mijlociu al piciorului drept.

— Ia uitaţi-vă la individul ăsta! le atrase atenţia Rosser, cu glasul scăzut şi privirile aţintite asupra străinului.

Era evident că persoana în cauză asculta conversaţia lor cu urechile ciulite.

— Ăsta-i cam peizan, spuse tot Rosser, ridicîndu-se. Sir, continuă el, adresîndu-se necunoscutului, am impresia că ar fi mai bine dacă v-aţi muta scaunul în celălalt colţ al verandei. De bună seamă că nu sînteţi prea familiarizat cu prezenţa unor gentlemani.

Omul sări în picioare şi porni spre el cu paşi mari şi pumnii strînşi, cu faţa albă de furie. Se ridicară toţi. Sancher se interpuse între cei doi protagonişti.

— Te pripeşti şi eşti nedrept, i se adresă lui Rosser; acest gentleman nu a făcut nimic ca să merite cuvintele tale.

— Solicit satisfacţia datorată unui gentleman, declară străinul care se mai calmase. Nu cunosc pe nimeni prin părţile acestea. Poate veţi fi amabil dumneavoastră, sir, spuse înclinîndu-se spre Sancher, să mă reprezentaţi în situaţia de faţă. Sancher acceptă dovada de încredere ce i se arăta fără prea mare plăcere, trebuie să o recunoaştem, deoarece înfăţişarea şi felul de a fi al străinului nu erau pe gustul său. King, care în cursul colocviului abia de îşi clintise privirile de pe chipul străinului şi care nu icnise un cuvinţel, acceptă înclinîndu-şi capul să-l secundeze pe Rosser şi după ce protagoniştii se retraseră, rezultatul fu că se stabili întîlnirea pentru seara următoare. Care au fost condiţiile, s-a lămurit mai înainte. Duelul în cuţite, într-o încăpere cufundată în întuneric, fusese cîndva în viaţa sud-vestului o rînduială mult mai obişnuită decît s-ar putea crede. Cît de subţire era lustrul „cavaleresc" cu care era unsă brutalitatea de fond a codului în baza căruia erau posibile atari întîlniri, urmează să o vedem îndată.

Capitolul III

Bătrîna casă Manton îşi respecta cu greu faima în dogoarea amiezii zilei de mijloc de vară. Ţinea

de pămînt, era omenească. Razele soarelui o mîngîiau călduros şi tandru, cu o vădită ignorare a proastei ei reputaţii. Iarba ce înverzea întinderea dinaintea faţadei nu mai părea să crească sălbatic, ci numai cu o veselă şi firească exuberanţă, iar bălăriile înfloreau aidoma florilor. Sădiţi cîndva pentru umbră, neîngrijiţi, încărcaţi de scînteieri şi pete închise la culoare, plini de păsări cu ciripit încîntător, copacii nu se mai zbăteau să evadeze, ci se înclinau cu reverenţă în faţa poverii lor de soare şi ciripit. Chiar şi ferestrele fără geamuri de la etaj păreau, datorită luminii dinăuntru, o expresie a păcii şi a mulţumirii. Văzduhul încins, dănţuia pe cîmpul pietros cu un tremur vioi, nepotrivit gravităţii, în care recunoaştem unul dintre atributele supranaturalului.

O astfel de privelişte înfăţişă locul şerifului Adams şi celor doi oameni care veniseră din Marshall să-l cerceteze. Unul dintre aceşti oameni era Mr. King, ajutorul şerifului; celălalt, al cărui nume era Brewer, era frate cu răposata Mrs. Manton. În conformitate cu o prevăzătoare lege a Statului referitoare la proprietăţile părăsite, după o anume perioadă de timp, şeriful devenea custodele legal al fermei Manton şi al tuturor acareturilor ei. Vizita actuală avea un caracter formal şi fusese hotărîtă de o decizie a curţii, în urma unei acţiuni înaintate de Mr. Brewer pentru a intra în stăpînirea proprietăţii, în calitate de moştenitor al surorii sale decedate. Printr-o simplă coincidenţă, vizita era făcută în ziua ce urma nopţii în care ajutorul de şerif King descuiase casa dintr-un motiv de cu totul altă natură. Nu din plăcere se afla acum aici: i se ordonase să-şi urmeze superiorul şi bineînţeles, nimic nu

era mai prudent decît să simuleze o grabnică obedienţă. Oricum, tot plănuise să facă această vizită, dar în tovărăşia altcuiva.

Deschizînd fără a bănui nimic uşa de la intrare care, spre surprinderea sa, nu era încuiată, şeriful zări uluit o grămadă alandala de veşminte bărbăteşti zăcînd pe podeaua culoarului. Examinarea ei arăta că era vorba de două pălării şi acelaşi număr de vestoane, veste şi eşarfe, toate deosebit de bine întreţinute, deşi mînjite de praful în care zăceau. Mr. Brewer a fost la fel de uimit, dar despre emoţia lui Mr. King nu s-a consemnat nimic. Cu un viu interes şi chiar neaşteptat propriului său mod de a reacţiona, şeriful împinse uşa din dreapta şi cei trei pătrunseră înăuntru. La prima vedere, camera părea goală — dar, nu: pe măsură ce ochii li se obişnuiră cu spuza de lumină estompată, în unghiul cel mai îndepărtat ceva se întrezări ca o siluetă omenească, silueta unui om ghemuit în colţ. Ceva din atitudinea lui îi făcu pe cei trei să încremenească îndată ce trecură pragul. Silueta din umbră se desluşea din ce în ce mai clar. Sprijinit într-un genunchi, bărbatul avea spatele vîrît în unghiul pereţilor, umerii înălţaţi la nivelul urechilor şi mîinile în dreptul feţei. Palmele erau desfăcute în afară, cu degetele întinse şi încovoiate ca nişte gheare; chipul livid privind în sus, cu capul tras înapoi, cu gura deschisă pe jumătate, cu ochii înfiorător holbaţi, purta pe el pecetea unei groaze de nedescris. Era mort de-a binelea — mort de groază! Totuşi, în afara unui cuţit, care în mod limpede căzuse din propria sa mînă, nimic altceva nu se zărea în odaie.

Praful dens care acoperea podeaua păstra întipărite cîteva urme confuze de paşi în preajma uşii şi pe lîngă peretele în care se deschidea aceasta; de-a lungul unuia dintre pereţii alăturaţi, trecînd prin dreptul ferestrelor, se vedea urma lăsată de bărbat cînd trecuse în colţul său. Apropiindu-se de cadavru, cei trei oameni urmară instinctiv acea dîră. Şeriful apucă unul din braţele întinse înainte: era tare ca fierul şi, cînd trase puţin mai tare, întregul trup se prăbuşi ca un bolovan, fără ca membrele să-şi schimbe poziţia. Brewer, galben de groază, scrută intens chipul contorsionat.

— Sfinte Dumnezeule, ai milă! strigă pe neaşteptate. E Manton!

— Ai dreptate, spuse King, străduindu-se vizibil să se calmeze. Îl ştiu bine pe Manton. Pe vremuri purta barbă mare şi părul lung, dar e el.

Ar fi putut adăuga: „L-am recunoscut cînd l-a provocat pe Rosser. Le-am spus lui Rosser şi lui Sancher cine era înainte de a-i juca renghiul ăsta cumplit. Cînd Rosser a ieşit din camera întunecoasă, pe urmele noastre, uitîndu-şi, din pricina emoţiei hainele şi suindu-se doar cu cămaşa pe el în căruţă — tot timpul cît am pus la cale afacerea asta împuţită, am ştiut cu cine aveam de-a face, ucigaşul şi laşul dracului!“

Dar Mr. King nu suflă un cuvînt despre toate astea. Îşi căznea cît putea mintea, încercînd să pătrundă taina morţii omului. Că nu se clintise din colţul în care i se ceruse să stea, că după felul în care încremenise nici nu atacase, nici nu se apărase ci doar scăpase arma, că era limpede că pierise datorită groazei de ceva ce văzuse aievea — toate acestea

erau fapte pe care inteligenţa în mare cumpănă a lui Mr. King nu şi le putea explica prea bine.

Cotrobăind prin părţile obscure ale intelectului său în căutarea unei ieşiri din labirintul îndoielilor, cum sta aşa, cu capul fără voie aplecat, ca toţi cei ce chibzuiesc la lucruri foarte importante, dădu peste ceva care, chiar la lumina zilei şi în prezenţa tovarăşilor săi vii, îl înfioră nespus. În colbul depus, cu anii, într-un strat gros pe podele — ducînd de la uşa pe care intraseră ei drept spre cadavrul ghemuit al lui Manton — erau întipărite trei şiruri paralele de urme uşoare, dar clare, ale unor picioare goale — cele de pe laturi ca de copil, iar cele din mijloc — ca lăsate de o femeie. De unde se opreau, nu mai porneau înapoi: toate erau îndreptate într-o singură direcţie. Brewer, care le remarcase în aceeaşi clipă, încremeni aplecat înainte, alb ca varul, fixîndu-le, fără să-şi poată desprinde privirea de la ele.

— Priviţi! urlă, arătînd cu ambele mîini spre locul unde se oprise cea mai apropiată urmă a piciorului drept al femeii. Lipseşte degetul mijlociu — a fost Gertrude!

Gertrude era răposata Mrs. Manton, soră cu Mr. Brewer.

AMBROISE BIERCE (1842—1914)

DE VEGHE LÎNGĂ MORT
(A Watcher by the Dead)

I

În mansarda unei locuințe neocupate din acel cartier din San Francisco cunoscut sub numele de North Bay, zăcea sub un cearșaf trupul unui bărbat. Era pe la nouă seara; o singură lumînare lumina vag camera. Deși vremea era călduroasă, cele două ferestre, contrar obiceiului de a lăsa mortului cît mai mult aer, erau închise, iar obloanele trase. Mobila încăperii consta din numai trei obiecte: un fotoliu, un mic suport cu picior susținînd lumînarea și o masă lungă de bucătărie, pe care zăcea lungit trupul bărbatului. S-ar fi spus că toate, inclusiv cadavrul, fuseseră introduse decurînd înăuntru, deoarece un privitor, de ar fi existat vreunul, și-ar fi dat seama că nu se afla pic de praf pe ele, pe cînd în restul odăii praful se așternuse straturi-straturi, iar în unghere atîrnau pînze de păianjen.

Prin cearșaf se putea urmări conturul trupului, ba chiar și trăsăturile feței, după liniile ferme, ascuțite, cum au, se pare, chipurile tuturor celor duși, dar de fapt, caracteristice doar acelora răpuși de boală. Pe bună dreptate se putea deduce, după tăcerea din cameră, că nu te afli în partea dinspre stradă a clădirii. De fapt, încăperea se afla în acea parte care nu da spre nimic altceva decît spre pieptul înalt al unei stînci, spatele clădirii rezemîndu-se de munte.

Cînd orologiul unei biserici învecinte bătu ora nouă, cu o indolență care părea să implice o atare indiferență față de zborul timpului încît îți venea greu să nu te întrebi de ce se mai necăjea cu bătutul, singura ușă a odăii se deschise și un om intră, înaintînd spre trupul culcat. Pe cînd făcea aceasta, ușa se închise parcă din voia lui; se auzi, însă, un scrîșnet de parcă o cheie ar fi fost anevoios răsucită în broască, apoi pocnetul zăvorului izbit brusc. Urmă zgomotul unor pași ce dispăreau pe coridorul de afară și, după toate aparențele, bărbatul se trezi ostatec. Înaintînd spre masă, rămase o clipă în picioare privind spre trup; apoi, cu un ușor fior ce îi zgudui umerii, se îndreptă spre una dintre ferestre și ridică oblonul. Afară, dincolo de ochiurile prăfuite ale geamului, beznă desăvîrșită; ștergînd praful, bărbatul își dădu seama că fereastra era întărită cu bare puternice de fier așezate la cîteva incii de sticlă și înfipte de ambele părți în tencuială. Examină cealaltă fereastră. Aceeași situație. Nu părea a fi prea curios, nici măcar atîta cît să ridice partea de sus a ferestrei*. Dacă era prizonier, apoi era un docil. După ce isprăvi de examinat odaia, se așeză în fotoliu, scoase o carte din buzunar, trase alături suportul cu lumînarea și începu să citească.

Era un bărbat tînăr — nu i-ai fi dat mai mult de treizeci de ani — cu tenul măsliniu bine ras și păr castaniu-închis. Avea trăsături subțiri, nasul scurt, fruntea înaltă și o linie a bărbiei și maxilarului despre care cei ce le au susțin că ar trăda hotărîre. Ochii, cenușii și fermi, nu și-i clintea fără un scop precis. Acum rămîneau mai tot timpul fixați asupra cărții; doar din cînd în cînd bărbatul își ridica privirile spre trupul de pe masă, fără fascinația vizibilă care, în atari împrejurări, se presupune că acționează și asupra celei mai curajoase persoane. Nu trăda nici reacția de resentiment a firilor timide împotrivindu-se influenței funebrului. Cînd ridica ochii, privea de parcă lectura a ajuns la un pasaj care să-i atragă atenția asupra celor ce îl înconjurau. Era limpede că bărbatul care stătea de veghe avea deosebită încredere în propriile-i puteri, încredere bazată în egală măsură pe inteligență și stăpînire de sine.

După ce citi aproximativ o jumătate de ceas, păru să ajungă la capătul unui capitol și puse liniștit cartea deoparte. Apoi se ridică și luînd suportul îl duse într-un colț al camerei, lîngă una dintre ferestre, apucă lumînarea și se reîntoarse spre căminul gol în fața căruia șezuse.

O clipă mai tîrziu, păși spre trupul de pe masă, dădu cearșaful la o parte, descoperind capul. Gustul scoase la iveală o masă de păr negru și o țesătură subțire care învelea chipul, țesătură prin care trăsăturile apăreau și mai evidente decît înainte. Ferindu-și cu mîna liberă ochii de flacăra lumînării, rămase un timp privindu-și în liniște, cu seriozitate, tovarășul nemișcat. Satisfăcut de cercetare, trase iarăși cearșaful peste față, se întoarse la scaunul său, luă cîteva bețe de chibrit de pe sfeșnic, și le puse în buzunarul vestei și se așeză. După aceasta scoase lumînarea și o cîntări din priviri ca și cînd ar fi calculat cît timp mai putea rezista. Abia de

* În engleză, *the sash:* fereastră cu ghilotină.

mai avea o lungime de cîteva degete. Peste o oră se va trezi în întuneric! O puse la loc în sfeşnic şi, suflînd asupră-i, o stinse.

II

Trei bărbaţi beau punci fumînd în cabinetul unui medic din Kearney Street. Era o oră tîrzie, de fapt aproape miezul nopţii şi nu duseseră lipsă de punci. Bărbatul mai vîrstnic, doctorul Helberson, era gazda. Avea în jur de treizeci de ani; ceilalţi arătau chiar mai tineri; toţi erau medici.

— Teama superstiţioasă cu care cei vii îi privesc pe cei morţi, rosti doctorul Helberson, este ancestrală şi incurabilă. Nu trebuie să ne ruşinăm de ea mai mult decît de faptul că moştenim, de pildă, o lipsă de talent în studiul matematicii sau tentaţia de a minţi.

Ceilalţi rîseră.

— Nu s-ar cuveni să ne ruşinăm dacă sîntem mincinoşi? întrebă cel mai tînăr dintre cei trei, care încă nu era licenţiat, ci numai student în medicină.

— Dragul meu Harper, n-am spus asta. Una e tendinţa de a minţi, alta este minciuna.

— Dar socoţi că acest sentiment superstiţios — spuse al treilea bărbat, — teama de morţi, aşa neraţională cum o ştim, e universală? Eu unul nu sînt conştient de existenţa ei.

— Asta nu înseamnă că nu doarme undeva în organismul tău, replică Helberson; are nevoie doar de condiţii potrivite pentru manifestare — cum ar spune Shakespeare, de „anotimpul propice“ — şi de le-ar avea, s-ar deştepta într-un chip foarte neplăcut care ţi-ar deschide ochii. Bineînţeles că doctorii şi ostaşii sînt mult mai puţin influenţaţi de ea decît alţii.

— Doctorii şi ostaşii! De ce n-ai adăuga şi călăii, fie că spînzură sau decapitează? Hai să adăugăm şi toate categoriile de asasini.

— Nu, dragul meu Manchers, juraţii nu permit călăului public să se familiarizeze cu moartea suficient ca ea să nu-l mai mişte.

Tînărul Harper, după ce se servi cu o nouă ţigară de foi de pe bufet, se aşeză iar, întrebînd cam prolix:

— Care crezi că ar fi condiţiile în care orice bărbat născut din femeie ar deveni conştient, pînă la a nu mai putea suporta, de faptul că reacţionează exact ca oricare altul în această privinţă?

— Păi, gîndesc că dacă un om s-ar pomeni închis alături de un cadavru, noaptea întreagă, singur, într-o cameră întunecoasă dintr-o casă pustie, fără vreun aşternut pe care să şi-l tragă peste cap şi dacă ar trece prin toate acestea fără să înnebunească, s-ar putea lăuda că nu s-a născut din femeie nici măcar, precum Macduff, ca produs al unei cezariene.

— Credeam că nu mai isprăveşti înşirînd condiţiile de la cap la coadă, i-o tăie Harper. Cunosc, însă, un om care nu este nici medic, nici ostaş şi le va accepta pe toate, oricare ar fi miza propusă de tine.

— Cine este?

— Se numeşte Jarette — nu e din California; vine din oraşul meu natal, din statul New-York. N-am bani să pariez pe el, dar va paria el însuşi.

— De unde ştii?

— Preferă să parieze decît să muncească. Cît despre frică, aş îndrăzni să afirm că o confunzi cu vreo maladie de piele sau cine ştie ce erezie rar întîlnită.

— Cum arată omul în cauză? Era limpede că pe Helberson începea să îl intereseze.

— Exact ca Mancher al nostru — i-ar putea fi frate geamăn.

— Primesc pariul, spuse Helberson prompt.

— E de la sine înţeles că îţi sînt cumplit de recunoscător pentru compliment, rosti tărăgănat şi afectat Mancher, căruia i se făcuse somn. Nu pot paria şi eu?

— Nu împotriva mea, spuse Helberson. N-am ajuns să am nevoie tocmai de banii tăi.

— În regulă, se mulţumi Mancher; atunci, eu voi fi cadavrul.

Ceilalţi izbucniră în rîs.

Ce a urmat acestei conversaţii, am avut prilejul să vedem.

III

Stingînd restul din mica porţie de lumînare ce îi fusese acordată, scopul domnului Jarette fusese să-l păstreze pentru vreo nevoie neprevăzută.

Ori poate, de asemenea, s-a gîndit sau măcar a intuit că întunericul nu e mai mare la o oră decît la alta şi că dacă situaţia devenea insuportabilă, ar fi fost preferabil să aibă la îndemînă un mijloc fie de distracţie, fie pentru eliberare. În orice caz, era înţelept să-şi păstreze o mică rezervă de lumină, chiar dacă ar fi fost numai să-i îngăduie să-şi privească ceasul.

De cum suflă în lumînare şi o aşeză alături, pe podea, instalîndu-se confortabil în fotoliu, se lăsă în voie pe spate şi închise ochii, nădăjduind că va putea aţipi. Dar, fu dezamăgit; niciodată în viaţă nu i se întîmplase să simtă mai puţin somn, aşa că peste cîteva minute, renunţă la orice încercare de a aţipi. Ce ar fi putut face în schimb? Nu putea să orbecăiască de ici-colo în întunericul profund din jur, fără riscul de a se lovi de masă şi de a tulbura, brutal, mortul. Cu toţii sîntem de părere că există un drept al morţilor de a se odihni în pace, un drept de imunitate faţă de tot ce înseamnă jignire şi violenţă. Jarette aproape izbuti să se convingă că acestea erau argumentele ce îl împiedicau să rişte ciocnirea şi îl ţintuiau în fotoliu.

Pe cînd medita la toate acestea, i se păru că percepe un sunet abia auzit din direcţia mesei — ce fel de sunet să fi fost, i-ar fi venit greu să spună. Nu-şi întoarse capul. De ce să o fi făcut pe întuneric? Dar ascultă — de ce să nu o fi făcut? Şi, pe cînd sta cu urechea la pîndă, simţi că îl cuprinde o ameţeală neobişnuită şi, căutînd un sprijin, se agăţă din toate puterile de braţele fotoliului. Urechile începură să-i vîjîie în chip straniu, capul sta să-i ples-

nească, iar pieptul nu mai putea respira în voie din pricina strînsorii hainelor. Se întrebă de unde veneau toate acestea și dacă se afla în fața simptomelor fricii. Brusc, expirînd îndelung și cu forță, i se păru că îi piere și ultimul strop de vlagă; apoi, trăgînd aerul cu nesaț și umplîndu-și plămînii însetați, senzația de leșin îl părăsi și înțelese că ascultase cu atîta intensitate, încît își ținuse respirația pînă aproape de sufocare. Revelarea acestor reacții îi displăcu; se ridică, împinse fotoliul cu piciorul, îndreptîndu-se cu pași mari spre mijlocul odăii. Dar nu poți ajunge departe pe întuneric; își căută drumul și, atingînd peretele, îl urmări pînă la colț, coti, pipăi pînă ce trecu de cele două ferestre și acolo, la alt unghi, se izbi puternic de suport, răsturnîndu-l. Zgomotul îl făcu să tresară. Asta îl umplu de mînie.

— Cum naiba de-am uitat unde era! mormăi printre dinți și rătăci orbește pe lîngă cel de al treilea perete, spre cămin. Trebuie să pun obiectele astea la locul lor, își spuse domnul Jarette căutînd cu palmele pe podea, după lumînare.

Găsind-o, o aprinse și pe dată, își întoarse privirile spre masă, unde, așa cum era de așteptat, nimic nu avusese loc, nici o schimbare. Suportul pe care, fără să fi remarcat, uitase să-l pună la locul lui, zăcea răsturnat. Își roti privirile prin cameră, risipind umbrele dense cu ajutorul lumînării pe care o ținea în sus, mișcînd-o; în cele din urmă străbătu distanța spre ușă și, o încercă, rotind și trăgînd din toate puterile de butonul clanței. Nu cedă și faptul păru să-i ofere oarecare satisfacție; într-adevăr, o

asigură și mai bine cu ajutorul unui zăvor pe care nu-l remarcase înainte. Întorcîndu-se la scaun, își privi ceasornicul: era nouă și jumătate. Tresărind surprins, își duse ceasul la ureche. Nu se oprise. Lumînarea scăzuse vizibil. O stinse din nou, așezînd-o pe podea, lîngă el, ca și mai înainte.

Domnul Jarette nu se prea simțea în largul său; e limpede: de data asta, cele ce îl înconjurau nu-i erau pe plac și nici felul cum se comporta el însuși nu-i plăcea. „De ce m-aș teme?“ gîndi. „E ridicol și lipsit de eleganță; doar n-oi fi atît de prost!“ Dar curajul nu vine spunînd numai: „voi fi curajos“, nici recunoscînd că prilejul o cere. Cu cît Jarette se condamna mai dihai, cu atît își găsea mai multe argumente să fie aspru cu sine; cu cît era mai mare numărul argumentelor pe care le născocea în apărarea tezei că morții nu pot face rău, cu atît cumplit mai tulburătoare îi erau emoțiile.

— Cum! strigă el atingînd culmea furiei, cum, eu, care n-am nimic superstițios în fire, eu — care nu cred în nemurire, eu care știu, și acum mai limpede ca oricînd, că viața de dincolo este visul unei dorințe, tocmai eu să pierd odată cu pariul și cinstea, respectul pentru mine însumi, integritatea gîndirii, poate, deoarece anumiți strămoși sălbateci, locuitori ai peșterilor și cavernelor, au născocit ideea monstruoasă că morții ar umbla noaptea, că . . . De data asta distinct, fără să mai fie posibilă vreo îndoială, domnul Jarette auzi în spatele său zgomotul ușor, ca de pîslă, al unor pași care se apropiau încet dar sigur continuu!

IV

A doua zi dimineața, cu puțin înaintea zorilor, doctorul Helberson și tînărul său prieten Harper, străbăteau lent străzile lui North Beach, în *coupé*-ul* doctorului.

— Mai păstrezi încă încrederea puerilă în curajul sau în încăpățînarea prietenului tău? se interesă cel mai în vîrstă. Ce zici, am pierdut pariul?

— Sînt absolut sigur că l-ai pierdut, replică celălalt cu mai puțină emfază.

— Jur, pe sufletul meu, că asta doresc și eu!

Vorbise cu seriozitate, aproape solemn. Cîteva minute domni tăcerea.

— Harper, reluă doctorul privind grav lumina în fîșii schimbătoare ce se strecura în trăsură ori de cîte ori treceau pe lîngă felinarele de pe stradă, treaba asta mă îngrijorează. Dacă prietenul tău nu m-ar fi scos din sărite prin felul disprețuitor cu care a tratat îndoiala mea asupra puterii lui de rezistență — o calitate pur și simplu fizică — dacă n-ar fi fost intenționat insolent cînd a propus ca trupul să aparțină unui medic, nu aș fi încheiat, totuși, pariul. Dacă s-ar întîmpla ceva, am fi distruși, așa cum mă tem că o și merităm.

— Ce să se întîmple? Chiar dacă lucrurile ar lua o întorsătură serioasă — deși nu mi-e teamă cîtuși de puțin — nu ar rămîne decît ca Mancher

* În franceză, în original.

să învie și să se explice tot. Dacă ar fi vorba de un „subiect“ autentic al camerei de disecții sau de vreunul dintre pacienții tăi decedați, sigur că ar fi altceva.

Așadar, doctorul Mancher își ținuse făgăduiala; era „cadavrul“.

Doctorul Helberson tăcu o bucată de vreme pe cînd trăsura se tîra cu viteza melcului de-a lungul aceleiași străzi pe care o mai străbătuse de două-trei ori. În cele din urmă spuse:

— Ei, să nădăjduim că, dacă i-a fost dat lui Mancher să se ridice din morți, a făcut-o cu discreție. O greșeală în această privință ar putea mai curînd să încurce lucrurile decît să le limpezească.

— Așa este, spuse Harper, Jarette l-ar omorî. Dar, doctore, și își privi ceasul pe cînd trăsura trecu prin dreptul unui felinar cu gaz lampant, s-a făcut în sfîrșit aproape patru.

O clipă mai tîrziu, părăsind trăsura, cei doi se îndreptară în grabă spre lunga casă goală a medicului, între zidurile căreia îl închiseseră pe domnul Jarette conform nechibzuitului pariu. Cînd se apropiară, întîlniră un bărbat alergînd.

— Știți cumva, strigă el, oprindu-se brusc, unde pot găsi un doctor?

— Dar ce s-a întîmplat? întrebă Helberson, fără a dori să răspundă direct.

— Mergeți și vedeți singuri, gîfîi omul, reluîndu-și fuga.

Grăbiră pasul. Ajunşi în faţa clădirii, văzură o mulţime de curioşi intrînd în grabă. Ferestrele clădirilor de alături şi de peste drum erau larg deschise, scoţînd la iveală o mulţime de capete. Şi fiecare cap punea întrebări, fără să ia în seamă întrebările celorlalte capete. Cîteva din ferestrele cu storuri trase se luminau, semn că proprietarii lor se îmbrăcau, pregătindu-se să coboare. Chiar peste drum de intrarea casei doctorului, un felinar revărsa o lumină galbenă, leşietică, clipind de parcă atrăgea atenţia că ar fi putut dezvălui mult mai multe dacă ar fi vrut. Harper, livid ca un mort, se opri în dreptul uşii şi îşi rezemă mîna de braţul tovarăşului său.

— S-a zis cu noi, doctore, spuse extrem de agitat, lucru ce contrasta cu obişnuitul ton uşuratic al cuvintelor sale; jocul s-a întors împotriva noastră. Hai să nu intrăm. Aş zice să rămînem jos.

— Sînt medic, i-o reteză doctorul Helberson; s-ar putea să fie nevoie de mine.

Urcară treptele din faţa intrării şi erau pe punctul de a pătrunde. Uşa era deschisă; felinarul de pe trotuarul opus lumina coridorul înţesat de oameni. Unii escaladaseră treptele pînă la capăt şi, neputînd merge mai departe, aşteptau norocul. Toţi pălăvrăgeau, fără ca vreunul să asculte. Deodată se stîrni o mare agitaţie pe palierul de sus: din spatele unei uşi ţişni un bărbat şi îşi făcu drum printre cei care se străduiau să-l oprească. Coborî repezindu-i în lături prin gloata acelor gură-cască înspăimîntaţi: îi lipi pe unii de perete, îi obligă pe alţii să se agaţe de balustradă, apucînd pe cei care-i stăteau în drum de guler, izbindu-i cu sălbătăcie sau azvîrlindu-i în josul scării şi călcîndu-i în picioare pe cei prăbuşiţi. Nu purta pălărie, iar straiele îi atîrnau răvăşite. Ochii plini de groază, rătăciţi, purtau în ei ceva încă mai înspăimîntător decît supraomeneasca lui putere. Sîngele pierise din obrajii bine raşi, iar părul era alb ca zăpada.

Pe cînd liota de la capătul treptelor, mai puţin înghesuită, se dădu înapoi pentru a-i face loc, Harper se avîntă înainte, strigînd:

— Jarette! Jarette!

Doctorul Helberson îl înşfăcă pe Harper de guler şi îl trase îndărăt. Bărbatul privi la chipurile lor fără a părea să-i vadă, se năpusti în josul treptelor, pe stradă, şi dus a fost. Un poliţist vînjos, mai puţin norocos în a-şi croi drum în josul scării, apăru o clipă mai tîrziu şi porni după el; toate capetele — la ferestre rămaseră doar femei şi copii — urlau acum îndrumîndu-l.

Cum scara se mai golise — cei mulţi alergaseră în stradă să asiste la cursă — doctorul Helberson urcă la etaj, cu Harper după el. La uşa coridorului de sus un ofiţer îi împiedică să intre:

— Sîntem medici, explică doctorul şi pătrunseră. Odaia era plină de necunoscuţi înghesuindu-se în jurul mesei. Noii veniţi se strecurară mai aproape şi priviră peste umerii celor din primele rînduri. Pe masă, cu membrele inferioare acoperite de un cearşaf zăcea trupul unui bărbat, puternic luminat de razele lanternei ţinută de un poliţist ce sta în picioare la căpătîi. Ceilalţi, exceptîndu-i pe cei din dreptul capului — chiar şi ofiţerul — rămîneau cufundaţi în întuneric. Chipul cadavrului apărea galben, respingător, oribil! Ochii întredeschişi încre-

meniseră dați peste cap, falca atîrna și clăbucii de salivă mînjeau buzele, bărbia, obrajii. Un bărbat înalt, evident un medic, se aplecase peste trup, băgînd mîinile sub cearșaf.

— Omul este mort de două ore, spuse. E un caz pentru procuror.

Scoase o carte de vizită din buzunar, o înmînă ofițerului și își făcu loc spre ușă.

— Eliberați camera — toată lumea afară! porunci tăios ofițerul și trupul dispăru, ca și cînd ar fi fost tras brusc din odaie, cînd lanterna fu mutată din loc și raza ei căzu ici și colo pe chipurile din mulțime. Efectul era uluitor! Oamenii, orbiți, năuciți, aproape cuprinși de panică, se repeziră spre ușă, dînd din coate, înghesuindu-se și împingîndu-se unul pe celălalt, fugind ca niște oaspeți ai Nopții în fața săgeților lui Apollo. Nemilos, continuu, ofițerul proiecta în valuri lumina lanternei peste masa fremătătoare ce se lupta și se călca în picioare. Prinși de curent, Helberson și Harper fură măturați din cameră, zvîrliți ca de o cataractă în josul treptelor, apoi în stradă.

— Doamne Dumnezeule, doctore! nu ți-am spus că Jarette o să-l ucidă? șopti Harper, de îndată ce scăpară din mulțime.

— Cred c-ai spus-o, replică celălalt fără a vădi vreo emoție.

Depășiră în tăcere casă după casă. Profilate pe răsăritul cenușiu, corturile triburilor din munții depărtați își arătau siluetele. Familiara căruță cu lapte începuse să bată străzile; curînd, avea să apară și omul brutarului; ziaristul grăbea spre redacție.

— Indiscutabil, tinere, spuse Helberson, am impresia, amîndoi am luat destul aer în dimineața asta. Nu e prea sănătos; ar trebui să recurgem și la o mică schimbare de mediu. Ce-ai spune de un tur prin Europa?

— Cînd?

— Nu țin la vreo oră anume. Socotesc că la patru după-masă ar fi tocmai potrivit.

— Te aștept la vapor, încheie Harper.

V

Peste șapte ani, cei doi bărbați, antrenați într-o discuție intimă, ședeau pe o bancă din Madison Square, New York. Un alt bărbat ce îi observa cu discreție de cîtva vreme se apropie și scoțîndu-și politicos pălăria, dezvelindu-și astfel buclele de păr alb ca zăpada, spuse:

— Vă rog să mă iertați, domnilor, dar cînd învîind ai ucis un om, e mai bine să schimbi hainele cu el și, îndată ce ți se oferă prilejul, să-ți dobîndești libertatea.

Helberson și Harper se uitară semnificativ unul la altul. S-ar fi spus că spusele dezlînate ale străinului îi amuză. Cel dintîi se uită apoi cu bunătate în ochii străinului și replică:

— Așa am gîndit și eu întotdeauna că se cuvine să fac. Sînt perfect de acord cu dumneata în privința avantaj . . .

Se opri brusc, şi deveni palid ca moartea. Privi străinul fix, cu gura uitată întredeschisă: tremura în mod vizibil.

— Ah! spuse necunoscutul. Văd că nu te simţi bine, doctore. Dacă nu te poţi trata singur, doctorul Harper poate, de bună seamă, să-ţi fie de folos.

— Cine naiba mai eşti? întrebă Harper fără urmă de politeţe.

Străinul se apropie şi mai mult şi aplecîndu-se spre ei, şopti:

— Mă prezentam cîndva Jarette, dar nu mă deranjează să vă spun, în amintirea unei vechi prietenii, că sînt doctorul William Mancher.

Dezvăluirea îi făcu pe amîndoi să sară în picioare.

— Mancher! strigară într-o suflare.

Helberson adăugă:

— E adevărat, pe Dumnezeul meu!

— Da, confirmă necunoscutul, surîzînd vag, e destul de adevărat, nu încape îndoială.

Ezită şi păru că încearcă să-şi amintească ceva, după care începu să fredoneze un cîntec popular. S-ar fi spus că uitase de prezenţa lor.

— Ascultă, Mancher, interveni Halberson, povesteşte-ne ce s-a întîmplat de fapt cu Jarette, în noaptea aceea, ştii.

— Ah, da, cu Jarette, repetă celălalt. Ciudat că am neglijat să vă povestesc — o fac atît de des. Vedeţi, auzindu-l vorbind de unul singur, am ştiut că o băgase pe mînecă de frică. Aşa că n-am putut rezista ispitei de a mă distra puţin pe socoteala lui; zău că n-am putut, pe cinstea mea. Mi se părea că nu e nimic rău într-asta, deşi nu socoteam că o va lua atît de în serios; credeţi-mă, nu mi-am închipuit. Şi, mai pe urmă, mde, a fost penibil să schimb locul cu el şi apoi — lua-v-ar dracu' — n-aţi vrut să mă lăsaţi să plec!

Nimic n-ar fi putut întrece în ferocitate tonul cu care au fost rostite aceste cuvinte din urmă. Cei doi se dădură alarmaţi înapoi.

— Noi? Cum? Cum? se bîlbîi Helberson, pierzîndu-şi cu totul stăpînirea de sine; noi n-avem nimic de-a face cu asta.

— N-am spus că sînteţi doctorii Hellborn şi Sharper*? se interesă, rîzînd nebunul.

— Numele meu este Helberson, da; şi acest gentleman este Mr. Harper, replică cel dintîi, redobîndindu-şi cumpătul. Dar nu sîntem medici acum; sîntem ... ei, hai s-o lăsăm baltă, sîntem judecători profesionişti.

Şi acesta era adevărul.

— O meserie foarte bună, grozav de bună, într-adevăr; şi, că veni vorba, nădăjduiesc că Sharper ăsta a plătit banii lui Jarette ca un păstrător cinstit al mizelor, nu-i aşa? O profesie foarte bună şi onorabilă, repetă el, gînditor, îndepărtîndu-se absent. Eu am rămas la vechea mea profesie. Sînt Înaltul Medic Şef al Ospiciului Bloomingdale; sînt dator să-l vindec pe administratorul-şef ...

---

* Joc de cuvinte derivat, evident, din numele de familie al celor doi: Hellborn — cel născut din iad; Sharper = om lipsit de scrupule.

NATHANIEL HAWTHORNE (1804—1864)

EXPERIENȚA DOCTORULUI HEIDEGGER

(Dr. Heidegger's Experiment)

Omul acela foarte deosebit, bătrînul doctor Heidegger, invită odată patru venerabili prieteni în biroul său. Erau trei domni cu bărbi albe — domnul Medbourne, colonelul Killigrew, domnul Gascoigne — precum şi o doamnă cam ofilită, al cărei nume era văduva Wycherly. Nişte făpturi melancolice care nu avuseseră parte în viaţă decît de nefericire şi a căror năpastă de seamă era acum că nu se odihneau, şi încă de mult, în mormînt. În floarea vîrstei, domnul Medbourne fusese negustor prosper, dar îşi pierduse tot avutul într-o speculaţie nechibzuită şi acum abia de se găsea într-o situaţie ceva mai răsărită decît a unui cerşetor. Colonelul Killigrew îşi irosise cei mai buni ani, sănătatea şi averea urmărind plăcerile păcatului, care i-au zămislit o clocitoare de dureri, ca aceea a gutei, pentru a nu mai vorbi şi de alte cazne sufleteşti şi trupeşti. Domnul Gascoigne fusese politician, se ratase cu o rea faimă — sau cel puţin avusese cîndva o faimă rea — pînă ce timpul îl îngropase departe de atenţia generaţiei actuale şi din defăimat îl prefăcuse într-un ins obscur. Cît despre văduva Wycherly, tradiţia ne încunoştinţează că, pe timpul ei, fusese o mare frumuseţe, dar de o bună bucată de vreme trăia într-o izolare desăvîrşită, datorată unor anume poveşti scandaloase care stîrniseră lu-

mea bună a oraşului împotriva sa. O circumstanţă demnă de menţionat este aceea că tustrei venerabilii gentlemani, domnul Medbourne, colonelul Killigrew şi domnul Gascoigne, fuseseră în alte vremuri îndrăgostiţi de văduva Wycherly şi mai fuseseră şi pe punctul de a-şi tăia unul altuia beregata de dragul ei. Şi, înainte de a merge mai departe, voi aminti în treacăt că atît doctorul Heidegger cît şi cei patru musafiri ai săi erau socotiţi de unii ca puţin cam trăsniţi, cum, dealtfel, nu se întîmplă chiar atît de arareori cu bătrînii năcăjiţi fie de belelele vîrstei, fie de amintiri jalnice.

— Dragi şi vechi prieteni, spuse doctorul Heidegger, făcîndu-le semn să ia loc, am nevoie de ajutorul dumneavoastră pentru una dintre acele mici experienţe cu care mă distrez uneori în biroul meu.

Dacă zvonurile care circulau erau adevărate, biroul doctorului Heidegger trebuie să fi fost un loc foarte curios. Era o încăpere întunecoasă, de modă veche, ornamentată cu pînze de păianjen şi pulverizată cu un colb antic. De-a lungul pereţilor se aflau cîteva corpuri-bibliotecă de stejar ale căror rafturi de jos erau încărcate cu gigantice infolio-uri sau inquatro-uri cu slove negre, iar rafturile de sus cu duodecim-uri legate în pergament. Deasupra bibliotecii centrale se afla un bust de bronz reprezentîndu-l pe Hipocrate, cu care, conform relatărilor unor autorităţi în materie, doctorul Heidegger obişnuia să se consulte cu prilejul oricărui caz dificil întîlnit în practica sa. În colţul cel mai puţin luminat al camerei se ridica un dulap îngust şi înalt, cu uşa deschisă, dinăuntrul căruia îşi făcea dubios apariţia un schelet. Între două dintre biblioteci atîrna o

oglindă, şerpuindu-şi apele lungi şi prăfuite într-o ramură aurită care-şi pierduse lustrul. Printre multe alte istorisiri bizare legate de această oglindă, s-a dus vestea că duhurile tuturor pacienţilor decedaţi ai medicului sălăşluiau între hotarele ei şi îşi aţinteau ochii asupra lui ori de cîte ori îşi arunca privirile într-acolo. Partea opusă a odăii era ornată cu portretul în mărime naturală al unei tinere doamne, gătită cu ofilită grandoare în mătăsuri, satinuri şi brocarturi, punînd în lumină ovalul unui chip tot atît de veşted precum veşmîntul. Aproximativ cu jumătate de secol în urmă, doctorul Heidegger fusese pe punctul de a se căsători cu această tînără doamnă; cum însă ea tocmai suferea de cine ştie ce indispoziţie trecătoare, înghiţise unul dintre hapurile recomandate de iubitul său şi se săvîrşise în noaptea nunţii. Dar cea mai de seamă curiozitate a biroului n-a fost încă pomenită: e vorba despre un infolio masiv, legat în piele neagră, cu închizători grele de argint. Nimic nu apărea scris pe cotor şi nimeni nu ştia titlul volumului. Dar era bine cunoscut ca fiind o carte de magie; şi, cîndva, cînd o slujnică îl ridicase din locul său doar ca să-l curețe de praf, scheletul horcăise în dulap, tînăra doamnă din tablou lăsase un picior pe podea şi numeroase chipuri înspăimîntătoare se iviseră în oglindă; toate astea, în timp ce fruntea suflată cu alamă a lui Hipocrate se încruntase, iar buzele lui rostiseră: „Fereşte-te!“

Astfel arăta biroul doctorului Heidegger. În după-amiaza de vară despre care tocmai povesteam, o măsuţă rotundă, neagră ca abanosul era aşezată în mijlocul odăii, susţinînd un splendid vas de sticlă

lucrat cu o deosebită măiestrie. Razele soarelui pătrundeau prin fereastră, printre ghirlandele grele a două draperii de damasc fanat, și cădeau de-a dreptul pe vas, răsfrîngîndu-se într-o strălucire blîndă pe obrajii de culoarea cenușii ai celor cinci bătrîni ce ședeau în jurul vasului. Pe masă se mai aflau și patru cupe de șampanie.

— Dragii mei vechi prieteni, repetă doctorul Heidegger, m-aș putea oare bizui pe sprijinul vostru în realizarea unei experiențe deosebit de ciudate?

Doctorul Heidegger era un bătrîn gentelman foarte bizar, a cărui excentricitate oferise subiecte pentru o mie și una de povestiri fantastice. Unele dintre aceste istorii, spre rușinea mea fie spus, ar putea fi urmărite căutîndu-li-se obîrșia chiar pînă la propria-mi cinstită persoană; iar de se vor găsi în lucrarea de față unele pasaje care să pară suspecte cititorului, sînt gata să port cu seninătate stigmatul de negustor de taclale.

Auzindu-l, deci, vorbind despre experiența propusă, cei patru musafiri ai medicului nu se așteptau la nimic altceva decît la o splendidă sacrificare a vreunui șoarece într-un compresor, la o palpitantă examinare a unei pînze de păianjen la microscop, ori la vreo altă nerozie asemănătoare cu care avea bunul obicei de a-și scoate prietenii intimi din sărite. Fără a le mai aștepta răspunsul, doctorul Heidegger străbătu poticnindu-se camera și se reîntoarse cu acel infolio masiv legat în piele neagră, despre care se zvonea că ar fi o carte de magie. Descuindu-i închizătorile de argint, deschise tomul și culese dintre filele sale cu buchii negre un trandafir sau ceea ce ar fi putut fi socotit pe vremuri

un trandafir, deși acum, frunzele verzi și petalele purpurii dobîndiseră o tentă brună; în mîinile medicului, floarea străveche părea gata-gata să se descompună în pulbere.

— Acest trandafir, suspină doctorul Heidegger, chiar acest veșted și fărîmicios trandafir, a înflorit acum cincizeci și cinci de ani. Mi-a fost dăruit de Sylvia Ward, al cărei portret atîrnă acolo; fusese în intenția mea să-l port la piept cu prilejul căsătoriei noastre. Cincizeci și cinci de ani l-am păstrat ca pe o comoară între paginile acestui vechi volum. Ei, v-ați putea imagina că ar fi posibil ca această roză de o jumătate de secol să mai înflorească o dată?

— Prostii! exclamă văduva Wycherly, clătinînd repezit și ursuz capul. Tot atît de bine ne-ai putea întreba dacă fața zbîrcită a unei bătrîne ar mai putea străluci vreodată.

— Priviți! răspunsul doctorului Heidegger.

Descoperi vasul și aruncă trandafirul veșted în apa dinăuntru. La început, trandafirul se așternu ușor pe suprafața fluidului, părînd că nu absoarbe nimic din umezeală. Totuși, curînd, deveni vizibilă o transformare ciudată. Petalele uscate și strivite se înfiorară și își accentuară profunzimea nuanței de purpuriu, ca și cînd floarea ar fi reînviat dintr-un somn asemănător morții, tulpina fragilă și codițele frunzelor deveniră verzi și trandafirul de acum o jumătate de secol reînvie tot atît de proaspăt ca și atunci cînd Sylvia Ward îl dăruise iubitului ei. Abia de înflorise pe deplin, deoarece petalele-i roșii, delicate, se arcuiau cu modestie în jurul potirului umed pe care licăreau doi sau trei stropi de rouă.

— Iată o scamatorie nostimă! remarcară fără prea mare entuziasm prietenii medicului, căci fuseseră martorii unor minunății și mai și la reprezentația unui iluzionist. Și cum ai făcut-o, mă rog?

— Ați auzit vreodată, îi întrebă doctorul Heidegger, de Izvorul Tinereții, izvorul pe care Ponce de Léon, aventurierul spaniol, l-a căutat cu două sau trei veacuri în urmă?

— Și a reușit oare Ponce de Léon să-l descopere? se interesă văduva Wycherly.

— Nu, răspunse doctorul Heidegger, pentru că niciodată nu l-a căutat în locul potrivit. Faimosul Izvor al Tinereții, dacă informațiile pe care le dețin sînt corecte, este situat în ținutul de miazăzi al peninsulei Florida, nu departe de lacul Macao. Țîșnește la umbra mai multor magnolii gigantice care, deși în vîrstă de mai multe secole, au rămas proaspete ca violetele datorită virtuților acestei minunate ape. O cunoștință de a mea, știindu-mi interesul pentru astfel de lucruri, mi-a trimis ceea ce vedeți în acest vas.

— Aha! exclamă colonelul Killigrew, fără să creadă un singur cuvînt din povestea medicului. Și care ar trebui să fie efectul acestui fluid asupra ființei umane?

— Asta o să judeci singur, dragul meu colonel, replică doctorul Heidegger; și voi toți, respectabilii mei prieteni, sînteți invitați să folosiți atîta fluid cît vă trebuie ca să fiți redați înfloritoarei vîrste a tinereții. Cît despre mine unul, deoarece m-am trudit suficient pentru a îmbătrîni, nu mă pripesc să reîntineresc. Cu îngăduința domniilor voastre

deci, pur și simplu voi supraveghea desfășurarea experienței și-atîta tot.

În timp ce vorbea, doctorul Heidegger umplu cele patru cupe de șampanie cu apa din Izvorul Tinereții. Părea a fi combinată cu un gaz efervescent, deoarece bule mici urcau necontenit din fundul paharelor și explodau la suprafață, pulverizîndu-se argintat. Cum licoarea răspîndea o mireasmă plăcută, bătrînii se îndoiră că ar poseda proprietăți tonice, întremătoare; dar, deși foarte sceptici în privința puterii sale întineritoare, se simțiră adînc ispitiți s-o dea peste cap fără multă vorbă.

Doctorul Heidegger, însă, îi rugă să zăbovească o clipă:

— Înainte de a bea, respectabilii și vechii mei prieteni, ar fi bine dacă, avînd în urma dumneavoastră o experiență de o viață care să vă îndrume, v-ați stabili cîteva reguli generale de conduită, ca să puteți trece mai ușor a doua oară prin primejdiile tinereții. Meditați ce păcat și ce rușine ar fi, cu avantajul pe care vi-l dă experiența, să nu deveniți niște pilde de virtute și înțelepciune pentru toți tinerii de o vîrstă cu aceea pe care o veți avea!

Cei patru venerabili prieteni nu l-au învrednicit cu nici un răspuns, exceptînd umbra unui zîmbet vag, neîncrezător. Li se părea ridicolă precauția doctorului, de parcă nicicînd n-ar mai fi putut călca strîmb, știind de odinioară cît de repede greșeala e urmată de remușcare.

— Atunci, beți — spuse medicul înclinîndu-se. Mă bucură că am ales atît de bine subiecții experimentului meu.

Cu mîinile țepene, ridicară paharele spre buze. Dacă ar fi posedat cu adevărat virtuțile pe care doctorul Heidegger i le atribuia, licoarea nu putea fi oferită altor patru ființe umane care să aibă o mai jalnică nevoie de ea. Arătau ca și cînd n-ar fi știut niciodată ce era tinerețea și plăcerile ei, ca și cînd ar fi fost vlăstarele unei Naturi ramolite, și dintotdeauna, ființele cărunte, decrepite, nenorocite și fără putere care ședeau acum încovoiate în jurul mesei medicului, neavînd în suflete și trupuri nici atîta vlagă cît să se însuflețească la perspectiva reîntineririi. Sorbiră toată apa și reașezară paharele pe masă.

Fără îndoială fu vizibilă o ameliorare aproape instantanee a aspectului lor fizic, nu cu mult diferită totuși de efectul degustării unui vin generos, în sclipirea razelor vesele ale soarelui, jucînd, pe chipurile lor. Obrajii le fură inundați de o culoare sănătoasă care înlocui nuanța cenușie ce îi făcea aidoma unor stîrvuri. Priviră unul la celălalt, și le trecu prin minte că totuși vreo putere magică începuse cu adevărat să le netezească definitiv inscripțiile adînci, triste, care îi luaseră atîta timp Mumei-Vreme să le sape pe frunți. Văduva Wycherly își potrivi boneta simțindu-se iarăși aproape om.

— Mai dă-ne din apa asta miraculoasă! strigară hulpav. Sîntem mai tineri — dar încă prea bătrîni! Iute — mai dă-ne.

— Răbdare! Răbdare! îi mustră doctorul Heidegger care, cu o răceală filozofică, supraveghea experiența. V-a trebuit mult timp să îmbătrîniți. Cred că o să fiți destul de satisfăcuți dacă veți întineri într-o jumătate de ceas! Apa vă stă la dispoziție.

Le umplu iarăși paharele cu licoarea tinereții, din care rămăsese în vas destulă ca să readucă jumătate din bătrînii orașului la vîrsta propriilor lor nepoți. Bulele încă mai scînteiau pe buzele cupelor, cînd cei patru musafiri ai medicului înșfăcară paharele de pe masă și făcură să le dispară conținutul dintr-o singură înghițitură. Să fi fost o înșelătorie? În însăși clipa în care doza oferită le aluneca pe gîtlej, puteai jura că se săvîrșise o schimbare a întregii lor ființe. Ochii li se limpeziră și deveniră strălucitori; o nuanță întunecată li se răspîndi prin pletele argintii; în jurul mesei ședeau trei gentlemeni de vîrstă mijlocie și o femeie care abia trecuse de floarea tinereții dolofane!

— Draga mea văduvă, ești încîntătoare! strigă colonelul Killigrew, cu privirea ațintită asupra chipului ei, pe care umbrele vîrstei migrau precum întunericul în fața zorilor purpurii.

Preacinstita văduvă știa din vremi demult apuse că nu întotdeauna complimentele colonelului Killigrew erau pe măsura adevărului adevărat; așa că sări în picioare și alergă spre oglindă, temîndu-se încă să nu întîlnească acolo o față boțită de babă. Între timp, cei trei domni se purtau în așa hal, încît se dovedea că apa din Izvorul Tinereții poseda anumite calități halucinogene; asta dacă nu cumva voioșia lor era o simplă amețire datorată bruștei deplasări a poverii anilor. Mintea domnului Gascoigne părea să descurce cu multă ușurință o grămadă de probleme politice, dar nu-ți puteai da ușor seama dacă le lega de trecut, prezent sau viitor deoarece aceleași idei și locuri comune au tot fost în vogă pe parcursul ultimilor cincizeci de ani. Ba trăncănea

de zor emițînd fraze sforăitoare despre patriotism, glorie națională și drepturile oamenilor, ba bălmăjea despre niște chestiuni periculoase în șoapte șovăielnice și atît de secretos prudente, încît abia de putea propria lui conștiință surprinde taina, ba vorbea cu accente ritmate și pe un ton plin de adîncă deferență, de parcă vreo ureche regală i-ar fi ascultat perioadele magistral alcătuite. Colonelul Killigrew, în tot acest timp, a canonarhisit un cîntec deocheat de inimă albastră, făcîndu-și paharul să sune acompaniindu-i armonios cîntecul, pe cînd ochii i se rostogoleau rătăcitori către figura rotofeie a văduvei Wycherly. De cealaltă parte a mesei, domnul Medbourne se adîncise în calculul dolarilor și al cenților, calcul legat, în mod ciudat, de proiectul aprovizionării cu gheață a Indiilor de răsărit prin înhămarea unei echipe de balene la niște iceberguri polare.

Cît despre văduva Wycherly, ea se afla în picioare în fața oglinzii, făcînd ochi dulci, fandosindu-se propriei sale imagini și trimițîndu-i bezele ca prietenului celui mai scump de pe lume. Își înfipse fața cît mai aproape de oglindă, să vadă dacă într-adevăr a pierit cutare rid binecunoscut sau cutare labă de gîscă. Își scutură capul pentru a-și da seama dacă neaua se topise atît de bine din părul ei încît să poată zvîrli fără nici un pericol venerabila ei bonetă. În cele din urmă, întorcîndu-se brusc, se apropie de masă cu un pas sprinten, de dans:

— Dragă și bătrînule doctor, te rog, fă-mi favoarea și mai dă-mi un pahar!

— Bineînțeles, dragă doamnă, bineînțeles! replică politicosul medic. Iată! Am și umplut paharele.

Într-adevăr, cele patru pahare se aflau acolo, pline vîrf cu apa aceea minunată, a cărei delicată efervescență se asemăna cu licărirea tremurată a diamantelor. Apusul soarelui era atît de aproape, încît odaia se întunecase de-a binelea, dar o strălucire blîndă, asemenea luminii lunii se răspîndea din interiorul vasului, odihnindu-se în chip egal pe fețele celor patru invitați și pe grava figură a medicului, care ședea într-un fotoliu de stejar cu spetează înaltă, migălos sculptată. Avea un aer de profundă demnitate, potrivit foarte bine chiar însăși Mumei — Vreme, a cărei stăpînire — cu excepția acestui grup norocos — nu o pusese încă nimeni la îndoială.

Pe cînd sorbeau cea de a treia doză din Izvorul Tinereții, cei patru aproape se înspăimîntară de expresia chipului său misterios, dar în clipa următoare, efuziunea exaltantă a tinerei lor vieți le fulgeră prin vine: se aflau în plină floare a juneții și vîrsta, cu alaiul ei nenorocit de griji, necazuri, boli nu mai era prezentă în memorie decît ca gustul amar al unui vis din care se treziseră bucuroși. Scînteierea proaspătă a spiritului, atît de timpuriu pierdut și în lipsa căruia scenele succesive ale lumii nu fuseseră decît o galerie de tablouri ponosite, își proiectă din nou mirajul asupra planurilor de viitor. Se simțeau aidoma unor ființe abia create, aflate într-un univers abia născut.

— Sîntem tineri! Sîntem tineri! exaltau bucuroși.

Tinerețea, ca și bătrînețea, abia părăsită, ștersese caracteristicile puternic însemnate ale vîrstei mijlocii și-i făcuse pe fiecare aidoma celuilalt. Alcătuiau

o bandă de tineri zglobii, aproape scrîntiţi de zburdălnicia exuberantă a vîrstei lor. Şi cel mai excentric efect al veseliei lor fu impulsul de a-şi bate joc de infirmităţile şi decrepitudinea cărora le fuseseră victime pînă atît de curînd. Rîdeau cu hohote de veşmintele demodate, largi, de vestele lor cu pulpane, precum şi de boneta antică ori de străvechea rochie a înfloritoarei fete. Unul şchiopăta de-a lungul podelei ca un bunicuţ bolnav de podagră, un altul îşi cobora ochelarii spre vîrful nasului făcîndu-se că s-a adîncit în parcurgerea paginilor bălţate cu slove negre ale cărţii de magie, un al treilea, tolănit într-un fotoliu, se căzni să maimuţărească venerabila demnitate a doctorului Heidegger. Apoi cu toţii se amuzară urlînd veseli şi ţopăind prin cameră. Văduva Wycherly — dacă o duducă atît de proaspătă mai putea fi numită văduvă — păşi în salturi spre scaunul medicului, cu faţa trandafirie luminată de o veselie de ştrengăriţă.

— Doctore, sufleţelule, îi strigă ea, scoală-te şi dansează-mă! Auzind invitaţia, cei trei tineri hohotiră mai cu poftă ca niciodată, la gîndul mutrei pe care avea să o facă medicul.

— Te rog să mă scuzi, răspunse doctorul domol. Sînt bătrîn şi reumatic; de mult mi-au trecut zilele sorocite dansului. Bănuiesc însă că oricare dintre aceşti tineri veseli ar fi fericit să aibă o parteneră atît de drăguţă.

— Clara, dansează cu mine! sări colonelul Killigrew.

— Nu, nu, eu îi voi fi partener! strigă domnul Gascoigne, acoperindu-i glasul.

— Mie mi-a făgăduit mîna, acum cincizeci de ani! exclamă domnul Medbourne.

Se adunară cu toţii în jurul ei. Unul îi prinse pasionat amîndouă mîinile, altul îşi repezi braţul în jurul taliei, al treilea îşi îngropă palmele în buclele strălucitoare ce şerpuiau de sub boneta tinerei văduve. Ea roşi, se strădui să se elibereze, gîfîind, luptîndu-se, dojenindu-i, rîzînd, înviorîndu-le pe rînd obrajii cu răsuflarea sa caldă, şi totuşi lăsîndu-se prinsă în întreita lor îmbrăţişare. Nicicînd n-a putut fi văzută o mai vie imagine a rivalităţii tinereşti, avînd drept răsplată o frumuseţe mai încîntătoare. Totuşi, printr-o stranie amăgire, datorită întunericului din sală şi veşmintelor bătrîneşti pe care le mai purtau, ai fi spus că înalta oglindă reflecta figurile a trei domni solemni, bătrîni şi uscaţi certîndu-se în chip ridicol pentru sluţenia osoasă a unei cucoane mari, toată numai zbîrcituri.

Dar erau tineri: asta o dovedea pasiunea lor focoasă. Înflăcăraţi pînă la nebunie de cochetăria fetişcanei — văduve, care nici nu-şi dăruia, dar nici nu-şi retrăgea favorurile, cei trei rivali începură să schimbe priviri ameninţătoare. Nu peste mult, fără să dea drumul atrăgătoarei răsplate, se apucară straşnic de beregate. Tot luptîndu-se încoace şi încolo, dărîmară masa, şi vasul se sfărîmă într-o mie de bucăţele. Preţioasa apă a tinereţii se revărsă pe podea într-un strălucitor şuvoi, umezind aripile unui fluture care, îmbătrînit spre sfîrşitul verii, coborîse acolo să moară. Insecta pîlpîi uşor prin odaie şi se aşeză pe capul alb al doctorului Heidegger.

— Hei! Hei, gentlemani! Hei, *Madame** Wycherly, exclamă medicul. Trebuie să protestez împotriva acestui scandal.

Se potoliră și se cutremurară, căci li se părea că Timpul cel cărunt îi rechema din tinerețea lor însorită, jos, adînc, în valea anilor înecată în frig și în beznă. Îl priviră pe bătrînul doctor Heidegger care ședea în fotoliul său sculptat, ținînd în mînă un trandafir de acum o jumătate de veac pe care îl salvase dintre cioburile vasului spart. La gestul mîinii sale, cei patru certăreți se reașezară, cu atît mai dihai cu cît ieșirea lor violentă îi extenuaseră, oricît de tineri ar fi fost.

— Bietul trandafir al Sylviei! îi scăpă doctorului Heidegger, ridicîndu-l în lumina norilor apusului. Se pare că se veștejește iarăși.

Așa și era. Chiar sub privirile celor prezenți, floarea continuă să se zbîrcească pînă ce ajunse tot atît de uscată și de fragilă cum era pe cînd medicul o aruncase în vas. Scutură cei cîțiva stropi ce mai zăboveau pe petalele ei.

— Așa îmi place tot atît de mult ca și în prospețimea ei înrourată, remarcă el, apăsînd roza veștedă pe buzele sale ofilite. Pe cînd vorbea, fluturele fîlfîi din aripi, lunecă de pe pletele albe ca neaua ale medicului și căzu pe podea.

Musafirii se cutremurară încă o dată. Un frig straniu îi pătrundea pînă-n măduva oaselor, fără a putea spune dacă își avea obîrșia în suflet sau în trup. Se priviră lung unul pe celălalt și li se năzări că zborul fiecărei clipe le răpea cîte un farmec în plus și lăsa o brazdă care se tot adîncea, chiar și acolo unde nu fusese niciuna înainte. Să fi fost o iluzie? Oare schimbările aduse de o viață întreagă să fi putut reveni într-un răstimp atît de scurt? Oare acum erau iarăși doar patru bătrîni, stînd alături de vechiul lor prieten, doctorul Heidegger?

— Îmbătrînim din nou, atît de repede? strigară îndurerați.

Îmbătrîneau, într-adevăr. Apa tinereții poseda o virtute mai trecătoare decît a vinului. Delirul creat de ea se evaporase. Da! Erau din nou bătrîni. Într-un impuls cutremurător, care încă o mai amintea ca femeie, văduva își ascunse fața în palmele osoase, dorindu-se mai degrabă acoperită de capacul sicriului decît să nu mai poată fi frumoasă.

— Da, prieteni, sînteți din nou bătrîni, spuse doctorul Heidegger. Și, vai! Apa tinereții este risipită pe dușumea. Dar, nu plîng după ea; chiar dacă izvorul ar țîșni în pragul meu, tot nu m-aș apleca să-mi moi buzele; nu, nu, chiar dacă delirul lui ar ține ani întregi și nu cîteva clipe. Aceasta este lecția pe care mi-ați dat-o.

Cei patru prieteni ai medicului nu învățaseră, însă, aceeași lecție. S-au hotărît să pornească în pelerinaj spre Florida și să se adape dimineața, la prînz și noaptea din Izvorul Tinereții . . .

---

* În franceză, în original.

J. SHERIDAN LE FANU (1814—1873)

O ÎNTÎMPLARE STRANIE DIN VIAȚA PICTORULUI SCHALKEN

— fiind un al șaptelea extras din moștenirea răposatului Francis Purcell, preot paroh de Drumcoolagh —

(Strange Event in the Life of Schalken the Painter

— being a Seventh Extract from the Legacy of the Late Francis Purcell, P. P. of Drumcoolagh —)

Vei fi, fără îndoială surprins, scumpul meu amic, de subiectul următoarei narațiuni. Ce am eu de-a face cu Schalken, sau Schalken cu mine? Se întorsese în țara lui natală, a murit și a fost probabil îngropat înainte de a mă naște; n-am vizitat niciodată Olanda și nici n-am stat de vorbă cu vreun om născut în acea țară. Atîta lucru cred că știi deja. Trebuie deci să-ți ofer o garanție a autorității mele și să-ți spun deschis temeiul pentru care poate fi crezută strania întîmplare pe care sînt pe punctul de a ți-o istorisi. Am cunoscut, cînd eram tînăr, pe un oarecare căpitan Vandael, al cărui tată servise pe regele William* în Țările de Jos și de asemenea în propria mea nefericită țară în timpul campaniilor din Irlanda. Nu știu cum s-a întîmplat, că, în ciuda politicii și religiei sale, mi-a plăcut societatea acestui om, dar așa a fost, și din frumoasele raporturi ale intimei noastre prietenii păstrez curioasa povestire pe care urmează s-o ascultați. Pe cînd îl vizitam

* William III (1650—1702) fiul lui William II, prinț de Orange, căsătorit cu Mary Stuart, devine rege al Angliei în 1689. Fiind protestant, a dus o serie de războaie cu Ludovic al XIV-lea, regele Franței care, la moartea în exil a fostului rege, James II. 1701, recunoscuse pe fiul acestuia, Charles, drept rege al Angliei. În 1701 William III a trimis peste 10 000 soldați în Olanda sub conducerea ducelui Marlborough.

pe Vandael, fusesem adesea izbit de un tablou remarcabil în care, deşi nu eram un cunoscător, n-am întîrziat să descopăr cîteva ciudăţenii bătătoare la ochi, mai ales în distribuţia luminii şi umbrelor, ca şi în frapanta originalitate bizară a desenului însuşi, lucruri care mi-au trezit curiozitatea. Tabloul reprezenta interiorul a ceea ce ar putea fi o încăpere dintr-o bazilică antică; în primul plan, o figură feminină înveşmîntată într-un fel de togă albă din care o parte era astfel aranjată încît să formeze un văl. Veşmîntul, totuşi, nu aparţinea cu stricteţe niciunui ordin religios. În mînă femeia purta o lampă ale cărei raze abia o luminau; trăsăturile îi înfloreau într-un derutant *arhizîmbet,* aşa cum zîmbeşte o femeie frumoasă care tocmai pune la cale cu succes o glumă răutăcioasă; în fundal, pe lîngă lumina roşie-cenuşie a unui foc pe cale de a se stinge şi care da contur formei feminine, cu totul în umbră, se mai zărea şi silueta unui bărbat îmbrăcat după moda veche în jiletcă şi aşa mai departe, surprins într-o atitudine încordată cu mîna pe mînerul spadei pe jumătate trase.

— Sînt anumite tablouri, am spus către prietenul meu, care îţi transmit, nu ştiu cum, convingerea că reprezintă nu forme şi combinaţii ideale — fructe ale imaginaţiei artistului — ci scene, figuri, imagini care au existat în realitate. Uitîndu-mă la acest tablou, ceva îmi spune că văd reprezentarea unui fapt petrecut aidoma.

Vandael zîmbi aţintindu-şi gînditor ochii asupra picturii şi zise:

— Fantezia nu te înşală, bunul meu amic, pentru că tabloul fixează — cred eu, veridic — amintirea unei remarcabile şi enigmatice întîmplări. A fost pictat de Schalken şi silueta feminină, care ocupă locul proeminent în prim-planul lucrării este de fapt imaginea leită a Rosei Velderkaust, nepoata lui Gerard Douw, prima şi, cred, singura iubire a lui Godfrey Schalken. Tatăl meu îl cunoştea bine pe pictor şi chiar de la Schalken a aflat istorisirea misterioasei drame din care tabloul înfăţişează o scenă. Această pictură, considerată reprezentativă pentru stilul lui Schalken, a fost lăsată moştenire tatălui meu prin testamentul artistului şi, după cum ai observat, este o operă de artă aparte, cu totul ieşită din comun.

Pentru a-mi satisface curiozitatea, nu trebui decît să-l rog pe Vandael să-mi istorisească povestea picturii, aşa că acum pot să ţi-o redau întocmai cum am auzit-o eu însumi, lăsînd la voia ta să admiţi ori să respingi amănuntele care, împreună, alcătuiesc adevărul tradiţiei — cu singura precizare că Schalken a fost un olandez onest, sincer şi, cred, cu totul incapabil a-şi lăsa imaginaţia să o ia razna; în plus, Vandael de la care am auzit povestirea, părea ferm convins de adevărul ei. [. . .]

Pe cînd studia pictura sub îndrumarea nemuritorului Gerard Douw, Schalken era în floarea tinereţii şi, în pofida unei constituţii flegmatice şi al unui potolit fel de a fi în relaţiile cu ceilalţi oameni, nu s-ar putea spune că era incapabil de emoţii vii, profunde: se ştie bine că tînărul pictor privea cu un nespus interes la frumoasa nepoată a înstăritului său maestru. Rose Velderkaust era foarte tînără — în perioada de care vorbim nu avea încă şaptesprezece ani — şi dacă ceea ce s-a transmis pînă la noi este

adevărat, poseda toate farmecele ronde şi calme ale unei frumoase şi blonde flamande. Nu trecuse mult timp de cînd studia la şcoala lui Gerard Douw, cînd Schalken simţi că interesul său pentru fată devine mereu mai profund transformîndu-se într-o trăire mai intensă, mai arzătoare decît sentimentele încercate pînă atunci, pe deplin potrivite cu pacea netulburată a onestei sale inimi olandeze. Mai mult, tot de atunci, el descoperise, sau a crezut că descoperă semnele măgulitoare ale împărtăşirii sentimentului său. A fost mai mult decît suficient să-l determine — oricîte îndoieli îl vor fi încercat pînă atunci — să-i închine ei, fără excepție, toate speranțele şi simţămintele inimii sale.

Pe scurt, era atît de îndrăgostit pe cît poate fi un olandez. Nu pierdu mult timp fără să-şi dezvăluie sentimentele însăşi atrăgătoarei fete, şi mărturisirea lui fu urmată de una asemănătoare din partea ei. Din păcate Schalken era sărac şi nu dispunea nici de avantajul compensator al unei origini nobile, după cum nu dispunea nici de vreun alt atú care să-l determine pe bătrînul maestru să consimtă la o căsătorie ce ar fi făcut-o pe nepoata şi pupila lui părtaşă la eforturile şi dificultăţile prin care trece un artist tînăr şi aproape fără prieteni. Lui Schalken nu-i rămînea, deci decît să aştepte, pînă cînd timpul îi va oferi şansa succesului şi abia atunci, dacă munca lui s-ar fi dovedit suficient de rentabilă putea spera să fie cel puţin ascultat de vigilentul ei tutore. Lunile trecură şi, stimulate de surîsul fermecător al micuței Rosa, progresele sale artistice fură atît de netăgăduit vizibile încît promiteau rezonabil

ca în cîţiva ani să-şi realizeze visul şi, de asemenea, o poziţie de invidiat în artă.

Cursul liniştit şi dătător de speranțe al existenţei sale era sortit însă să sufere brusc o înfiorătoare şi totodată o atît de stranie şi misterioasă schimbare, încît să desfidă orice explicaţie, aruncînd asupra evenimentelor înseşi o umbră de suprafirească oroare.

Într-o seară, Schalken rămăsese ca de obicei în atelierul maestrului său mult după ce volatilii lui confrați profitaseră bucuroşi de căderea serii ca să-şi lase baltă preocupările, terminîndu-şi ziua în atmosfera de veselie şi chef a unei taverne. Spre deosebire de ei, Schalken lucra pentru perfecţionarea măiestriei sau, mai bine zis, pentru iubire. Pe lîngă asta, în acea seară tocmai lucra la schiţa unui desen, operaţie care, spre deosebire de colorat, poate fi continuată atîta timp cît ai destulă lumină pentru a deosebi albul pînzei de cărbunele de desenat. Nu-şi descoperise încă — asta nu s-a întîmplat decît mult mai tîrziu — puterea neobişnuită a cărbunelui său şi tocmai schiţa o compoziţie reprezentînd un grup grotesc de demoni, de drăcuşori arătînd ca nişte potlogari, care aplicau tot felul de cazne ingenioase unui rotofei şi asudat Sfînt Antoniu ce se clătina în mijlocul lor aparent în ultimul hal de beţie. Deşi incapabil să execute el însuşi ori să aprecieze altceva în afara sublimului, tînărul artist avea totuşi destul discernămînt pentru a nu se supraaprecia; de aici numeroasele ştersături şi necurmatele îndreptări pe care le sufereau membrele şi trăsăturile sfîntului ori ale demonilor, fără ca totuşi prin noul lor aranjament să se obţină o creştere a efectului. Enorma

încăpere de modă veche, golită cu totul de obișnuiții ei ocupanți era cufundată în tăcere. Trecuse o oră, aproape două, fără ca Schalken să obțină un rezultat cît de cît mulțumitor. Își pierduse răbdarea și, adîncit în gînduri nu tocmai plăcute, sta în fața lucrării neterminate cu o mînă îngropată în buclele părului său negru și cu cealaltă frecînd iritat bucata de cărbune pe largii lui pantaloni flamanzi, fără să-i pese prea mult de urmele negre pe care aceasta le lasă.

— Ptiu, exclamă tare tînărul, de-aș lăsa tabloul acesta cu diavoli și cu sfînt cu tot acolo unde ar trebui să fie... în iad! Dintr-o dată, chiar lîngă urechea lui, răsună ca răspuns un rîs scurt, scîrțîit, care-l înfioră. Artistul se întoarse cu repeziciune și abia acum observă că munca îi fusese urmărită de un necunoscut. La aproape un yard și jumătate sau chiar mai bine, în spatele lui descoperi ceea ce era — sau părea să fie — silueta unui bărbat în vîrstă. Purta pelerină scurtă, pălărie cu borul lat și calotă conică iar în mîna acoperită de o mănușă din piele groasă, de forma celei de călărie sau scrimă, ținea un lung baston de abanos avînd la capăt ceva ce părea să fie, după cum strălucea stins în amurg, o măciulie masivă de aur. Pe piept, printre faldurile pelerinei, luceau inelele unui lanț bogat și probabil din același metal. Obscuritatea încăperii nu permitea să se distingă altceva decît persoana necunoscutului cu fața cu totul umbrită de borul mare al pălăriei înalte care-i ascundea atît de bine trăsăturile, încît niciuna nu i se putea desluși. O șuviță de păr negru scăpată de sub pălăria sumbră oferea un detaliu care, împreună cu ținuta fermă a intrusului proba

că nu putea să aibă încă șaizeci de ani. Din modul în care era îmbrăcat, se degaja un aer de solemnă gravitate și o indescriptibilă — aș putea spune înfricoșătoare — ciudățenie a înfățișării sale rigide, ca de piatră, opri eficace pe buze, comentariul mînios căruia artistul iritat era cît pe ce să-i dea glas. În consecință, îndată ce-și reveni din surpriză, îl pofti politicos pe străin să ia loc, interesîndu-se dacă acesta dorea să transmită vreun mesaj maestrului său.

— Spune-i lui Gerard Douw, răspunse necunoscutul fără să-și schimbe cîtuși de puțin atitudinea, că Minheer Vanderhausen din Rotterdam dorește să-i vorbească mîine seară la această oră și, dacă vrea, tot aici, într-o problemă importantă. Asta e tot, noapte bună!

Spunînd acestea, străinul se întoarse pe neașteptate și cu un pas grăbit dar tăcut părăsi camera înainte ca Schalken să aibă timp să mai spună ceva. Tînărul fu curios să vadă încotro se va îndrepta cetățeanul din Rotterdam după părăsirea atelierului și se așeză la fereastra prin care putea vedea ușa de la ieșire. Un coridor de o lungime considerabilă ducea de la ușa încăperii pînă la intrarea din stradă, așa că Schalken ocupă postul înainte ca bătrînul să fi putut ajunge în stradă. Cu toate acestea, așteptă în zadar. Nu exista nici un alt mijloc de a părăsi casa. Bătrînul dispăruse, ori se ascunsese cu vreun gînd rău, într-un ungher al coridorului. Această ultimă posibilitate umplu mintea lui Schalken de o teroare inexplicabilă dar atît de intensă, încît își dădu seama că nu mai suportă să rămînă singur în cameră, deși inima nu-i da ghes nici să treacă prin coridor. Totuși,

cu un efort cu totul neobişnuit, luîndu-şi inima în dinţi părăsi camera şi după ce încuie uşa de două ori, băgă cheia în buzunar şi traversă fără să privească la dreapta ori la stînga, pasajul prin care abia trecuse sau poate încă mai adăpostea persoana misteriosului său vizitator. Respiră cu nesaţ abia ajungînd în plină stradă.

— Minheer Vanderhausen, îşi tot repeta Gerard Douw în timp ce ora întîlnirii se apropia, Minheer Vanderhausen din Rotterdam! N-am auzit în viaţa mea de omul ăsta pînă ieri! Ce-ar putea dori de la mine? Să-i pictez poate un portret, să-i primesc ca ucenic vreun fiu sau o rudă săracă, vrea să-i evaluez oare o colecţie de tablouri, ori — ptiu! că nu ştiu pe nimeni în Rotterdam să-mi lase vreo moştenire. Ei bine orice ar fi vom şti îndată totul.

Ziua de lucru se sfîrşise şi toate şevaletele, cu excepţia celui al lui Schalken, erau părăsite. Gerard Douw se învîrtea prin încăpere plin de neastîmpăr, trădînd o aşteptare surescitată: ba fredona un crîmpei dintr-o bucată muzicală pe care singur o compusese — căci fără a fi expert, admira muzica — ba se oprea la cîte un şevalet fixîndu-l absent, dar mai ales se oprea în faţa ferestrei de unde putea să observe trecătorii din obscura străduţă lăturalnică în care era situat atelierul.

— Nu mi-ai spus tu, Godfrey, exclamă Douw întorcîndu-se către Schalken după o lungă şi zadarnică veghe la postul de observaţie amintit, nu mi-ai spus tu că ieri v-aţi întîlnit în jurul orei şapte după ceasul primăriei?

— Tocmai bătuse şapte, domnule, cînd l-am văzut pentru prima dată, răspunse ucenicul.

— Atunci ora e foarte apropiată, zise maestrul consultîndu-şi ceasornicul mare cam cît o portocală bine rotunjită. Minheer Vanderhausen din Rotterdam, ziceai, nu-i aşa?

— Numele acesta l-a indicat.

— Şi-i un bărbat în vîrstă, bine îmbrăcat? continuă Douw.

— După cîte mi-am putut da seama, replică elevul, nu părea nici prea tînăr, nici chiar bătrîn, iar îmbrăcămintea îi era bogată dar sobră, cum şade bine unui cetăţean avut şi onorabil.

Dintr-odată răsună dangătul sonor al orologiului primăriei anunţînd cu lovitură după lovitură ora şapte. Cînd ultima bătaie a vechiului clopot îşi stinsese vibraţiile, atît ochii maestrului cît şi ai ucenicului se aţintiră asupra uşii, iar Douw exclamă:

— Aşa, aşa, vom avea pe luminăţia sa în curînd — adică, dacă are de gînd să fie punctual; de nu, n-ai decît să-l mai aştepţi, Godfrey, dacă ţii la cunoştinţa unui burgmaster* capricios. Cît despre mine, cred că bătrînul nostru oraş Leyden dispune de o suficientă cantitate din marfa asta chiar şi fără vreun import din Rotterdam.

Schalken rîse, după cum se cuvenea, şi după o pauză de cîteva minute Douw exclamă brusc:

— Ce-ar fi dacă totul s-ar dovedi un caraghioslîc pus la cale de Vankarp sau de altul de teapa lui? Mi-ar fi plăcut să-l înfrunţi cu toate riscurile, ciomăgindu-l cît se poate de sănătos pe bătrînul burg-

---

* *Burgmaster* (din olandezul *Burgmeester*) — primar al unui oraş german, flamand sau olandez; prin extensiune — notabil din administraţia unui oraş.

meister, stadholder* sau orice ar fi fost. Aş paria pe o duzină de sticle de vin de Rin, că luminăţia sa s-ar fi dovedit o veche cunoştinţă înainte de a treia lovitură.

— Iată-l că vine, domnule, spuse Schalken pe un ton mustrător, scăzut, şi întorcîndu-se pe dată spre uşă, Gerard Douw zări aceeaşi siluetă care, cu o zi mai înainte izbise într-un chip atît de neaşteptat ochiul ucenicului său.

Ceva din aerul şi înfăţişarea străinului îl convinsese pe pictor că nu era vorba de nici o *farsă* şi că, într-adevăr, se afla în prezenţa unui om de rang înalt. Aşa că, fără să mai stea pe gînduri îşi scoase boneta şi, salutîndu-l curtenitor pe străin, îl pofti să se aşeze. Vizitatorul îşi flutură uşor mîna, ca un fel de răspuns la salut, dar rămase în picioare.

— Am onoarea să-l cunosc pe Minheer Vanderhausen din Rotterdam? întrebă Gerard Douw.

— În persoană, fu răspunsul laconic al vizitatorului.

— Am înţeles că luminăţia voastră doreşte să vorbească cu mine, continuă Douw, şi sînt aici, la întîlnirea pe care aţi fixat-o, aşteptînd poruncile dumneavoastră.

— E un om de încredere? întrebă Vanderhausen întorcîndu-se spre Schalken, care stătea la o mică distanţă în spatele maestrului său.

— Desigur, răspunse Gerard.

---

* *Stad(t)holder* — vicerege sau guvernator al unei provincii ori al unui oraş din Ţările de Jos; titlul desemna de asemenea şi un magistrat de un anume rang.

— Atunci să ia cutia aceasta, să o ducă la cel mai apropiat giuvaergiu sau aurar ca să-i evalueze conţinutul şi să se înapoieze cu un certificat asupra valorii constatate.

Spunînd acestea, puse o casetă mică, de aproape nouă ţoli pătraţi, în mîinile lui Gerard Douw. Maestrul fu tot atît de uimit de greutatea ei, cît şi de strania bruscheţe cu care îi fusese înmînată.

După dorinţa străinului, i-o înmînă lui Schalken şi îi repetă ordinul *lui*, trimiţîndu-l apoi să execute comisionul.

Schalken ascunse preţioasa casetă într-un loc sigur sub faldurile mantiei, traversă rapid două sau trei străzi înguste şi se opri la o casă pe colţ, a cărei parte de jos era ocupată de prăvălia unui aurar evreu. Schalken intră, îl trase pe micul evreu în obscuritatea părţii mai ferite, din spatele prăvăliei, şi aşeză înaintea lui caseta lui Vanderhausen. Examinată la lumina lămpii, caseta părea că e făcută toată din plăci de plumb cu suprafaţa exterioară zgîriată adînc, murdară şi aproape albită de vreme. După ce o parte a învelişului a fost înlăturată cu oarecare greutate, dedesubt apăru o cutie dintr-un lemn ciudat, de culoare închisă; aceasta fu forţată la rîndul ei şi, după ce au fost date la o parte două sau trei învelitori de pînză de in, conţinutul ei se dovedi a fi o masă de lingouri de aur, strîns împachetate şi, după cum declara evreul, de cea mai bună calitate. Fiecare lingou fu examinat cu atenţie de micul evreu care vădea o plăcere epicureică în a atinge şi a încerca gloriosul metal, apoi fiecare lingou era pus la locul lui cu exclamaţia:

— Mein Gott*, ce calitate! Nici un gram de aliaj ... Frumos, frumos!

În cele din urmă, evreul îndeplini şi ultima însărcinare, certificînd sub semnătură că valoarea lingourilor examinate de el se ridică la mai multe mii de rixdolari**! Cu documentul în sîn şi cu preţioasa cutie de aur ţinînd-o sub braţul ascuns de pelerină, Schalken se întoarse pe acelaşi drum. Intrînd în atelier, îl găsi pe maestrul său discutînd foarte de aproape cu străinul.

Cînd Schalken abia părăsise camera pentru a-şi îndeplini misiunea încredinţată, Vanderhausen i se adresase lui Gerard Douw cu următoarele cuvinte:

— Nu voi zăbovi în seara asta la dumneavoastră mai mult decît cîteva minute, astfel că voi expune pe scurt chestiunea pentru care am venit. Aţi vizitat oraşul Rotterdam acum cîteva luni şi atunci am văzut-o în biserica Sf. Laurenţiu pe nepoata dumneavoastră, Rose Velderkaust. Doresc să mă căsătoresc cu ea şi sper că, dacă voi reuşi să vă conving de faptul că sînt foarte bogat, mult mai bogat decît orice bărbat pe care l-aţi putea visa ca soţ pentru ea, mă veţi sprijini în intenţiile mele cu întreaga dumneavoastră autoritate. Dacă îmi acceptaţi propunerea, trebuie să vă daţi acordul imediat, întrucît nu dispun de suficient timp pentru chibzuieli tărăgănate.

---

* Dumnezeule! (În germană, în original).

** Monedă de argint folosită pentru evaluările aurului şi bijuteriilor în unele state europene în secolele XVI—XIX. În olandeză, RIJKSDALER.

Poate că Gerard Douw a fost la fel de surprins ca oricare altcineva de natura neaşteptat de pripită a propunerii lui Minheer Vanderhausen, dar nu lăsă să-i scape nici un cuvînt nepotrivit prin care să-şi trădeze surpriza. Şi aceasta nu numai pentru că aşa i-o cerea prudenţa şi politeţea, ci şi datorită faptului că în prezenţa ciudatului necunoscut simţea invadîndu-l un fel de răceală şi o senzaţie apăsătoare — ceva asemănător cu ceea ce se spune că simte un om pus fără ştirea lui, brusc, în contact cu ceva care-i inspiră o antipatie spontană, oroare inexplicabilă şi groază. Iată de ce era foarte puţin dispus să scoată măcar o vorbă care, să fie cît de cît întemeiat considerată insultătoare.

— Nu mă îndoiesc, spuse Gerard după ce tuşi în chip introductiv de două, trei ori, că legătura pe care o propuneţi s-ar dovedi avantajoasă şi onorabilă pentru nepoata mea; trebuie să aveţi însă în vedere că ea dispune de propria ei voinţă şi s-ar putea să nu fie de acord cu ceea ce noi plănuim în folosul ei.

— Nu căutaţi să mă induceţi în eroare, domnule pictor, spuse Vanderhausen. Dumneavoastră îi sînteţi tutore, ea vă este pupilă şi fără îndoială va fi a mea dacă dumneavoastră doriţi să i-o impuneţi.

Bărbatul din Rotterdam se mişcă puţin înainte în timp ce vorbea, iar Gerard Douw, aproape fără să-şi dea seama, se ruga în sinea lui pentru grabnica reîntoarcere a lui Schalken.

— Doresc, reluă misteriosul domn, să încredinţez mîinilor dumneavoastră dovada avuţiei mele şi totodată garanţia felului generos în care mă voi purta cu nepoata dumneavoastră. Flăcăul se va întoarce

într-un minut-două aducînd caseta care valorează pe puțin de cinci ori mai mult decît averea la care ar spera că ar putea-o aduce un soț darnic. Vă voi lăsa la dispoziție aceasta, ca și dota ei, și dumneavoastră veți putea folosi suma totală cum veți crede mai bine de cuviință, ea aparținîndu-i în întregime ei și numai ei atît cît va trăi. Nu găsiți că e generos din parte-mi?

Douw dădu aprobator din cap, gîndind în sinea sa că norocul fusese extraordinar de darnic cu nepoata sa; străinul, își continuă el gîndul, trebuie să fie și putred de bogat și generos, iar o astfel de ofertă nu-i de aruncat, deși vine din partea cuiva cu un humor cam posomorît și cu o înfățișare nu tocmai plăcută. Rose nu putea avea pretenții prea înalte, cum era aproape lipsită de dotă; într-adevăr, nu dispunea de nimic altceva decît îi oferea generozitatea unchiului ei și nici nu era în drept să ridice obiecții contra căsătoriei pe motiv că ar fi de origine nobilă, pentru că familia ei nu beneficia de nici un fel de rang. Iar în ceea ce privește alte obiecții. Gerard era hotărît — și, într-adevăr, datina timpului îi dădea dreptul — să nu țină, pentru moment, seamă de ele.

— Domnule, spuse el adresîndu-se străinului, oferta dumneavoastră este foarte mărinimoasă și singurul motiv care m-ar putea face să nu accept imediat se datorează numai faptului că nu am avut pînă acum onoarea să cunosc nimic despre familia sau poziția dumneavoastră socială. Asupra acestor puncte ați putea, desigur, să-mi dați cîteva lămuriri?

— Cît privește respectabilitatea mea, spuse străinul sec, trebuie s-o luați acum așa cum apare și să nu-mi bateți capul cu nici un fel de lămuriri. Nu veți afla despre mine nimic mai mult decît ceea ce vreau eu să fie știut. Aveți garanții suficiente pentru respectabilitatea mea: cuvîntul meu — dacă sînteți onorabil, dacă sînteți meschin — aurul meu.

Iată un bătrîn domn căruia-i sare lesne țandăra, gîndi Douw. Să-l las în ale sale; dar chibzuind la toate, găsesc că sînt îndreptățit să-i dau nepoata. Propria mea fiică dacă-ar fi, și tot așa aș face. Oricum, totuși, n-am de gînd să-mi angajez fără rost cuvîntul de onoare.

— N-aveți de gînd să vă angajați fără rost cuvîntul de onoare, remarcă ironic Vanderhausen, dînd glas, în chip straniu, chiar cuvintelor care tocmai trecuseră prin mintea interlocutorului. Bănuiesc că, totuși, o veți face, atrăgîndu-vă atenția că eu consider angajarea cuvîntului dumneavoastră absolut indispensabilă. Dacă vă satisface aurul pe care intenționez să vi-l încredințez, și dacă nu vreți ca propunerea mea să fie retrasă pe dată, trebuie să vă înscrieți numele pe acest angajament încă înainte de a părăsi această încăpere.

După ce cuvîntă astfel, puse în mîinile lui Gerard o hîrtie prin care Gerard Douw se angaja să dea lui Minheer Vanderhausen din Rotterdam în căsătorie pe Rose Velderkaust și așa mai departe, în răstimp de o săptămînă de la data semnării.

Așa cum am mai spus, în timp ce pictorul era ocupat cu citirea legămîntului, Schalken intră în atelier și punînd cutia și certificatul evreului în mîinile străinului, era pe punctul să se retragă,

cînd Vanderhausen îi porunci să aştepte. Trecîndu-i caseta şi certificatul lui Gerard Douw, străinul aşteptă în tăcere pînă cînd acesta fu pe deplin satisfăcut de cercetarea celor două piese, convins pe deplin de valoarea averii pe care o ţinea în mîini. Într-un tîrziu, străinul întrebă:

— Sînteţi mulţumit?

Pictorul spuse că ar fi cu totul mulţumit dacă i s-ar mai da o zi să reflecteze.

— Nici măcar o oră, replică pretendentul cu răceală.

— Bine atunci, răspunse Douw. Sînt mulţumit. Îmi convine!

— Atunci semnează odată! exclamă Vanderhausen. M-am săturat!

Pe dată el scoase o casetă minusculă cu cele trebuincioase scrisului şi Gerard semnă importantul document.

— Permiteţi acestui tînăr să fie martor la întocmirea actului, ceru bătrînul şi Godfrey Schalken, fără să-şi dea seama, semnă actul prin care altuia i se dădea mîna pe care el o considera de atîta vreme ţelul şi răsplata tuturor eforturilor sale. Pactul fiind astfel încheiat, străinul împături hîrtia şi o vîrî la loc sigur într-un buzunar de la piept.

— Vă voi vizita la locuinţa dvs., Gerard Douw, mîine seară la ora nouă, ca să văd subiectul contractului nostru. La revedere! Spunînd acestea, Minheer Vanderhausen ieşi pe cît de ţeapăn, pe atît de grăbit din cameră.

Schalken, dornic să-şi risipească îndoielile, se aşezase la fereastră supraveghind intrarea de la stradă, dar experienţa îi servi numai la întărirea bănuielilor, pentru că bătrînul nu se zări ieşind pe uşă. Faptul acesta din cale-afară de straniu, ciudat, îl înfricoşă. Plecă împreună cu maestrul său şi pe drum vorbiră foarte puţin, fiecare avînd propriile lui subiecte de reflecţie, nelinişte şi speranţă. Lui Schalken, totuşi, încă nu-i trecea prin minte că frumoasele lui planuri erau gata să se năruie. La rîndul lui, Gerard Douw nu ştia nimic de dragostea care apăruse între discipol şi nepoată şi, chiar dacă ar fi ştiut, este puţin probabil că ar fi văzut în ea un obstacol serios în calea dorinţelor lui Minheer Vanderhausen. În acele timpuri şi pe acele locuri căsătoria însemna un simplu aranjament financiar şi ar fi fost absurd, în ochii unui tutore, să facă dintr-o pasiune reciprocă un element esenţial al contractului de căsătorie, tot atît de absurd pe cît ar fi fost redactarea scrisorilor de credit şi de debit în limba epistolelor romantice cavalereşti. Cu toate acestea, pictorul nu suflă un cuvînt nepoatei sale despre importantul pas făcut în numele ei şi hotărîrea lui nu se datora faptului că s-ar fi aşteptat la o împotrivire din partea ei, ci izvora din obsesia că dacă pupila lui — aşa cum ar fi cît se poate de firesc, i-ar cere să-i descrie înfăţişarea mirelui pe care el i-l hărăzise, ar fi fost silit să mărturisească că nu-i văzuse faţa şi mai mult, că dacă ar fi somat, i-ar fi imposibil să-l identifice. În după-amiaza zilei următoare, Gerard Douw îşi chemă nepoata, o privi un timp cercetător, după care îi luă cu un aer satisfăcut mîna şi contemplîndu-i obrazul delicat, plin de candoare, zîmbi cu bunăvoinţă:

— Rose, fata mea, ai un chip care o să te umple de bogății. Rose se îmbujoră și zîmbi. Un astfel de chip și o astfel de fire rareori merg împreună și cînd acest lucru se întîmplă, alcătuiesc un elixir de amor căruia puține inimi îi pot rezista. Ai încredere în mine, curînd vei fi mireasă, fata mea. Să lăsăm însă pălăvrăgeala, timpul mă zorește, așa că pregătește pe diseară, la opt, camera cea mare și dă ordin să fie gata cina la nouă. Aștept un amic, așa că vezi, copila mea, gătește-te frumos. Nu vreau să ne creadă nici săraci, nici că nu știm să ne îmbrăcăm.

Zicînd acestea, Douw părăsi camera îndreptîndu-se spre încăperea pe care am avut deja ocazia s-o prezentăm cititorilor noștri, aceea în care lucrau elevii lui.

Cînd spre seară lucrul se termină, Gerard Douw îl opri pe Schalken care se pregătea să plece spre sărăcăcioasa și întunecata lui locuință și-l invită la el, pentru a cina împreună cu Rose și Vanderhausen. Bineînțeles, invitația fu acceptată și curînd Gerard Douw și elevul său se aflau în frumoasa încăpere cu un aer ușor bătrînesc, încăpere pregătită pentru primirea străinului. Un foc vesel ardea în căminul încăpător; într-o parte, se vedea o măsuță mică de modă veche, cu picioarele bogat sculptate, măsuță negreșit destinată cinei pentru care preparativele erau în toi; înșirate într-o ordine perfectă ședeau și scaunele cu spătare înalte al căror aspect greoi era mai mult decît compensat de confortul lor. Micul grup compus din Rose, unchiul său și artist, aștepta nerăbdător sosirea multașteptatului musafir.

Sosi în fine și ora nouă. Bătaia de la ușa din stradă, căreia i se răspunse cu grabă, fu urmată de un mers încet dar apăsat pe scară, apoi pașii se auziră mișcîndu-se greoi de-a lungul coridorului. În sfîrșit, ușa camerei unde sta adunat micul grup descris mai înainte, se deschise încet și își făcu apariția o arătare care-l făcu să tresară, înfiorîndu-l aproape pe flegmaticul olandez, iar Rose își stăpîni cu greu un țipăt de spaimă: avea chipul și veșmîntul lui Minheer Vanderhausen, aceeași înălțime, același umblet, același aer, dar trăsăturile, cu toate că nu-i fuseseră văzute de nimeni din grup mai înainte, îl făceau de nerecunoscut. Străinul se opri la ușa încăperii, arătîndu-se întreg, cu față cu tot. Purta o pelerină scurtă și înfoiată, dintr-un postav de culoare închisă, care nu-i ajungea pînă la genunchi, picioarele îi erau acoperite cu ciorapi din mătase de culoarea vișinei putrede, iar pantofii îi erau împodobiți cu roze de aceeași culoare. Prin deschizătura pelerinei i se vedea haina de dedesubt, croită dintr-un material foarte închis, ca de doliu, iar pe mîini avea trasă, pînă mult deasupra încheieturilor, o pereche de mănuși din piele groasă, ca acelea purtate de cavaleri. Într-o mînă își ținea bastonul și pălăria care astăzi era alta, în timp ce mîna cealaltă îi atîrna greoi, într-o parte. Părul cărunt cobora de pe cap în șuvițe lungi, ale căror capete se odihneau pe pliseurile unui guler tare, care îi ascundea cu totul gîtul. Pînă aici, mai treacă-meargă; dar ce față! Toată pielea feței îi era colorată în nuanța plumburiu-albăstruie care apare cîteodată la cei care iau în cantități excesive medicamente cu compuși metalici; ochii îi erau enormi, cu globul alburiu bulbucat și deasupra,

şi dedesubtul irisului, dîndu-le un aspect bolnăvicios mărit de nemişcarea lor sticloasă; nasul îl avea potrivit, dar gura cam strîmbă într-o parte, unde se căsca lăsînd la vedere doi colţi lungi, îngălbeniţi, care coborau din falca de sus mult peste buza inferioară; culoarea buzelor înseşi era foarte înrudită cu aceea a feţei şi bătea, prin urmare, spre negru. În întregul ei, faţa trăda o viclenie de-a dreptul satanică şi, într-adevăr, nespus de greu poate fi descris un atare amestec de trăsături oribile, poate numai închipuindu-ne trupul unui cumplit răufăcător care, după ce a atîrnat multă vreme de spînzurătoare, înnegrindu-se, a devenit în cele din urmă sălaşul unui demon, jucăria unei posesiuni satanice. E demn de amintit că onorabilul străin nu lăsa pe cît posibil să i se vadă pielea şi că în tot decursul vizitei nu şi-a scos mănuşile nici măcar o dată. După ce rămase cîteva clipe înlemnit lîngă uşă, Gerard Douw îşi veni în fire şi apelă la toată prezenţa sa de spirit ca să-i ureze bun venit, iar străinul, cu o mută înclinare a capului, păşi înainte în odaie. Era în toate mişcările lui ceva cum nu se poate mai ciudat, oribil chiar, ceva inexplicabil, dar nefiresc, neomenesc, de parcă membrele îi erau comandate automat de un spirit neobişnuit cu maşinăria trupului. Străinul abia vorbi în timpul vizitei sale care nu depăşi o jumătate de oră şi însăşi gazda abia putu să-şi ia inima în dinţi ca să murmure cele cîteva cuvinte amabile şi urări de rigoare. Adevărul e că prezenţa lui Vanderhausen inspira atîta teroare, încît lipsea o mai nimica toată ca toţi comesenii să o ia la goană urlînd de frică. Totuşi, nu-şi pierdură într-atîta cumpătul ca să nu bage de seamă două

stranii particularităţi ale musafirului lor. În timpul şederii el nu-şi închise măcar o dată ochii, nici nu-şi mişcă pleoapele cîtuşi de puţin şi în afară de asta, datorită absenţei oricărei mişcări respiratorii a pieptului, întreaga lui persoană trăda o rigiditate de mort. Aceste două particularităţi, care spuse nu par mare lucru, produceau un efect şocant, extrem de neplăcut, cînd erau privite şi observate.

— Dragă unchiule, exclamă Rose, ce om înfricoşător! N-aş vrea să-l văd iar pentru tot aurul din lume!

— Taci, copilă proastă! replică Douw, care se simţea oricum numai liniştit nu. Un om poate fi urît ca diavolul, dar dacă inima şi faptele îi sînt bune, încă face cît toate păpuşile parfumate şi cu mutre simpatice care se plimbă pe Mall*. Rose, fata mea, e drept că n-are faţa ta drăgălaşă, dar ştiu că este bogat şi generos. Chiar de-ar fi de zece ori mai urît (lucru de neînchipuit, gîndi Rose), aceste două calităţi ar fi suficiente — continuă unchiul său — să compenseze toată urîciunea lui şi dacă ele nu pot, într-adevăr să-i schimbe trăsăturile, au cel puţin destulă forţă să împiedice pe oricine a-l vorbi de rău.

— Ştii, unchiule — răspunse Rose — de cînd l-am văzut stînd în uşă nu mi-am putut scoate din cap că văd un portret vechi, pictat pe lemn, care mă înspăimînta aşa de mult în biserica Sf. Laurenţiu din Rotterdam.

Gerard rîse, neputîndu-se abţine în sinea lui să nu recunoască cît de potrivită era comparaţia. Era,

* Bulevardul principal din Leyden.

totuşi, hotărît să facă tot posibilul pentru a curma înclinarea nepoatei de a-şi bate joc de urîţenia mirelui pe care i-l destinase cu toate că îi făcu bine să observe că ea părea acum cu totul lipsită de teama teribilă faţă de străin, teamă care, pe el — lucru ce nu şi-l putea ascunde — îl stăpînea tot atît de puternic ca şi pe elevul său, Godfrey Schalken.

A doua zi, dis-de-dimineaţă, sosiră pentru Rose din toate părţile oraşului daruri bogate — mătăsuri, catifele, giuvaericale şi cîte şi mai cîte altele. Sosi, de asemenea, un pachet adresat lui Gerard Douw care fu deschis, găsindu-se contractul de căsătorie între Minheer Vanderhausen din Boom-quay, Rotterdam şi Rose Velderkaust din Leyden, nepoata lui Gerard Douw, maestru de pictură în acelaşi oraş, încheiat după toate legile şi arătînd că Vanderhausen o înzestra pe mireasă cu mult mai multă dărnicie decît îl lăsase pe tutorele ei să creadă. Zestrea urma să fie depusă cu dobîndă, iar dobînda pusă la dispoziţia ei în modul cel mai sigur cu putinţă, de vreme ce banii erau încredinţaţi înseşi mîinilor lui Gerard Douw.

Nu voi descrie nici scene sentimentale, nici cruzimea tutorilor, mărinimia pupilelor, sau agonia îndrăgostiţilor. Căci ar trebui să vorbesc mai degrabă despre josnicie, uşurătate şi interes. În mai puţin de o săptămînă după prima convorbire, contractul căsătoriei fu adus la îndeplinire şi Schalken îşi văzu iubita căreia i-ar fi închinat totul, luată în triumf de acasă de imbatabilul lui rival. Timp de două sau trei zile lipsi de la şcoală, apoi se întoarse şi lucră, dacă nu cu voie bună, în schimb cu şi mai încăpăţînată hotărîre decît înainte, căci stimulentul iubirii

cedase loc celui al ambiţiei. Lunile trecură şi contrar aşteptărilor sale, în ciuda promisiunilor făcute de cei doi căsătoriţi, Gerard Douw nu mai auzi nimic despre nepoata sa ori despre onorabilul ei soţ. Dobînda banilor, care urma să-i fie cerută în sume trimestriale, rămase neatinsă în mîinile sale. Începu să fie din ce în ce mai neliniştit. Era în posesia adresei lui Minheer Vanderhausen din Rotterdam; după un timp de nehotărîre, se decise în sfîrşit să plece la drum într-acolo — lucru cît se poate de simplu şi uşor de îndeplinit — pentru a se încredinţa cu ochii lui de sănătatea şi bunăstarea pupilei sale, de care îl lega o afecţiune puternică şi onestă. Căutarea se dovedi totuşi zadarnică: nimeni la Rotterdam nu auzise vreodată de Minheer Vanderhausen. Deşi Gerard Douw nu lăsă nici o casă din cartierul Boom-quay necercetată, totul fu în van căci nimeni nu putu să-i dea nici cea mai mică informaţie despre cei pe care îi căuta şi astfel fu obligat să se înapoieze la Leyden fără să ştie nimic mai mult decît la plecare. Abia sosit, se grăbi spre stabilimentul de la care Vanderhausen închiriase pentru călătoria spre Rotterdam a perechii, caleaşca cea mai încăpătoare şi mai luxoasă, care putea fi găsită în acele timpuri. De la vizitiul ei află că, după ce au călătorit mergînd încet la pas, pînă seara tîrziu, s-au apropiat de Rotterdam, dar că, pe cînd se aflau cam la o milă de intrarea în oraş, un mic grup de oameni, îmbrăcaţi cuviincios, şi purtînd după moda veche bărbi ascuţite şi mustăţi, au ocupat mijlocul drumului, împiedicînd trecerea mai departe a trăsurii. Vizitiul oprise caii, înfricoşat la gîndul că, profitîndu-se de beznă şi de pustietatea

drumului, se plănuia ceva necurat. Temerile îi fură întrucîtva micşorate observînd că aceşti bărbaţi stranii purtau o litieră mare, de o formă veche, pe care o lăsară îndată pe caldarîm. Mirele deschise uşa, coborî, îşi ajută mireasa să facă la fel, conducînd-o spre litiera în care intrară amîndoi, în timp ce ea plîngea cu amar frîngîndu-şi mîinile. Litiera fu apoi ridicată de oamenii care o înconjurau şi dusă cu repeziciune spre oraş. Încă înainte ca ei să fi parcurs cîţiva iarzi, întunericul i-a ascuns vederii vizitiului olandez. În interiorul caleştii acesta găsi o pungă care conţinea o sumă de trei ori mai mare decît se cuvenea pentru închirierea echipajului şi a vizitiului. De atunci, vizitiul nu-i mai văzuse şi nu-i putea spune nimic mai mult despre Minheer Vanderhausen şi frumoasa lui doamnă.

Pentru Gerard Douw, misterioasa întîmplare deveni izvorul unei nelinişti adînci, vecină cu deznădejdea. Avea sentimentul că era o înşelătorie la mijloc în felul în care se purtase Vanderhausen cu el, deşi, în ce scop, nu-şi putea da seama. Se temea ca nu cumva omul acela, cu înfăţişarea atît de puternic marcată de pecetea unor caracteristici de-a dreptul demonice, să nu fie în realitate decît un ticălos; fiecare zi care trecea fără să audă de nepoata lui, în loc să-i liniştească temerile, tindeau, dimpotrivă, să-l împingă tot mai mult spre marginea deznădejdii. Pierderea voioasei prezenţe a nepoatei sale contribuia de asemenea, să se simtă şi mai deprimat şi, ca să-şi risipească gîndurile negre care adesea îl asaltau după terminarea lucrului zilnic, luase obiceiul să-i ceară lui Schalken să-l însoţească, risipind în oarecare măsură, prin prezenţa lui, tristeţea unei mese altminteri solitare.

Într-o seară, pe cînd pictorul şi ucenicul stăteau lîngă foc după o cină săţioasă, cufundaţi în acea meditaţie tăcută ce o provoacă uneori procesul de digestie, reflecţiile lor fură tulburate brusc de un zgomot puternic la poarta din stradă. Era ca şi cum cineva ar fi izbit poarta năpustindu-se mereu, cu violenţă, asupră-i. Un servitor alergă fără zăbavă să vadă ce se întîmplase şi îl auziră întrebînd „cine-i acolo?“ de două-trei ori, fără să primească, însă vreun răspuns şi fără ca bătăile să înceteze. Îl auziră apoi deschizînd uşa vestibulului şi imediat se desluşi un zgomot de paşi uşori şi repezi pe scară. Schalken puse mîna pe spadă şi înaintă spre uşă. Înainte de a ajunge pînă la ea, uşa se deschise şi Rose se năpusti în cameră. Arăta teribil de înfricoşată, cu privirea rătăcită, şi lividă de istovire şi teroare. Dar îmbrăcămintea pe care o purta îi surprinse tot atît de mult ca şi neaşteptata ei apariţie şi consta dintr-un fel de giulgiu de lînă albă, strîns la gît şi coborînd pînă la pămînt, giulgiu foarte murdar şi boţit de călătorie. Sărmana făptură abia intră în cameră, că şi căzu fără simţire pe podea. După ce cu destule eforturi reuşiră s-o readucă la viaţă, recăpătîndu-şi simţurile, ea ceru pe nerăsuflate, înspăimîntată şi grăbită:

— Vin, vin, repede, ori sînt pierdută!

Foarte alarmaţi de agitaţia stranie cu care ceruse vinul, îi îndepliniră într-o clipă dorinţa şi ea bău cu o repeziciune care-i surprinse. Abia îl înghiţise, că şi ceru cu aceeaşi grabă:

— Hrană, hrană, repede, ori pier!

Pe masă se afla o ciozvîrtă zdravănă de friptură şi Schalken începu îndată s-o taie în bucăţi, dar nu apucă bine să termine, că ea i-o smulse din mîini şi rupînd lacom carnea cu dinţii, o înghiţi aproape pe nemestecate. După ce-şi potoli întrucîtva şi foamea păru că devine brusc conştientă de purtarea ei stranie, sau poate că îi trecură prin minte alte gînduri, mai tulburătoare, pentru că începu să plîngă în hohote, frîngîndu-şi mîinile.

— Oh, chemaţi repede un slujitor al lui Dumnezeu, spuse ea. Pînă nu vine, nu sînt în siguranţă, trimiteţi iute după el!

Gerard Douw trimise îndată un curier şi îşi convinse nepoata să accepte ca refugiu dormitorul lui; o convinseră de asemenea că trebuie să se retragă şi să se odihnească imediat. Ea îşi dădu încuviinţarea numai cu condiţia ca ei să n-o părăsească nici un moment.

— Oh, de-ar fi aici omul sfînt, zise Rose, el poate să mă dezlege! ... Morţii şi viii nu pot fi niciodată una, Dumnezeu a oprit asta!

După aceste ciudate cuvinte ea se încredinţă pazei lor, lăsîndu-se condusă spre camera pe care Gerard Douw i-o dăduse în folosinţă.

— Să nu mă, să nu mă părăsiţi nici o clipă, suspina ea. Dacă o faceţi, sînt pierdută pentru totdeauna!

La odaia lui Gerard Douw se ajungea printr-o încăpere spaţioasă în care ei tocmai se pregăteau să intre. Gerard Douw şi Schalken purtau fiecare o lumînare de ceară, aşa că o rază de lumină cădea asupra obiectelor din jur. Precum spuneam, tocmai erau gata să intre în încăperea spaţioasă care co-

munica cu camera lui Douw, cînd Rose se opri deodată şi într-o şoaptă care părea sugrumată de oroare zise:

— O Doamne! E aici, e aici, Uite, uite, se mişcă acolo!

Arăta spre uşa camerei dinaintea lor şi Schalken avu impresia că vede o formă slab conturată, întunecată, strecurîndu-se în apartament. Trase spada şi, ridicînd lumînarea pentru a proiecta cît mai multă lumină asupra obiectelor din întunecata încăpere, intră în dormitorul în care se strecurase umbra. Nu găsi nici ţipenie, peste tot nimic altceva decît mobilier şi totuşi era convins că nu se înşelase: ceva se mişcase înaintea lui intrînd în cameră. Îl cuprinse o frică de moarte, fruntea îi fu acoperită cu broboane mari de o sudoare rece şi, bineînţeles, insistenţele Rosei şi rugămintea ei disperată de a nu fi lăsată un moment singură, nu putură cîtuşi de puţin să-l liniştească.

— L-am văzut, se tînguia ea, este aici. Nu pot să mă înşel, îl cunosc ... este lîngă mine ... este cu mine ... este aici în cameră ...Pentru numele lui Dumnezeu, dacă vreţi să mă salvaţi nu vă mişcaţi de lîngă mine!

În cele din urmă, o înduplecară să stea culcată pe pat, de unde ea continua să-i implore să stea lîngă ea. Rostea mereu cuvinte fără şir, apoi repeta iar şi iar:

— Morţii şi viii nu pot fi una. Dumnezeu a oprit asta. Apoi iarăşi straniile cuvinte; odihnă pentru cel treaz, somn pentru cel ce umblă în somn.

Pînă cînd preotul sosi, ea continuă să tot murmure cuvinte din astea şi altele de acelaşi fel în

6-41

fraze misterioase și incoerente. Cum era firesc, Gerard Douw începu să se teamă că tînăra fată, datorită groazei trăite sau datorită răului tratament își pierduse mințile. Mai că-i venea să creadă, judecînd după apariția ei neașteptată la o oră atît de nepotrivită și mai ales după spaima nebună ce se degaja din modul ei de a se purta, că fugise dintr-un loc în care erau închiși lunaticii și o îngrozea gîndul că ar putea fi urmărită. Hotărî să apeleze la sfatul unui medic de îndată ce mintea nepoatei sale își va fi găsit liniștea într-o oarecare măsură, după rugăciunile preotului, a cărui prezență ea o dorise atîta. Dar, cum de acest lucru încă nu putea fi vorba, nu îndrăzni să-i pună nici o întrebare, temîndu-se ca nu cumva să-i facă mai mult rău reamintindu-i de clipele de suferință sau de groază pe care, poate, ea le trăise.

Sosi curînd preotul, un om de o vîrstă venerabilă și cu înfățișare de ascet. Gerard Douw îl respecta mult pe bătrînul acesta foarte priceput în disputele teologice și care poate era mai temut ca adversar decît iubit ca un creștin; oricum, era un preot de o deosebită puritate morală, cu minte subtilă și inimă severă. Intră în camera care comunica cu aceea în care ședea culcată Rose și îndată ce-l văzu ea îl imploră să se roage pentru ea, ca pentru o ființă care se află în mîinile lui Satan și pe care doar cerul o mai poate mîntui.

Ca cititorii noștri să poată înțelege lămurit toate circumstanțele nu tocmai deslușitei întîmplări pe care sîntem pe punctul de a o zugrăvi, este necesar să arătăm poziția exactă a fiecărei persoane angajate în ea. Bătrînul preot și Schalken se aflau în

anticamera de care am vorbit deja; Rose sta culcată în camera mai dinăuntru, a cărei ușă era deschisă, și lîngă pat, după dorința ei insistentă, ședea tutorele ei; o lumînare ardea în dormitor și trei erau aprinse în cealaltă cameră, din față. Bătrînul, pregătindu-se de rugăciune, tocmai își dregea vocea, cînd, dintr-o dată, nedîndu-i răgaz să înceapă, o pală bruscă de vînt stinse lumînarea ce abia lumina dormitorul în care zăcea sărmana fată. Alarmată, ea ceru febril:

— Godfrey, adu aici altă lumînare, e groaznic întunericul!

Uitînd pentru moment rugămințile ei repetate, într-un impuls necugetat, Gerard Douw păși din dormitor în cealaltă cameră ca să-i satisfacă el dorința.

— O Doamne, te rog nu pleca, unchiule! țipă nefericita fată și în aceeași clipă, ea sări din pat și se repezi după el, dorind să-i apuce brațul, reținîndu-l. Dar avertismentul a venit prea tîrziu, căci abia trecuse Douw pragul și abia avusese timp nepoata să pronunțe sfîșietoarele cuvinte, cînd ușa care despărțea cele două camere se închise cu violență în urma lui, ca trîntită de o rafală puternică de vînt. Împreună cu Schalken, se năpustiră amîndoi în ușă, dar disperatele lor eforturi unite nu făcură decît s-o zgîlțîie. Din încăperea închisă izbucnea țipăt după țipăt, cu forța supraomenească, sfîșietoare, a unei terori fără margini. Pentru a forța ușa, Schalken și Douw se încordară din toate puterile, pînă la ultima picătură de energie, dar totul fu zadarnic. Deși nu se auzea dinăuntru nici un zgomot care să trădeze că s-ar desfășura o luptă, țipetele păreau să crească în intensitate. În același

timp se auzi cum erau trase zăvoarele ferestrei zăbrelite iar fereastra scîrţîi frecîndu-se de pervaz ca atunci cînd era împinsă cu forţa. Din odaie răzbătu un ultim strigăt, atît de lung, înfiorător, atît de disperat încît cu greu puteai să-l consideri omenesc, după care se aşternu o tăcere de moarte. Se distinse apoi un pas uşor pe podea de la pat spre fereastră şi aproape în aceeaşi clipă uşa se deschise, cedînd presiunii celor dinafară, care aproape fură azvîrliţi în odaie. Era goală. Fereastra — larg deschisă şi Schalken sări pe un scaun, cercetînd atent strada şi canalul de dedesubt. Nu văzu nimic, dar observă, sau crezu că observă apele largului canal de dedesubt rotindu-se în unde prelungi, arcuite cercuri concentrice, ca şi cum ar fi fost tulburate o clipă mai înainte de scufundarea unui obiect masiv, greu.

Nici o urmă a Rosei nu a mai fost vreodată descoperită, nu s-a mai aflat sau măcar bănuit nimic despre misteriosul ei peţitor, după cum nimeni n-a descoperit nici o cheie cu care să descurce labirintul tainelor acestei întîmplări pentru a putea ajunge la o concluzie cît de vagă.

Se produse totuşi, un incident care, deşi pentru cititorul raţional poate trece drept nesemnificativ în lămurirea misterului, produse totuşi o impresie puternică şi de durată asupra lui Schalken. La mai mulţi ani după evenimentele pe care le-am relatat în amănunt, Schalken, pe atunci aflat undeva, departe, primi o înştiinţare despre moartea tatălui său, anunţîndu-l totodată că înmormîntarea va avea loc într-o anume zi, la o biserică din Rotterdam. Convoiul funerar care, lucru lesne de crezut, nu a fost

urmat de multă lume, trebuia să parcurgă un traseu deosebit de lung. Schalken sosise cu greu la Rotterdam, tîrziu în ziua fixată pentru înmormîntare. Cortegiul nu apăruse încă. Se lăsa seara şi el tot nu se ivea.

Schalken o luă spre biserică. O găsi deschisă, văzu anunţul despre sosirea convoiului funerar şi apoi cavoul deschis în care urma să fie aşezat corpul tatălui său. Un paracliser, asemenea unui gropar din Anglia, observînd străinul bine îmbrăcat care aştepta înmormîntarea, păşi printre şirurile de strane ale bisericii şi îl invită cu ospitalitate să împartă cu el binefacerile unui foc pe care abia îl aprinsese, după cum obişnuia iarna pentru astfel de ocazii, în căminul micii încăperi ce comunica printr-un şir de trepte cu cavoul de dedesubt. În această cămăruţă Schalken se aşeză împreună cu gazda sa şi groparul, după cîteva încercări zadarnice de a lega o discuţie cu oaspetele, fu obligat să se îndeletnicească cu fumatul pipei ca să-şi îndulcească singurătatea.

În ciuda mîhnirii şi grijilor, oboseala unei călătorii de aproape 40 de ore, petrecute tot într-o goană, puse treptat stăpînire pe trupul şi mintea lui Godfrey Schalken, şi el căzu într-un somn adînc. Fu trezit de cineva care-i scutura uşor umărul. Mai întîi crezu că e bătrînul paracliser, dar el nu se mai afla în încăpere. Se ridică şi, de îndată ce putu vedea clar ce era împrejurul său, observă o formă feminină, înfăşurată într-un fel de togă uşoară de muselină, din care o parte era aranjată în forma unui văl. Purtînd în mînă o lampă, ea păşi calm înaintea lui, îndreptîndu-se spre un şir de trepte

ce coborau către cavouri. La vederea acestei făpturi, Schalken simți o vagă neliniște și, în același timp, un irezistibil îndemn de a o urma oriunde îl va duce. O însoți, așadar spre cavouri; cînd ajunseră la capătul scărilor se opri, căci și ea se oprise și, întorcîndu-se ușor, în lumina lămpii, își dezvălui fața. Recunoscu, cutremurat, trăsăturile atît de dragi ale aceleia care era prima lui iubire, Rose Velderkaust. Nu desluși pe figura ei nimic care să amintească ultima oroare, și nici măcar o umbră de tristețe. Dimpotrivă, schița același derutant arhizîmbet care-l vrăjea odinioară pe artist, în zilele lui fericite. Fascinat, încercînd un sentiment de venerație prea intens pentru a-i putea rezista, urmă fără ezitare spectrul — dacă spectru era. Ea coborî scările, el o urmă îndeaproape și cotind la dreapta printr-un pasaj îngust, spre nemărginita lui surpriză, ea îl introduse în ceea ce părea a fi un apartament olandez de modă veche, din acelea care au servit picturilor lui Gerard Douw pentru a le face nemuritoare. O splendidă și bogată mobilă antică împodobea camera care, într-un colț, etala un pat maiestuos străjuit de patru coloane și înconjurat de un baldachin de postav negru, greu. Rose se întorcea iar și iar spre el, cu același derutant arhizîmbet.

Cînd ajunse la marginea patului, ea făcu să cadă lumina lămpii spre interiorul baldachinului și descoperi astfel pictorului cuprins de groază, ridicată țeapăn în pat, forma lividă și diabolică a lui Vanderhausen. Schalken abia dete ochii cu el, că se și nărui leșinat pe pardoseală. Zăcu astfel pînă a fost descoperit, în dimineața următoare, de omul rînduit să închidă intrările în cavouri. Fu găsit în nesim-

țire, într-un cavou de o mărime considerabilă și care nu fusese deschis de mult timp; căzuse alături de un sicriu mare, așezat pe niște pilaștri mici de piatră ca siguranță împotriva atacurilor viermilor.

Schalken a rămas pînă în ziua morții lui, convins de realitatea întîmplării pe care o trăise aidoma și a lăsat posterității mărturia excepțională a emoției care a acționat atunci asupra fanteziei sale, într-o pictură executată la scurt timp de evenimentul pe care l-am povestit. Valoarea tabloului constă nu numai în faptul că posedă calitățile care au făcut picturile lui Schalken căutate după aceea, ci și în realizarea portretului ieșit din comun — și fidel modelului pe cît poate fi unul făcut din memorie — al iubirii sale din tinerețe, Rose Velderkaust, frumoasa a cărei soartă misterioasă rămîne o problemă mereu deschisă discuției. Tabloul reprezintă un interior cu zidărie veche, așa cum poți vedea în cele mai multe din vechile catedrale, interior slab luminat de o lampă ținută în mînă de o femeie drapată în alb, așa cum am încercat să descriem mai sus. În fundal, și spre stînga celui care examinează pictura se distinge, decupată din întuneric de licărirea jarului unui foc ce se stinge, silueta unui om, parcă abia trezit din somn, și care, prin atitudinea sa trădată de spada pe jumătate trasă, pare cuprins de o nespusă neliniște. În întregimea lui, tabloul se recomandă ca un model exemplar al acelor măiestre și unice jocuri de umbre și de lumini care au făcut numele lui Schalken nemuritor printre artiștii din țara lui. Această istorisire a fost păstrată și transmisă de tradiție, și cititorul va înțelege cu ușurință, din faptul că am omis intenționat

nat să lărgim multe puncte ale narațiunii, deşi adăugînd numai puțină culoare s-ar fi obținut un efect şi mai mare, că noi am dorit să-i punem în față nu o născocire a fanteziei, ci o enigmatică întîmplare legată prin tradiție de biografia unui faimos artist.

MATTHEW GREGORY LEWIS (1775—1809)

SUSPICIUNEA

(Mistrust)

Capitolul I

„...E moartă pasărea
Pe care-atît o preţuiam! Mai repede aş fi vrut
Să fi sărit de la vîrsta de şaisprezece ani la cea de şaizeci,
Zburdalnicul meu timp să se fi preschimbat în cîrje
Decît să fi văzut aceasta!"

SHAKESPEARE, *Cymbeline*

Pacea fusese încheiată şi apele Rinului curgeau iar peste plaiuri neprihănite de sînge. Palatinul* îşi vedea inamicii la picioare; îi rămînea plăcerea de a-i umili ori de a-i ridica şi modul în care şi-a folosit victoria a arătat ce mult meritase să triumfe. Bravura lui îi înfrînsese duşmanii, clemenţa lui i-a transformat pe aceştia din inamici în amici. Ducele de Saxonia**, duşmanul ereditar al familiei, fusese făcut prizonier în ultima luptă; dîndu-i libertatea fără răscumpărare sau alte pretenţii, Pa-

* Contele elector al Palatinatului, una din cele două provincii din sud-vestul Germaniei. Azi aparţine statului Rin-Palatinat din Republica Federală a Germaniei.
** Henry Leul, duce de Saxonia (provincie în nord-vestul Germaniei) şi de Bavaria. A murit în 1195.

latinul nici nu putea obține o alianță mai temeinică decît asta: generozitatea lui neînfricată impunea recunoștința ducelui. Henry de Saxonia deveni din acel moment aliatul cel mai sigur și Palatinul găsea în puternica lui prietenie mai multă forță reală decît dacă și-ar fi înconjurat întreaga-i țară cu un zid întreit de alamă.

Saxonii plecau spre propria lor țară; Palatinul dădea drumul trupelor vasale și conducătorii lor își trimiteau propriii vasali la vetre, încărcați de darurile făcute de suzeran și mîndri de rănile primite în serviciul lui. Printre acești războinici, puțini arătaseră mai multă bravură decît tînărul Osbright de Frankheim; dar abia se sfîrși războiul, că nici unul nu cerea cu mai mare stăruință și nerăbdare ca el permisiunea de plecare. Aceasta i-a fost dată, și ora următoare îl și văzu sărind pe bidiviul său; își încredință vasalii unui cavaler cărunt, în a cărui prudență se putea încrede, și apoi, în timp ce inima îi creștea de bucurie și speranță, el dădu pinteni calului, zburînd ca săgeata spre turnurile castelului natal.

Dar nu amintirea turnurilor strămoșești și nici vreo ființă trăind între zidurile castelului său făceau ca obrajii să-i ardă și ochii să-i fie mistuiți de focul nerăbdării. Nici dorul de a-și îmbrățișa scumpa și iubita lui mamă, nici acela de a îngenunchea la picioarele venerabilului său tată, care-i iubea pe cei doi fii ai săi mai mult ca lumina ochilor, nici măcar bucuria de a-l revedea pe dragul lui frățior, micuțul Joscelyn, care-l socotea pe fratele său mai mare ca o minune a lumii — nimic din toate acestea nu-l gonea pe Osbright înainte, nimic

din toate acestea nu-l făcea să se mire de neobișnuita încetineală a sireapului său pe cînd munții, pădurile, coclaurile sălbatice rămîneau în urma sa cu o iuțeală de neînchipuit. Nu! Era dorul de a o revedea cît mai curînd pe dușmanca declarată a lui și a întregii lui case, pe aceea pentru care el însuși constituia motivul celei mai teribile temeri și care-i ura de moarte pînă și numele; da, acesta era dorul care făcea inima tînărului războinic să tresalte de zel, bătînd mai-mai să-i spargă pieptul.

În întregul Palatinat n-ai fi găsit bidiviu mai focos ca al lui Osbright, zbura ca vîntul, dar goana-i fu în zadar. Noaptea se apropia și el nu izbuti să ajungă la țintă. Cavalerul puse capăt încercării sale infructuoase, își opri sireapul și rămase locului cîteva momente să contemple turnurile ostile ale castelului dușman, Orrenberg, profilîndu-se semețe în zare, aurite și strălucitoare sub splendida văpaie a soarelui care asfințea.

— O, da, își zise el suspinînd, trebuie să vină odată și ziua cînd nu va mai fi nevoie să privesc din depărtare zidurile de colo și să invidiez oricare biet pelerin ce cutează să se apropie de portalul lor avînd pe buze rugăciunea ospitalității! Sînt sigur că veni-va ziua cînd numele meu, acum pomenit mereu cu blesteme, ori în cel mai bun caz cu teamă în curțile castelului aceluia, fi-va însoțit de binecuvîntări mai prejos doar decît cele cuvenite suzeranului, veni-va ziua cînd sunetul copitei fugarului meu pe podul mobil va părea celui ce-l aude mai dulce ca veselele clopote care anunță victoria și cînd se va da de știre că Osbright de Frankheim se apropie, va fi vestirea unui praznic în întregul

Orrenberg. Fie că pînă atunci pacea să sălăşluiască în toate inimile voastre, o inamicii mei iubiţi! Cu fiecare rozariu spus, cu fiecare rugă pe care o murmură, Osbright de Frankheim cheamă să se pogoare numai binecuvîntări pe creştetele celor care acuma îl blestemă!

Şi se aşternu din nou drumului, dar lăsînd acum calul în voie. Ostenit, animalul profită bucuros de îngăduinţă. Cufundat într-o visare melancolică, dar nu lipsită de gînduri plăcute, Osbright nici nu băgă în seamă pasul domol cu care îşi urma acum călătoria, pînă cînd, ţîşnind de după nori, luna îşi revărsă deodată razele drept pe faţa sa şi neaşteptata ei lumină îl trezi din reverie. Ridicînd privirea, văzu înainte-i locul spre care gonise cu atîta grabă neobosită. Dar era deja noapte şi irezistibila vrajă care-l adusese pînă acolo îşi încetase chemarea.

Şi deşi ştia bine că zadarnică îi va fi căutarea, el nu putu să-şi refuze plăcerea de-a revedea acel tărîm a cărui amintire era atît de dragă închipuirii şi atît de sfîntă inimii sale. După ce îşi legă bidiviul de creanga unui stejar sfîşiat în bucăţi, o luă pe o potecă îngustă care şerpuia printre stînci. Ajunse curînd într-un luminiş aproape pătrat, înconjurat pe trei din laturi cu arbuşti şi lăstari, iar a patra ascunzînd intrarea spre o grotă, a cărei gaură era acoperită de un desiş încîlcit de iederă şi caprifoi, şi îngroşat cu smocuri de ierburi. Osbright desluşi binecunoscutul murmur al cascadei, inima îi bătu mai repede în timp ce asculta sunetul ei şi ochii îi sclipiră sub razele lunii, umeziţi de lacrimile unei dulci melancolii.

Intră în peşteră; după cum se aşteptase, temîndu-se totodată, era goală, dar clarul de lună pătrundea printr-o deschizătură a bolţii stîncoase şi preschimba cataracta într-un potop de lumină argintie, lăsîndu-l să vadă o cunună de flori încă proaspete, care zăcea pe un jilţ de piatră aşezat nu departe de apă. Cu o exclamaţie de bucurie el apucă cununa şi o duse la buze. Peştera fusese vizitată chiar în ziua aceea! Ah! Dacă ar fi ajuns măcar înainte de asfinţitul soarelui... Dar soarele nu era apus pentru veşnicie, mîine se va înălţa din nou, şi nu se mai îndoia că va fi un soare al bucuriei, răsărit pentru el. Sărută şi sorbi picăturile de rouă de care florile erau grele şi care (nu se putea abţine de a nu se flata cu asta) erau lacrimi de mîhnire pentru absenţa lui. Apoi îşi anină ghirlanda în jurul gîtului şi, după ce lăsă binecunoscuta lui eşarfă de la spadă, în locul florilor, părăsi caverna cu inima uşoară şi cu dorul crescut de dovada că nu fusese dat uitării cît lipsise.

Şi acum, că întîia şi cea mai de seamă nelinişte dispăruse, putu să-şi îndrepte nestînjenit gîndurile spre acele fiinţe atît de dragi şi apropiate inimii sale, spre acel cămin, unde cu siguranţă întoarcerea lui neaşteptată va isca o bucurie nespusă. Din nou dădu pinteni calului, dar animalul nu mai avea nevoie de nici un imbold care să-l facă să se aştearnă goanei cu toată iuţeala, acum cînd călca pe un drum al cărui capăt îi era atît de binecunoscut. El se avîntă înainte cu repeziciunea unei săgeţi şi nu s-ar mai fi oprit decît sosind la castelul Frankheim, dacă Osbright n-ar fi strîns frîul cînd se aflau la o jumătate de milă de turnurile părin-

tești. Dangătul unui clopot, măsurat și grav îi atrăsese atenția, înfiorîndu-l cu o nedeslușită temere; după direcția din care venea dangătul, el ghici că trebuie să vină de la capela Sfîntului Ioan, lăcaș înălțat din smerenia unuia dintre strămoșii lui, răposat demult, capelă ale cărei boltite firide erau sorocite unei singure meniri: să primească rămășițele pămîntești ale acelora care își dădeau sufletul între zidurile Frankheim-ului. Vecernia trebuia să se fi terminat demult; dar miezul nopții încă nu era, și, pe deasupra nici nu era obiceiul să se facă slujbe în acea capelă decît la marile sărbători, ori cu ocazia unor solemnități extraordinare. Inima îi bătea puternic în timp ce el stătu să asculte. Clopotul continua dangătul rar atît de grav, atît de solemn, vrînd parcă să nu-i mai lase nici o îndoială: suna pentru plecarea unui suflet răposat. Se întîmplase deci, o moarte în familie? Trebuia oare să jelească moartea unui prieten, a unei rude sau a unui părinte? Nerăbdarea de a afla fără întîrziere răspuns întrebării, nu-l mai lăsă să-și continue drumul plănuit. Întoarse degrabă frîul calului și-l îmboldi prin pădusricea de chiparoși ale căror umbre alcătuiau un ascunziș capelei, ferind-o de privirea lui.

Cum capela era așezată chiar în sînul acestei pădurici, cîteva minute i-au fost de ajuns ca să sosească la locul din care venea sunetul. Dar clopotul își încetase deja dangătul și în locul lui, după o tăcere scurtă, efluviul unei solemne melodii corale și acordurile grave ale orgei loviră urechea lui Osbright. Cunoștea bine acele acorduri triste, melodioase, era „De Profundis“ cîntat de călugărițele

și călugării celor două mănăstiri învecinate, Sfînta Hildegarde și Sfîntul Ioan. Capela arăta strălucitor iluminată, vitraliile revărsau un potop de lumină asupra copacilor de primprejur și poleiau frunzele lor în mii de culori; nu încăpea îndoială că avea loc o înmormîntare, și cel răposat trebuia să fie cineva de rang deosebit. Osbright sări de pe cal și, fără să mai piardă timpul cu priponirea animalului, dădu buzna în capelă, în timp ce neliniștea aproape că-i tăiase răsuflarea.

Capela era întesată de oameni și cum își coborîse vizorul coifului, nimeni nu se grăbi să-i facă loc; dar numai la cîțiva pași de intrarea principală se afla o ușă joasă, dînd într-o galerie în care era oprită intrarea tuturor, în afara membrilor nobilei familii Frankheim. Prea nerăbdător ca să mai pună întrebări de al căror răspuns se temea, fără să mai stea pe gînduri Osbright se îndreptă grăbit spre ușa particulară. Nu fără greutate își croi drum spre ea, toți cei prezenți, însă, erau mult prea preocupați de jalnica ceremonie pentru care veniseră pînă aici ca să mai aibă timp de a-i urmări mișcările, așa că ajunse la galerie neluat în seamă.

Dar vai! Era pustie! Cu fiecare clipă mereu se întărea convingerea că dangătul de moarte bătuse pentru cineva din familia sa. Întreg trupu-i se cutremură de teamă cînd își aruncă ochii spre spațiul dintre rîndurile de strane de dedesubt. Totul era împodobit în negru, iar licărirea nenumăratelor făclii scotea în relief dubla întunecime a nopții și a draperiilor îndoliate. Recviemul liniștit și trist se înălța dinspre cafas, unde ședeau maicile de la mănăstirea Sfintei Hildegarde. Coridoarele laterale care dădeau

în trecerea principală dintre şirurile de strane erau pline cu vasalii din Frankheim, dar mijlocul acestui spaţiu era lăsat liber pentru că acolo, în picioare, se aflau personajele principale ale îndureratei ceremonii, şi mulţimea păstra o distanţă respectuoasă. Pe marginea unei cripte deschise şi care ocupa centrul spaţiului, şedea abatele mănăstirii Sfîntului Ioan, venerabilul Sylvester. Braţele îi erau întinse deasupra mormîntului, ca şi cum ar fi dat pămîntului deja sfinţit încă o binecuvîntare. Un aer care inspira veneraţie şi sfială, un aer de sfinţenie plutea în jurul siluetei lui uscăţive şi înalte; ochii lui păreau să strălucească de o sclipire cerească şi blîndă cînd îi ridică spre cer răpit de extaz, dar apoi luminile lor se stingeau sub lacrimi de milă cînd îşi îndrepta cu compătimire privirea spre cavoul impunător de marmoră albă care se ridica lîngă mîna lui stîngă. De acest cavou înălţat în memoria lui Ladislaus, primul Conte de Frankheim, cavou aflat exact în partea opusă firidei lui Osbright, se rezemau cei mai de seamă participanţi la această înmormîntare — un cavaler şi o doamnă — şi inima tînărului se simţi uşurată de o povară aproape de nesuportat cînd recunoscu fiinţele iubite care îl aduseseră pe lume.

Acum, deci, el nu mai tremura pentru viaţa niciunuia dintre părinţi, a căror neschimbată iubire în tot cursul existenţei sale îi făcuseră, pe bună dreptate, atît de scumpi lui. Dar atunci, pe cine jeleau ei? Pierderea trebuia neapărat să-l privească pe Osbright foarte de aproape de vreme ce a putut prilejui o mîhnire atît de adîncă părinţilor săi, iar că mîhnirea lor *era* extremă, nu mai încăpea umbră de

îndoială. Nobila Magdalena şedea în picioare cu mîinile împreunate, cu ochii ridicaţi spre cer în timp ce, fără să-şi dea seama, lacrimile îi curgeau şiroaie pe obraji; împietrită ca o statuie, palidă ca marmora cavoului de care se rezema, era via întruchipare a unei deznădejdi care nu poate fi redată în cuvinte.

Cu mult diferită era expresia produsă de durere asupra trăsăturilor nobile şi de o puternică distincţie ale contelui Rudiger. Inima lui era un lăcaş al agoniei, o mie de scorpioni păreau în fiecare clipă să i-o străpungă cu acele lor veninoase, dar nici o singură lacrimă nu-şi făcea loc de sub pleoapele lui congestionate, nici cea mai slabă mişcare a braţelor lui uriaşe nu trăda chinurile tainice din pieptul său. O durere neclintită, profundă îi încrunta sprîncenele negre şi înalt arcuite. Privirea i se apleca mereu asupra catafalcului înălţat între el şi Magdalena, avînd deasupra un sicriu bogat împodobit cu blazoanele casei Frankheim. Contele îşi sprijinea o mînă pe coşciug, iar în cealaltă strîngea cu tărie plăselele bătute în nestemate ale pumnalului. Ochii lui aţintiţi în gol rămîneau larg deschişi de parcă globurile lor stau gata să plesnească şi flăcări sîngerii, teribile, îi aprindeau privirea. Dispreţul părea să-i fi dat contur buzelor şi să-i fi dilatat nările, o expresie de furie stăpînită îi pătrundea întreaga ţinută şi din atitudinea lui hotărîtă, din acel ceva asemănător unui zîmbet întunecat, încremenit în jurul gurii sale, se desprindea asigurarea profetică a unei înfricoşătoare răzbunări. Mantia lungă, îndoliată, o purta înfăşurată în jurul braţului său drept; ea căzuse de pe umărul stîng şi atîrna în juru-i ca o draperie desfăcută. Faldurile ei foş-

neau cumplit sub vîntul nopții în a cărui suflare tremurau lumînările groase de ceară și ale cărui murmure păreau suspine pentru cel stins cînd vaietul lui cavernos se făcea auzit, îndată ce maicile făceau o pauză în cîntarea lor funerară. Cu fiecare suflare nouă penele albe, care împodobeau cele patru colțuri ale catafalcului, se unduiau înainte și înapoi într-o tristă legănare, și apoi iar șiroiau repede lacrimile din ochii Magdalenei la gîndul că acum nu-i mai rămăsese ființei pe care ea o iubise cu atîta drag nici o altă mișcare în afară de cea a penelor tremurătoare care-i decorau patul mortuar.

Și iată că sosi și momentul depunerii sicriului în pămînt. Muzica încetase; în capelă domnea o profundă și cumplită tăcere, întreruptă numai de suspinele puternice ale unui tînăr paj, care se aruncase în genunchi și care, învelindu-și fața cu pelerina, încercase fără succes să împiedice să-i fie auzită durerea. Deși fața îi era astfel ascunsă, statura lui zveltă și grațioasă, șuvițele lungi ale părului ca aurul întunecat care flutura în vîntul nopții și, mai ales, felul în care își manifesta viu, pasionat durerea nu-i lăsa lui Osbright nici o îndoială asupra identității celui care plîngea. Era tînărul Eugen, vlăstarul iubit dar nerecunoscut al contelui Rudiger.

Patru frați monahi se apropiară acum de catafalc, ridicară sicriul în tăcere și-l purtară spre mormîntul deschis.

La sunetul apăsat al pașilor care se depărtau, Magdalena se trezi din trista ei reverie; își întinse brațele spre coșciug și făcu înainte cîțiva pași, ca și cum ar fi vrut să-i oprească pe cei care-l purtau.

Dar un moment de reculegere i-a fost de ajuns să-și dea seama de zădărnicia unei amînări, așa că, împreunîndu-și brațele la piept, își plecă într-o umilă resemnare capul, seniorul rămase însă nemișcat.

Sicriul fu coborît ușor în groapă, dispăruseră deja și cei care-l purtaseră erau pe punctul să acopere mormîntul cu placa de marmoră pregătită, cînd Eugen scoase un țipăt puternic:

— O! Nu încă! Nu încă! strigă el în timp ce ridicîndu-se de la pămînt se năpusti înainte și opri brațul unuia dintre călugării care țineau piatra funerară. Ochii îi erau umflați de plîns, gesturile îi erau repezite ca ale unui nebun și vocea lui avea accentul însuși al disperării. „O! Nu încă! Nu încă!“, exclama el. „El a fost singura ființă din lume care m-a iubit vreodată cu adevărat! Cea mai mică picătură de sînge din vinele sale mi-era mai scumpă decît acelea care încălzesc propria-mi inimă! Nu pot să îndur să mă despart de el pentru totdeauna! O! Nu încă! Bunule părinte, nu încă!“

Tînărul îngenunche acum pe marginea mormîntului și se prosternă, udînd în umilința rugăciunii, picioarele călugărului cu lacrimile sale. Pînă acum Magdalena îndurase durerea ca o eroină dar strigătul neașteptat al lui Eugen, tonul disperat care-ți sfîșia inima pronunțînd cuvintele: „pentru totdeauna!“ era mai mult decît putea suporta firea ei. Scoase un suspin adînc și căzu fără cunoștință în brațele doamnelor care o însoțeau, în timp ce Rudiger (pe care strigătul de agonie al pajului îl deșteptase de asemenea din posomorîtele lui meditații) sări înainte cu o privire mînioasă și se aruncă în mormînt.

Cuprinşi fără voia lor de spaimă, călugării se dădură îndărăt şi apoi, parcă împietriţi de capul Gorgonei*, rămaseră să privească la cumplita întruchipare care se arăta în faţa lor. Statura contelui Rudiger era colosală, groapa în care stătea în picioare de-abia îi venea pînă la genunchi. Ochii îi aruncau văpăi, gura o avea plină de spume, părul negru ca tăciunele îi şedea vîlvoi şi, înfigîndu-şi în el degetele, smulse din rădăcină mîini întregi de păr, pe care le presără peste sicriul de la picioare.

— Drept ai grăit! Drept ai grăit! strigă el, în timp ce vocea-i tunătoare zguduia bolţile de deasupra-i şi în vreme ce frămînta în picioare pămîntul sfinţit, într-un acces de furie neputincioasă. „Drept ai vorbit, Eugene! Încă nu trebuie ca pămîntul să acopere nevinovata victimă a lăcomiei nesătule! Încă nu trebuie ca buzele sfinţeniei să pronunţe ultimul şi solemnul rămas bun! Şi nu înainte de a fi jurat pe acest sicriu să nu-mi găsesc liniştea pînă cînd moartea lui nu va fi răzbunată crunt, nu înainte de a fi trimis la diavolii iadului şi pe ucigaş, şi pe blestemata sa odraslă! Da, da! Nu numai el singur, ci şi întregul cuib de vipere va trebui să plătească pedeapsa crimei, soţia lui, copiii lui, servitorii lui, toţi, toţi! Vasalii lui vor fi hăituiţi prin păduri ca nişte lupi şi măcelăriţi oriunde vor fi găsiţi de mîna mea, turnurile sale vor fi dărîmate şi mistuite de flăcări şi locuitorii lor azvîrliţi în ruinele arzînde! Ascultaţi-mă, prieteni! Vedeţi chinul cumplit ce-mi tortureează inima şi totuşi numai eu blestem, singur? Şi nici un glas nu mi se alătură în jurămîntul răzbunării? Dacă nu vă e de ajuns nenorocirea mea, uitaţi-vă aici! Priviţi-i faţa palidă! Priviţi-i pieptul străpuns! Uitaţi-vă la toate astea, uitaţi-vă la toate astea şi alăturaţi-vă mie în cumplitul, definitivul meu blestem! Răzbunare! Răzbunare veşnică împotriva ucigaşei case de Orrenberg."

Rostind toate acestea, el deschise cu violenţă racla, smulse din giulgiu un trup neînsufleţit şi îl ţinu ridicat, expunîndu-l privirilor mulţimii înfiorate din jurul lui. Era cadavrul unui copil ce nu părea să aibă mai mult de nouă ani; o rană largă îi mutila pieptul de fildeş şi totuşi, chiar în moarte, înfăţişarea lui era aceea a unui înger care doarme. Ochii îi erau închişi, şi cum Rudiger îl ţinea înainte în braţele-i întinse, belşugul părului său bogat gălbui ca inul cădea peste gingaşele şi palele lui trăsături de copil, dar Osbright văzuse deja destul ca să-i fie confirmată îngrozitoarea bănuială. Simţi că i se învîrte capul, că i se stinge vederea şi căzu fără viaţă peste banca din spatele lui. Şi totuşi, înainte ca ochii să i se închidă, şi înainte ca simţirea să-l părăsească cu totul, el putu să audă mulţimea îndîrjită răspunzînd chemării tatălui său printr-un strigăt general:

— Răzbunare! Răzbunare veşnică contra ucigaşei case de Orrenberg!

* Personaj mitologic avînd şerpi în loc de păr, aripi de pasăre, gheare de alamă şi ochi capabili să preschimbe în stană de piatră pe cel privit.

Capitolul II

„Ochiul scrutător şi iscodirea încruntată a suspiciunii"

K. P. KNIGHT, *Landscape*

Viziera coifului lui Osbright era lăsată, şi lipsa aerului îi prelungi firesc leşinul. Cînd îşi reveni, capela se golise şi toate lămpile şi făcliile erau stinse. Bezna profundă care-l înconjura se adăugă la încîlceala gîndurilor sale, aşa că trecu un bun răstimp pînă îşi veni cît de cît în fire ca să pună în ordine îngrozitoarele întîmplări petrecute sub ochii lui. Imaginea fratelui ucis îi obseda închipuirea şi nu putea s-o alunge cu nici un chip. Deşi educaţia şi-o primise în primul rînd la curtea episcopului de Bamberg* şi prin urmare petrecuse doar puţină vreme cu micul Joscelyn, totuşi acest timp scurt fusese de ajuns ca să-l facă să simtă o afecţiune mai mult decît frăţească pentru drăgălaşul copil. Îi regreta, deci, profund pierderea, cu toate acestea, împrejurările care o produseseră le regreta încă şi mai mult decît pierderea însăşi. Oribilul blestem al tatălui său încă îi suna în urechi; pronunţarea propriei lui condamnări la moarte, i-ar fi răsunat mai puţin cumplit decît acel strigăt general al vasalilor aţîţaţi: „Răzbunare contra casei de Orrenberg!"

* Oraş în Bavaria nordică, Republica Federală a Germaniei.

Năucit, împleticindu-se, abia cutezînd să admită posibilitatea ca învinuirea solemnă pronunţată de tatăl său să fie nefondată şi cu răsuflarea întretăiată de suspine chinuitoare la gîndul prăbuşirii probabile a tuturor planurilor sale de fericire, Osbright părăsi galeria şi îşi continuă drumul spre măreaţa intrare a capelei. Bezna era profundă, şi ajunse la poartă numai cu oarecare greutate; aici însă, descoperi că intenţia de a pleca îi era cu totul zădărnicită. În timpul leşinului său, uşile fuseseră încuiate şi zăvorîte cu grijă şi, deşi avea o putere apreciabilă, aceasta se dovedi totuşi neputincioasă în a le forţa şi deschide.

Istovit de eforturile irosite în van, Osbright abandonă încercarea, hotărînd să se întoarcă în galeria întortocheată şi să rămînă acolo liniştit, pînă cînd dimineaţa îi va permite să-şi recapete libertatea; îşi aduse apoi aminte că, în partea opusă spaţiului de trecere dintre rîndurile de strane, exista o chilie care era mai toată vremea ocupată de unul dintre fraţii ordinului Sfîntului Ioan, a cărui datorie era să ţină capela în ordine şi prin a cărui grijă, după cum se părea, fuseseră închise uşile cu atîta băgare de seamă. Îşi schimbă deci drumul spre chilie, încredinţat că ori îşi va putea obţine libertatea cu ajutorul fratelui, ori va găsi măcar un adăpost mai puţin umed şi nesănătos pentru noapte.

Căutîndu-şi pe bîjbîite calea, din stîlp în stîlp, înaintă încet şi cu grijă. Nu trecu mult, şi o rază de lumină licărind la o oarecare distanţă îi îndreptă paşii, iar o voce murmurînd încet, nedesluşit, îl

asigură că chilia era locuită. Împinse ușor ușa, și aceasta cedă. O lampă așezată în nișa unei ferestre înguste, gotice își arunca lumina din plin asupra feței pale și a șuvițelor cărunte ale monahului îngenuncheat în fața unui crucifix, cu un imens șirag de mătănii în mînă și cu ochii ațintiți cu devoțiune pe chipul Mîntuitorului. Osbright nu se simțea bine și, apoi, era și prea nerăbdător ca să-i aștepte sfîrșitul rugăciunii; el păși în chilie și sunetul pintenilor săi grei care zăngăneau cînd mergea, îl ridică în picioare pe călugăr tulburîndu-i canonul. El tresări și privi în jur uimit de un oaspete atît de neașteptat. Dar abia își aruncase privirea asupra vizitatorului că și căzu prosternat cu fața la pămînt înaintea lui, îl acoperi cu binecuvîntări și înălță mulțumiri nenumărate cerului care-l socotise pe el cel mai umil dintre slujitorii lui, demn de o atît de înaltă și neașteptată onoare. Osbright își ridicase viziera din lipsă de aer, și frumusețea neobișnuită a trăsăturilor, nobila expresie a chipului, armonia siluetei și strălucirea orbitoare a armurii sale, toate îl făceau pe piosul frate să creadă că era cinstit cu o vedenie cerească și că apariția care se afla înainte-i nu era altul decît Arhanghelul Mihail. Era atît de convins de asta, încît era gata să-i ceară vești despre balaur, cînd cavalerul se grăbi să-i risipească iluzia.

— Ridică-te, prea bunule părinte, zise el, sînt un muritor ca și tine, ba mai mult, un muritor care are mare nevoie de ajutorul tău. În timpul ceremoniei funerare o slăbiciune bruscă m-a copleșit. Mi-am pierdut cunoștința, nimeni nu m-a observat, iar cînd mi-am revenit, m-am pomenit, singur în

beznă și închis în capelă. Fără îndoială, ai cu ce deschide poarta și poți să mă lași să plec.

— Cu adevărat că pot, fiul meu, răspunse călugărul, și așa și este drept ca eu să fiu acela care să-ți dea drumul afară, după cum tot eu am fost acela care te-a închis înăuntru cu atîta grijă. Îndură-te de mine, un sărman om bătrîn! N-aș fi crezut că mai închideam înăuntru și pe altcineva decît pe cel mort, pe mine însumi și pe bătrînul meu corb Jojo. Dar, laudă vouă tuturor sfinților binecuvîntați! Trebuie să fii cu adevărat bolnav, domnule cavaler, căci bietul copil pe care contele Rudiger l-a scos afară sfîșiindu-i lințoliul nu arăta mai palid decît arată acum *domnia voastră*. Mai mult, e adevărat că paloarea voastră mi-a dat siguranța să vă socot un spirit, căci nu există lucru viu cu chip atît de lipsit de sînge ca al vostru. Dar cum stau sporovăind aici cînd ar trebui să fac ceva ca să vă viu în ajutor! Poftiți, domnule cavaler! zise el în continuare, în timp ce se grăbea spre un mic dulap de nuc, de unde scoase, punînd-o în fața străinului, întreaga lui rezervă de merinde. Luați ceva să vă veniți în fire; iată pîine și fructe, ouă răscoapte și chiar puțină carne de căprioară pentru domnia voastră, căci — vai de zilele mele! — sînt bătrîn și neputincios, și starețul nostru mi-a dat dezlegare și de post, și de canoanele sfinte pe care le-am ținut cu stăruință și pe care *ar trebui* să le mai țin. Vai, sărmanul de mine! Nu voi avea nicicînd fericirea să fiu sfînt, ori măcar martir! O, Dumnezeule, ajută-mi! Dar n-am să cîrtesc contra Providenței tocmai eu, păcătosul ce sînt, de spun toate astea! Acuma, bunule cavaler, mîncați să vă

recăpătați puterea, căci inima îmi sîngerează cînd vă văd așa de palid. Și, tii! Să mă iertați că am uitat din toate ce-i mai bun. Am aici o sticluță cu cel mai rar tonic, dat de sora Radigonda, trupeșa portăriță a mînăstirii Sfînta Hildegarde, și ea mi-a dat încredințări că are o putere suverană! Acum gustați-l bunul meu fiu, vă implor! Sînt sigur c-o să vă facă bine, nu fiindcă eu însumi i-aș fi încercat prea buna-i calitate, dar sora Radigonda l-a gustat și ea este o ființă evlavioasă și care știe (vă pot încredința) ce-i bun și ce nu. Acum gustați-l, scumpe cavaler. În numele acelei sfinte Ursula* și-a celor unsprezece mii de fecioare (odihnească-se sufletele lor, în pace, deși nimeni n-a fost destul de norocos să afle binecuvîntatele lor trupuri) te implor acum, gustă-l!"

Felul prietenos de a se purta al bătrînului era irezistibil. Osbright bău tonicul, și căldura pe care o simți imediat răspîndindu-i-se prin vinele înghețate ca și dogoarea pe care i-o încinse în obraji erau destule mărturii că sora Radigonda nu exagerase lăudîndu-și darul. Fratele Peter, apoi, îl îndemnă pe tînăr să se înfrupte din merindele puse înainte și Osbright, dîndu-și seama că persoana lui era cu totul necunoscută monahului, socoti că îmbiindu-l la vorbă ar putea să afle cum nu se poate mai lesne și mai de-a dreptul tîlcul tristelor întîmplări la care abia fusese martor în capelă. De aceea, luă cîte ceva din merindele pe care gazda sa i le

* Legendară prințesă din Cornewall despre care se spune că a fost ucisă de Huni împreună cu cele 11.000 de fecioare pe care le însoțea cu unsprezece galere spre Franța.

pusese în față și nu-i fu prea greu să aducă vorba despre înmormîntare și pricinile ei, în timp ce, pe de altă parte, crezînd că vorbește unui străin pe care numai curiozitatea l-a mînat spre capelă, și care n-are nici un interes personal în întîmplarea petrecută, fratele Peter nu se simți deloc constrîns să nu răspundă fără înconjur și de-a fir a păr la toate întrebările cavalerului.

— Vei auzi tot ce cunosc, domnule cavaler, zise bătrînul, și cred că știu mai multe despre cele ce s-au petrecut decît mulți alții. Într-adevăr, poate că o să vă mire, cum de se face că știu atîtea, dar n-ați băgat de seamă, la îngropăciune, un tînăr paj ce suspina cu atîta jale, că oricine putea să-l audă, în ciuda orgei? Îl cheamă Eugen și este pajul contesei și (asta rămîne între noi) se spune că este înrudit cu contele mai mult decît și legea și religia permite; contele dorește însă ca totul să rămînă o taină, așa că nu voi mai spune nici o vorbuliță despre această tărășenie. Ei bine! Acest Eugen este un tînăr nespus de pios și adesea vine la capelă rugîndu-se ore în șir în genunchi, în fața icoanei Fecioarei Prea Curate și toți banii pe care poate să-i procure și-i cheltuiește plătind liturghii, cu speranța că astfel va scoate din purgatoriu sufletul sărmanei sale mame păcătoase. Și cum spuneam, el obișnuia adesea să-l aducă pe bietul micuț ucis, pe Joscelyn, să mă viziteze în chilie și cîndva mi-a povestit întreaga întîmplare, așa cum o spun acum domniei voastre. Trebuie să știți, domnule cavaler, că acum vreo douăzeci de ani, trăia un bătrîn conte de Frankheim, pe nume Jeronymus, care și-a lăsat moștenire întinsele domenii . . .

— Te rog să lași de-o parte asta, bunule părinte, îl întrerupse Osbright cu nerăbdare, ci treci numaidecît la crimă și dă în plata Domnului ce a lăsat ca moștenire contele Jeronymus.

— Să dau în plata Domnului moștenirea? strigă fratele Peter. O, Dumnezeule, ajută-ne! La fel de bine ai putea să-mi ceri să vă istorisesc căderea în păcat a omului dintîi și să nu pomenesc de măr. Ei bine, moștenirea a atras după ea toată nenorocirea și pe lîngă asta, domnule cavaler, eu trebuie să-mi spun povestea după cum mi-e felul, sau nu voi mai putea s-o spun deloc. Prin urmare, așa cum ziceam, acest conte Jeronymus avea un copil, o fată și întrucît întîia lui patimă era mîndria pentru numele familiei lui (din care mîndrie totuși actualul conte are un butoi mare pe cînd bătrînul avea doar o fărîmă), a hotărît să dea și mîna ei și vastul lui domeniu primului moștenitor al numelui de Frankheim care venea la rînd. Din nefericire, înainte ca intențiile să-i fie aduse la cunoștința acestuia, moștenitorul se logodise deja cu alta. Rudiger de Vest Frankheim și vărul său Gustavus de Orrenberg, amîndoi tot atît de nevoiași și la fel de înrudiți cu Jeronymus (numai că Rudiger aparținea unei ramuri mai vechi) deveniseră amîndoi pretendenți la mîna Magdalenei, bogata moștenitoare din Helmstadt, care chiar din primul moment se hotărî să-l aleagă pe cel dintîi. Acuma cine era mai încurcat decît bătrînul conte? Ce ar fi trebuit să facă? Mîndria de familie îl oprea să-și înstrăineze patrimoniul din Frankheim de Rudiger, omul care la moartea sa va fi cel care va purta titlul de conte, și totuși iubirea paternă îl oprea să-și lase nevinovata fiică

lipsită cu totul de resurse. Ca să împace aceste două pasiuni ce se băteau cap în cap, el lăsă moștenire toate moșiile ereditare contelui Rudiger, dar dădu fiicei sale, doamnei Ulrica, toată averea sa personală pe lîngă numeroasele moșii de o valoare considerabilă cumpărate de el, împreună cu permisiunea de a le oferi odată cu mîna ei după cum va crede ea de cuviință. Această alegere căzu pe Gustavus de Orrenberg, care, prea lacom după bogăție ca să refuze o partidă așa de avantajoasă, și mai ales că nu putea uita niciodată faptul că fusese respins de doamna Magdalena, ascundea în inima lui o ciudă tainică împotriva ei și a norocosului său rival.

— Adevărat? E absolut sigur?

— O! Prea adevărat, prea adevărat! Și, vezi bine, contele Rudiger însuși susține dintotdeauna asta. Deși, puteți fi sigur, Gustavus s-a purtat destul de meșteșugit față de el și îi plăcea să fie văzut ca prieten la Frankheim. Dar Rudiger era prea precaut ca să se lase înșelat și ghici că toate vorbele frumoase și privirile blînde ale lui Gustavus erau menite numai să-l facă să doarmă liniștit că nu-l paște nici o primejdie, pînă i se va oferi rivalului un bun prilej de a-i face rău fără să plătească pentru asta.

— Și și-a trădat cîndva Gustavus prin faptele sale, vreo astfel de intenție?

— O! Fecioară binecuvîntată! Nu, poți fi sigur, nu! Stăpînul meu era prea mult la pîndă, ca să-i fi dea vreun prilej! E tot atît de adevărat că familiile păstrau încă aparența de a fi în termeni destul de buni și chiar se vizitau. Dar domnul meu nu merse nicicînd la castelul din Orrenberg decît

prea bine înarmat și însoțit și a avut totdeauna un ochi bănuitor, deschis spre tot ce se petrecea în jurul său, iar cînd Gustavus îi întorcea vizita, trebuie că-și da lesne seama, din modul de a fi și din privirea stăpînului meu, că acesta băgase de seamă că nu cu bune intenții venea la el, așa că niciodată n-a cutezat să-și pună în faptă relele intenții. Dar cum o mai ia razna capul meu. Uitat-am să amintesc încă o cauză de vrăjmășie, mai rea decît pețitul lor comun la Magdalena. Trebuie să mai știți că atunci cînd contele Jeronymus a văzut că a căzut pe Gustavus alegerea fiicei sale (și care, după Rudiger, ar fi și moștenitor al titlului de Frankheim) a chibzuit el însuși la un chip prin care să facă mai trainică ca niciodată unirea dintre acel iubit nume și întinsele domenii. Cu planul ăsta în gînd, a prevăzut în testamentul său o clauză prin care se stabilea că, dacă Gustavus ori Rudiger ar muri fără moștenitori, atuncia proprietatea lăsată de el prin testament fiecăruia să revină întreagă celui cu moștenitori. Niciunul dintre ei nu avea copii pe vremea morții bătrînului conte, dar douăsprezece luni după aceea Rudiger căzu bolnav de moarte. Răstimp de două zile zăcu fără suflare și doctorii l-au și crezut mort. Vestea se răspîndi în toată țara și o! în cîtă pripă Gustavus nu pus-a stăpînire pe castel și pe domeniile lui! Cu cîtă bucurie nu veni în galop cînd — iată și cruceşte-te! — el îl găsi pe bunul nostru stăpîn încă pe tărîmul vieții, și fu obligat să se-ntoarcă acasă cu buzele umflate! Dacă ciuma ar fi izbucnit în casă-i, nu cred c-ar fi putut produce atîta supărare în castelul Orrenberg cît această însănătoșire!

— Nu zău! Și cine ți-a spus astea, părinte?

— O, mi-amintesc că toată lumea vorbea pe atunci în Frankheim și niciodată n-am auzit pe nimeni să zică altcumva. Ba, să mai vedeți, domnule cavaler, abia își veni Gustavus în fire din această dezamăgire, cînd dete peste alta. Doamna Magdalena purcese grea și a născut cu bine un prunc; auzind și de asta, alb s-a făcut ca un cadavru!

— De unde știi și asta? L-ai văzut?

— Eu? Sfîntul Chrysostom să mă ferească! Nu l-am văzut niciodată pe asasinul ăsta ipocrit (mă ierte cerul de-l numesc așa, eu care însumi sînt un păcătos înveterat!). Luați aminte, nu l-am văzut în viața-mi întreagă niciodată, și nici n-am vrut! Mai iute l-aș privi în față pe Beelzebut! Nu, nu! Am putut într-adevăr să-l văd odată, dar mi-am lăsat în jos ochii, el a trecut pe lîngă mine, și dus a fost. Ei bine, casa de Orrenberg se consola gîndind că Rudiger are doar *un* fiu, în vreme ce doamna Ulrica născuse patru, pe lîngă o fiică. Mai e adevărat că, din prudență, contele Rudiger, l-a și trimis pe junele Osbright departe de mîna inamicului său, dar putea tînărul încă să piară într-o mie de accidente naturale. Însă și această speranță a lui Gustavus a primit la rîndul ei o lovitură de moarte, acum vreo nouă ani, prin nașterea celui de al doilea fiu al lui Rudiger, acest atît de mic și nefericit Joscelyn. Cei doi copii crescură în frumusețe înfloritoare și putere la fel cum au crescut în ani, în vreme ce copiii lui Orrenberg erau cu toții doar creaturi bolnăvicioase și plăpînde. Pe rînd cei trei mai vîrstnici s-au pogorît în groapă și cînd apoi, acum vreo șase luni, cel de al patrulea își dete duhul, a rămas

doar cu o fiică şi nici o speranţă de viitor urmaş, ciuda şi lăcomia avară a lui Gustavus n-au mai putut fi ţinute în frîu. Se hotărî să nimicească pe acela care era izvorul urii sale, fie ce-o fi, şi aţi văzut pe trupul mutilat al lui Joscelyn efectele diavoleştii plănuiri! Mă ierte cerul şi pe mine şi pe toţi păcătoşii. Amin!

— Vai, crima asta, părinte! Despre crima asta... iată despre ce sînt curios să te aud, părinte! O! Continuă, continuă, fie-ţi milă! Fă-mă să aflu fiecare detaliu crud... chiar dacă, auzindu-l, mi-ar zdrobi inima!

— Ah! Şi va fi cuprinsă de mii de-nduioşări, fiindcă trebuie neapărat să fie o inimă miloasă dacă a impresionat-o atît de mult auzul unei poveşti în care nu aveţi nici un amestec. Ei bine, atunci să zicem mai departe! Trebuie să ştiţi, că într-o dimineaţă, contele a plecat să vîneze cerbi şi junele său fiu atîta l-a rugat să-l însoţească, încît tatăl n-a putut rezista rugăminţilor lui. Distracţia a fost pe cinste şi în zelul urmăririi toată lumea a uitat să mai aibă grijă de Joscelyn. În fine, animalul a fost prins şi vînătorii s-au trezit departe, hăt, de casă; treptat s-au adunat cu toţii, dar fără Joscelyn. Atunci au început să-l strige şi să dea chiote; contele era pe jumătate înnebunit de negre presimţiri şi frica i-a crescut de zece ori cînd a descoperit că, pe nesimţite, vînătoarea îi ademenise în codrii Orrenberg-ului. Şi vînătorii s-au împrăştiat, unii pe-un drum, pe altul ceilalţi; patru, din cei mai de încredere, l-au urmat pe Rudiger şi-n timp ce el făcea să răsune codrii iar de numele de Joscelyn, de bună seamă ca ucigaşul să-şi poată primi

pedeapsa, mîna providenţei i-a condus paşii spre locul unde bietul copil îşi dăduse deja suflarea. L-au găsit lîngă un rîuşor; pămîntul era pătat de sînge şi o rană uriaşă se căsca în pieptul lui de fildeş. L-au căutat pe asasin, care (nu mai încăpea îndoială) nu putea fi departe, fiindcă corpul nu era încă rece! Şi un om, ale cărui veşminte mînjite de sînge şi a cărui faţă îl arătau capabil de orice fărădelege, a fost găsit ascuns într-un desiş ceva mai încolo.

— Şi ce motiv a avut el ca să...

— O! domnule cavaler, toată lumea a ghicit pricina de îndată ce Martin (scutierul contelui) a exclamat că îl cunoaşte pe ucigaş şi că el este unul din servitorii contelui de Orrenberg. Nelegiuitul ştia prea bine pe cine avea în faţă şi, adresîndu-se contelui Rudiger pe nume, căzu în genunchi, implorîndu-l să nu-i facă rău — o dovadă sigură că se simţea vinovat de crimă, căci altfel de ce s-ar fi temut că i se va face vreun rău, domnule cavaler? Mai mult! El n-a putut nega că aparţine lui Gustavus, dar vreme îndelungată s-a tot jurat că-l găsise pe băiat deja fără suflare în pădure şi că sîngele i-a mînjit hainele pe cînd îl aducea la rîuşor, sperînd că stropindu-i faţa cu apă, ar putea să-l facă să-şi vină în fire. E adevărat, a fost destul de iscusit flăcăul c-a născocit o poveste bună de crezut, dar Rudiger nu putea fi înşelat aşa de lesne. El l-a dus pe netrebnic în castelul Frankheim şi acolo au fost folosite mijloacele cuvenite ca să stoarcă de la el mărturisirea adevărului.

— Şi care a fost mărturisirea asta?

— Exact la ce se aştepta fiecare: că uciderea copilului îi fusese ordonată de către stăpînul său, Gustavus von Orrenberg.

— A mărturisit el asta? Puteri cereşti! Eşti *sigur* că el a mărturisit asta?

— Dacă sînt sigur de asta? O da, nefericită zi! L-am auzit cu propriile mele urechi. A fost întrebat de conte cine l-a pus să comită crima şi eu l-am auzit spunînd la fel de clar cum o aud pe domnia voastră acum: „Gustavus von Orrenberg"!

— E cu putinţă? exclamă Osbright zdrobit. Ultima lui licărire de speranţă era acum stinsă şi cu toată dorinţa lui tulbure de a-l crede pe Gustav nevinovat, nu fu în stare să îndepărteze irezistibila bănuială a vinovăţiei sale.

— Ah! Dar este prea adevărat! reîncepu monahul cu un suspin adînc. Oricît ar vrea cineva să nu creadă de bunăvoie că e cu putinţă o asemenea nelegiuire, nu mă poate convinge, căci eu însumi l-am auzit pe asasin — şi era un păcătos înveterat! În pofida tuturor îndemnurilor mele cucernice să se căiască, n-a vrut să mărturisească absolut nimic, deşi l-am rugat cu lacrimi în ochi, căci aşa netrebnic cum era, mă durea inima să-l văd îndurînd torturile, şi asta numai din cauza încăpăţînării sale! Chiar în momentul în care a făcut dorita mărturisire, stăpînul meu a şi poruncit să fie luat de pe patul de tortură, deşi asta nu i-a mai fost de mare folos.

— Patul de tortură? exclamă Osbright, apucînd mîna călugărului într-o strînsoare convulsivă. Aşadar, numai pe patul de tortură a făcut această mărturisire?

— Într-adevăr, aşa e, pînă ce contele Rudiger n-a recurs la tortură, n-a vorbit de nimic altceva decît de nevinovăţia lui şi a stăpînului său. Ba mai mult, chiar pe patul de tortură a stăruit în minciuna lui încăpăţînată. Şi a ţinut-o într-una atîta vreme, încît abia a fost dezlegat, că şi-a şi dat ultima suflare, sărman păcătos nelegiuit! Dumnezeu să-l ierte şi să-l aibe sub îndurarea lui!

Acum, după noile amănunte, inima lui Osbright bătu iarăşi uşurată. E adevărat că moartea fratelui său îi transformase inima în lăcaşul unei adînci dureri, dar să alunge din ea bănuiala că Gustavus era asasinul băiatului, însemna s-o despovăreze de greutatea unei suferinţe de nesuportat. Şi bănuiala îşi pierdu tot mai mult din putere, cu fiecare întrebare pusă fratelui Peter; află că pe cînd era încă destul de tare şi stăpîn pe mintea sa, bănuitul vinovat negase cu toată tăria că ar şti ceva despre crimă, că numai tortura necurmată îl forţase să declare că Gustavus de Orrenberg era amestecat în ea, că numele de Gustavus îi fusese sugerat de prejudecăţile suspiciosului tată, mîniat peste măsură, şi că întreaga mărturisire se mărginea numai la pronunţarea numelui pe care bietul om fusese ademenit să-l pronunţe în nădejdea că va scăpa de cumplitele torturi. Osbright fusese educat departe de familia lui şi, prin urmare, mintea nu-i era îmbibată de prejudecăţile care făceau ca, oriunde pe domeniile Frankheim, contele von Orrenberg să fie considerat un duşman încarnat. Natura lui mărinimoasă îl îndemna să dorească fierbinte ca toate inimile să fie la fel de pure şi de binevoitoare ca

și a lui, iar judecata îi era și prea plină de nevinovăție și prea ascuțită ca să ia drept probe simple vorbe, ori să se lase înșelată de culorile iscusite în care prejudecata totdeauna zugrăvește faptele persoanei detestate. Așadar, neluînd în seamă toate temeiurile tatălui său, hotărîse să se ferească să-și facă vreo părere despre Gustavus încă pe vremea cînd caracterul acestuia era un subiect care nu-l interesa; acum, însă, aceea care-i era mai scumpă decît tot ce era pe lume îl făcea să dorească din toată inima să-l găsească demn pe Gustavus, așa că dacă i-ar fi descoperit vinovăția, cele mai sensibile fibre ale inimii sale i-ar fi fost zdrobite într-un nemăsurat chin.

Reflectînd, ajunse la concluzia că trebuia să-și amîne planurile pînă cînd va putea fi pe deplin dovedită nevinovăția lui Gustavus în această crimă sîngeroasă. Spre satisfacția contelui Rudiger și a întregii Germanii, el își jură în gînd să nu cunoască nicicînd tihna pînă cînd nu-i va fi dovedit nevinovăția, pînă cînd nu va afla, dincolo de orice putință de îndoială, numele adevărat al monstrului al cărui pumnal trimisese un copil în floare ca Joscelyn în mult prea timpuriul mormînt.

Dar în ce fel să-și înceapă cercetările? Fratele Peter era atît de deplin convins de vinovăția lui Gustavus, încît răspunsurile lui la întrebările lui Osbright nu serveau decît să-i îndrume cercetarea pe căi greșite, în loc să-i furnizeze cheia prin care să dezlege misterul crimei. Tînărul dorea cu nerăbdare să discute despre toate acestea cu cineva

lipsit de prejudecăți și în acest scop se hotărî să plece deîndată spre castelul cavalerului Lennard de Kleeborn. Acest vrednic cavaler era considerat, în ciuda înstrăinării lor, ca prieten în egală măsură cu cele două familii, de Frankheim și Orrenberg. Osbright deslușise destule din felul său de a fi în timpul ultimei vizite pe care cavalerul o făcuse la tatăl său, ca să nutrească pentru el cele mai înalte sentimente de stimă și respect; se decise deci, să-și împărtășească fără înconjur acestui om deosebit greutățile, speranțele și temerile, cerîndu-i stăruitor ajutorul în împlinirea celor plănuite — dovedirea neadevărului învinuirilor.

Luna strălucea minunat și în ciuda rugăminților insistente ale călugărului, el hotărî să nu mai aștepte dimineața, cu atît mai mult cu cît durerea și îngrijorarea ar fi făcut ca somnul să-i ocolească patul. Totuși, dorind să evite prezența contelui Rudiger pînă ce primele valuri de suferință pentru pierderea copilului și de furie pătimașă contra casei Orrenberg se vor fi domolit, Osbright ceru călugărului să-i permită să găsească găzduire la el în noaptea următoare, cînd (după cum spunea el) treburile îl vor aduce din nou în preajma capelei. Primind pe dată învoirea, îl rugă pe bătrîn să-i tăinuiască vizita față de toată lumea și, după ce își întări rugămintea printr-un dar de preț destinat sfîntului patron al fratelui Peter, Osbright sări în șaua bidiviului pe care fidelitatea îl reținuse aproape de capelă și al cărui repetat nechezat îi vestea nerăbdarea prilejuită de absența stăpînului.

Capitolul III

„Vai! Iarăşi dulci vin orele vernale
Să-mi redeştepte doar mai crunt alean,
Şi-mi amintesc de agonii şi jale,
Speranţe duse, rugi aduse-n van!
Aşa cădea a soarelui lumină,
Aşa se unduia frunzişu-n boare,
Tot ce iubeam pîndea boala haină,
Şi flori creşteau, doar groapa să-i presare".

CHARLOTTE SMITH

În timp ce castelul Frankheim răsuna în strigăte de durere şi ameninţări de răzbunare, spiritul unei suferinţe liniştite domnea pe fiecare frunte şi în fiecare inimă pretutindeni pe domeniile Orrenberg. Trecuseră şapte luni de la moartea moştenitorului acestor domenii, tînărul şi drăgălaşul Philip, rana se închisese, dar durerea se simţea încă, lacrimile încetaseră să picure, dar inima nu contenea să sîngereze.

Gustavus şedea sub arcul unei ferestre boltite şi contempla cîmpiile fertile pe care sperase ca pe patul de moarte să le lase moştenire scumpului său fiu. Doamna Ulrica era ocupată cu rama unei tapiserii dar îşi întrerupea adesea lucrul, aruncînd cîte o privire de tandreţe îngrijorată asupra frumoasei Blanche (care lucra lîngă ea) sau rostind în gînd o rugăciune de mulţumire cerului, care, în milostivirea sa faţă de o inimă deja zdrobită, i-o păstrase

măcar pe ea, cea mai frumoasă, cea mai scumpă, singurul ei copil care-i mai rămăsese.

Tăcerea fu întreruptă de intrarea unei bătrîne servitoare care o înştiinţă pe Blanche că găsise în cele din urmă sacul de canava care dispăruse de atîta vreme şi pe care i-l înmîna acum. Blanche părăsi grăbită rama de tapiserie în timp ce obrajii ei, pe rînd, se colorară de supărare şi deveniră palizi de teamă.

— O! Rachel! exclamă ea pe un ton de reproş, ce nesăbuită ai fost să-l aduci aici! Ah! Vezi? Scumpa mea mamă l-a recunoscut prea bine, uite, ochii îi sînt deja plini de lacrimi!

Şi aruncîndu-şi braţele cu dragoste în jurul taliei doamnei Ulrica, ea o rugă stăruitor s-o ierte că-i da prilejul să-şi amintească lucruri atît de dureroase.

— Despre ce e vorba? întrebă tatăl venind de la fereastra boltită. Ce te-a mîhnit, Ulrica? Apoi aruncîndu-şi ochii la sacul de canava, pe care Blanche îl lăsase să cadă pe podea continuă: Ah! Nu mai e nevoie să-mi răspundeţi! Jucăriile bietului meu copil care a murit! Ce ai vrea să faci cu ele, Blanche?

— Vreau să le dau copiilor grădinarului; ei erau tovarăşii de joacă şi prietenii lui Philip, şi n-au uitat încă ce mult îi iubea. Ieri încă, pe cînd treceam aproape de grota Sfintei Hildegarde, i-am întîlnit pe sărmanii copii mergînd să împodobească mormîntul lui Philip cu cele mai alese flori şi tatăl lor îmi spunea că ei îl pomenesc în fiecare seară în rugăciunile lor, şi nu trece o zi fără ca ei să nu-i viziteze piatra funerară... Aşa că m-am

gîndit că dînd aceste jucării... Dar aş fi vrut să nu mă mai fi gîndit la ele deloc, de vreme ce vederea lor te întristează atîta, scumpă mamă! Ba nu, acum te rog să nu mai plîngi! Tu ştii că tata spune că-i păcat să murmuri împotriva celor sortite de Providenţă şi că îl facem să sufere ori de cîte ori ne vede lacrimile!

— Şi nu s-ar cuveni ca reflecţia asta să le oprească şi pe-ale tale, Blanche? întrebă Gustavus. De ce-ţi sînt umezi ochii? Pfui, pfui, copila mea!

— Ah! Dragă tată, nu pot să le opresc să curgă, orice aş face, nu pot! Cînd cineva e fericit nu mă pot abţine să zîmbesc, şi cînd cineva moare, cu siguranţă că plîng neapărat. Dar cel puţin te ascult mai bine decît mama; într-adevăr nimeni dintre noi *nu vorbeşte* de Philip, pe cînd ea totdeauna *se gîndeşte* la el şi totdeauna e tristă. În schimb, eu sînt totdeauna veselă şi mă străduiesc să *nu* mă gîndesc la el, afară dacă ceva nu mi-l aduce pe neaşteptate în amintire, şi atunci nu pot decît să plîng, ori altfel mi s-ar rupe inima în două... de pildă, cînd mă uit la jucăriile astea, mi se pare că Philip e de faţă, îmi face impresia că-l şi văd aşa de ocupat, pe podea aranjîndu-şi trupele în ordine de bătaie, mi se pare că-l şi aud rugîndu-mă mult să pun deoparte tapiseria aia plicticoasă, ca să mă uit cît de brav se va lupta.

— Cei albaştri, obişnuia el să spună, sînt vasalii din Orrenberg şi cei roşii sînt vasalii din Frankheim, şi acum...

— Din Frankheim, Blanche? o întrerupse Gustavus, nu, nu; nu aşa le zicea Philip. Cei roşii, obişnuia el să spună, sînt duşmanii noştri.

— Da, da, duşmanii noştri, vasalii din Frankheim.

— L-ai înţeles greşit Blanche, de ce le-ar fi spus Philip vasalilor din Frankheim duşmanii noştri?

— Ba nu, dragă tată, *nu* sînt ei asta? Toată lumea din castel gîndeşte şi spune la fel.

— Cei care spun asta, ar face mai bine să n-o zică în auzul meu. Contele de Frankheim este ruda mea cea mai apropiată, un om de o neobişnuită bravură în luptă şi distins prin multe calităţi nobile. E adevărat, nepotrivirea manierelor şi obiceiurilor noastre, împreună cu alte felurite neajunsuri, au împiedicat o prietenie mai strînsă între familiile noastre, aşa cum ar trebui să existe între rubedenii atît de apropiate: totuşi, am un mare respect pentru caracterul celor ce stăpînesc domeniul Frankheim şi nu pot auzi decît cu neplăcere că acele persoane sînt numite duşmanii mei, persoane cu care aş vrea mai bucuros să mă laud considerîndu-i prietenii mei.

— Prietenii tăi? O! Tată! Le-ai spune tu prieteni acelora care ţi-au otrăvit singurul fiu rămas, acelora care m-au lipsit pe mine de singurul fraţior pe care-l mai aveam?

— Otrăvit fiul meu? Otrăvit Philip?

— Aşa este, asta vorbeşte toată lumea oriunde în castel! Fiecare copil de pe domeniile tale ştie asta tot aşa de bine ca mine, şi tremură la numele de Rudiger, cruntul ucigaş de copii! Ba mai mult, nu mi-a spus mama deschis că...

— Blanche! o întrerupse Ulrica în pripă, mergi prea departe. Interpretezi greşit vorbele mele. Ce ţi-am spus deschis? Un singur lucru, într-o con-

vorbire confidențială, am făcut o mică aluzie la un fel de suspiciune... că se putea chiar... că judecînd după aparențe... că am fost deja ispitită să-mi închipuiesc...

— Vai, Ulrica! o întrerupse soțul ei, din prima clipă m-am temut că *tu* ai fost întîia pricină a acestui zvon fără nici un temei. Să nu mai fie nici o nădejde ca rugămințile mele fierbinți și sfaturile mele să șteargă cîndva din sufletul tău singura pată neagră, care-l urîțește? Din toate defectele inimii omenești nu e nici unul mai ispititor, mai viclean, mai periculos decît suspiciunea; nu există fapt oricît de nevinovat, nu există întîmplare de fiecare zi oricît de neînsemnată, care, văzute prin ochii ei, să nu ia dintr-odată aparența unei ofense. Cuvintele sînt puse cap la cap într-un mod greșit, privirile — răstălmăcite! Gîndurile sînt presupuse și se acționează împotriva lor ca și cum gîndurile ar fi fapte, greșeala bănuită este zugrăvită în toate amănuntele ca una reală; de aici se dă naștere la mai multe: o injurie e urmată de altă injurie, crima vine pe urmele altei crime, pînă cînd tabloul fărădelegii și al nefericirii e complet, și cel care suspectează tresare de surpriză și oroare cînd descoperă că atît el cît și adversarul său sînt în mod egal implicați în fărădelegea care, de n-ar fi fost suspiciunile sale, n-ar fi fost, probabil, sortită niciunuia.

— Zău, Gustavus, de ce atîta asprime? Ce-am făcut? N-am spus nimic; n-am acuzat pe nimeni, doar am făcut aluzie la posibilitatea... și *asta,* cît timp mai am zile de conștiință, *trebuie* să susțin... să moară atît de pe neașteptate! Azi în floarea sănătății și mîine în sicriu! O! Moștenirea aceea blestemată! Pe ea o voi socoti întotdeauna răspunzătoare de pierderea copilului meu!... Și apoi și petele acelea livide ieșite pe trupul sărmanului meu băiat... și chinurile îngrozitoare pe care le-a suferit... arșița care-l mistuia și setea de nestins care-l tortura... și pe lîngă toate, atît de grabnica lui putrezire... Da, da! Cînd am văzut și asta, mi-am zis: „o astfel de moarte nu poate fi naturală“. O lumină înspăimîntătoare a năvălit în mine și...

— Și la lumina aceea ai aprins o torță capabilă să ardă pînă la temelii casa nebănuitorului tău vecin, a rudei tale celei mai apropiate! Tu ai ațîțat închipuirea mulțimii amețite de vasali care nu gîndesc, a căror furie, lăsată dintr-odată slobodă, sau dacă cei sus-puși i-o încurajează...

— *Eu* i-am ațîțat? O! Mă nedreptățești, soțul meu! E adevărat, acum mînia lor, ura lor contra contelui de Frankheim este nespus de mare, dar am făcut tot ce mi-a stat în putință, ca s-o împiedic să se transforme în violență. Mă tem de contele Rudiger, dar nu-l urăsc pentru că nu vreau să urăsc pe nimeni, și deși cîndva iubirea ta de odinioară pentru Magdalena mă făcea să mă tem de înrîurirea ei asupra inimii tale, statornica și drăgăstoasa ta purtare în decursul atîtor ani lungi a șters cu totul orice teamă din inima mea. Să nu mă bănuiești că ațîț supușii la răzbunare contra celor din Frankheim! Vai! Nu era nevoie să-i instig ca să-i fac să priceapă o poveste limpede ca lumina zilei, un fapt atît de neîndoios, încît cuvîntul crimă începu să umble din gură în gură, înainte

să am timp să impun tăcere celor ce privegheau patul mortuar, şi fiecăruia conştiinţa îi sugera cum îl cheamă pe ucigaş...

— O poveste limpede ca lumina zilei, Ulrica? Înainte ca moştenirea fatală a tatălui tău să fi ridicat în fiecare familie suspiciuni împotriva celeilalte, tu ai fost de faţă cînd Magdalena a născut... (Copilul a trăit doar cîteva ore şi şi-a dat duhul în braţele tale. Dacă Magdalena ar fi fost la fel de suspicioasă ca tine, cît de uşor i-ar fi fost să răspîndească vestea că, geloasă din cauza primei mele iubiri pentru mamă, făcîndu-te că-l săruţi, ai sufocat pe furiş copilul, ori i-ai apăsat oasele capului, ori...

— O, cruţă-mă, dragul meu soţ! Da, o astfel de poveste putea să fie spusă... O! Oroare! Şi se putea chiar să fie crezută! Nu voi mai zice nimic. Nu voi mai acuza pe nimeni în viitor. Voi îngropa întreaga mea bănuială în uitare. Voi uita toate ... De mi-ar lăsa ei doar această unică binecuvîntare, scumpa mea fiică, ultimul, singurul copil pe care îl mai am!

În timp ce vorbea Ulrica îşi înlănţui braţele în jurul fiicei sale care căzu în genunchi, şi ea încă plîngea pe grumazul ei, cînd un servitor intră să anunţe un crainic de la castelul Frankheim. Cum orice relaţii de amiciţie mai intimă între cele două familii încetaseră şi ele se întîlneau acum numai la marile serbări, la turniruri sau în alte ocazii solemne, se trase concluzia că heraldul avea însărcinarea să vestească vreun eveniment public, vreun edict imperial, ori legi nou edictate pentru prosperitatea Palatinatului. Femeile, prin urmare, au

socotit de cuviinţă să se retragă. Ulrica, agitată peste fire de convorbirea care tocmai avusese loc, se retrase în iatacul ei singuratic lăsîndu-se în voia suferinţei intense redeşteptate de amintire; iar Blanche... Blanche?

Războiul se terminase, trupele erau lăsate la vatră, cavalerii se întorceau.

Poate! îşi spuse Blanche şi cu pas sprinţar şi inima plină de speranţă, fugi prin pasajul secret spre peştera dintre stînci.

Capitolul IV

„O! Suflete al meu, nu fi părtaş la sfatul şi adunarea lor, tu, cinstea mea, nu te uni cu ei, căci în mînia lor au ucis oameni şi după pofta inimii lor au năruit ziduri. Blestemată fie mînia lor pentru că a fost sălbatică, şi blestemată fie furia lor pentru că a fost plină de cruzime."

GENEZA (Facerea)

Şi speranţele lui Blanche n-au fost întru totul dezamăgite. E adevărat, peştera era pustie, dar el fusese acolo şi lăsase un semn că n-o dăduse uitării. După cum se învoiseră amîndoi, a doua zi putea

conta să-l mai vadă o dată pe tînărul a cărui imagine i se întipărise în inimă cu trăsături ce nu vor mai fi niciodată șterse, și atunci va putea să-i ceară să-și îndeplinească promisiunea de a-și dezvălui adevăratul lui nume, risipind taina în care învăluise pînă atunci tot ce era în legătură cu el, exceptînd dragostea ce i-o purta. Satisfăcută asupra acestui ultim punct, cît se poate de important, se mulțumise să le lase pe toate celelalte în penumbră, dar acum vroia să știe totul; acum iubitul ei își va spune numele și-i va da voie să dezvăluie părinților ei dragostea lor. Și cum aceștia, nu aveau nimic mai de preț decît pe ea, nu se temea că se vor opune căsătoriei ei cu un om pe care îl iubea și de care era cu atîta tandrețe iubită. În afară de asta, tatăl ei se cufunda în valea anilor, familia avea nevoie de un conducător tînăr și activ care s-o apere de vicleneIe uneltiri ale dușmanului de moarte, crudul și perfidul conte de Frankheim; și unde ar fi putut găsi ea un protector mai potrivit decît acest cavaler necunoscut, care deja își arătase atît de strălucit tăria brațului și bravura inimii sale cînd a scăpat-o de bandiți? O! Odată ce va fi mireasa lui, nu va mai tremura la auzul cumplitului nume de Rudiger! Peste tot atunci va fi pace, încredere și fericire! Și în vreme ce reflecta astfel ea acoperi eșarfa cu mii de sărutări.

Soarele asfințea și era timpul să se întoarcă acasă. Se aruncă în genunchi în fața crucifixului așezat pe altarul grosolan cioplit în stîncă și își înălță inima într-o rugăciune de caldă recunoștință spre Sfînta Hildegarde, își făcu semnul crucii la frunte și piept cu aceeași apă sfîntă care odinioară

alinase setea fecioarei martire și apoi, urînd un gingaș adio peșterii în care petrecuse atîtea momente fericite, se grăbi să se întoarcă iute la castel, cu eșarfa fluturînd în zefirul serii în timp ce pășea din nou prin pasajele secrete.

Își urmă calea spre odaia ei, dar cînd ajunse într-o galerie care dădea în sala cea mare se sperie văzînd mulțimea de servitori forfotind încoace și încolo în dezordine; se opri și ascultă; auzi numele tatălui ei repetat adesea și, în fine, prinse cîteva vorbe din care înțelese că i s-ar fi întîmplat un accident. Dintr-odată uită tot ce o preocupase, temîndu-se ca el să nu fie în primejdie. O luă la fugă înspre încăperea tatălui său, aflată în cealaltă parte a castelului, dar, pe cînd traversa sala cea mare, baronul von Hartfield o reținu.

— Mulțumesc lui Dumnezeu că v-am găsit, domnișoară! spuse el, luîndu-i afectuos mîna. Contesa m-a însărcinat să vă caut și să vă previn, evitînd astfel să fiți luată prin surprindere și să vă speriați. Nu, nu, zău! Nu mă priviți atît de înspăimîntată! Pe cuvîntul meu de cavaler, tatăl dumneavoastră nu e în pericol și cîteva ore îi vor reda acea tărie morală, de care prea marea sensibilitate a firii sale l-a lipsit în clipa de față.

— Ah! Dar ce s-a întîmplat? Ce i-a înfrînt tăria morală și curajul? Desigur ceva cumplit! Este bolnav, domnule Ottokar? O! Măcar asigură-mă că nu-i bolnav!

— E vorba de ceva trecător și pe vremea asta, fără-ndoială că aproape a trecut de tot. E adevărat că simțurile l-au părăsit un timp, a leșinat și...

— A leşinat? O, Doamne! Lăsaţi-mă să alerg la el chiar acum...

— N-ar trebui să mergeţi pînă nu vă calmaţi puţin. Tulburarea dumneavoastră i-ar face rău şi ar exista pericolul ca boala să se întoarcă. Permiteţi-mi să vă conduc într-o odaie unde e mai puţină lume; vă voi spune acolo tot ce s-a întîmplat şi cînd agitatul dumneavoastră spirit se va linişti, veţi putea duce pace şi consolare sentimentelor rănite ale tatălui dumneavoastră.

Dar în emoţia ei, Blanche nu putea admite nici o întîrziere şi continuă să meargă zorită înainte; într-adevăr, domnul Ottokar dorise numai să o facă să mai zăbovească timp de cîteva minute pentru a se putea bucura nestînjenit de societatea ei; de fapt, tot ce avu să-i comunice fu spus înainte ca ei să ajungă la uşa camerei contelui.

Presărîndu-şi discursul cu multe complimente la adresa celei care-l asculta şi strecurînd cîteva aluzii la interesul tandru pe care îl simţea faţă de ea, baronul îi relată cum misiunea heraldului contelui de Frankheim era să-l acuze pe Gustavus de asasinarea fiului celui mai mic al contelui şi să declare pe faţă deschiderea unui necruţător conflict între familiile Frankheim şi Orrenberg. Crainicul nu numai că anunţase începerea ostilităţilor în modul cel mai puţin respectuos la adresa lui Gustavus, dar socotise de cuviinţă să repete mesajul misiunii sale şi public, în curtea castelului, însoţindu-şi cuvîntarea cu remarce atît de insultătoare la adresa stăpînului şi întregii lui familii, încît indignarea vasalilor nu mai cunoscu margini şi-l ameninţară pe insolentul sol că purtarea sa putea atrage cele mai periculoase urmări. Alarmat de tumultul iscat, contele de Orrenberg mersese în grabă în curte să liniştească lumea înfierbîntată, a cărei afecţiune pentru el era nemărginită. Gustavus se însănătoşise abia în vremea din urmă după o periculoasă maladie, provocată de supărarea pierderii ultimului său moştenitor în linie bărbătească. Era încă într-o stare de slăbiciune vrednică de plîns şi deşi şocul de a fi pe neaşteptate acuzat de asasinare îi mărise considerabil starea de iritare nervoasă — şi aşa excesivă — totuşi el îşi dădu energic silinţa să potolească dezordinea. Dar în zadar porunci vasalilor să facă tăcere şi să se liniştească, în zadar l-a conjurat pe crainic să plece dacă pune preţ pe viaţă. Obraznicul emisar continua să îngrămădească jignire peste jignire şi calomnie peste calomnie. Lumea devenea din ce în ce mai agitată; mai sfîrşit cu fiecare cuvînt rostit, apoi învins de emoţie, arşiţă, oboseală şi slăbiciune, Gustavus se prăbuşise în braţele celor ce-l însoţeau şi fusese purtat în cameră-i, fără cunoştinţă. Cînd începuse să-şi revină, Ulrica îi ceruse domnului Ottokar să-i caute fiica şi s-o prevină asupra celor întîmplate, de teamă ca Blanche să nu se sperie prea mult fără pricină.

Dar Blanche ţinea prea mult la tatăl ei, ca să poată crede că este în afară de pericol pînă cînd propriii ei ochi n-o vor fi convins că într-adevăr este sănătos şi teafăr. Îl găsi foarte palid şi slăbit, cu memoria abia atît de limpede cît să-i permită să înţeleagă pe de-a-ntregul evenimentele ce avuseseră loc. Blanche căzu în genunchi alături de canapeaua pe care se odihnea, aruncîndu-şi de gîtul lui, cu dragoste, braţele albe.

— Ai auzit totul, copila mea? Ştii de ce înfiorătoare crimă este acuzat tatăl tău? Dar sînt sigur că nu mă crezi în stare de...

— Nici ea, nici nimeni altcineva nu poate crede asta, îl întrerupse Ulrica, afară doar de cei ce sînt interesaţi să te distrugă, împreună cu întreaga ta casă. Mai mult, oricine în afară de tine ştia prea bine că mai devreme sau mai tîrziu ranchiuna şi lăcomia contelui Rudiger trebuiau să se termine cu un război fățiş, dar cine ar fi crezut, şi cu atît mai puțin eu, că va scorni o minciună atît de grosolană ca să înceapă ostilitățile? Tocmai pe tine să te acuze de uciderea unui copil! Ei care abia acum şapte luni ne-au lipsit de...

— Pace! Pace! Ulrica, să nu mai aud de asta! Dar spune-mi ... gîndurile încă îmi umblă aiurea... este deci adevărat că fiul lui Rudiger a fost asasinat?

— Cum nu se poate mai sigur. A fost găsit ucis într-una din pădurile noastre şi ceea ce face faptul mai dureros este că unul dintre servitorii noştri a fost asasinul. El şi-a mărturisit crima pe patul de tortură şi a murit la cîteva momente după asta; mort (oribil de spus) cu o minciună, caldă încă, pe buze. Fiindcă — vai! Bietul meu soț! — în ultimele sale momente a declarat că tu îl plătiseşi să-l asasineze pe bietul băiat!

— Eu? exclamă Gustavus şi se ridică de pe canapea. A mărturisit el asta? Nu, aşa ceva nu se mai poate îndura, sub o astfel de invinuire nu se mai poate trăi. Aduceţi-mi armura, înşeuaţi-mi calul!

Pornesc chiar acum în galop spre Frankheim, îmi voi susţine nevinovăţia cu toată forța de neînfrînt a adevărului, voi cere să fiu cercetat prin oricare ordalie, prin foc, prin apă... Ba da, ba da, nu mă opriţi, trebuie să merg la Rudiger pe dată şi fie îl voi convinge că sînt nevinovat, fie voi pieri de mîna lui...

Se năpusti spre uşă, dar toţi cei prezenţi se grăbiră să-i împiedice trecerea.

— Conte, e o nebunie! exclamă cavalerul Ottokar. Te năpusteşti la moarte sigură! Rudiger nu poate fi convins. A jurat pieirea ta făcînd cel mai solemn şi mai teribil legămînt; şi nu numai pieirea ta — răzbunarea lui cuprinde pe toţi cei înrudiţi cu tine, pe toţi cei dragi! Soţia ta, fiica ta, chiar servitorii tăi...

— Fiica mea? repetă Gustavus frîngîndu-şi mîinile în agonia ororii, inocenta Blanche?

— Toţi! Toţi sînt cuprinşi în planul de răzbunare al contelui Rudiger! El a jurat să-ţi dea castelul pradă flăcărilor, săturîndu-le nesaţul cu nefericiţii lui locuitori. Nici un bărbat, nici o femeie, nici un copil, nu, nici măcar acest cîine care acum îţi linge mîna, nu va mai răbda să-i scape! Eu însumi l-am auzit pe contele de Frankheim jurînd azi-noapte la înmormîntarea copilului ucis şi toţi prietenii, toţi servitorii, şi toţi vasalii lui, toţi au făcut să răsune bolţile capelei Sfîntului Ioan, repetînd într-un singur glas drăcescul, sîngerosul jurămînt. Prietenia pentru domnia voastră, stăpînul meu, şi marea grijă pe care o am pentru siguranța domnişoarei Blanche m-au făcut să mă grăbesc acasă şi

să cer ajutor celor din casa mea; ei se ridică la un număr de patruzeci, bine înarmați și echipați, și i-am condus încoace pregătiți să-și verse sîngele pînă la ultima picătură pentru a vă dovedi nevinovăția, pentru apărarea contesei și a drăgălașei voastre fiice.

— Îți mulțumesc, cavalere Ottokar și dacă nu voi izbuti să evit acest război nefiresc, voi profita cu recunoștință de prietenia voastră, atît de spontană și binevoitoare. Dar încă mai nutresc speranțe de pace. N-am nici o vină față de Rudiger și numai de aș putea să stau de vorbă între patru ochi cu el ... de aș putea doar să-i explic cît de nedrepte îi sînt bănuielile ... voi face încercarea cel puțin, și poate ... Ha! Bine că mi-am adus aminte! Kurt, continuă el adresîndu-se unui servitor cu părul cărunt, care ședea în picioare lîngă ușă, a plecat curierul?

— Plecat? repetă bătrînul, dînd din cap cu un zîmbet de satisfacție. Nu, n-a plecat, într-adevăr, n-a plecat și nici nu mai poate pleca, ticălosul!

— Atunci, cheamă-l aici pe dată. El va transmite dorința mea de a vorbi cu Rudiger și ... Dar ce-i asta, Kurt? Ce mai zăbovești? Îți poruncesc să chemi crainicul să vină la mine, adu-mi-l chiar în clipa asta?!

— Să-l aduc? Păi, să vedeți, desigur aș putea cu ușurință face asta, dar, în ce-l privește, ca să *vină* el, ar găsi că e cam anevoios ... afară numai dacă ar putea să meargă fără cap. Da, stăpîne, chiar așa este, acum totul s-a sfîrșit! ... Furia poporului n-a putut fi ținută în frîu; cînd v-au văzut căzînd, mulțimea a crezut că solul v-a înjunghiat, bărbați, femei, copii, au tăbărît pe el cu turbare, și nici cît ai zice un „ave“, i-au zburat capul de pe umeri și l-au bătut în cuie pe poartă între cei doi ulii mari.

— Ulrica! Ottokar! bolborosi contele, arătînd ca lovit de trăsnet. E oare cu putință? A fost oare castelul meu mînjit cu o astfel de oribilă fărădelege? Cerule atotputernic! Asasinarea unui herald ... om totdeauna considerat sacru chiar printre popoarele cele mai barbare ... ucis în propriul meu castel ... aproape în propriul meu văz ... Acum într-adevăr ruptura s-a produs iremediabil. De imputarea acestei fapte vinovate nu voi putea niciodată să mă disculp în ochii lui Rudiger!

— Nu e chiar așa, stăpînul meu, îi replică Ottokar, nu vă lăsați prea adînc impresionat de nenorocire. Slugoiul obraznic și-a binemeritat soarta, o soartă de care (și *eu* pot aduce mărturie, căci am sosit în toiul tumultului) ați făcut tot ce e omenește cu putință ca să-l preveniți. Dar să-l salvați, nu sta în puterile unui muritor. Calomniile lui ... amenințările contra întregii familii ... ura oamenilor contra lui Rudiger ... faptul că știau că fiul domniei voastre, Philip v-a fost răpit prin otravă...

— Vai, vai! exclamă Gustavus, auzi tu, Ulrica? Acum, deci, poți vedea efectele funeste ale neîncrederii tale! Acum, deci, bucură-te de fructele sîngeroase ale acelor suspiciuni neîntemeiate, pe care, atît de ușuratic, le-ai băgat în mintea unei mulțimi necugetate și capricioase! O! biata mea soție, mă tem, tare mă tem, că la ziua judecății, cînd

va fi pomenit acest omor, mîinile tale nu vor apare cu totul nepătate de sînge! Dumnezeu să te ierte!

Contesa tremura toată, răspunzînd numai printr-un potop de lacrimi.

— Cruțați-vă doamna, nobile prieten, spuse Ottokar luînd mîna contelui. Chiar dacă mustrările domniei voastre sînt întemeiate, ele vin prea tîrziu și dificila situație de acum cere prea multă atenție ca să mai permită reflecții asupra trecutului. Cei din Frankheim sînt puternici și înverșunați. Rudiger a jurat nimicirea întregii tale familii, Osbright se întoarce din război ca să ajute planurilor de răzbunare ale tatălui său; acești lupi cu chip de om sînt însetați de sîngele domniei voastre. Dar... O, Doamne, Dumnezeule! E oare cu putință? Este... *trebuie* să fie aceeași! Scuzați-mă, domnișoară Blanche, prin ce stranie întîmplare a ajuns această eșarfă în stăpînirea voastră?

— Această eșarfă? O cunoașteți, domnule cavaler? O am de la... adică... am găsit-o... în timp ce treceam prin pasajele secrete ce conduceau...

— Pasajele secrete? Osbright de Frankheim stînd la pîndă în pasajele secrete ale castelului Orrenberg?

— Osbright? exclamă Ulrica cuprinsă de cea mai teribilă îngrijorare. Și tu traversezi acele pasaje secrete singură? O, copila mea, din ce pericol ai scăpat! Nici o îndoială, scopul lui acolo...

— Neapărat trebuie să fi fost ostil celor care locuiesc în acest castel! o întrerupse Ottokar cu vioiciune. Poate... poate, el știa că frumoasa Blanche folosea acele pasaje secrete și spera, ca, nevăzut, pumnalul său să răzbune...

— O! Nu, domnule cavaler! exclamă înspăimîntată Blanche, m-ați înțeles greșit! Nimeni nu ședea la pîndă în trecerile secrete! Nu acolo am găsit eșarfa, ci în peștera Sfintei Hildegarde... și poate vă înșelați asupra eșarfei, de asemenea! Poate nu este a lui Osbright! O! nu, nu, nu! Doamne, îndură-te și fă să nu fie a lui!

— Nu zău? zise Ottokar, în timp ce gelozia șoptea o mie de bănuieli minții sale, ba da, nu încape pic de îndoială. Eșarfa a fost lucrată de doamna Magdalena și este prea deosebită ca să poată fi luată drept alta. Pe lîngă asta, salvînd viața Palatinului în luptă, pieptul lui Osbright a fost ușor rănit; eșarfa i-a fost pătată cu sînge și l-am auzit jurînd că sîngele vărsat în apărarea suveranului său este cel mai nobil ornament pe eșarfa lui și că nu va fi șters niciodată. Uitați-vă, domnișoară, uitați-vă! Osbright și-a ținut jurămîntul.

Blanche privi la urmele de sînge; eșarfa îi căzu din mîinile pe care și le împreună, frîngîndu-și-le disperată. Cu fiece moment, temerile geloziei cavalerului Ottokar creșteau mai puternic, după cum devenea mai arzătoare, mai chinuitoare dorința lui de a o convinge pe Blanche de dușmănia lui Osbright.

— Dar, încă un lucru! zise cu greutate, aproape sufocîndu-se, Blanche, acel teribil blestem, de care vorbiți... pe care Rudiger... pe care l-au rostit vasalii lui... a fost rostit și de Osbright? Osbright era în capelă cînd a fost pronunțat?

— A fost, domnişoară! A fost replică Ottokar sarcastic, pe un ton care nu admitea replică. Eram chiar lîngă uşă cînd l-am văzut dînd buzna în capelă, cu o privire de maniac, cu ochii arzînd de răzbunare, cu buzele pale de patimă, cu întreg trupul tremurînd de nerăbdare şi teamă ca nu cumva să fie prea tîrziu spre a se alătura şi el oribilei execraţii. L-am auzit pe contele Rudiger spunînd că îşi va închina viaţa distrugerii tatălui, mamei, şi a inocentului vostru suflet! L-am văzut pe Osbright năpustindu-se furios să se alăture tatălui său şi, pe dată, fiecare glas în afară de al meu dădu un nou ecou cuvintelor înspăimîntătoare: „Răzbunare! Răzbunare veşnică împotriva ucigaşei case de Orrenberg!"

— Şi nu s-a găsit măcar *un singur* glas blînd, spuse Blanche cu vocea pierdută, care să facă apel la milă... ah! n-a pronunţat nimeni un cuvînt de apărare pentru biata Blanche?

— Nici unul domnişoară! Nici unul, cum am un suflet de mîntuit.

— O! Sînt foarte slăbită, mamă! murmură Blanche şi izbucnind în lacrimi se prăbuşi pe pieptul doamnei Ulrica.

Privirile-i pierdute şi tremurul care-i cuprinse trupul îi alarmară pe părinţi, dar, crezînd că starea ei de agitaţie a fost produsă numai de aflarea cumplitelor ameninţări proferate contra vieţii ei de către cei din Frankheim, o sfătuiră să se retragă, spre a găsi odihnă şi linişte. Blanche acceptă bucuroasă permisiunea de a pleca şi se grăbi să mediteze în singurătatea iatacului ei la fatala descoperire pe care întîmplarea tocmai i-o dezvăluise

Capitolul V

„Nu spuie nimeni, că-i nevoie
De timp spre a spori iubirea;
Nu! De-ntr-adevăr răpune,
Ucide de la-ntîia lovitură

Iubire de-i, ca din pămînt
Deplin ţîşneşte şi înaltă;
De nu-i ca Adam cînd se naşte
E orice, nu iubire."

LORD HOLLAND din Lope de Vega

În timp ce la Orrenberg se petreceau toate acestea, Osbright se străduia înfrigurat să găsească mijloace prin care să înlăture toate urmările neînţelegerilor şi să stabilească o strînsă şi durabilă amiciţie între rubedeniile rivale. Îl află pe cavalerul Lennard de Kleeborn dornic să-l ajute să-şi atingă ţelul şi nu avu nici o reţinere dezvăluindu-i deschis cea mai scumpă taină a inimii sale.

Atît de mari fuseseră temerile tatălui său de o mişelie din partea lui Orrenberg, încît Osbright avea voie numai rareori să-şi viziteze casa părintească. Ani după ani, trecuseră totuşi fără ca presupusa lăcomie pentru moştenire a lui Gustavus să fi provocat vreo nenorocire, şi cum tînărul Osbright atinse vîrsta la care putea să se descurce singur în viaţă, cam cu nouă luni înainte de cele întîmplate, contele Rudiger îşi făcuse plăcere sieşi precum şi consoartei lui, temătoare în iubirea ei de mamă,

să-şi recheme acasă primul născut. Începutul războiului îl obligase pe Osbright să părăsească pentru a doua oară castelul Frankheim, dar înaintea plecării sale avusese norocul s-o salveze pe frumoasa Blanche din mîinile tîlharilor şi, în acelaşi timp, să cunoască şi să mărturisească pasiunea cea mai mistuitoare, mai de nevindecat dintre toate.

Blanche îşi spusese numele salvatorului ei şi-l rugase cît putuse mai stăruitor s-o însoţească pînă la castelul Orrenberg, unde părinţii ei îl vor primi pe cel care le salvase copila cu toată căldura unei recunoştinţe izvorîte din inimă. Prudenţa îl sfătui însă pe Osbright să nu facă un pas atît de primejdios, în special fiindcă discuţia avută cu iubita lui îl convinsese cît de adînc întipărite şi cît de odioase prin natura lor erau prejudecăţile care se legau de numele de Frankheim în minţile locuitorilor din Orrenberg. El însuşi fiind educat la curtea din Bamberg, inima nu-i era atinsă de suspiciunea întunecată care (exceptînd-o pe Magdalena) o aflǎ domnind peste tot pe domeniile tatălui său şi cînd află numele de familie al Blanchei, pe dată i se înfăţişă închipuirii sale nădejdea plăcută că nunta lor ar putea fi mijlocul de stingere a vrăjmăşiei care domnea între cele două familii atît de strîns înrudite, dar descoperi că mintea Blanchei fusese modelată într-un fel cu totul diferit. Doamna Ulrica, era, prin natura ei, o fire timidă şi suspicioasă. Geloasă din cauza pasiunii de odinioară a soţului ei pentru Magdalena, fusese înclinată de la bun început să vadă acţiunile celor din Frankheim dintr-un unghi de vedere defavorabil; nefericitul testament al tatălui ei o făcuse să vadă în cei din Frankheim duşmanii al căror interes trebuia, în mod necesar, să-i determine să dorească stingerea întregii familii Orrenberg; o mulţime de circumstanţe fără însemnătate, pe care imaginaţia ei tulburată făcuse să le vadă în culori false, i-au întărit bănuielile, iar succesivele morţi ale celor patru fii o convinseră pe deplin că ea trebuie să se aştepte numai la lucruri rele din partea acelora care nu aveau decît de cîştigat, din faptul că ea va rămîne lipsită de copii. Toate aceste idei le întipărise în mintea singurului ei vlăstar ce-i rămăsese. Din copilărie, Blanche fusese obişnuită să se roage ca Sfînta Fecioară s-o apere de Satan şi de cei din Frankheim, iar la amintirea numelui lui Rudiger niciodată nu întîrzia să se închine. În timp ce îi mulţumea lui Osbright pentru salvarea ei din mîinile tîlharilor, tînărul abia se putu reţine să nu zîmbească la convingerea cu care ea îl asigură că tîlharii erau mercenari fie ai vicleanului său tată, fie ai lui, cel însetat de sînge!

Pînă cînd aceste prejudecăţi atît de adînc înrădăcinate să poată fi şterse, Osbright considerase ca absolut necesar să-şi ascundă numele şi să refuze invitaţia la castelul Orrenberg. Cînd au ajuns la podul mobil el şi-a luat respectuos rămas bun şi în schimbul serviciului făcut, i-a cerut numai cuvîntul de onoare că nu va sufla o vorbă despre aventura ei nici unei fiinţe omeneşti. Deşi surprinsă de rugămintea lui, Blanche n-a putut refuza promisiunea cerută, ca să nu mai zicem nimic despre faptul că ea însăşi înţelegea prea bine că, dacă primejdia prin care trecuse ar fi ajuns în gura lumii, grija temătoare a mamei sale nu i-ar mai fi permis nici-

odată să treacă de zidurile Orrenbergului. Promisiunea a fost dată, așadar, cu ușurință, dar ea a ezitat puțin cînd junele necunoscut și-a exprimat speranța arzătoare că în viitor i se va permite să-i mulțumească lui Blanche pentru înțelegerea de care dase dovadă. Să accepte astfel de convorbiri fără știrea părinților, pe deasupra necunoscîndu-i numele și rangul, Blanche își dădea seama că ar fi grozav de imprudent; dar cum el o rugă atît de stăruitor și totuși cu atîta timiditate, și fiindcă el o tratase cu o delicatețe atît de respectuoasă (pe cînd ea se afla în puterea lui, neapărată de nimeni) și întrucît manierele lui erau atît de nobile iar obligațiile ei în fața lui atît de noi și, mai presus de orice, propria ei dorință de a-l revedea era așa de tare — toate acestea au făcut-o, ca mai înainte de a-și da ea însăși bine seama ce vrea, să se pomenească spunîndu-i, cu înțeles, că ea vizitează de obicei grota Sfintei Hildegarde cam cu două ore înainte de asfințit. Tînărul îi sărută mîna cu o recunoștință plină de respect, spuse în șoaptă o rugăciune fierbinte pentru sănătatea și norocul ei și ea, după asta se repezi în castel cu obrajii arzîndu-i ca focul și inima-i bătînd nebună de speranță.

O întîlnire urma alteia și necunoscutul cavaler cîștiga o înrîurire tot mai mare asupra inimii nevinovatei Blanche. Înrîurirea aceasta o folosi în primul rînd încercînd să-i smulgă din inimă antipatia pe care ea o nutrea pentru tot ce era legat de numele de Frankheim, dar descoperi curînd că era o sarcină mult mai puțin ușoară să-i schimbe proasta părere despre rudele lui, decît să-i insufle o părere favorabilă despre el. Cu toate acestea, în

inima ei propria lui poziție părea să fie atît de ferm consolidată, încît el nu se mai temea ca nu cumva descoperind cine-i erau rudele, Blanche să înceapă să-l urască.

Cînd chemarea Palatinului îl sili să-și conducă suita spre Heidelberg, el făcu iubitei lui, la plecare, solemna promisiune de a-i dezvălui, la înapoiere, situația și numele lui real — secret pe care ea era foarte nerăbdătoare să-l afle și pentru descoperirea căruia epuizase micile ei șiretlicuri — toate însă irosite în van. Cu toate astea, el o asigurase că rangul lui este egal cu al ei, și din strălucirea îmbrăcăminții lui, în același timp simplă și impunătoare și (încă și mai mult) din feluritele lui priceperi, din distinsa franchețe a manierelor sale, ea se convinsese că sfera relațiilor în care el se mișca trebuie neapărat să fie înaltă.

Aceasta era povestea iubirii lor, pe care Osbright o înfățișa acum bunului cavaler Lennard. Gazda sa îl asculta cu satisfacție și excelenta lui inimă exulta la perspectiva unei reîmpăcări a celor două familii, ai căror capi fuseseră amîndoi prietenii săi de la bun început și cu care (în ciuda dezbinării lor) era încă în cei mai amicali termeni. Cavalerul promise, prin urmare, să facă tot ce-i va sta în putere spre a-l ajuta pe Osbright în izbînda dragostei lui. Protestă sus și tare contra nedreptății de a-l bănui pe Gustavus amestecat în moartea lui Joscelyn; îl descrise ca pe omul cel mai plin de omenie dintre muritori, un om căruia dacă i se putea imputa ceva era mai degrabă faptul de a împinge compasiunea și bunăvoința dincolo de limitele rațiunii și prudenței, decît că l-ar fi putut ispiti să comită o

crimă aşa de atroce ca uciderea unui copil inofensiv. Cît priveşte pretinsa tentaţie care l-ar fi împins pe Gustavus la această faptă, el enumeră o mie de acte de dezinteres şi generozitate, fiecare destul de puternic pentru a convinge şi pe omul cu cele mai mari prejudecăţi că autorul acelor acte trebuie să posede o minte cu totul neatinsă de întinarea lăcomiei. În concluzie, cavalerul Lennard promise tînărului ajutorul cel mai ferm cu putinţă şi cum el considera că unicul lucru înţelept era să-i dezvăluie lui Gustavus cît mai iute posibil întreaga situaţie, promise că va vizita în ziua următoare castelul Orrenberg unde era sigur că propunerile lui Osbright vor fi primite fără întîrziere. Marea greutate rămînea totuşi cum să se scoată din mintea lui Rudiger încredinţarea că Gustavus ordonase ca fiul lui cel mic să fie asasinat. Pentru aceasta îl sfătui pe Osbright să nu precupeţească nici un efort spre a descoperi adevăraţii asasini; odată lămurit misterul crimei, celelalte dificultăţi le considera simple bagatele. Osbright primi sfatul cavalerului Lennard cu recunoştinţă, încredinţîndu-l că-l va urma şi, după ce petrecu noaptea la castelul amicului său, se întoarse cu speranţe reînnoite la capela Sfîntului Ioan.

Fratele Peter îi ură cel mai călduros bun-venit, deşi ignora faptul că umila lui chilie era onorată servind drept refugiu moştenitorului din Frankheim. Osbright îl făcu să repete istoria crimei cu de-amănuntul şi printre alte lucruri bătrînul menţionă că degetul mic de la mîna stîngă a lui Joscelyn lipsea cînd i-a fost găsit cadavrul şi că fusese căutat la locul fatal în repetate rînduri, dar fără

succes. Acest amănunt îl izbi pe Osbright părîndu-i-se foarte ciudat şi gîndi că n-ar fi imposibil ca tocmai el să-i furnizeze cheia întregului mister. Mult mai puţin optimist i se păru încă un fapt pe care-l află de la fratele Peter; bănuitul asasin lăsase o soţie, pentru care (chiar în timp ce îndura chinurile îngrozitoare pe patul de tortură) arătase cea mai aprinsă iubire. Oare nu era posibil ca această iubită soţie să fi fost confidenta soţului ei, deci să cunoască motivul care l-a ispitit să comită crima? Osbright se decise s-o cerceteze el însuşi, dar află că ea plecase la o rubedenie dintr-o localitate îndepărtată şi nu se mai ştia de ea altceva decît că era neconsolată de pierderea nefericitului ei soţ. Să plece acolo fără s-o vadă pe Blanche, însemna să i se ceară prea mult lui Osbright, aşa că el hotărî să-şi petreacă ziua în chilia fratelui Peter, să se ducă spre seară la grota Sfintei Hildegarde, şi după ce se va fi asigurat că inima lui Blanche încă îi aparţinea, să plece la drum în plănuita expediţie fără să mai piardă o clipă.

Înserarea se apropia şi Osbright traversa spaţiul dintre strane care ducea la principala poartă a capelei, cînd atenţia îi fu atrasă de murmurul unei voci care se auzea dintr-un mic oratoriu închinat Sfintei Fecioare. Uşa fiind deschisă, în trecere, el, aruncă o privire înăuntru. Un tînăr sta îngenuncheat într-o rugăciune fierbinte în faţa altarului şi o a doua privire îl asigură pe Osbright că tînărul era pajul Eugen.

Încă din fragedă copilărie o aplecare zeloasă spre cucernicie părea să-l fi însemnat pe Eugen, şi evenimentele care se succedaseră dăduseră acestei exaltări

o nuanță generală de aparte melancolie. Rudiger o stima și o admira pe doamna Magdalena, dar o vizită făcută odinioară la mănăstirea Sfintei Hildegarde, la mai mulți ani după căsătorie, îl convinsese că, de fapt, nu iubise niciodată pînă atunci. Acolo el cunoscu o călugăriță a ordinului, care produse asupra inimii lui cea mai zguduitoare impresie, și deși Rudiger poseda multe calități nobile, stăpînirea pasiunilor nu se număra printre ele. Farmecul personal, care cucerise cîndva inima Magdalenei, triumfă în mod egal și asupra principiilor sorei Agatha; aceasta fugi cu el din mănăstire și deveni mama lui Eugen.

Dar toate atențiile măgulitoare ale seducătorului, a cărui iubire supraviețui și după satisfacerea poftelor, n-au putut înăbuși în pieptul ei strigătele remușcării. În cele din urmă, ea se văzu rușinea nobilei sale familii, în plus vinovată și de violarea sacrului pat al căsătoriei alteia; spaima de a fi dată în vileag o chinuia mereu, iar călcarea votului de călugărie o făcea să se considere predestinată răzbunării divine; tremura, deci, în fiecare clipită de teama pedepsei din lumea *de aici* și era disperată că nu va obține iertare nici în cea viitoare. În cele din urmă, torturile sufletești deveniră prea chinuitoare pentru a le mai putea suporta: ea se hotărî să rupă lanțurile rușinii care o legau de Rudiger și decise ca, petrecînd într-o aspră penitență viața ce-i mai rămînea, să se pocăiască pentru rătăcirile trecute. În consecință, într-o scrisoare făcu o spovedanie completă doamnei Magdalena, implorîndu-i iertare pentru ea și protecție pentru pruncul ei lipsit de apărare, grăbindu-se apoi să-și ascundă

necinstea într-un loc retras, pentru descoperirea căruia toate cercetările seducătorului abandonat se dovediră zadarnice. Magdalena iertă greșelile soțului ei, îi fu milă de suferințele lui și deveni protectoarea binevoitoare a copilului. S-a crezut cu totul nimerit pentru păstrarea propriei respectabilități, ca Rudiger să pară că nu are nimic de a face cu această întîmplare, iar dezonorantele împrejurări în care se născuse pruncul să fie tăinuite pe cît posibil. Drept pentru care Eugen fu crescut ca un copil găsit, a cărui soartă vitregă atrăsese atenția și mila Magdalenei. Taina, însă, nu putu fi păstrată pînă la urmă. Simțind că sfîrșitul i se apropie, nefericita mamă nu putu rezista dorinței de a-și vedea și binecuvînta odrasla, păstrînd totuși, din prudență, încă secretă înrudirea ei cu Eugen.

Remușcarea și pocăința cea mai aspră pe care singură și le impusese, o slăbiseră de rămăsese numai pielea și osul. Istovită de călătoria făcută pe jos, cu picioarele însîngerate, leșinînd, aproape muribundă, ea sosi la castelul Frankheim. Își căută băiatul, îl văzu și, în accesul agonic de tandrețe, de adîncă tulburare a inimii sale de mamă, își trădă secretul. Dintotdeauna firea băiatului se arătase a fi neobișnuită. El nu participa niciodată la jocul copiilor, ci îi plăcea să asculte ore în șir istorisiri cu crime ori tîlhării, dar mai presus de orice îl încîntau povestirile cu minunile sfinților sau acelea despre suferințele martirilor. Plimbarea lui favorită era la cimitir, unde își petrecea după-amieze întregi învățînd pe dinafară rimele gravate pe pietrele sepulcrale. Rareori ceva îl făcea să rîdă, chiar în surîs avea ceva adînc melancolic și pînă și bu-

curia sau mulțumirea nu știa să și le exprime altfel decît prin lacrimi. Fiecare din cuvintele, privirile și gesturile sale trăda exaltatul. Pentru pasiunea lui aprinsă pentru toate ceremoniile bisericești, pentru faptul că îi plăcea să cînte tot timpul imnuri religioase, căpătase printre servitorii din Frankheim porecla de Micul Abate.

Astfel era băiatul care, la vîrsta de zece ani, s-a văzut pe neașteptate strîns în brațe de o mamă care-și da sufletul și pe care de multă vreme o socotise printre cei morți. Brusca descoperire, înfățișarea ei scheletică, sălbatică, veșmintele ei zdrențuite, picioarele însîngerate, pasiunea sărutărilor ei pătimașe, lacrimile agonice, descrierea greșelilor ei, a remușcării avute, a groazei pentru viitor, povestea ispășirii ei cumplite, nemaiîntîlnite — totul era mult prea mult ca sensibilitatea lui Eugen să poată îndura. Cînd în ciuda eforturilor Magdalenei de a-i prelungi existența, nenorocita mamă își dădu sufletul, fiul fu smuls cu forța de pe cadavrul ei, într-o stare de delir.

Abia ajunsese la contesă știrea sosirii unei cerșetoare muribunde ce afirma că ar fi mama lui Eugen, că ea se și grăbi să ajute pe cea în suferință, vrînd totodată să-l cruțe pe sensibilul copil de a fi martor la o scenă atît de teribilă. Dar sosi prea tîrziu; de cîteva clipe viața sărmanei foste călugărițe își curmase firul și Eugen primise deja lovitura care, timp de douăsprezece luni, avea să pună la grea încercare iscusința doctorului castelului, rezistînd la toate tratamentele sale.

În cele din urmă își veni în simțiri, dar inima părea că nu-și va mai reveni niciodată din rănirea

ce o făcuse să sufere atît de cumplit. Palid, abătut absorbit de gînduri — nimic nu mai părea în stare să-i producă plăcere lui Eugen. Refuză orice distracție, neglijă dobîndirea oricăror cunoștințe literare sau militare, iar cînd era mustrat de capelan pentru neatenția la lecții și luat în bătaie de joc de vasalii milităroși pentru feminitatea sa, asculta reproșurile și zeflemelile cu indiferență și răspundea tuturor prin tăcere. Timpul lui trecea într-o lîncedă indolență, stătea oră după oră aruncînd pietricele în rîu și privind cercurile care se formau singure, ca apoi să dispară în neant. Zadarnic îl rugau Magdalena și soțul ei să se scuture de această amorțire a minții; deși silit să le suporte bunătatea, era evident că o resimțea ca pe o povară și căuta perseverent să i se sustragă. Trista istorie a Agathei ocupa întregul lui suflet; pe Magdalena n-o putea considera altfel decît ca uzurpatoare a locului pe care ar fi trebuit să-l ocupe mama sa, iar pe Rudiger — autor al suferințelor mamei sale; și deși contele aproape îl iubea pe băiat cu o adevărată dragoste de tată, n-a putut obține de la el nimic altceva decît supunere fără cîrtire și respect rece.

Pe sine însuși Eugen se socotea o netrebnică ființă a cărei odioasă naștere îi înfierase cu infamie mama; în plus, viața îi fusese dată în împrejurări atît de dezonorante, încît ele nu îngăduiseră măcar să fie recunoscut de părintele care supraviețuise. Bunătatea Magdalenei era pentru el numai vlăstarul milei, vederea tatălui îi aducea invariabil în memorie păcatul mamei sale, simțea că n-are drept la iubirea nimănui, nici nu vedea pentru cine inima

lui ar putea simți dragoste; aceasta pînă cînd întîmplarea l-a făcut ocrotitorul micului Joscelyn. Copilul se rătăcise de neatenta lui doică și căzuse în rîu. Nimeni nu văzuse primejdia în afara lui Eugen, care, întrucît refuzase cu încăpățînare să practice oricare exercițiu bărbătesc, era cu totul neștiutor în arta înotului. Rîul era adînc, curentul puternic, a încerca să-l salveze pe Joscelyn însemna să se expună el însuși aceluiași pericol; totuși, fără să ezite măcar o clipă, efeminatul Eugen se aruncă în rîu, apucă hainele copilului cu o mînă și creanga unei sălcii învecinate cu cealaltă, susținînd astfel copilul care-și pierduse deja cunoștința pînă cînd strigătele lui disperate au atras atenția servitorilor. Aceștia alergară în grabă la locul cu pricina și au ajuns tocmai în clipa în care creanga începea să se rupă, sortind atît copilul cît și salvatorul unei morți sigure.

Din acel moment, spre Joscelyn se îndreptă, întreaga grijă afectuoasă, întreaga iubire a lui Eu-gen. El era *fratele* său, o ființă care, în ochii lui, nu era vinovată de nici un păcat și care, de n-ar fi fost el, ar fi făcut parte din lumea morților. În inima lui, atașamentul pentru Joscelyn venea acum să se adauge adîncii dureri pentru suferințele pămîntești ale mamei sale și fricii, inspirate de religie, pentru mîntuirea ei veșnică. Dar timpul trecea și cum mai crescuse, la castel se bănuia că în curînd alte pasiuni vor avea o influență nu tocmai neglijabilă asupra inimii sale. Deși Eugen ocolea societatea, se observă că se ferea numai de cea a bărbaților; în compania femeilor, tristețea lui obișnuită părea să se topească într-o melancolie vo-

luptoasă. Domnișoarele de onoare ale contesei observară că atunci cînd i se adresau în cuvinte pline de bunătate, ochii lui mari înotau în lacrimi și scînteiau înflăcărați, în timp ce un val de sînge răspîndea un roșu-purpuriu aprins, bolnăvicios, în obrajii lui frumoși și palizi. Mai mult, se observă și faptul că Eugen, deși se ruga cu aceeași neabătută ardoare, după ce atinsese vîrsta de cincisprezece ani nu se mai ruga la sfinți, ci numai la sfinte.

Cînd Osbright îl descoperi în oratoriul capelei, era îngenuncheat în fața Sfintei Fecioare. Odinioară, în timpul scurtelor sale vizite la Frankheim, atenția cavalerului fusese atrasă de modul ieșit din comun al comportării pajului, și deși respectul pentru propriul nume îl făcuse pe Rudiger să ascundă fiului său mai mare legătura de sînge dintre el și Eugen, totuși, îndemnat de propriile sale sentimente, Osbright nu lăsase să-i scape nici o ocazie de a-i arăta băiatului că îi poartă multă bunăvoință. Dar toate avansurile sale erau respinse cu cea mai încăpățînată răceală; pentru Eugen nu era decît cel ce ocupă locul care, dacă propria sa mamă ar fi fost în locul Magdalenei, i s-ar fi cuvenit lui însuși. Nu se putea deci abține de a-l invidia pe Osbright, norocosul moștenitor al contelui Rudiger și vlăstarul lui recunoscut; și cînd se mai gîndea că, dacă n-ar fi fost acest odios frate mai mare, dragul lui Joscelyn ar fi devenit într-o zi stăpînul întinselor domenii Frankheim, un sentiment nou se amesteca cu invidia și repulsia lui, sentiment pe care numai principiile sale religioase îl împiedicau să devină ură. În calitate de creștin, nu voia să urască

pe nimeni, dar, ca simplă ființă omenească, numai, simțea că-i era imposibil să-l iubească pe fiul mai mare al contelui Rudiger și fratele mai vîrstnic al lui Joscelyn.

Găsind că solicitudinea sa era atît de rău răsplătită, Osbright nu mai catadixi să-l învrednicească de nici o atenție pe capriciosul flăcău și dacă acum, întîlnindu-l în capelă, îl observa cu interes, aceasta se datora numai faptului că-și amintise de aprinsul atașament al lui Eugen față de copilul omorît. Cavalerul ascultă într-o tăcere sumbră, în timp ce pajul continua să-și convertească tînguirea într-un șir de rugăciuni dintre cele mai fierbinți; într-o mie de expresii mișcătoare, cu un zel aproape delirant, el descria virtuțile favoritului său jelindu-i ireparabila pierdere. Dar care nu fu uimirea cavalerului cînd auzi că pajul își termina ruga implorînd fericitul spirit al lui Joscelyn să apere de orice primejdie și să vegheze cu cerească grijă asupra vieții prețioase a lui Blanche von Orrenberg!

Exclamația de surpriză care țîșni de pe buzele lui Osbright îi atrase atenția lui Eugen că a fost auzit. Pajul se ridică iute și, în zăpăceala lui, un rozariu din boabe de abanos și coral îi scăpă din mîini. Osbright sări și îl apucă pentru că cunoștea șirul de mătănii prea bine, iar dacă s-ar fi îndoit cumva cui aparține, apoi numele de Blanche gravat pe crucifixul de aur i-ar fi îndepărtat orice îndoială asupra acestui lucru; într-o clipită gelozia îi asaltă închipuirea cu o mie de temeri. Flăcăul era de o frumusețe extraordinară: figura lui, cu un contur gingaș și minunat, ar fi putut servi unui sculptor drept

model pentru un zephyr*, tulburarea îi îmbujorase obrajii cu o roșeață vie, iar părul său mătăsos, fluturînd, lucea în razele soarelui ca aurul întunecat. Privindu-l cu neplăcere, Osbright îl întrebă pe un ton trufaș cum se face că acest rozariu a nimerit în mîinile lui.

— Nobile cavaler, replică Eugen, tremurînd încurcat, eu ... l-am găsit ... l-am găsit în apropierea peșterii Sfintei Hildegarde.

— Și desigur nu știi cui aparține, altminteri nu l-aș mai fi găsit încă asupra ta, nu? (Eugen rămase tăcut.) Ei bine! Lucrătura îmi place; iată, îți dau un diamant pe el. Ia-l, Eugen, și lasă-mi mie rozariul.

Scoase un inel din deget și-l arătă pajului, dar acesta nu-l primi.

— O! Domnule Osbright, exclamă Eugen căzînd în genunchi, ia-mi viața, este la dispoziția domniei voastre, dar cît timp trăiesc nu mă lipsiți de acest rozariu. E singura amintre a unei întîmplări atît de scumpe mie ... a zilei în care am găsit pentru prima dată viața demnă de a fi trăită! Se împlinesc trei luni de cînd, în vreme ce-l urmam la vînătoare pe stăpînul meu, tatăl domniei voastre, nu mi-am mai putut ține calul în frîu și m-a purtat în goană pînă la marginea unei prăpăstii. Toată strădania mea de a-l opri s-a dovedit zadarnică: m-am rostogolit de-a lungul povîrnișului și am fost azvîrlit tocmai în fundul prăpastiei. Mi-am pierdut cunoștința, dar arbuștii și tufișurile care creșteau

* În mitologia clasică, fiul lui Aeolus și al Aurorei. Personifica vîntul de vest.

pe pereții prăpastiei mi-au încetinit fără îndoială rostogolirea și m-au scăpat de la pieire. Cînd am deschis ochii am avut impresia că, mort în cădere, mă și aflam deja în rai, atît de angelică era ființa îngenuncheată lîngă mine, atît de mîngîietoare îi era privirea ochilor ei încărcați de milă! Și cu o voce atît de dulce mă întreba dacă sunt teafăr! Îmi povesti apoi, arătîndu-mi atîta simpatie, cum, reîntorcîndu-se de la peștera Sfintei Hildegarde, mă văzuse prăbușindu-mă, cum tremurase de mila mea și cum, pe urmă, adusese apă din grotă să mă spele de sînge și își sfîșiase voalul ca să-mi lege capul rănit! După aceea, cu cîtă blîndețe mă îndemnă să-mi păstrez voia bună deoarece primejdia trecuse, și că speră să mă restabilesc în curînd pe deplin! O! cît de demnă de trăit a devenit viața în propriii mei ochi, cînd am aflat că ea avea o oarecare valoare în ai ei!

— Și nu i-ai aflat numele?

— O! nu, stăpînul meu, nu atunci; dar vai! Spaima ei m-a făcut foarte curînd să-l ghicesc, fiindcă abia numisem castelul Frankheim drept locuința mea, că ea și scoase un țipăt puternic, se ridică de la pămînt arătînd prin întreaga-i înfățișare frica și oroarea care o cuprinseseră și fugi de mine cu iuțeala unei săgeți. Atunci, inima mea a presimțit — și cît de adevărat! — șoptindu-mi cine era, căci acela în care doar simpla amintire a numelui Frankheim poate provoca o astfel de aversiune nu poate aparține altei familii decît familiei vrăjmașe din Orrenberg. Bănuiala mi-a fost confirmată cînd am observat zăcînd lîngă mine acest rozariu uitat în

grabă, și al cărui crucifix poartă scumpul — oh, scumpul nume de Blanche! — un nume pe care din acea clipă l-am pomenit, binecuvîntîndu-l, în fiecare rugăciune! Un nume pe care de atunci l-am păstrat în memoria mea ca pe un nume sacru, alături de cel al sfîntului meu patron!

— Și n-ai mai văzut-o de atunci? Și nu i-ai mai vorbit? Haide, spune-mi sincer, băiete, ori de nu, jur că . . .

— O! Doar puțină răbdare, bunul meu stăpîn; nu vreau să vă ascund nimic. Da, încă o dată, numai o dată am mai vorbit cu ea, voiam să-i dau îndărăt rozariul, voiam să-i mulțumesc pentru ajutorul venit exact la timp, dar în momentul în care m-a zărit, frica dintîi a cuprins-o din nou. Ea a țipat: „cineva din Frankheim“ și s-a grăbit să fugă, ca și cum ar fi fugit de un asasin. De atunci încolo n-am mai căutat s-o întîlnesc. Mi-am dat seama că vederea mea o înspăimîntă și n-am vrut s-o mai stingheresc cu o prezență atît de detestată, tocmai pe ea, pe care tot sufletul meu o adoră. Acum știți totul, nobile cavaler, dați-mi înapoi rozariul!

Sinceritatea acestei narațiuni risipi cu totul suspiciunea geloasă a lui Osbright. Maniera pasionată dar totuși plină de respect cu care imaginea lui Blanche fusese evocată, înalta, sublima admirație pe care vederea ei o inspirase — ambele îi plăcură, îl domoliră și nu se putu abține să nu se simtă el însuși puternic influențat în favoarea tînărului entuziast, a cărui inimă bătea într-un atît de perfect unison cu a sa. Totuși consideră prudent să-și as-

cundă impresia favorabilă ce i-o făcuse Eugen, însoțind înapoierea rozariului cu o mustrare asupra smintelii de a nutri o pasiune lipsită de speranțe.

— Iată-ți rozariul, zise el, punînd în ton și ținută o severitate străină adevăratelor lui sentimente, deși nu știu dacă, înapoindu-ți-l, îți fac vreun bine. Tinere imprudent, pentru cine simți tu această excesivă adorație? Pentru fiica celui mai înveterat dușman al patronului tău, pentru fiica unui om acuzat de uciderea ființei celei mai apropiate ție și împotriva căruia abia acum patruzeci de ore ai făcut chiar în capela asta...

— O! Nu, nu, nu! exclamă pajul, privindu-l îngrozit. N-am făcut nici un legămînt, n-am jurat nimic; am auzit, dar nu m-am alăturat afuriseniilor și în timp ce toți în jurul meu blestemau devotata familie de Orrenberg, eu mă rugam pentru îngerul care e Blanche!

— Pentru fiica presupusului asasin al lui Joscelyn? Joscelyn pe care tu susțineai că-l iubești atît de sincer, încît viața ta...

— O! și l-am iubit pe Joscelyn cu sinceritate, cu toată dragostea! Dar simt că pe Blanche o iubesc mai mult decît pe Joscelyn de o mie de ori, o! și chiar de mii de ori!

— O iubești cu adevărat? Vai, sărman tinerel! Iubești, pe cine? Pe singurul copil al bogatului și nobilului conte de Orrenberg, care, după mine este moștenitoarea tuturor acestor domenii pe care tu ai fost crescut din mila tatălui meu. Blanche, contesa de Orrenberg și pajul orfan, Eugen, un copil găsit,

fără familie, fără un prieten! Nu prea sună bine aceste două nume puse alături! Bunul meu flăcău, n-am intenția să-ți rănesc sentimentele, dar observă singur ce lipsit de speranțe e ceea ce tu urmărești acuma; trezește-te din visul tău romantic și șterge-ți din inimă această pasiune violentă!

În timpul acestei convorbiri, roșeața pieri de pe obrajii lui Eugen; focul entuziasmului nu-i mai învăpăia ochii și cea mai adîncă, întunecată melancolie i se răspîndi pe chip. Capul îi căzu în piept iar ochii i se umplură de lacrimi.

— Într-adevăr! Într-adevăr, domnule cavaler, spuse el după o scurtă clipă de tăcere. Cît de bine o știu! *Sînt* un biet orfan, fără familie, fără prieteni! Doamne, ajută-mi!

Sărută crucifixul cu buzele tremurătoare, își plecă spre Osbright cu umilință capul și se întoarse să părăsească capela.

Adînc mișcat, Osbright îl lăsă să treacă pe lîngă el fără un cuvînt, dar curînd își aduse aminte de ceva.

— Stai, Eugen, îl chemă el și pajul se opri. N-aș vrea ca părinții mei să știe că mă aflu prin împrejurimi; dacă m-ai da de gol că sînt pe-aici, nemulțumirea mea...

— Să vă dau de gol? Nu-mi place să vorbesc vrute și nevrute, domnule cavaler! îl întrerupse Eugen mîndru și părăsi capela; pasiunea lui pentru Blanche i se aprinse mai tare de piedica nou descoperită, iar antipatia pentru Osbright îi fu mărită de resentimentul pe care-l încerca știind că el era persoana care ridica obstacole în calea pasiunii sale.

Capitolul VI

*„Viața mea! Sufletul meu!
Tot ce-mi putu da cerul!
Moartea cu tine este viață,
fără tine moarte înseamnă
a trăi".*

DRYDEN*

În timp ce Osbright se îndeletnicea cu netezirea realelor piedici care se ridicau în calea doritei căsătorii, iubita lui era victima unui închipuit coșmar. Descoperise în necunoscutul ei îndrăgostit pe fiul celui mai înveterat dușman al tatălui ei și în același timp, omul pe care fusese învățată din leagăn să-l privească cu oroare, omul care (conform relatării cavalerului Ottokar) se legase cu cel mai solemn și definitiv jurămînt s-o extermine pe ea împreună cu întreaga familie. Acum ea avea impresia că declarațiile de dragoste ale lui Osbright erau toate false și că fuseseră făcute numai din calcul, ca mai lesne s-o ademenească spre pieire, ba îi venea să creadă că el îi ignora neamul cînd pretindea iubire, ba că, chiar dacă în ciuda detestatului ei nume de Orrenberg el totuși simțise odinioară o dragoste adevărată pentru ea, acum durerea pentru omorîrea fratelui său și setea de răzbunare schimbaseră această iubire în ură și că el va folosi prilejul să-și împlinească oribilul legămînt, împlîntîndu-i pumnalul în piept.

* John Dryden (1631—1700) — poet, dramaturg, critic și eseist britanic, cel mai de seamă reprezentant al neoclasicismului englez și unul din fondatorii criticii moderne engleze.

Prudentă, se hotărî să nu-i ofere un astfel de prilej. Chipul iubitului ei salvator n-o mai chema spre grotă; ea vedea acolo numai chipul celui pe care închipuirea ei tulburată se desfătase în a-l încărca cu toate viciile, chipul cuiva însetat să-și semneze în pieptul ei pretenția sîngeroasă la bogata moștenire părintească. Nu! Nu se va mai aventura spre peștera Sfintei Hildegarde — să fie un lucru bine stabilit! Și a rămas atît de bine stabilit timp de o zi și o noapte întreagă, dar, cînd sosiră zorii, hotărîrea i se clătina, iar cînd înserarea fu aproape, prudența o părăsi cu desăvîrșire. Încă o oră, și cavalerul o va aștepta în peșteră — și în ce scop o va aștepta, îi părea acum mai puțin important. Ar putea s-o omoare, e adevărat, dar să nu-l mai vadă — o simțea prea bine — însemna pur și simplu să piară de o moarte încă mai chinuitoare, chiar dacă mai înceată, drept pentru care se hotărî să înfrunte pe dată chiar și cea mai rea așteptare. Cum mama ei era ocupată cu treburile gospodărești iar Gustavus tocmai purta o discuție intimă cu cavalerul Lennard von Kleeborn care abia sosise, nimeni nu-i supraveghea mișcările și ea profită de prilej ca să grăbească spre grota Sfintei Hildegarde.

Nu găsi acolo nici țipenie de om și o nouă spaimă o cuprinse acum, ca nu cumva Osbright să nu mai dorească să vină. Ea se așeză pe o piatră sfărîmată pierzîndu-se în melancolice reflecții, cînd cineva îi prinse cu gingășie mîna.

Își ridică privirea: în fața ei, în picioare, se afla Osbright, dar, luată pe neașteptate, văzu în el nu-

mai pe temutul asasin şi, scoţînd un strigăt de groază, întîia reacţie fu să fugă din acel loc. Cavalerul se dădu înapoi de uimire. Însă curînd ea îşi redobîndi cumpătul şi se întoarse.

— Tu eşti, deci? spuse ea străduindu-se să-şi compună o privire liniştită şi întinzîndu-i mîna cu un zîmbet care exprima în egală măsură tandreţe şi melancolie. Mă temeam... Credeam...

— Ce anume credeai? De ce se putea teme nevinovăţia ta senină? replică Osbright şi, cu delicateţe, o conduse îndărăt la locul pe care abia îl părăsise, aşezîndu-se lîngă ea.

— Mă temeam... că vreun duşman... că vreun asasin... că vreun emisar al contelui de Frankheim...

— Ah, Blanche! Încă ai această aversiune? E de ajuns să aparţină cineva casei de Frankheim ca să fie urît de tine?

— *Eu sînt urîtă* de toţi cei din casa de Frankheim.

— Nu de *toţi*, Blanche, asta e sigur.

— Contele cel puţin.

— Tu, cea mai scumpă dintre toate, Blanche! De-ai şti tu ce durere simt cînd îl vorbeşti de rău pe conte...! Este rigid şi pătimaş, da, o recunosc, dar s-a purtat totdeauna ca un om onorabil. Să-ţi spun eu însumi adevărul, Blanche? Contele mi-e apropiat, mi-e *cel mai apropiat* amic! Afecţiunea lui o consider lauda cea mai măgulitoare, ordinele lui nu le-am nesocotit niciodată...

— Nu zău? ... şi nu le vei nesocoti niciodată?

— Niciodată, cel puţin, aşa sper! Din cea mai fragedă copilărie, dorinţa lui a fost întotdeauna

lege pentru mine şi totodată... plăcerea mea! Dar ce-i paloarea asta? Ce te alarmează? Te îndurerează ceva?

— Nu-i nimic! Curînd o să-mi treacă! Nu mă simt prea bine şi...

— Vorbeşti tot mai pierdută! Stai o clipă! Am să-ţi aduc apă din grotă.

— O! nu, nu, nu! exclamă ea, şi-i apucă braţul. Surprins de vioiciunea cu care vorbise, Osbright se opri. Totuşi nu-i nimic! continuă ea. Adu, dacă vrei, vreau să beau.

— Mă întorc îndată! mai spuse el, şi alergă repede la căderea de apă. Ridicîndu-se aprinsă de emoţie de pe locul ei, Blanche căzu în genunchi, îşi acoperi faţa cu mîinile şi timp de cîteva clipe se rugă cu ardoare, în tăcere.

— Acum fie ce-o fi, îşi zise ea cu o voce fermă în timp ce se ridica de la pămînt, acum fie ce-o fi, sînt pregătită pentru orişice. N-are decît să-mi aducă ce-o vrea, fie apă, fie otravă, din mîinile lui o voi primi fără cîrtire şi voi muri, dacă asta doreşte, fără să murmur.

Pe rusticul altar al Sfintei Hildegarde se afla întotdeauna o cupă sfinţită; se socotea că ea atinsese odinioară fericitele buze ale sfintei şi chiar tîlharii hămesiţi o respectau. Osbright o umplu în grabă şi, întorcîndu-se la iubita lui, o rugă să guste din apa rece.

Blanche primi cupa cu mîna tremurătoare şi, privindu-l ţintă în ochi, îl întrebă:

— Nu mă va *răci* prea brusc?

— Nu trebuie să bei prea mult din ea, cîteva picături vor fi de ajuns să producă efectul dorit.

— Nu zău? E, deci, atît de puternică? Fie, cu atît mai bine! Uite, domnule cavaler, te ascult, din mîinile tale, pînă şi asta este binevenită! Ducînd cupa la buze, ea nu se îndoia că bea pentru ultimul rămas bun de la lume. Priveşte! reîncepu ea înapoindu-i cupa, am înghiţit destul? Eşti satisfăcut?

— Blanche! exclamă tînărul, a cărui surpriză pentru felul în care ea se comporta creştea cu fiecare clipă; Ce vrei să spui? Ce înseamnă purtarea asta ciudată? Îmi pari atît de schimbată.

— Deja? Lucrează aşa de repede? Prea bine, atunci trebuie să mă grăbesc; să lăsăm deoparte prefăcătoria! Mi-ai promis, cînd m-ai văzut ultima dată, că la viitoarea noastră întîlnire îmi vei dezvălui numele. Îl cunosc deja, Osbright von Frankheim, cunosc ura ce mi-o porţi mie şi alor mei, cunosc şi cumplitul jurămînt făcut noaptea trecută în capela Sfîntului Ioan şi, de asemenea ştiu, că ai făcut acum întîiul pas pentru a-l îndeplini. Osbright, cînd am ridicat cupa la buze, nu ignoram că ea conţinea otravă...

— Otravă? o întrerupse Osbright. Cum! Atunci îţi închipui... mă suspectezi... şi încă o şi crezi! Da, Blanche, da! Fie ca asta să te convingă: Osbright va ridica la buzele lui cu bucurie chiar cupa din care *tu* ai gustat, chiar dacă această cupă ar fi otrăvită!

— Osbright! Dragul meu Osbright! Exclamă Blanche, căzînd la pieptul iubitului ei. O, de-ar fi cu adevărat otravă şi de-aş putea să mor cu tine în clipa asta; să trăiesc alături de tine e un lucru de care mă simt atît de nevrednică! Ruşine mie! Cum am putut, chiar pentru o clipită, să ponegresc

firea ta generoasă, şi încă atît de grosolan! Nu, niciodată nu te voi mai suspecta, niciodată...

— Nici pe mine, nici pe oricine altcineva, Blanche a mea, sper, fără vreun motiv mai temeinic. O! alungă de la sînul tău întunecatul duşman, SUSPICIUNEA, nicicînd un lăcaş atît de pur să nu mai fie pîngărit de un locuitor atît de odios! În lături prejudecăţile atît de grijuliu strecurate în copilăroasa ta minte, nu mai privi cu ochii părinţilor, priveşte cu ai tăi proprii, Blanche a mea, şi judecă după inima ta bună sentimentele celorlalţi! Atunci lumea va deveni iar frumoasă vederii tale, atunci această oaste de închipuiţi duşmani se va preschimba într-o ceată de prieteni adevăraţi, atunci mintea ta se va elibera de temerile închipuite, atît de păgubitoare altora şi de chinuitoare ţie, temeri care, acum, îţi umplu gîndurile treze de griji, iar visele nopţii de amintiri mohorîte. Mi-ai povestit tu însăţi că de atîtea ori ai tresărit în somn, strigînd: „Contele Rudiger von Frankheim e lîngă mine!“ şi totuşi acest conte Rudiger este tatăl lui Osbright! Te-ai înşelat asupra mea, te înşeli şi asupra lui şi...

— Asupra Contelui? O, nu, nu, nu Osbright! Nu se poate! Nu se poate! Contele e un om foarte crud, foarte fioros! Ah! Părtinirea te orbeşte, dar ştii şi tu la fel de bine ca mine... dar mi s-a interzis să spun că...

— Ai încredere! Mai poţi avea încă secrete faţă de *mine*, Blanche? Din clipa asta, eu nu mai am nici unul faţă de tine!

— Oh, nu! Nu te mai uita aşa de supărat, îţi voi spune totul de mai 'nainte, dacă n-ai fi vorbit mereu în favoarea contelui cu atîta căldură, încît

n-am vrut să te întristez. Bine, Osbright, află atunci că se știe sigur (*aproape* sigur) că bietul meu frate Philip a fost otrăvit din ordinul contelui von Frankheim.

— Într-adevăr. *Aproape* sigur? Și știi tu, Blanche, că este la fel de sigur, ba ce zic, *mult mai* sigur, că fratele meu a fost asasinat în pădurea Burnholm din ordinul contelui von Orrenberg?

— O! dar asta e cea mai atroce calomnie! O! Cea mai sfruntată minciună! Ce?! Tatăl meu, ale cărui fapte...

— Nici tatăl *meu* n-a făcut nicicînd o faptă nevrednică, Blanche.

— Nu zic nu, dar am văzut cu ochii mei petele livide cu care gîtul lui Philip...

— Și eu de asemenea am văzut cu ai mei rana adîncă care se căsca pe pieptul bietului Joscelyn.

— Cei care l-au îngrijit, doctorul, toți, chiar ei mi-au spus...

— Fiecare locuitor din castelul Frankheim a auzit mărturisirea...

— Că tatăl tău a dat bani doicii lui Philip, care ne părăsise cam cu o săptămînă înainte de boala lui...

— Că asasinii au primit bani de la tatăl tău să-l omoare pe Joscelyn în timp ce vîna.

— Ba nu, zău, ca dovadă și mai sigură, mama m-a asigurat că ...

— Dar ce oare încă și mai sigur, decît că crima tatălui tău a fost cu adevărat mărturisită chiar de asasin?

— Bine, Osbright, dar, fără îndoială, nu poți să-mi pretinzi să văd totul cu ochii *tăi* . . .

— Ar trebui ca *eu* să văd totul cu *ai tăi*, Blanche?

— Nici să-l cred pe bunul meu tată, a cărui inimă o cunosc așa de bine, vinovat de o crimă josnică și mîrșavă!

— Nu e oare lucrul ăsta la fel de valabil și pentru mine, Blanche?! Tatăl tău poate fi vinovat de moartea lui Joscelyn, după cum și al meu de a lui Philip; tu îți iubești mult tatăl, dar nu mai mult decît îl iubesc și eu pe al meu; fiecare crede pe tatăl celuilalt vinovat, de ce nu s-ar putea ca nici unul să nu aibă dreptate? Amîndoi socotim pe propriul tată fără vină și de ce oare nu s-ar putea ca amîndoi să avem dreptate?

— O, de-ar fi așa! Ce bucuroasă aș alunga din pieptul meu acele spaime întunecate care încă mă tortureaza atît de crud! Nu, Osbright, inima poate simți, dar limba nu poate nicicînd exprima cît de chinuitor e pentru mine să urăsc pe cineva care ți-e ție atît de drag!

Osbright îi mulțumi printr-un sărut, cel mai curat și cel mai cald ce a putut vreodată pecetlui buzele unei fete, dezvăluindu-i apoi intenția lui de a o căuta pe văduva presupusului asasin ca să încerce să afle de la ea cauza reală pentru care soțul ei îl ucisese pe inocentul Joscelyn. Ea îi aprobă planul, după care îl rugă să plece neîntîrziat căci înserarea se lăsa deja în jurul lor, iar drumul lui Osbright ducea printr-un codru deosebit de periculos pe alocuri datorită mulțimii capcanelor și nu pe de-a-ntregul curățat de fiare sălbatice. Osbright o ascultă, sfătuind-o apoi să nu mai viziteze grota

Sfintei Hildegarde pînă la înapoierea lui, despre care putea lesne să-i dea de ştire prin mijlocirea cavalerului Lennard von Kleeborn.

— Pentru că trebuie să-ţi mărturisesc, adăugă el, că deşi nimic nu l-ar putea face pe tatăl meu să săvîrşească intenţionat vreun rău, totuşi pasiunile lui sînt atît de violente şi atît de des îi înving judecata cea bună, încît nu ştiu spre ce necugetare s-ar putea lăsa tîrît într-un acces momentan de furie. Moartea fratelui meu (îmi dau seama de asta) l-a adus aproape în pragul nebuniei şi astfel a jurat răzbunare contra întregii familii de Orrenberg; se zvoneşte, de asemenea, că heraldul trimis să aducă la cunoştinţa tatălui tău...

— Vai! E prea adevărat! Mulţimea crudă şi sălbatică l-a asasinat pe bietul om, dar tatăl meu a făcut tot ce i-a stat în putinţă să prevină crima, zău, zău, Osbright, tata n-a avut nici o vină!

— Să dea Dumnezeu să se poată dovedi că aşa a fost, în clipa de faţă însă, aparenţele sunt zdrobitoare contra contelui Gustavus şi această întîmplare nefericită va face ca ura tatălui meu să ardă cu o furie înzecită. El este nobil, generos, binevoitor, prietenos... dar teribil la mînie şi cu o patimă neîntemeiată îşi hrăneşte setea de răzbunare din inimă. Vreun vasal servil poate să observe vizitele tale aici, şi nenorocită cum eşti, i-ar veni lesne să intre în graţiile stăpînului, dîndu-te în puterea lui. Tu, mie cea mai scumpă, Blanche, turbat cum este acum, n-aş putea nici măcar răspunde că viaţa ta...

— A mea? A unei fiinţe care niciodată nu l-a ofensat nici cu vorba, nici cu fapta? A unei fiinţe

care, de dragul tău, ar vrea bucuroasă să-l iubească? Şi tu crezi cu adevărat... Ah! Osbright, zi tu orice-ai zice, tatăl tău e un om foarte rău!

— Are, desigur defecte, sînt însă în bună parte acoperite de atîtea virtuţi! Totuşi, mărturisesc... au fost momente cînd... Dar să lăsăm subiectul ăsta neplăcut. Timpul ne zoreşte, trebuia să fi plecat deja. Promite-mi că nu vei mai veni aici în absenţa mea, un sărut dulce să-mi întăreşti promisiunea şi apoi — rămas bun, scumpa mea Blanche!

Odată promisiunea făcută, sărutul luat, rămasul bun spus, după ce-şi conduse iubita lăsînd-o în siguranţă la locul care ascundea intrarea privată în castelul Orrenberg (şi care se afla la o distanţă foarte mică de peşteră), Osbright se întoarse unde îşi ascunsese fugarul şi, dîndu-i pinteni, pieri curînd vederii în umbra codrului învecinat.

Dar abia rămăsese singură, cînd Blanche îşi aminti că lăsase cupa sfinţită în afara peşterii. Veneraţia pentru sfîntă o făcu să socotească neapărat necesar s-o pună la locul ei; cu toate astea, sfîrşitul conversaţiei cu Osbright o făcea să simtă o reţinere, nu tocmai mică, la gîndul că trebuie să viziteze iar peştera, dar, singură. Totuşi, era atît de aproape, încît i se păru puţin probabil că s-ar putea ivi vreo primejdie oarecare în timpul celor cîteva minute necesare să-şi îndeplinească datoria şi, prin urmare, după ce se codi puţin, o luă iar pe urma paşilor dintîi.

Alerga tremurînd, şi după ce traversă luminişul de dinaintea peşterii, îşi croi drum pe potecile stîncoase, ajungînd curînd la gura grotei. Cupa fu pusă la locul ei, un „Ave Maria“ murmurat în faţa al-

tarului cu tot zorul — şi iat-o grăbindu-se din nou spre casă, cînd, în timp ce părăsea grota în goană, o voce îi strigă: „Stai!", după care, sărind de pe o stîncă situată mai sus, un om se opri în faţa ei. Scoţînd un ţipăt, Blanche se dădu îndărăt şi zări sub razele lunii care se înălţa ceva care aducea mai degrabă cu un spectru decît cu o fiinţă muritoare. Silueta lui slabă, înaltă (privită sub imperiul fricii şi văzută numai nedesluşit printre umbrele arborilor înconjurători) se lungea pînă la o înălţime care părea gigantică, pletele îi fluturau puternic în vîntul înserării, membrele îi tremurau din cauza tulburării, faţa, lipsită de culoare, părea a unui cadavru, ochii mari, aproape ieşiţi din orbite, ardeau învăpăiaţi de toate flăcările delirului, avea în mîini smocuri de păr blond smulse din cap şi era tot mînjit de sîngele care-i curgea din pieptul pe care singur şi-l rănise; aşa arăta străinul, aşa arăta nefericitul Eugen.

Teroarea pe care vederea lui o provocase în mod evident asupra lui Blanche îl opri locului pe paj, temîndu-se să n-o înspăimînte şi mai mult; el nu-şi putu însă reţine încîntarea de a privi fermecătoarea frumuseţe care făcuse o impresie atît de zguduitoare asupra tinerei sale inimi. O urmărise, observînd că în fiecare seară, cu regularitate, ea vizita peştera Sfintei Hildegarde; cu aceeaşi regularitate, Eugen se căţăra în fiecare amurg pe stîncile din apropiere şi-şi hrănea pasiunea fără de speranţă privind, ore în şir, frumoasele forme ale Blanchei. Nu o dată admirase celesta expresie a chipului ei, în timp ce îngenunchea în faţa altarului; o ascultase într-un extaz tăcut cînd, aşezată

înaintea intrării în grotă şi împletind în ghirlande florile sălbatice ce răsăreau printre roci, ea cîntase vreo baladă mişcătoare, deşi simplă; zîmbise, zărind zîmbetul ei încîntat de propria-i îndemînare cînd termina ghirlandele de flori, iar cînd vreun gînd melancolic alunecase prin mintea ei, el trimisese înapoi, ca un ecou, suspinul care scăpase din pieptul ei. Eugen nu ştia că acele cununi erau menite să împodobească locul care fusese sfinţit de amintirea unui rival, cum nu ştia nici că suspinul izvora din durerea pricinuită de absenţa rivalului.

Şi aşa trecuseră luni întregi, şi în fiecare zi farmecele Blanchei îi înflăcărau inima cu o pasiune mai dogorîtoare, avîntîndu-i închipuirea spre o încă şi mai înaltă exaltare. În cele din urmă venise şi lovitura fatală, care, dintr-o dată, îi răpise solitarul izvor de fericire ideală, descoperind nu numai că avea un rival în iubire, ci, mai mult, că acel rival era bărbatul care ocupa în afecţiunea tatălui său locul pe care ar fi vrut bucuros să-l ocupe, că acela era vlăstarul recunoscut al contelui Rudiger, pe cînd *el* era respins şi arătat lumii cu degetul, ca nefiind altceva decît un copil găsit şi un proscris, că acela era moştenitorul bogatelor domenii Frankheim, în timp ce *el* era condamnat la o viaţă obscură şi de servitute — pe scurt, că rivalul era tocmai omul, contra căruia, dintre toate fiinţele din lume, el nutrea şi nutrise din copilărie cea mai înverşunată şi fără putinţă de stăpînire antipatie.

Cu răsuflarea pierită din cauza tulburării şi înfigîndu-şi unghiile în piept ca prin durere fizică să alunge senzaţia de agonie mintală, el fusese de

pe stîncă martorul convorbirii dintre îndrăgostiți. Nu le desluşise cuvintele, dar îi văzuse cum stăteau, brațul lui Osbright încercuind cu gingăşie talia lui Blanche şi fusese martor la sărutul pe care i-l dăduse la plecare. Deşi plecaseră de cîtăva vreme, băiatul încă zăcea întins pe stîncă, năucit de neaşteptata lovitură. După cîteva minute îşi recăpătă simțirea, nu însă şi rațiunea. Oroarea trăită cu prilejul morții lui Joscelyn îi zguduise nervii în chipul cel mai crud; de la acea întîmplare, durerea abia îi îngăduise să guste hrana; acea infirmitate constituțională, pe care faptul că aflase trista istorie a mamei sale o adusese pînă la delir, acum acționa cu o violență înspăimîntătoare asupra trupului său slăbit şi asupra imaginației sale exaltate; creierul său era incapabil să suporte noul şoc — şi acum iată-l, arătînd ca un înfiorător maniac în fața îngrozitei Blanche.

— Să fie chiar ea, cu adevărat?! exclamă el. E aici iar? Aici şi singură! O! Atunci, nu-i o iluzie! Vîntul nopții murmură în urechea mea MOARTE... Şi țipătul bufniței strigă în urechea mea MOARTE... Şi vîntul şi strigătul bufniței mi-au spus adevărul, pentru că tu te-ai întors dinadins! Da, da, simt asta bine, diafan înger, eşti aici şi ora a sunat!

— Ce oră? Nu te cunosc. Mă înspăimînți.

Ea încercă să treacă de el, dar el o apucă de încheietura mîinii.

— Înspăimîntată? Nu eşti oare un spirit fericit, de ce te-ai putea teme? Trebuie să plec în ceruri şi acolo voi îngenunchea mă voi ruga şi voi stărui ca tu să mă poți urma repede într-acolo! Curînd vei ajunge sfîntă în Paradis, dar trebuie să-ți pregătesc drumul; ia această spadă şi împlînt-o... Ba da, ba da! De ce te-ai teme s-o foloseşti? Nu mi-ai împlîntat deja un pumnal în inimă? Da, da, ai împlîntat, ai împlîntat! Şi — oh! — cît de dureroasă a fost acea rană!... Ia-o, ascultă-mă, ia-o şi iată pieptul meu gol!

Spunînd acestea, el îşi sfîşie jiletca la piept cu o mînă, în timp ce cu o ardoare nebună încerca s-o forțeze să-i ia spada cu cealaltă, cînd, dintr-o dată, adunîndu-şi toate puterile, Blanche se smulse de lîngă el şi, cu țipete ascuțite, o luă la fugă pe poteca stîncoasă. Ieşit din minți, tînărul se luă după ea, implorînd-o zadarnic să se oprească; Blanche se strădui în van să fugă mai iute, maniacul o ajunse şi, copleşită de spaimă, ea se prăbuşi fără suflare la picioarele lui chiar în momentul în care, orientîndu-se după țipetele ei, baronul Ottokar îi venea în ajutor. El o auzise strigînd după ajutor, văzuse că era urmărită de cineva care ținea o spadă scoasă din teacă; o văzuse prăbuşindu-se şi nu se îndoi că pierise ucisă de lovitura unui asasin.

— Tîlhar bestial! exclamă cavalerul şi, pe dată, spada lui îl doborî pe presupusul criminal la pămînt, după care, ridicînd-o în brațe pe Blanche care tremura toată, se grăbi spre castel să încredințeze asistenței unui chirurg scumpa lui povară.

În timpul absenței lui Blanche, cavalerul Lennard von Kleeborn se îndeletnicea cu îndeplinirea promisiunii către Osbright. El ceru să vorbească contelui von Orrenberg, lucru pe care Gustavus îl acceptă imediat, adăugînd însă că, întrucît ceea ce cavalerul Lennard avea să-i spună era anunțat ca avînd o deosebită importanță, el ar dori ca şi baronul

Ottokar să poată lua parte la comunicare, întrucît o cerea natura angajamentelor sale față de tînărul nobil — aceea de a hotărî împreună în toate problemele de interes comun. Cavalerul Lennard presimțise în această cerere un obstacol pus negocierii sale, totuşi, dezvălui fără ezitare uimitului conte ataşamentul reciproc dintre Osbright şi fiica sa şi conchise, sfătuindu-l cu maximă insistență, să profite de acest atît de favorabil prilej pentru a pune capăt duşmăniei care, atît de multă vreme depărtase înruditele case de Orrenberg şi Frankheim.

În timp ce Gustavus asculta neaşteptata relatare, sentimentele de tot felul pe care le încerca puteau fi cu uşurință urmărite perindîndu-se una după alta pe chipul său. Cavalerul Lennard sfîrşise. Contele păstră cîteva minute tăcere, dar, în cele din urmă, ajungînd să ia o decizie, îl asigură pe Lennard că doreşte în modul cel mai stăruitor să vadă restabilită prietenia dintre cele două familii, că nu există nici un sacrificiu personal pe care el nu l-ar face cu dragă inimă pentru realizarea mult doritului eveniment, dar că, din nefericire, el contractase deja un angajament care ridica un obstacol de netrecut căsătoriei dintre Blanche şi Osbright.

— Nu, domnul meu, îl întrerupse Ottokar, nu ați contractat nici unul, cel puțin dacă faceți aluzie la acela făcut față de mine. E adevărat, noaptea trecută am primit înaltul vostru cuvînt de cavaler că mîna lui Blanche va fi a mea, şi dacă mi-ați fi promis coroana imperială, aş fi considerat favoarea mai puțin prețioasă. Dar cînd e în joc împiedicarea vărsării de sînge între rudenii, restabilirea păcii între două dintre cele mai nobile familii din întregul Palatinat, ba, mai mult, însăşi fericirea lui Blanche, ei bine! aş putea eu admite ca propria mea dorință egoistă să nesocotească toate acestea? Aş putea ezita, un singur moment să n-o sacrific pentru bunăstarea generală? Nu, stăpînul meu, citeşte mai cu dreptate în inima lui Ottokar. Dacă ar fi *iubirea* fiicei tale prețul, aş disputa-o contra lui Osbright, contra întregii lumi, şi nu mi-aş abandona lupta decît cu ultimul suspin din piept, dar să am doar *mîna* ei — iată ceva ce nu poate decît să mă facă nefericit. Inima Blanchei aparține lui Osbright, Blanche poate fi fericită numai fiind a lui şi dacă *ea* nu e fericită, va trebui să fiu *eu însumi* nefericit. Conte von Orrenberg, îți înapoiez promisiunea, voi merge pe drumul meu; fie ca această dorită căsătorie să aibă loc. Cerul însuşi, desigur, a aprins această flacără în piepturile celor doi tineri şi ceasul care va da-o pe Blanche fericitului Osbright va îngropa fără îndoială toate fostele ofense, toate neînțelegerile de acum, toată suspiciunea viitoare. E adevărat, inima mea va sîngera, dar încuviințarea plină de tărie a conştiinței îmi va răsplăti cu mărinimie toată mîhnirea. Te rog, Gustavus, consideră-mă şi pe mai departe cel mai devotat prieten, dar de dragul Blanchei trebuie să refuz acum să-ți devin fiu.

În van se împotrivi Gustavus acestei generoase renunțări. Ottokar rămase de neclintit şi, la sfîrşit, contele îi mărturisi deschis cavalerului Lennard cît de mare-i va fi bucuria la realizarea căsătoriei în chestiune. Partea mai grea era acum să fie convins Rudiger de netemeinicia suspiciunilor lui cu privire la ucigaşul lui Joscelyn şi să i se dezvăluie în ace-

eaşi lumină favorabilă, dragostea lui Osbright. Ottokar îşi oferi sprijinul pentru înfăptuirea acestei misiuni. Ca nepot al doamnei Magdalena, deşi nu era un favorit al domnului ei, Ottokar avea oricînd acces în castelul Frankheim; doamna cunoştea puterea ataşamentului său pentru Blanche şi firea ei generoasă o făcea pe deplin capabilă să aprecieze sacrificiul pe care Ottokar îl făcea, renunţînd la propriile lui pretenţii în favoarea celor ale lui Osbright. Ottokar mai ştia şi că discordia dintre familii constituia de multă vreme pentru ea sursa unei acute tensiuni nervoase, că ea apărase întotdeauna conduita lui Gustavus, în măsura în care violenţa lui Rudiger permitea prudenţei sale să exprime o astfel de opinie; era, deci, sigur că ea va profita bucuroasă de un prilej atît de potrivit spre a pune capăt odioaselor neînţelegeri. Prin urmare, el propuse să plece de îndată la castelul Frankheim, unde urma să înfăţişeze contesei într-o convorbire confidenţială, întreaga problemă şi să stabilească împreună cu ea mijloacele cele mai potrivite pentru a cîştiga de partea lor bunăvoinţa furtunosului ei soţ. Planul fu aprobat de toată lumea şi, într-un răstimp de o oră, Ottokar se aşternu la drum spre castelul Frankheim, însoţit de cea mai caldă recunoştinţă din partea lui Gustavus şi de cea mai înaltă admiraţie din partea cavalerului Lennard.

Era, deci, pe drumul spre Frankheim, cînd ţipetele înspăimîntatei Blanche l-au chemat în ajutorul ei. De îndată ce se înapoie cu ea la castel, toată lumea fu cuprinsă de panică şi zăpăceală, dar se stabili curînd că Blanche nu avea nici o rană, deşi

a trecut cîtăva vreme înainte să-şi poată reveni suficient pentru a relata cele ce se întîmplaseră. Şi atunci însă povestirea ei fu destul de încîlcită; spaima şi nerăbdarea de a scăpa o împiedicaseră să audă multe din spusele maniacului. Putu numai să istorisească faptul că un tînăr (de care ea îşi amintea că l-a văzut de două ori şi care i-a mărturisit că este de la Frankheim) o surprinsese printre stînci, că el o acostase violent şi pătimaş, rostind mereu cuvîntul „moarte“ şi (aşa credea ea) spunîndu-i că îi bătuse ceasul. Era totuşi destul de sigură că el o acuzase de a fi încercat „să-i împlînte un pumnal în inimă“, că o ameninţase „să facă din ea o sfîntă în Paradis“ şi că îşi trăsese spada ca să-şi pună ameninţările în aplicare, la care ea o rupsese la fugă, urmărită îndeaproape de el, pînă cînd puterea o părăsise şi se prăbuşise la pămînt înaintea lui. După ce făcu această imperfectă relatare, fu sfătuită de medic să se retragă ca să se odihnească, încercînd să-şi liniştească sufletul tulburat, sfat pe care ea-l primi fără obiecţii, retrăgîndu-se imediat în iatacul ei.

Gustavus ascultase povestirea ei cu surprindere, Ulrica cu oroare, şi cînd Ottokar confirmă spusele Blanchei că presupusul asasin era în serviciul contelui von Frankheim (adăugînd că îl văzuse ocazional în slujba Magdalenei şi credea cu bun temei că numele îi este Eugen), contesa aruncă iute o privire triumfătoare spre soţul ei. Acesta ordonă unor servitori să plece în căutarea asasinului şi să-l aducă la castel.

— Poate că, spuse el, rana nu e mortală şi am reuşi să-l facem să explice misterioasa întîmplare.

Mărturisesc că în prezent apare ca odioasă totuși nu pot crede că nobilul și bravul Rudiger s-ar coborî la o faptă atît de josnică, instigînd un slujitor al casei să asasineze o fată nevinovată. Dacă totuși ar fi cu adevărat vinovat de o acțiune atît de atroce...

— Dacă? îl întrerupse cu nerăbdare soția. E cu putință să te mai și îndoiești de vinovăția lui? Nu se confirmă totul? Nu se potrivește asta cu suspiciunile privitoare la moartea lui Philip? Zic suspiciuni? A fost un lucru sigur! Un adevăr susținut de probe prea limpezi ca nimeni să nu le mai privească greșit, în afara acelora care vor de bunăvoie să fie orbi. Ba, pe deasupra, aș mai putea să-ți spun...

— Oare? tăie Gustavus, privind-o neîncrezător.

— Da, Gustavus, da! Îți aduci, cred, bine aminte de febra care acum doi ani te-a adus pe pragul mormîntului? Te însănătoșeai, doctorul spunea că ești în afară de pericol, cînd un dar format din dulciuri pentru tine de la doamna Magdalena...

— Și ce legătură...?

— Ai răbdare, îți spun acum. Ți-am atras atenția să nu le guști și ți-am dat niște dulcețuri preparate cu propria mea mînă. Ai fost încăpățînat; mai întîi ai rîs de temerile mele, apoi m-ai dojenit că pot nutri bănuieli atît de nedrepte. Care a fost rezultatul? Ai mîncat după pofta inimii din darul Magdalenei și chiar a doua zi febra ți-a revenit cu o astfel de violență, încît l-a făcut pe doctor timp de mai multe zile să piardă speranța că te vei mai face bine.

— Foarte ciudat! Ai perfectă dreptate, Ulrica, și totuși... Dar stai! Cred că mi-am adus aminte de un mic amănunt care... Chiar așa! Discuția noastră a avut loc în chioșcul cu caprifoi din partea de sud a grădinii și, scoasă din răbdări de (ceea ce numești tu) încăpățînarea mea, m-ai părăsit indignată. Abia plecasei, că bătrînul Grim*, cîinele lup, veni în goană, gudurîndu-se, și sărind pe mine pe neașteptate, darul Magdalenei îmi căzu din mîini și vasul se sparse într-o mie de bucăți. Întîmplarea m-a făcut să recurg la dulcețurile *tale*, care încă erau pe masă, și ceea ce e într-adevăr ciudat, bătrînul Grim (care și-a însușit fără ezitare dulciurile căzute) nu a suferit nici cel mai mic rău, în timp ce eu abia gustasem pe cele preparate de mîna ta că febra mi s-a și întors cu atîta violență, de s-a crezut că viața mi-e în pericol.

— Mda, desigur, zise Ulrica, codindu-se fîstîcită, există două moduri de a povesti fiecare lucru. Aparențele erau atît de puternice... Am spus ceea ce credeam că e mai bine... Fiecare e supus greșelii.

— Nu-i așa ? Atunci, buna mea Ulrica, dacă singură te-ai surprins greșind într-o împrejurare, admite posibilitatea de a fi greșit și în alta. Pe scurt — insist asupra acestui lucru și nu vreau să mi se nesocotească dorința — te rog de acum înainte să nu mai spui un cuvînt despre boala lui Philip. Otrăvit sau nu, fie cum o fi, dorința mea este să nu se mai vorbească despre asta, decît că a murit, te implor! Prieteni, continuă el, întorcîndu-se spre Ottokar și Lennard, sfătuiți-mă ce să fac. Noua în-

* Groaznic, sever, necruțător, neîndurător (în germană).

tîmplare, admit, are aparențe stînjenitoare și totuși nu sînt mai puțin puternice aparențele împotriva mea în ce privește moartea heraldului și, încă și mai mult, în ce privește uciderea tînărului Joscelyn. Unul dintre oamenii mei a fost găsit lîngă leș, declarînd apoi, dîndu-și sufletul pe patul de tortură, că eu îl îndemnasem să comită crima și totuși Dumnezeu îmi vede inima și știe că sînt nevinovat. Rudiger s-ar dovedi poate la fel de nevinovat de acest atac asupra copilei mele, dacă din fericire asasinul ar mai trăi și ar putea fi făcut să mărturisească...

— Ba mai mult, exclamă Ottokar, *trebuie* să mărturisească și *va mărturisi!*

— Și dacă declară că Rudiger l-a pus...

— Atunci chestiunea e terminată. Atunci vinovăția lui Rudiger e clară și...

— Oare? Atunci este de asemenea clar că și *eu* sînt ucigașul lui Joscelyn. N-a fost la fel de bine dovedit, cavalere Ottokar, și exact prin aceleași mijloace?

Tînărul se înroși și își lăsă capul în jos rușinat; nimeni nu mai întrerupse apoi tăcerea pînă cînd un servitor nu intră să-l anunțe pe conte că asasinul fusese ridicat din locul în care cavalerul îl lăsase. Interesîndu-se, aflase de la niște țărani că tînărul fusese găsit sîngerînd din belșug, dar că rana lui nu părea să fie periculoasă, că ei tocmai se pregăteau să-l aducă la castel, cînd un grup de vasali din Frankheim, trecînd din întîmplare pe acolo și recunoscîndu-l pe slujitorul favorit al suzeranului lor, l-au luat cu forța de la țărani, grăbindu-se să-l scoată din domeniile Orrenberg.

Toate speranțele legate de ideea că Eugen ar fi putut limpezi acest mister fiind astfel spulberate, s-a crezut că lucrul cel mai bun era ca Ottokar să plece din nou în vizita plănuită la doamna Magdalena, să o înștiințeze de tot ce s-a întîmplat, rugînd-o să explice contelui conduita foarte vinovată a pajului și să se asigure dacă Rudiger era dispus să îngroape toate injuriile făcute de ambele părți în uitare, o măsură pe care, din partea lui, Gustavus se declara deja pe deplin pregătit să o ia, în ciuda evenimentelor suspecte din acea seară plină de întîmplări.

Ottokar porni îndată la drum, iar cavalerul Lennard rămase la castelul Orrenberg să aștepte rezultatele negocierilor tînărului războinic.

Capitolul VII

„Imaginea unei greșeli ticăloase și perverse trăiește în ochiul lui; înfățișarea lui posomorîtă arată frămîntarea inimii mult tulburate“

SHAKESPEARE — King John

Sosirea lui Ottokar la castelul Frankheim păru să provoace nu mică mirare și încurcătură printre servitori. Suspiciunea și proasta dispoziție

erau întipărite pe fiecare față și numai seneșalul* Wilfred răspunse întrebării tînărului asupra locului unde se află doamna Magdalena, printr-un uscat și ursuz: „pe aici, domnule cavaler".

Contesa era singură, apariția lui părea să producă asupra ei aproape tot atîta surpriză cîtă făcuse și asupra slujitorilor, și primirea fu calculat rece. Dar franchețea și impetuozitatea firii lui Ottokar îi alungă repede răceala; el își începu solia fără să mai piardă vremea și, în timp ce ea asculta, înfățișarea ei se lumina treptat.

Dragostea reciproc împărtășită dintre Osbright și Blanche o surprinse și îi plăcu în aceeași măsură; ea revărsă cele mai mari elogii asupra sentimentului generos care îl determinase pe Ottokar să-și sacrifice propria pasiune pentru înțelegerea generală, mărturisi că are deplină încredere în meritele frumoasei Blanche și își arătă dorința nerăbdătoare de a vedea odioasele certuri terminate prietenește. Arătă că era de asemenea gata să dea crezare asigurărilor solemne ale lui Ottokar că Gustavus era nevinovat de moartea lui Joscelyn, exprimîndu-și totodată temerea că va fi foarte greu să-i insufle soțului ei aceeași încredere mai ales acum, cînd convingerea lui în dușmănia lui Gustavus își cîștigase noi temeiuri prin atîtea evenimente recente. Știrea despre uciderea crainicului, spunea ea, îi provocase lui Rudiger un acces de indignare care în-

* Un *major-domo* al unui castelan medieval. Cuvîntul vine din vechea germană de sus: *sene* (bătrîn) și *scalh* (servitor), deci, la origini, cel mai bătrîn dintre servitori.

trecea (și doar ea fusese adesea martora dezlănțuirilor sale) tot ce se putea imagina, tot ce-și închipuise ea mai înainte.

Cum fusese martor, Ottokar se grăbi să lămurească întîmplarea și cele povestite de el îl dezvinovățiră perfect pe Gustavus în ochii Magdalenei, deși (conștientă de firea încăpățînată a lui Rudiger) ea se îndoia că explicația va avea un succes la fel de mare și asupra soțului ei. Ottokar, a cărui virtute de frunte nu era în nici un caz răbdarea, se aprinse la asta și îi scăpă aprecierea că acum poate înțelege de ce îi vine atît greu să creadă în inocența altuia cuiva care se află el însuși sub bănuieli atît de grave, cum ar fi aceea de a fi ațîțat un asasin să comită aceeași crimă. Aprinzîndu-se la rîndul ei, contesa îi ceru să se explice și cu surprindere și indignare care creșteau cu fiecare cuvînt află că în chiar cursul acelei seri, un slujitor al contelui Rudiger încercase s-o înjunghie pe Blanche și ar fi reușit în diabolica lui încercare, dacă Ottokar nu ar fi sosit la timp ca să-l doboare pe asasin la pămînt.

Ottokar explica încă pe larg incidentul cu toată căldura unui îndrăgostit insistînd asupra atrocității încercării, contesa încă asculta cumplita învinuire atît de împietrită de oroare, încît nici nu mai avea puterea de a-și întrerupe nepotul, cînd ușa fu trîntită violent de perete și contele Rudiger se năpusti în odaie.

— Ai auzit de asta, Magdalena? exclama el cu o voce tunătoare, în timp ce tropăia pe podea cuprins de furie, ai auzit... În acel moment, ochii i se opriră asupra lui Ottokar și părură dintr-o dată că iau

foc. Tresări, se trase înapoi, tot sîngele păru să-i fi năvălit brusc în față și timp de cîteva clipe, într-o tăcere înspăimîntătoare, se uită fix la tînăr, ca și cum ar fi vrut să-l mănînce din ochi. În cele din urmă exclamă pe un ton satisfăcut:

— *Aici!* E chiar *aici!* Hei, Wilfred! Și se năpusti iar afară din odaie, la fel de brusc cum intrase.

— Ce poate să însemne asta? spuse Magdalena uluită, tremurînd. Privirile acelea... acea expresie teribilă, binecunoscută... O! Trebuie să aflu chiar în clipa asta!

Se îndreptă grăbită spre o fereastră ce dădea în curtea principală și îl chemă pe bătrînul portar, care tocmai o traversa. Acesta intră curînd în apartament și contesa întrebă în pripă dacă nu cumva sosiseră la castel niște străini în decursul ultimei ore și dacă stăpînul îi văzuse.

— Nu, doamnă, nu străini! replică bătrînul, au sosit credinciosul Martin cu fiul lui Hans, fermierii din Helmstadt, și proaste știri au adus, asta e sigur. Din întrebarea voastră, doamnă, socot că n-ați luat cunoștință de ce s-a întîmplat la Orrenberg! Ah! Împietriții la inimă! Ah! Barbarii! Cum au putut fi atît de cruzi și să rănească un sărman flăcău nevinovat care nu făcea rău nimănui! Pe unul atît de blînd care... Doamne, îndură-te spre noi! Sunteți chiar domnia voastră, domnule Ottokar? Păi, desigur, trebuie că v-ați ieșit din minți, dacă mai dați ochii cu cei dintre aceste ziduri după ce ați săvîrșit o asemenea barbarie!

Ottokar declară că nu știe ce vrea să zică bătrînul.

— Oare? Nu zău, atunci poate pățania nu e adevărată. Martin și Hans poate s-au înșelat asupra numelui și să dea Dumnezeu să se dovedească așa! Dar ca s-o spun pe șleau, domnule cavaler, Martin însuși mi-a spus că pe drumul care duce într-acolo l-a găsit pe tinerelul acela de paj, pe Eugen, leșinat și lac de sînge și că țăranii care ședeau lîngă el l-au încredințat că flăcăul a fost înjunghiat de nimeni altcineva decît de mîna domniei voastre, că ați săvîrșit barbaria asta la comanda domnișoarei Blanche, sub ai cărei ochi a fost îndeplinită. Descoperind că Eugen încă trăia și știind cît de mult îl prețuiește stăpînul și luminăția voastră, nobilă doamnă, Martin și fîrtații săi l-au scos din mîinile celor din Orrenberg și s-au nevoit să-l aducă acasă, la castel. Dar rana lui fiind primejdioasă, și-au dat cu socoteala că ar fi un lucru cu cap să facă popas la schitul Sfîntului Ioan, unde l-au încredințat spre tămăduire bunilor părinți, iar ei au venit într-un suflet încoace să-i dea înștiințare stăpînului de toate cîte s-au petrecut. Dar, vai de păcatele mele, era cît pe ce să uit! Contele mi-a dat poruncă să-l chem pe Wilfred pe dată în odaia domniei sale, și bănuiesc că și astă puțintică zăbavă o să se spargă tot în capul meu. Iertare, doamnă. Acuși trebuie să plec!

— Eugen? repetă Magdalena; Eugen, rănit? Și rănit de mîna ta, Ottokar? Un băiat, un sărman băiat inofensiv? O! Imposibil! E vorba de vreo eroare nemaipomenită și...

— Nu doamnă, nu e vorba de nici o eroare, țăranii au spus adevărul. Mîna *mea* l-a doborît pe Eugen la pămînt, pentru că Eugen a fost netrebni-

cul care (după cum v-am amintit mai înainte) a atentat în seara asta la prețioasa viață a Blanchei.

— Aiurezi, domnule Ottokar! Eugen, un asasin? Și încă asasinul unei femei? El care poartă pînă și numelui de femeie o dragoste și o adorație aproape idolatră? El cel mai delicat, cel mai gingaș.

— Doamnă, l-am văzut eu însumi, am auzit țipetele Blanchei cu urechile mele. Am văzut-o căzîndu-i la picioare de spaimă, l-am văzut pe Eugen cu sabia trasă gata s-o împlînte în pieptul ei...

— O, nu! O, nu! Să nu ne mai pierdem timpul discutînd în contradictoriu despre Eugen. Fie el inocent, fie el vinovat, mîinile tale sînt pătate cu sîngele lui și nu mai ești aici în siguranță. Eugen îi e soțului meu atît de drag...

— Dar desigur, doamnă, desigur că nu-i va mai fi drag cînd Rudiger îi va afla vinovăția, ori dacă totuși îl va mai proteja încă, această protecție a lui Rudiger va arăta că el însuși nu poate fi nevinovat. Criminal cum este, dacă Eugen poate să insufle stăpînului său orice alt sentiment în afară de indignare, de ură...

— Ură? Să-i insufle ură stăpînului său? O! Ottokar, tu nu știi... e o taină în jurul băiatului... există un motiv tainic... Rudiger să-l urască pe Eugen? Pe Eugen, care este propriul său ... Vreau să spun... Aș vrea să spun... Pe Eugen, pe care Rudiger îl iubește peste poate, *ca și cum* ar fi propriul său fiu?

Febrilitatea cu care se străduia să-și retragă unele din spuse, ezitarea cu care însăila fraza, culoarea aprinsă care-i împurpura obrajii la gîndul de a fi

divulgat aproape secretul soțului ei, toate acestea risipiră imediat negura care înconjura nașterea lui Eugen. Ottokar înțelese numaidecît de ce era atît de interesat Rudiger de soarta pajului și cît de odios trebuia să-i apară în fața ochilor omul care împlîntase spada în pieptul băiatului. El ezita ce cale să urmeze; Magdalena îl sfătui s-o lase pe ea să împace mintea soțului ei cu ceea ce se întîmplase și să nu mai viziteze castelul, pînă cînd nu-l va înștiința că ofensa de acum era dată uitării și iertată. Cavalerul tocmai se pregătea să-i urmeze sfaturile, cînd din nou ușa se trînti de perete și contele von Frankheim reintră în cameră.

Aruncîndu-și privirea neliniștită asupra feței lui, contesa se înfioră. Chipul îi era de o paloare mortuară, o nespusă tristețe îi brăzda adînc fruntea, ochii arzători îi scînteiau, orbindu-te cu expresia lor teribilă; totuși, un zîmbet de politețe forțată juca în jurul buzelor sale livide și la intrare își înclină orgolios capul spre Ottokar cu un aer de condescendență neobișnuită.

— Fii binevenit, domnule cavaler! spuse el. Această vizită îmi produce o plăcere cu totul neașteptată. Magdalena, nepotul tău va dori să se ospăteze și să-și astîmpere setea, nu vrei să vezi dacă e ceva preparat?

Tonul pe care îi adresase întrebarea o preschimbă în ordin; ea fu constrînsă să-l asculte și nu izbuti decît să-i șoptească lui Ottokar în trecere:

— Pentru numele lui Dumnezeu, rămîi în gardă!

— Ia loc, domnule cavaler Ottokar, reîncepu contele. Te rog, fără nici o formalitate. Și acum pot să

te întreb, ce împrejurare fericită te-a adus aici? Nu se întîmplă adesea ca acest castel Frankheim să fie onorat cu prezența ta. Ai venit, după cîte înțeleg, de la Orrenberg, ești un prieten al lui Gustavus și pretendent la mîna fiicei sale, nu-i așa? O doamnă frumoasă și o alegere excelentă! Mi s-a spus că înrîurirea ei asupra ta e fără margini, că dacă *ea* dorește ceva, fie bun, fie rău, tu îndeplinești cu toată ardoarea unui adevărat îndrăgostit, și în adevăr așa se și cuvine să faci. Dar, după cum spuneam mai înainte, vii direct din Orrenberg și, poate, aduci vreun mesaj din partea prietenului tău Gustavus? Vreo propunere de împăciuire... vreo explicație asupra unor întîmplări din trecut... ori poate îmi trimite în schimb o provocare și, din prietenie pentru el, te-ai hotărît să apari înainte-mi în sacrul rol al heraldului. Am dreptate, cavalere Ottokar?

— Ca herald al lui Gustavus? Nu, conte Rudiger, ca prietenul *vostru*, dacă îmi veți permite să fiu așa ceva, ca *oaspetele* vostru, fără numai dacă ați abjurat legile ospitalității.

— Oaspetele meu? O! Neîndoios! Îmi faci prea multă onoare! Dar... trebuie să înțeleg, atunci, că nu-mi aduci nici un comision din Orrenberg?

— Da, unul care vă va convinge că nu sunt mai mult amicul casei de Orrenberg decît al casei de Frankheim. Conte, Gustavus dorește să aibă o convorbire personală cu domnia voastră.

— O convorbire, cu mine?

— Puteți foarte bine să fiți surprins; și eu însumi am fost cînd mi-a spus-o prima dată, dar el

și-a declarat nevinovăția cu jurăminte atît de solemne...

— Nevinovăția? Oare?

— El susține că va putea neîndoios să vă dovedească, spre completa voastră satisfacție, că n-are nici un amestec în omorîrea lui Joscelyn și că este nerăbdător să vă prezinte un plan pentru a pune capăt la toate certurile într-o manieră care să fie în egală măsură utilă și plăcută ambelor familii, numai să-l ascultați...

— Să-l ascult? O! Cum să nu! Cînd o să-l mai vezi, te rog, asigură-l că o convorbire cu el îmi va procura cea mai înaltă satisfacție.

— Cînd îl voi vedea? Dragă Conte, fiindcă mă însărcinați cu un comision atît de binevenit, mă voi grăbi să mă întorc la Orrenberg fără nici o clipă întîrziere. O! De ce greutate îi voi ușura cugetul și cît de înțelept acționați arătîndu-vă dornic de împăcare. Rudiger, fie ca mîna mea dreaptă, pe care astfel o ridic spre cer, să mi se usuce și să putrezească dacă sunt sperjur atunci cînd jur că îl cred pe Gustavus nevinovat. Acum deci, rămas bun! Totuși uite! Sunt două puncte... două nefericite accidente care s-au petrecut în ultima vreme... și care cît timp nu sunt explicate... trebuie că au produs o impresie defavorabilă asupra cugetului vostru și pot fi sursa unor neînțelegeri viitoare. Permiteți-mi deci să vă spun că Eugen...

— Știu asta, am auzit deja. Eugen a fost mortal rănit în vecinătatea castelului Orrenberg. Nu trebuie să-mi mai spui nimic.

— Nu *mortal*, conte. Sunt încredințat că rănile nu-i sunt mortale. Am încredere că se va face bine.
— *Nu* mortal, așa spui? Fie cum zici tu!
— Conte Rudiger!
— Altceva? Ai pomenit de *două* accidente cred, și...
— Înainte de a începe să vorbesc despre al doilea, permiteți-mi să vă explic că, dacă cineva a făcut vreo greșeală în primul, totul a plecat numai și numai de la purtarea lui Eugen și a nimănui altuia. A încercat s-o asasineze pe Blanche în seara asta și...
— O, desigur! Foarte probabil și foarte rău, băiatul își merită soarta! Și, nu mă îndoiesc, Gustavus presupune că el a fost îndemnat de *mine* să comită această crimă? Așa e, trebuie să mărturisesc, asta pare la prima vedere destul de probabil.
— Nu, Rudiger, îl nedreptățiți. E adevărat, toți ceilalți la Orrenberg vă acuză, dar Gustavus însuși își susține sus și tare convingerea în nevinovăția voastră.
— Diabolicul! Diabolicul! O, diavol șiret!... Zece mii de scuze, baroane! O suferință bruscă... dar a trecut, mi-am venit în fire. Acum deci, al doilea mic accident...
— Heraldul pe care l-ați trimis acum două zile la Orrenberg...
— A fost lovit în cap, așa mi s-a spus mai înainte, dar, negreșit, Gustavus n-a avut nici un amestec în afacere...
— Într-adevăr, n-a avut nici unul. Am fost eu însumi martor la străduințele lui zadarnice de a

calma furia gloatei, pînă cînd, din nefericire, istovit de oboseală și doborît de presimțiri rele, a leșinat și pe cînd era în nesimțire...
— A leșinat? Iată *ceva* într-adevăr nefericit!
— Nenorocita întîmplare l-a tulburat pe Gustavus peste măsură, și m-a însărcinat să vă spun că orice reparație veți cere în onoarea...
— Reparație pentru un fleac ca ăsta? O, absurd! Lucrul nici nu merită să fie discutat.
— Conte von Frankheim!
— Fiindcă la urma urmei, omul a fost numai un herald, și ce este un herald, știi!
— Ce este un herald! Permiteți-mi să vă spun că...
— Cum vine asta, cavalere Ottokar? Iei în brațe cu atîta căldură cauza solilor, de cineva ar putea crede că tu însuți ești un herald, și de fapt asta și ești! Îmi aduci mesaje de la contele von Orrenberg, prezinți propunerile împăciuitoare ale contelui von Orrenberg și, prin urmare, prin toate intențiile și scopurile urmărite ești heraldul contelui von Orrenberg. Nu e așa, domnule cavaler?
— Rudiger, repet asta, sînt aici numai ca prieten, ca ruda cea mai apropiată a doamnei Magdalena, și chiar dacă legile cavaleriei nu v-ar determina să respectați solul, legile ospitalității trebuie, desigur, să vă facă să considerați sacră persoana oaspetelui vostru.
— Sacră? Oaspetele meu? O! Neîndoios! Nimic nu poate fi spus mai bine, sau mai exact — persoana oaspetelui meu trebuie întotdeauna să fie considerată sacră de mine, numai că... mai este doar

un punct neînsemnat, de care ar fi poate bine să ții seama... Și *eu* sunt foarte predispus *să leșin.*

— Oare? exclamă Ottokar, ridicîndu-se; apoi, ațintindu-și ochii în aceia ai lui Rudiger, citi în ei o licărire care aproape îi îngheță măduva în oase.

— Rămas bun, conte Rudiger! spuse el și părăsi grăbit camera.

Contele rămase în jilțul său, sprijinindu-și capul pe mînă, tăcut, nemișcat, posomorît. Trecură cîteva minute și el încă nu se mișcă.

— Salvează-l, salvează-l! țipă Magdalena dînd buzna în cameră palidă ca moartea, grăbește-te să-l salvezi, Rudiger! Pentru numele lui Dumnezeu, grăbește-te! Privește! și cu un gest violent ea deschise fereastra care dădea în curtea cea mare, unde lumina lunii pline și licărirea numeroaselor torțe îi permiteau să observe deslușit ceea ce se petrecea dedesubt. „Este înconjurat... lumea, întreaga mulțime, toți, cu săbii, cu bîte... Zboară, zboară, Rudiger, și salvează-l! Cerule milostiv! Îl tîrăsc de pe cal, îl doboară la pămînt... îl vor omorî! Îl vor asasina! Haide, privește cu ochii tăi! Vino la fereastră, vorbește norodului îndîrjit, ori furia lor... Ah! El se desprinde din ghearele lor! Își trage spada... luptă... îi dă îndărăt... acum, acum, stăpînul meu! Acum poți să te faci auzit. Prinde acest răstimp de șovăire și vorbește-le!... Vai! Vai! Acum se năpustesc asupra lui toți odată, ca nebunii; se apără încă, dar numărul lor... Rudiger! Rudiger! Fie-ți milă, pentru numele Domnului, poruncește-le de la fereastră... spune-le un cuvînt, spune-le doar un cuvînt... Ah! Capul lui... o lovitură... se clatină... și acum alta... și alta... s-a sfîrșit, s-a sfîrșit! Cade! E mort! O! Binecuvîntată Fecioară Maria, primește sufletul lui în pace!“

Ea căzu în genunchi sărutînd crucea de aur care-i atîrna la sîn și petrecu cîteva minute în rugăciune fierbinte pentru iertarea păcatelor nefericitului ei nepot. În timp ce se ruga, oroarea fără seamăn de care fusese cuprinsă scădea treptat, credința deja vărsa balsam pe rănile ei încă sîngerînde, gîndul la fericirea eternă îi dădea putere să suporte povara nenorocitei întîmplări, iar agonia durerii se transforma blînd într-o afecțiune melancolică. Își dădu seama că poate din nou respira liberă și un torent de lacrimi de recunoștință îi năvăliră în ochii înroșiți și o ușurară de greutatea din peste măsură împovărata ei inimă.

Ridicîndu-se din genunchi, se îndreptă spre soțul ei, care încă ședea nemișcat în jilț.

— Rudiger, zise ea, oaspetele tău, ruda ta, a fost asasinat în castelul tău, aproape înaintea ochilor tăi; te-ar fi costat doar un cuvînt, doar o privire, ba, ce zic, numai vederea chipului stăpînului, numai prezența lui ar fi fost de ajuns să recheme la ordine gloata, s-o înspăimînte destul ca să nu-și mai aducă la îndeplinire barbara dorință! Ți-am spus ce se va întîmpla, te-am chemat, te-am implorat, și totuși ai rămas surd la strigătele mele. O, ce nesimțire crudă! O, ce încăpățînare neomenească! Acum, fie ca Domnul, în acel ceas amar cînd vei dori mai mult ca orice ajutorul lui, fie ca *El* să nu ți-l dea cu încetineala *ta* față de nenorocitul Ottokar!

Contele nu replică. Ușa se deschise și Wilfred intră.

— Nobile cavaler, spuse el, ordinele domniei voastre au fost împlinite!

— Împlinite? Ordinele lui? repetă Magdalena, cu un țipăt de surpriză și oroare. Își aținti ochii asupra soțului său, cercetîndu-l cu o privire cumplită. Fiecare mușchi al trupului lui uriaș părea zguduit de o senzație oribilă, o posomorîre adîncă îi întuneca fiecare trăsătură, vîntul dinspre fereastra deschisă îi flutura șuvițele negre ca pana corbului și fiecare fir de păr părea să i se răsucească singur. Pupilele îi aruncau un licăr fioros, dinții îi clănțăneau, buzele îi tremurau, iar gura i-o schimonosea oribil un rînjet de satisfăcută răzbunare. Chipul lui părea să se fi schimbat dintr-odată, căpătînd nuanța întunecată a unui arap iar expesia feței sale înspăimîntătoare, avea ceva diabolic. În timp ce-i cerceta obrazul, Magdalena avu impresia că privește chipul unui demon.

— Împlinit? mai repetă ea o dată, după o lungă pauză. Rudiger! Împlinit?

El își ridică ochii spre ea, dar nu-i putu suporta privirea. Se întoarse cu repeziciune într-o parte, ferindu-și sub veșmînt fața.

— Acum deci, reîncepu ea, totul e clar! Smintita de mine ce-am fost! Și tocmai *pe tine* te chemam să-l salvezi pe bietul tînăr nevinovat! Pfui, o, pfui! Mi-e rușine de tine! Nu e asta fapta unui războinic, a unui bărbat! Un lucru atît de odios, atît de josnic, încît, *eu, eu,* soția ta, soția ta iubitoare, umilă, mult înjosita și mereu răbdătoarea,

chiar eu strig că lucrul ăsta este odios și josnic și cutez să-ți azvîrl răspicat în obraz ura și disprețul meu! O, rușine! Rușine! Cum poate sta un adevărat bărbat trebuind să îndure să audă dreptele reproșuri ale unei ființe pe care el o știe mai slabă în toate, în afară de virtute; ale unei femei, slabă la minte, slabă la trup, dar tare într-o conștiință fără pată, și deci mai tare ca el! Dumnezeu mi-e martor, Rudiger, cu cîtă credință, cu cîtă dragoste te-am iubit adorîndu-te întotdeauna, dar sentimentul dreptății este superior altor sentimente, iar glasul adevărului *va fi* auzit și nici chiar soțul inimii mele, nici chiar tatăl copiilor mei nu-l consider atît de sfînt încît să-mi înăbuș glasul rațiunii, al conștiinței care îmi strigă cu tărie:

— Soțul inimii tale, tatăl copiilor tăi este un UCIGAȘ!

Capriciile, orgoliul, toanele purtării tale, infidelitățile — toate ți le-am suportat și te-am iubit încă, dar cînd îți văd mîinile mînjite cu sîngele rudei tale, al oaspetelui tău, al unui om care a venit pînă aici numai spre binele tău, care își sacrificase pentru buna ta stare cele mai scumpe dorințe ale inimii, cînd văd mîinile tale pătate cu sîngele lui, cu sîngele lui nevinovat... Ah! Rudiger! Rudiger! Cum crezi că aș mai fi în stare să te iubesc vreodată!

Cu inima pradă unor chinuri înspăimîntătoare, aproape ieșită din minți, fugi din preajma soțului și se închise în oratoriul ei unde își petrecu noaptea în rugăciuni înălțate atît pentru sufletul celui ucis, cît și pentru acela al nefericitului ucigaș!

Capitolul VIII

„Aici ea fierbe felurite semințe, ierburi, flori
Și rouă strînsă-n miez de noapte cu lună fără nori;
Aripi de liliac, o inimă de cerb ce bate,
*Și-un cap de corb ce are vreo nouă sute ani la spate“**

OVIDIU

Pe cînd tatăl său se cufunda astfel într-un abis de vinovăție reală, Osbright grăbea zelos în căutarea mijloacelor prin care să facă lumină în crima nedrept atribuită lui Gustavus. Pădurea era deasă, drumul lung și greu de găsit fără călăuză. Osbright primise lămuriri amănunțite asupra itinerarului și nu credea că s-ar putea rătăci, dar gîndurile îi reveneau mereu la cercetarea obstacolelor ridicate în calea nunții lui cu Blanche și a împăcării celor două familii; și, cîntărind argumentele *pro et contra*** succesului expediției sale, căzuse pe nesimțite în visare, pe cînd bidiviul își îndreptase mersul cu totul după bunul plac al inimii lui. În cele din urmă, animalul crezu de cuviință să se oprească. Oprirea legănatului în șa îl readuse pe Osbright la realitate, privi în jur și se trezi într-un adînc de codru, unde nu se mai zărea nici o potecă.

Pe unde anume să-și mai îndrepte calul, n-avea nici cea mai vagă idee. Foarte necăjit de propria-i neglijență, își îmboldi fugarul la întîmplare, fiind

** În latină, în original.

capabil doar să-și dea seama că a rămîne unde se afla era lucrul cel mai rău cu putință, în timp ce, continuîndu-și mersul, putea fie să regăsească drumul cel bun, fie să găsească vreun țăran care să-l îndrume unde să-l afle. De aceea, continuă să călărească zorit înainte, pînă cînd calul nimeri cu piciorul într-o capcană și se încurcă în ea așa de rău, că nu mai putu fi scos de acolo cu toate eforturile călărețului.

Osbright se afla acum la mare ananghie și nu mai știa ce să facă. Nechezatul înăbușit al calului îi arătă că probabil se rănise și cum desimea ramurilor împiedica pătrunderea măcar a unei raze de lună, cavalerul nu-și putu da seama de natura rănii. Un sunet înăbușit, ca un tunet îndepărtat, părea să prevestească apropierea unei furtuni, atrăgîndu-i atenția că se putea întîmpla ca în scurtă vreme situația să devină și mai neplăcută; totodată, încercînd să-și concentreze gîndurile asupra mijloacelor de a ieși din încurcătură, era mereu și neplăcut întrerupt de urletele lupilor și ale altor fiare feroce, de care mișuna pădurea. Dintr-o dată, lui Osbright i se năzări că vede ceva licărind printre copaci. Reteză în pripă cu spada cîteva din crengile dinspre partea aceea care îi împiedicau vederea și fu încîntat să zărească lumina unui foc care, fără doar și poate, își revărsa strălucirea flăcărilor prin deschizătura unei ferestre de colibă, la o distanță nu prea mare. Într-acolo hotărî să-și îndrepte pașii, rugînd stăpînii colibei să-l ajute să-și scoată calul din capcană.

Ajunse la locul de unde venea lumina. Zări acolo o colibă joasă, cu înfățișare părăginită, construită

grosolan și acoperită cu ferigi și crengi veștejite. Înainte de a-și da la iveală prezența, tînărul socoti că e prudent să afle ce fel de oameni o locuiesc. În acest scop se apropie tiptil de mica fereastră prin care i se deschidea un perfect cîmp de vedere în interiorul colibei.

O fetișcană, cam la cincisprezece ani și după a cărei îmbrăcăminte peticită se vedea că e o copilă săracă, ședea lîngă vatră, pe un scăunel scund. Din cînd în cînd punea pe foc vreascuri uscate, iar alteori arunca diferite lucruri într-un ceaun de fier care fierbea dinainte-i. Amesteca deseori în conținutul lui și părea extrem de absorbită de ocupația ei. Osbright nu se îndoia că pregătea mîncare pentru părinți, ori poate pentru stăpînul ei, și era pe punctul să ridice închizătoarea ușii, cînd o auzi pe fată vorbind ca și cum s-ar fi adresat cuiva din odaia alăturată:

— Da! da! spuse ea. Te aud, totul merge bine! Și apoi, întorcîndu-se spre cazan, continuă: Acum haide, încă o dată! Mai întîi pentru tata:

Oaselor lui pace! Să doarmă'n mormînt,
Nu fierte-n otravă cu-al vrăjilor cînt!
Rămînă în racla-i! Nu groaznic și pal,
Stafia-i, nu geamă pe-al beznelor mal!
Vesel fii, spirit! Să te'nalți ne-nfricat,
Cînd, răilor spaimă, trompet-a sunat.

Acu pentru bunica:

Certuri cu Dracii! Ai Babei răi ochi
Nicicînd . . .

— Barbara, Barbara! țipă o voce răgușită, din camera cealaltă. Obraznică leneșă, unde-ți umblă gîndurile? Sînt sigură că nu repeți cele trei dorințe.

— Zău, ești sigură? Da' de unde; dacă sfinții ar fi numai pe jumătate surzi ca *tine*, le-aș repeta de pomană. Odihnește-te după pofta inimii, îți zic, fii liniștită; totul merge cum trebuie.

Vesel fii, spirit! Să te'nalți . . .

— Nu, nu! Am zis asta, unde am rămas? Ia stai! Ah, da! Acu' mi-aduc aminte:

Certuri cu Dracii! Ai Babei răi ochi
Nicicînd vacii Brindle nu-i fie deochi!
Milă de om! Ca nimic să n-o doară,
Să fugă și febra ce o-nfioară!
Pace cu Sfinții! Să nu poată Satan
Ca limba să-i lege; roagă-se-n van!

Și acu, pentru mine:

Tu, sfînt și dulce! Să fiu cununată
De preot, să facă din mine mireasă curată!
Necaz și noroc! Cînd fi-voi lehuză,
Ușor chinul facerii fie-mi și . . .

Ajungînd aici, dădu cu ochii de Osbright care, după ce ridicase ușor închizătoarea ușii, intrase și ședea acum în picioare lîngă ea.

— Oh! Apere-mă toți fericiții sfinți și îngerii! exclamă fata țipînd tare. Ai milă de mine, domnule cavaler; cine sînteți și ce vă aduce aici?

— Nu te speria, copilă dragă! Calul mi-a căzut într-o capcană şi am nevoie de ajutor ca să-l trag afară. Sunt ceva oameni în casa asta, care...

— O, nu, domnule cavaler! Nu-i nimeni aci în afară de mine şi de bătrîna mea bunică, ţintuită la pat de nişte friguri straşnice. Da' la dreapta veţi găsi o potecă îngustă care o să vă ducă la satul Orrenberg unde puteţi face rost de ajutoare cîte vreţi, pînă acolo nu-i mai mult de-o milă; şi acu', domnule cavaler, vă rog în genunchi fiţi bun şi plecaţi! — şi se întoarse din nou spre vatră.

— Mi se pare că ai spus la dreapta? spuse tînărul. Fată bună, lasă-ţi doar cîteva minute gătitul, numai pînă mi-arăţi cărarea de care ai vorbit şi o răsplată mare...

— Oh! Nu! Nu! Pentru nimic în lume, domnule cavaler! Nu mă pot clinti un pas afară din odaia asta! Aşa că vă rog, nu mă mai întrerupeţi, ori cu siguranţă că veţi... uitaţi-vă, uitaţi-vă! exclamă ea, alergînd spre ceaun şi începînd din nou să amestece cu mare zel. Am crezut că o fi venit altcineva să vorbească cu mine! Vedeţi? Fiertura era gata să dea-n foc şi-atunci trebuia să fac din nou toate farmecele.

— Farmecele?

— Nu, nu! Nu *farmece!* N-am vrut să spui *farmece*... Nu ştiu ce-oi fi vrut să spui, dar ştiu că vreau să nu mă mai întrerupeţi iar. Acum, vă rog, plecaţi, că sînteţi cavaler cumsecade! Plecaţi acu! — şi începu din nou să-şi murmure descîntecele.

— Barbara! o chemă din nou vocea dogită din odaia cealaltă. Pentru numele lui Dumnezeu, nu uita de friguri!

— Nu, nu! răspunse Barbara, nici de vacă.

— Ţi-am spus eu, reîncepu vocea, ţi-am spus eu că trebuie să fie întregi scoicile melcilor? Dacă sunt cît de puţin crăpate, strici fiertura şi degetul copilului n-o să mai aibă nici putere şi nici preţ.

— Un deget de copil? La auzul cuvintelor, Osbright tresări şi inima îi bătu să-i spargă pieptul. Îşi adusese aminte că fratele Peter pomenise că lui Joscelyn îi lipsea degetul mic de la mîna stîngă. Dacă degetul s-ar dovedi acelaşi, atunci aici va afla cheia tainei care ar putea să ducă la cele mai importante dezvăluiri! Pe cînd reflecta astfel, Barbara răspundea bătrînei că îi respectase sfatul grijuliu privitor la cochilii, rugînd-o să aştepte liniştită.

— Bine, bine! zise iar baba. Numa' bagă bine în samă, pune destule pînze de păianjen, că ăsta e primul lucru care leagă.

Apoi Barbara începu să-l roage din nou, stăruitor, pe străin să părăsească coliba.

— În nici un caz! răspunse el cu hotărîre, se pare că nu toate sunt cum se cuvine pe aici. Un deget de copil fierbe în acest ceaun, şi, înainte de a mă mişca din odaia asta, vreau să ştiu cu ce rost şi în ce fel aţi pus mîna pe el.

— Vă spui, domnule cavaler! strigă fata evident înspăimîntată, rostul pentru care-l folosesc, e de tot nevătămător. Trebuie să spui curat că fierbe acolo un deget de copil, da' numai ca să dea putere mare farmecelor, iar astea sunt aşa nevinovate, că chiar Sfînta Fecioară nu s-ar feri să se slujească de ele. În ceaun e o fiertură de noroc şi fericire, şi orice dorinţă rostită în timp ce o faci, mai devreme sau

mai tîrziu, se împlinește. Și apoi, după ce o isprăvești, de treci de nouă ori printr-un inel de cununie degetul copilului, dă un leac fără greș pentru malarie și durerea de urechi, iar de-l înfășuri în pielea unui dormouse* cu un fir din iarba lu' Sfîntu' Ioan, și-l așezi sub pragul ușii, mai bun ca o potcoavă veche, și nici o vrăjitoare și nici dracu' n-ar îndrăzni să-și mai vîre nasul peste el, ori dacă este muiat în sînge de liliac și frecat bine cu... dar fie-ți milă, ce fac eu! Ar trebui să fiu singură cînd fiertura dă în clocot, că nici măcar bunica nu trebuie să calce în odae, că ea nu e fată mare. Acum, duceți-vă, prețuit și bun cavaler, că orice om prihănit e de față, vraja nu se mai prinde.

— Se prea poate, observă Osbright, dar dacă un om prihănit poate să facă atîta rău, de stă de față unul neprihănit, ar trebui ca treaba să meargă încă și mai bine.

— Oare? Zău, nu știu, despre treaba asta bunica nu mi-a zis nimic și, mai știi; o fi foarte bine cum spuneți domnia voastră, domnule cavaler! Așteptați numa' o clipită s-o întreb.

— În ruptul capului! continuă Osbright, oprind-o cu o privire de prefăcută severitate. Ar fi cu totul de prisos, pentru că nu numai că sunt hotărît să rămîn unde mă aflu, dar vreau să și știu cum de a ajuns degetul copilului în stăpînirea voastră.

— Vai, Dumnezeule! Domnule cavaler! Bunica m-a silit să nu suflu o vorbă despre deget nimănui. Ea zicea că poate să ne aducă mult necaz, cu toată nevinovăția noastră.

* Mic rozător, asemănător veveriței.

— Vă va aduce un necaz și mai mare dacă n-o să mă asculți fără să te codești defel, că am să te duc repede în primul sat și am să depun mărturie că te-am prins tocmai cînd pregăteai un leac nelegiuit. Și tu și bunica ta o să fiți închise ca vrăjitoare și...

— O! Voi toți sfinții din ceruri, apărați-ne! strigă fetișcana tremurînd din toate mădularele. Tocmai de ce ne era frică! Asta ne-a și silit să cătăm adăpost în codrii ăștia sălbatici, departe de vederea vreunui ochi de om. Zău, domnule cavaler, noi suntem oameni cinstiți, dar bunica e-o femeie înțeleaptă și cunoaște puterea unor taine ciudate și toate tăriile ascunse ale ierburilor și plantelor; și așa se face că vreo persoană cu gînd rău și uitător de binele făcut a învinuit-o că face vrăjitorii, și de n-ar fi scăpat la timp, biata femeie nevinovată ar fi fost fără-ndoială arsă ca vrăjitoare, numa' pentru că știe ceva mai multe ca vecinii ei. Acum, bunule domn cavaler nu puneți mărturie contra noastră, făgăduiți numai că n-o să ne dați în vileag taina și veți ști cu de-amănuntul istoria, la fel de adevărat de parc-aș îngenunchea la spovadă înaintea Părintelui Abate de la mănăstirea Sfîntului Ioan.

Osbright îi făcu promisiunea cerută și acum asculta cu un interes care aproape că-i tăia răsuflarea, în timp ce fata povestea cum că, abia cu două săptămîni în urmă, ea găsise în pădure un băiețel, părînd să nu aibă mai mult de nouă ani, care trăgea să moară. Încercase să-i salveze viața, dar în zadar; băiatul mai apucă să-i spună că, pe cînd se depărtase de ai săi în timpul vînătorii, fusese atacat de un lup, că își trăsese micul lui pumnal și se apărase atît de bine, încît, cu toate că în timpul luptei își

făcuse cîteva răni cu propria sa armă, reuşise totuşi să omoare animalul cel feroce, dar că, înainte de a termina cu animalul, pieptul îi fusese sfîrtecat aşa de cumplit, încît, în ciuda tuturor strădaniilor fetei de a-l ajuta, îi muri curînd în braţe. Încredinţîndu-se că este mort de-a binelea, ea părăsise locul fatal dar luase cu ea lupul mort, ştiind că pielea lui va fi un bun dar de iarnă pentru bunica ei. Auzind însă povestea, bătrîna îi arătă că trecuse pe lîngă ceva mult mai preţios decît toate pieile lupilor din pădure. Acest lucru era degetul mic de la mîna stîngă a copilului, care fiert cu anumite adaosuri magice, ar avea o mie de însemnate şi folositoare proprietăţi. Mult îi mai păruse rău că nu ştiuse de puterea lui, mai ales că observase cum, în lupta cu lupul, băiatul îşi rupsese tocmai degetul cu pricina; şi întrucît acesta părea să se mai ţină doar prin piele, nimic n-ar fi fost mai uşor decît să intre în stăpînirea lui. Socotind totuşi că s-ar putea să nu fie prea tîrziu, se înapoiase grăbită la locul morţii. Leşul zăcea încă acolo şi fără s-o vadă cineva, luase degetul. Un minut să fi zăbovit şi ar fi fost prea tîrziu: auzise paşi apropiindu-se şi abia avu vreme să se ascundă într-un tufiş, cînd apăru un om bine cunoscut ei ca servitor al casei de Orrenberg, întrucît îl văzuse adesea la castel unde se ducea uneori să vîndă ouăle orătăniilor şi laptele vacii Brindle, pomenită mai înainte. După cum spunea ea, omul păruse tare mîhnit găsind pe bietul copil scăldat în sînge, îl ridicase pe braţe şi ea îl urmărise pînă pe malul rîului, unde îl văzu scăldînd fruntea copilului, spălîndu-i sîngele de pe răni şi încercînd, cum putea, să-l facă să-şi revină, lucru de bună seamă zadarnic, deoarece ea se convinsese deja, prin propria ei experienţă, că era mort. Totuşi, socotise că nu e bine să se arate, ca nu cumva, văzîndu-i hainele mînjite cu sîngele care picurase din lupul mort şi, poate, observînd lipsa degetului mic de la mîna copilului, omul să înceapă s-o bănuiască de vreun amestec în moartea copilului. Aşa că îl părăsise pe cînd era încă ocupat în miloasa lui strădanie, întorcîndu-se la bunica ei cu preţiosul trofeu, a cărui întrebuinţare a fost amînată pînă în seara de-acum, din cauza greutăţii de a găsi celelalte adaosuri necesare vrăjii.

Aceasta fu povestirea Barbarei, şi Osbright ascultă cuprins de încîntare confirmarea nevinovăţiei lui Gustavus. O întrebă pe fată de ce nu dezvăluise tot ce ştia cînd s-au făcut cercetări cu privire la presupusul ucigaş al copilului, dar cercetările nu ajunseseră pînă la coliba singuratică, necunoscută pînă şi celor din Orrenberg deşi se afla atît de aproape, colibă ai cărei locuitori nu aveau nimic de-a face cu restul lumii — excepţie făcînd doar rarele ocazii, cînd nevoia o împingea pe Barbara să se aventureze tremurînd de frică, fie pînă la castel ca să-şi vîndă bunurile, fie pînă în sat ca să cumpere cele cîteva lucruri trebuincioase modestei lor vieţi.

Osbright răsplăti generos istorisirea fetei şi apoi, după ce primise îndrumările necesare pentru a ajunge în satul învecinat, o porni la drum spre a găsi ajutor pentru calul lui căzut în capcană. Planurile i se schimbară însă, şi în loc să-şi urmeze mai departe călătoria, decise să se ducă într-un suflet la cavalerul Lennard von Kleeborn cu noutatea limpezirii acelor împrejurări care (după cum

războinicul îl asigurase) formau principala piedică în calea căsătoriei sale cu Blanche şi în calea reimpăcării rubedeniilor învrăjbite.

Capitolul IX

Spre tine zboară al meu dor,
Sincer, adevărat;
Viaţa mi-a fost doar un amor,
Lung, lung gînd ţie dat.

*THOMAS MOORE**

Osbright găsi castelul Kleeborn în toată febra pregătirilor de război. Curtea era presărată cu săbii şi lănci, pe toate laturile ei vasalii puteau fi văzuţi ocupîndu-se cu lustruirea platoşelor şi scuturilor şi din fiecare ungher răsuna zgomotul harnicilor armurieri. Tînărul era prea dornic să-i împărtăşească rezultatele călătoriei sale cavalerului Lennard ca să-şi mai piardă timpul cercetînd cauza care provocase toată această zarvă. Se îndreptă, deci, cu pas iute spre odaia amicului său, dar, surprins şi dezamăgit, făcu brusc cîţiva paşi îndărăt, cînd văzu răceala făţişă cu care fu întîmpinat.

* Thomas Moore (1779—1852) poet romantic irlandez, de seamă autorul cunoscutelor poeme lirice *Irish Melodies* (Melodii irlandeze — 1807). *Lalla Rookh* (1817) şi *The Loves of the Angels* (Iubirea îngerilor — 1823).

Cu toată sinceritatea şi nestăpînirea vîrstei sale, ceru să i se explice raţiunea acestei atitudini schimbate. Cu egală durere şi oroare, află crima cu care tatăl său îşi împovărase sufletul şi, de asemenea, efectul pe care aceasta îl produsese la Orrenberg. Cavalerul Ottokar fusese întotdeauna cu multă bucurie primit de Gustavus şi soţia sa; respectul arătat de el părerilor castelanilor şi interesul cu care luase parte mereu la grijile lor nu numai că le măguliseră mîndria, ci, mai mult, constituiseră un nepreţuit ajutor în multe dintre cele mai importante împrejurări. Averea lui, puterea, obîrşia lui înaltă şi talentele-i militare făceau din prietenia şi sprijinul său o comoară pentru cei cărora le erau acordate; pasiunea lui vizibilă pentru Blanche îi făcuse pe castelanii din Orrenberg să-l considere o bună bucată de vreme ca pe viitorul lor fiu; generozitatea cu care el sacrificase în ultima lor convorbire propriile-i pretenţii pentru fericirea Blanchei, pentru interesele familiei lor, împinsese stima ce le-o inspira pînă la o nemărginită admiraţie, sentiment care era împărtăşit şi de cavalerul Lennard, pe care inima dezinteresată a lui Ottokar îl cîştigase cu totul. Cînd, aşadar, vestea uciderii lui ajunse la Orrenberg, consternarea, uimirea, durerea, setea de răzbunare şi izbucnirile de mînie violentă stîrnite de ea cunoscură o indescriptibilă intensitate. Fără nici o reţinere, Ulrica dădu drumul unui torent de acuzaţii contra casei de Frankheim, izvorîte din întreaga gelozie şi suspiciune înăbuşite în pieptul ei atîta vreme. Blînda Blanche vărsa rîuri de lacrimi jelindu-l pe generosul tînăr care din copilărie îi fusese ca un frate, deplîngînd totodată noua pie-

dică ivită în calea împăcării cu familia iubitului ei. În vremea asta Gustavus acum plîngea pierderea prietenului său, socotindu-l victima căldurii cu care îmbrățișase interesele casei de Orrenberg, acum îi înșira amplu numeroasele-i merite și cît de mari sînt obligațiile lui față de Ottokar, acum jura să-i răzbune cumplit moartea contra sîngerosului și barbarului Rudiger. Însuflețit de o indignare asemănătoare, cavalerul Lennard era de acord că nici un fel de răzbunare n-ar putea fi prea severă pentru o astfel de crimă. El promise să-l ajute din toate puterile pe Gustavus să se răzbune și, după ce jurase să rupă orice legătură cu casa de Frankheim, porni în mare zor spre propriul castel să-și înarmeze vasalii și să-i conducă în sprijinul lui Gustavus.

Osbright fu cuprins de cea mai profundă consternare, în vreme ce întîmplările pomenite mai înainte îi erau relatate de amfitrionul său, iar vehemența cu care el înfieră asasinarea lui Ottokar și durerea vizibilă pe care o încerca aflînd de vinovăția tatălui său au fost atît de sincere, încît îl determinară pe cavalerul Lennard să alunge orice aversiune pentru Osbright însuși. Prin urmare, bunul cavaler îi întinse mîna cu obișnuita lui cordialitate și îl asigură de nemicșorata-i grijă ce o purta fericirii sale. Îi ură din inimă noroc și grabnică fericire, adăugînd însă că, după solemna promisiune dată lui Gustavus, trebuie să se mărginească numai la a i le dori. Din păcate, Osbright nu putea să se mai bizuie decît pe propriile-i puteri în dobîndirea mîinii lui Blanche, și de va reuși să-i fie mireasă, nimeni nu va simți mai multă bucurie decît cavalerul Lennard. De-acum înainte, însă, nici-

cînd numele lui Osbright nu va mai fi rostit de el la castelul Orrenberg; jurase asta și nimic nu-l putea constrînge să-și calce jurămîntul.

Toate rugămințile stăruitoare ale lui Osbright ca el să-și schimbe hotărîrea se dovediră de prisos și tînărul plecă cu inima grea. Totuși o sugestie a cavalerului Lennard nu se pierdu în vînt. Dacă Blanche ar fi putut fi convinsă să fugă cu el și să-și unească prin cununie destinul de al lui, atunci castelul Kleeborn le-ar oferi un refugiu sigur în timpul primei furtuni a mîniei părintești. Osbright nu se făcea vinovat de nici o ofensă și, fără îndoială, Gustavus va renunța curînd să confunde fiul cu tatăl. Irevocabila legătură a nunții odată făcută, cele două familii vor trebui neapărat să se împace cu o situație care nu mai putea fi modificată. Timpul, marele tămăduitor al tuturor rănilor, ar putea chiar să șteargă din mintea părinților amintirea acestui fel reprobabil de a proceda și interesele lor fiind de acum inseparabil unite prin această căsătorie, SUSPICIUNEA (acest monstru vătămător, odios, care atîta vreme măcinase fericirea rudelor învrăjbite) nemaifiind alimentată de nimic, va trebui neapărat să piară. Că Blanche ar putea fi convinsă să-și părăsească părinții pe care îi iubea cu atîta pasiune, Osbright se îndoia mult și pe bună dreptate, dar socoti că e dator cel puțin să încerce. Ca să poată sta de vorbă cu ea trebuia aranjată imediat o întîlnire, și dacă ea refuza să-i împărtășească destinul, era decis să zică pentru totdeauna rămas bun și Blanchei și Germaniei, să se alăture Cruciaților, care tocmai erau pe punctul să plece în misiunea lor sfîntă, și să-și piardă pe în-

sîngeratele plaiuri ale Palestinei în același timp și durerea și iubirea și viața.

Dar cum să obțină această întîlnire? Blanche nu mai venea la grotă decît anunțată de sosirea lui de către cavalerul Lennard, iar acesta refuzase răspicat să se mai amestece în această chestiune. În van se uita el în jur după vreun prieten care să-i facă acest serviciu; după multă chibzuială hotărî să o trimită pe tînăra Barbara la castel, unde sub pretextul vinderii mărfurilor ei ar putea destul de ușor să-i strecoare o scrisoare lui Blanche. Așadar, porni încă o dată, în grabă, spre coliba din pădure. Mărinimia lui o determină pe tînăra fată să consimtă la îndeplinirea comisionului cerut. Cele necesare scrisului fură obținute din satul vecin și Barbara plecă îndată cu scrisoarea ce cuprindea o rugăminte dintre cele mai arzătoare. Osbright se decise să aștepte la colibă răspunsul.

Dar Blanche nu mai era stăpînă pe acțiunile ei. În culmea indignării din cauza uciderii lui Ottokar, părinții ei stăruiseră să-și ia gîndul de la căsătoria cu Osbright von Frankheim. Dar inima-i nu putea să se resemneze la renunțare. Blanche protestă împotriva nedreptății de a cuprinde pe fiu în vinovăția tatălui și mărturisi că îi este peste putință să renunțe la dragostea ei; Ulrica, violentă în pasiuni și cu o judecată nu tocmai sănătoasă, fu indignată la culme de nesupunerea fiicei sale, declară că nu vrea s-o mai vadă în fața ochilor pînă cînd nu-și va da seama ce înseamnă adevăratul sentiment al datoriei față de părinți și ordonă să fie închisă în odaia ei; cît despre Gustavus, deși dezaproba în inima sa astfel de măsuri silnice, totuși, pentru că renunțase definitiv să se ocupe de Blanche care și pînă atunci fusese încredințată soției sale, se abținu cu acest prilej să se amestece în ordinele ei.

Cît de bucuroasă ar fi consimțit biata Blanche să-și vadă iubitul într-o ultimă întîlnire de despărțire — singurul lucru pe care el se mărginea să i-l ceară în scrisoare (socotind că ea ar încuviința mai ușor planul de fugă dacă i-l va propune atunci, fără să-i lase prea mult timp de gîndire) — dar cum oare să ajungă la întîlnire? Era captivă și nu putea părăsi nici măcar propria-i odaie, cu atît mai puțin castelul. Se hotărî să apeleze la doica ei, singura persoană pe care o putea vedea, o ființă care-i arătase întotdeauna o dragoste de mamă.

La început, buna femeie se împotrivi sus și tare dorinței doamnei sale de a părăsi pe ascuns casa tatălui ei spunînd că așa ceva nu se cuvine și stăruind asupra primejdiei de a-i întîlni pe emisarii contelui von Frankheim, din a cărui sîngeroasă mînă ea scăpase numai de curînd și ca prin urechile acului. Lacrimile și rugămințile Blanchei învinseră însă toată împotrivirea ei și, cu condiția să lipsească numai o oră și să fie astfel deghizată încît să nu fie recunoscută nici de-ai casei, nici de dușmani, Margaret consimți s-o ajute să părăsească încăperea.

Fiul ei, un țăran tînăr, tocmai o vizita și se afla, deci, la castel. Cum avea aproape aceeași statură, cu Blanche, s-a hotărît ca Margaret să ceară încuviințarea ca înainte de a părăsi castelul el să-și poată lua rămas bun de la tînăra lui stăpînă (care era de asemenea și sora lui de lapte), ca apoi Blanche, îmbrăcată în hainele lui, să poată înșela cu ușurință vigilența străjerilor, în timp ce el va ră-

mîne ascuns în odaia ei pînă cînd ea se va întoarce. La întoarcere, el (adică ea) va zice că a uitat să-i spună ceva important mamei sale, fapt ce putea trece lesne drept un motiv demn de crezare. Apoi, cum ultimele întîmplări duseseră şi la închiderea trecerii secrete, au mai hotărît ca Barbara s-o aştepte lîngă podul mobil, conducînd-o pe Blanche la grotă pe o cărare prin pădure; în felul acesta, Blanche risca mai puţin să fie observată şi descoperită decît dacă ar fi mers pe drumul de obicei bătut de oameni. Blanche acceptă cu însufleţire planul, mulţumindu-i bunei doici pentru născocirea ei cu mii de binecuvîntări şi mîngîieri, dar cum discuţia durase pînă aproape de căderea nopţii s-a căzut de acord să se amîne întîlnirea pentru seara următoare.

Acestea fiind puse la cale, Barbara o luă iute înapoi spre colibă cu o scrisoare ale cărei rînduri, adeverind o dragoste nemicşorată, umplură inima lui Osbright de nădejde şi bucurie şi recunoştinţă. Spre a înlătura prin prezenţa sa pînă şi umbra unei primejdii, se înţeleseră s-o întîlnească pe Barbara lîngă podul mobil la ora fixată şi plecă în căutarea săteanului la care lăsase spre îngrijire calul rănit şi de la care împrumutase o mîrţoagă pentru drumul făcut la castelul Kleeborn. Îşi găsi sireapul cu totul vindecat, răsplăti ţăranul pentru îngrijirea lui, după care hotărî să se întoarcă la Frankheim, pe unde trebuia neapărat să treacă spre a lua aur şi bijuterii fie pentru cheltuielile călătoriei, în caz că va pleca în Ţara Sfîntă*, fie pentru întreţinerea soţiei sale, în caz că va fi atît de norocos, încît o va convinge pe Blanche să-l însoţească în plănuita lor fugă. Îşi îndreptă din nou paşii spre capela Sfîntului Ioan, unde veştile aflate de la fratele Peter cu privire la uciderea lui Ottokar, la boala lui Eugen şi la situaţia din castelul Frankheim îi întăriră convingerea că trebuie să acţioneze cu cea mai mare prudenţă. Îşi da prea bine seama că, în situaţia de faţă, nu putea spera să-i împărtăşească tatălui său dragostea sa pentru fiica lui Gustavus; dar, după cum cunoştea el firea Magdalenei, afecţiunea caldă şi neabătută pe care ea i-o arătase întotdeauna, era sigur că nu se expune primejdiei de a fi trădat dacă va cuteza să-i mărturisească amorul şi planurile lui şi că, după ce le va cunoaşte, ea îl va ajuta din toate puterile. Aşa stînd lucrurile, îl rugă pe fratele Peter să ducă o scrisoare contesei, dîndu-i-o numai direct în mînă, în cea mai mare taină. În scrisoare, Osbright dezvăluia mamei sale jurămintele solemne prin care se legase de Blanche, pentru totdeauna, o ruga stăruitor să folosească toate căile ce îi vor sta în putinţă pentru a îmblînzi inima tatălui său faţă de casa de Orrenberg şi, în cele din urmă, cerea mamei sale să-i trimită, prin aducătorul scrisorii, o casetă cu aur şi giuvaeruri de preţ, casetă pe care o va găsi ascunsă într-o anumită parte a patului din camera lui.

Bunul călugăr, deşi necunoscînd adevăratul nume al tînărului său oaspete, era prea impresionat de manierele, de felul său de a vorbi ca să-i refuze un serviciu onest, aşa că, fără să-şi recompenseze

* Nume dat de cruciaţi Palestinei.

curiozitatea pretinzînd vreo explicație asupra naturii însărcinării, acceptă bucuros comisionul și plecă îndată cu scrisoarea la castelul Frankheim.

Capitolul X

„Între oroare și suspiciune își împarte
Tulburatele-i gînduri, și în piept i se-agită marea
Iadului dinăuntru — Acum conștiința trezește disperarea
Ce dormita; trezește amintirea mai bună, vie,
De ce-a fost el, ce este, ce trebuia să fie,
Încă mai rău; din fapte și mai rele, mai rele suferințe se ivesc".

*MILTON**

Mînia se săturase cu sînge; uraganul trecuse, vocea conștiinței se făcea din nou auzită și cumplit era sunetul ei în urechile vinovatului Rudiger. Orbit de pasiune, se autoconvinsese că trimițîndu-l pe Ottokar la moarte, da numai o dreaptă răsplată morții heraldului, dar acum, cînd amăgirea se risipise, Rudiger tremura observînd cît de diferită era înfățișarea celor două fapte: Gustavus cel puțin nu dăduse nici un fel de ordine în săvîrșirea ei, în

* John Milton (1608—1674) — celebru poet englez, autorul poemelor *Paradise Lost* (*Paradisul pierdut* — 1667) și *Paradise Regained* (*Paradisul regăsit* — 1671).

timp ce cealaltă nu se putea bucura nici măcar de o astfel de scuză; una din morți fusese cel puțin spontană și *era posibil* să se fi întîmplat din accident, pe cînd cealaltă fusese premeditată și *se putuse întîmpla numai* astfel plănuită; pe deasupra, heraldul era partizanul unui dușman și el însuși un dușman, pe cînd Ottokar venise ca prieten, rudă și oaspete încrezător în legile ospitalității și onoarei cavalerești —legi ce se dovediseră neputincioase să-i salveze viața.

Conștiința și reproșurile soției îl treziră pe Rudiger să-și vadă pe deplin limpede vinovăția; însă în loc să fie binevenită, cumplit și fatal fu efectul pe care remușcarea îl avu asupra caracterului său. Rudiger nu era ceea ce se cheamă un ticălos — din contră, crimele îi umpleau sufletul de oroare și indignare, ba, în plus, nutrea o mie de simțăminte eroice, generoase și nobile — dar era sclavul unor pasiuni furtunoase și, pînă și în cele mai lăudabile manifestări ale firii sale, se putea spune despre el mai degrabă că detesta viciul, decît că iubea virtutea.

Acum, deci, cînd se văzu devenind el însuși, dintr-o dată obiectul propriei sale scîrbe, a acelei scîrbe căreia, altădată îi dase glas tare și cu patimă contra altora; acum, cînd auzea amarele reproșuri ale Magdalenei și simțea în toată durerea sufletului său că reproșurile erau meritate, Rudiger căzu brusc în cea mai adîncă tristețe a disperării, cunoscînd întreaga oroare a dezgustului de sine și amărăciunea unei insuportabile suferințe mentale. Nu nutri însă nici o clipă dorința de a repara răul făcut, nu alcătui nici un proiect de răscumpărare, nu

găsi nici o scuză pentru crima înfăptuită, ci mai degrabă îi exageră atrocitatea. Ceea ce simțea acum față de Gustavus nu mai era suspiciune, gelozie ori rea-voință. Nu — era cea mai profundă și cea mai grozavă ură, era o arzătoare sete de răzbunare, pe care sîngele întregii familii Orrenberg abia părea destul ca s-o stingă. Era vinovat, era cel mai execrabil dintre muritori, era odios în propriii lui ochi și ce pedeapsă putea fi destul de severă pentru a fi aplicată omului care-l făcuse astfel? Acel om era Gustavus, și lui Gustavus îi jură el, în cele mai crunte blesteme, răzbunare; mărimea acestei prime și singure crime îl făcea să le considere pe toate celelalte, viitoare, de mică importanță și tocmai din cauza dezgustului său pentru nelegiuire devenea tot mai nelegiuit.

Cînd primele emoții ale durerii și groazei se domoliră și inima Magdalenei nu-i mai împiedică judecata să-și exercite influența, ea regretă amar că și-a dezvăluit atît de deschis sentimentele în fața stăpînului ei. Știa prea bine că avînd firea pe care o are, reproșurile nu-i puteau servi lui Rudiger decît să-i întărîte pasiunile și să-i insufle o încăpățînată perseverare pe drumul cel rău. Prin urmare, odată cu zorii ea se îndreptă spre iatacul lui, hotărîtă să schimbe, pe cît posibil, impresia lăsată asupra sensibilității lui de ultima lor discuție. Dorea să aline frămîntările conștiinței sale pătate de sînge, cu blîndețe, treptat, să-l convingă că toate nenorocirile s-au iscat dintr-o antipatie nefirească și de lungă durată între cele două case, și (dacă era posibil) folosind cea mai subtilă metodă de convingere, să-l facă să înțeleagă că pericolul unor nenorociri asemănătoare ar putea fi prevenit numai prin căsătoria dintre Blanche și Osbright — cu alte cuvinte, prin unirea celor mai scumpe interese ale celor două familii. Bunele intenții îi fură însă dezamăgite: i se refuză intrarea la Rudiger, care petrecu următoarele douăzeci și patru de ore în solitudinea iatacului său, blestemînd alternativ cînd propria-i faptă, cînd pe ceilalți, și oscilînd, pe rînd, din abisul celei mai negre melancolii în extrema unei furii sălbatice.

Nimeni în afară de Wilfred nu avea voie să se apropie de el, nici el nu părăsi camera pînă cînd n-a fost înștiințat de aducerea lui Eugen, deși, la început (cu toate că rana lui nu fusese mortală) se socotise imprudent să fie mutat de la schitul Sfîntului Ioan. În ciuda faptului că pînă acum se străduise să și-o ascundă pînă și lui însuși, în parte din prudență, în parte din orgoliu, adevărul era că tocmai acest băiat nerecunoscut se bucura de întreaga iubire paternă a lui Rudiger. Diferența sentimentelor încercate față de el și față de Osbright avea ceva comun cu acelea pe care el le nutrise față de mamele fiecăruia. Stima și admirația lui erau dăruite fără rezerve Magdalenei, dar inima lui niciodată nu se topise de iubire decît pentru nefericita Agatha. Osbright era moștenitorul său, era un erou; îl iubea mult, dar pe Eugen îl adora. Într-unul prețuia pe continuatorul numelui său — lucru atît de prețios pentru vanitatea lui — dar pe Eugen îl iubea numai de dragul lui însuși.

E adevărat, dacă ar fi fost întrebat „care dintre tineri ar trebui să piară?“ l-ar fi sacrificat pe Eugen fără nici un moment de ezitare, deoarece în

pieptul lui Rudiger orgoliul totdeauna avusese o influență de departe superioară dragostei, dar dacă ar fi fost întrebat „pe care dintre ei ai consimți să nu-l mai vezi niciodată?“ ar fi ezitat la fel de puțin să răspundă „Osbright“ și nici nu i-ar fi simțit prea tare lipsa, deși calitatea de moștenitor îi dădea acestuia mai mult dreptul de a se bucura de atenția lui. Totuși gîndul că Osbright *trebuia* să fie moștenitorul lui îl făcea pe Rudiger să încerce o oarecare gelozie împotriva lui, mai cu seamă că, în prezența lui Osbright, își simțea amorul propriu dureros rănit, dîndu-și seama că perfecțiunea fiului său făcea ca propriile-i defecte să apară într-o lumină și mai izbitoare. Pe de altă parte, în Eugen vedea o ființă sărmană, fără apărare, pe care el o adusese într-o lume de suferință, unde soarta lui era grea și contra dificultăților căreia constituția lui era prea slabă ca să poată lupta. Pentru soarta lui amărîtă, Rudiger îl compătimea și-l iubea pentru asemănarea cu nefericita lui mamă. Pe scurt, Eugen îi era mai drag decît Osbright, dar orgoliul numelui îi era de o mie de ori mai scump decît oricare din ei; și-ar fi sacrificat propria lui viață ca s-o salveze pe a lui Eugen, dar l-ar fi sacrificat pe Eugen la fel de fără să stea pe gînduri ca să păstreze în Osbright pe „viitorul conte von Frankheim“. De îndată ce i se vesti aducerea lui Eugen se și grăbi să-l vadă, dar abia trecuse pragul camerei, că Magdalena se postă în fața lui. Rudiger se dădu înapoi, cu o profundă nemulțumire întunecîndu-i trăsăturile. În zadar i se adresă ea cu cele mai mîngîietoare cuvinte, străduindu-se să micșoreze atrocitatea omorîrii lui Ottokar; el o ascultă în tăcere și

îi replică numai printr-o privire de neîncredere batjocoritoare. În van regretă ea pripa cu care-și arătase sentimentele pe care el i le inspira, zadarnic îl asigură de afecțiunea ei nemicșorată; plecarea capului cu o impusă politețe și un zîmbet de cea mai amară ironie au fost singurul fel în care el își exprimă recunoștința. Răceala lui Rudiger o rănea, tăcerea lui o alarma. Ochii i se umplură de lacrimi, încercă să-i sărute mîna, dar el se trase îndărăt trufaș, întunecat, și, trecînd pe lîngă ea fără să-i adreseze măcar o vorbă, își continuă drumul spre camera lui Eugen.

Dar acolo nu-l aștepta nici o mîngîiere. Găsi pe nefericitul tînăr torturat de unul dintre accesele cele mai violente. Delira fără încetare despre mama sa și ucisul Joscelyn, despre cruda și frumoasa Blanche, despre detestatul Osbright cel fericit. Fiecare cuvînt care cădea de pe buzele lui ori deschidea o rană abia cicatrizată din pieptul tatălui său, ori îi provoca una nouă. Cuprins de groază și remușcare, Rudiger asculta recapitularea suferințelor și înjosirilor sărmanei Agatha; amintirea asasinării lui Joscelyn reaprinse în inima sa flăcările răzbunării contra lui Gustavus, dar cînd află din delirul lui Eugen că tocmai copila acestui Gustavus ar putea deveni nora lui, că ea, a cărei frumusețe fatală îi luase fiului său iubit mințile și aproape și viața, ea îl fascinase de asemenea și pe moștenitorul său și-i cîștigase iubirea, că falnicul nume von Frankheim era destinat să fie perpetuat printr-o urmașă a detestatei case de Orrenberg — abia făcu aceste descoperiri, că surpriza, neliniștea și indignarea lui deveniră bizare, extreme, de ne-

stăpînit. Ieși ca o furtună din odaia lui Eugen spre cea a Magdalenei și, intrînd brusc, o acoperi cu un astfel de torent de furie, de amenințări, de jurăminte de răzbunare contra Blanchei, contra lui Osbright și contra ei însăși dacă va descoperi că este la curent cu taina iubirii lui, încît trecu mult timp înainte ca Magdalena să poată pricepe originea violentei sale comportări.

Dar cînd *descoperi* asta, își văzu zădărnicite toate eforturile de a-i calma furia. Din contră, încercînd să-l liniștească, pînă și simpla sugerare a avantajelor ce puteau rezulta din iubirea lui Osbright, nu făceau decît să-i mărească violența. După ce își încărcă soția cu cele mai amare reproșuri și tocmai se năpustea afară din cameră, ochii lui căzură pe o scrisoare, pe care, datorită stării ei de agitație, Magdalena o lăsase să-i cadă din sîn, fără să-și dea seama. În aceeași clipă zări și ea misiva, o ridică de jos cu repeziciune, dar Rudiger recunoscuse scrisul fiului său și evidenta spaimă a Magdalenei îl convinse că ea conținea o taină, *și anume* una nu de mică însemnătate, de aceea încercă să-i ia scrisoarea cu forța. Jumătate, totuși, rămase în mîinile contesei, care se grăbi să-i ascundă dezvăluirea conținutului, aruncînd-o într-un vas cu jăratic care ardea în cămin.

Era scrisoarea lui Osbright, adusă de fratele Peter nici cu o oră mai înainte. Palid și fremătînd de furie, Rudiger citi mărturisirea iubirii fiului său pentru Blanche exprimată în cele mai arzătoare cuvinte, rugămintea ca Magdalena să-l convingă cît mai repede pe el, pe tatăl lui să consimtă la căsătoria lor, și că Osbright va mai rămîne ascuns cîteva

zile în chilia fratelui Peter. Osbright mai amintea că urma să aibă o întîlnire cu Blanche în acea seară... și aici scrisoarea se întrerupea. Scopul discuției lor, locul acelui rendez-vous*, ora lui precisă — toate acestea erau conținute de partea arsă a misivei și, asupra acestor puncte, consternata Magdalena refuză cu hotărîre să-i dea cea mai mică informație. Amenințări și rugăminți fură irosite în van și, după ce puse străji la ușa camerei ei ca nu cumva să-i dea de știre lui Osbright că mîniosul lui tată aflase de proiectata întîlnire, Rudiger o părăsi pentru a medita la cele mai sigure mijloace de a pune mîna pe Blanche, cea lipsită de apărare.

Fu chemat la sfat Wilfred, dar seneșalul îi refuză sprijinul pînă cînd Rudiger nu-l asigură că intențiile sale țînteau doar libertatea și nu viața Blanchei. Cu toate asigurările, dacă ar fi judecat drept, Wilfred ar fi trebuit să știe că în fața unui om ca Rudiger, atît de pătimaș și stăpînit numai de impulsul momentului libertatea lui Blanche odată pierdută, nici viața ei nu mai putea fi garantată măcar pentru o clipă. Totuși, pentru moment, scopul lui Rudiger era ca punînd mîna pe Blanche să prevină posibilitatea unei căsătorii cu Osbright și să-i provoace lui Gustavus cel mai cumplit chin, făcîndu-l să tremure în fiecare minut pentru viața iubitei lui fiice. De asemenea, Rudiger își închipuia că prezența ei l-ar putea face pe Eugen să-și vină în fire; jură, însă, cu cele mai înfiorătoare blesteme, că dacă va da greș iar efectul nu s-ar produce, Blanche va rămîne doar îngrijitoarea smin-

* În franceză, în original.

titului tînăr, nepărăsindu-l o clipă şi îşi va petrece tot restul vieţii ca martoră a crizelor de sminteală ale nenorocitului pe care îl distrusese cu farmecele ei fatale. Acestea fiind ţelurile mărturisite de Rudiger, Wilfred nu-şi mai făcu nici un scrupul din a-şi da consimţămîntul. De asemenea, s-a pus la cale să fie supravegheat schitul Sfîntului Ioan ca Osbright să fie urmărit pînă la locul întîlnirii*; Rudiger urma să se îndrepte iute acolo, însoţit de o ceată de oameni tot unul şi unul, pentru a o prinde pe Blanche, aducînd-o la castelul Frankheim. Dar Wilfred (care se temea de ura ce i-ar fi purtat-o tînărul lui stăpîn aflînd că a avut vreun amestec în afacere — cu atît mai mult cu cît în puterea lui rămînea după moartea lui Rudiger) insistă să se folosească orice mijloc posibil ca Blanche să fie surprinsă fie înainte de întîlnirea cu Osbright, fie după despărţirea de el, dar nu atîta timp cît îndrăgostiţii vor fi împreună. Procedînd astfel, cu prudenţă, Wilfred avea credinţa că, necunoscînd numele celor care i-au prins iubita, orice rezistenţă din partea lui Osbright era astfel exclusă (lucru care, altfel ar fi fost probabil foarte dificil şi periculos pentru atacatori); mai mult, i s-ar fi putut ascunde şi faptul că locul captivităţii iubitei era castelul propriului său tată.

Rudiger acceptă repede toate aceste condiţii şi, totul fiind acum stabilit, aştepta cu cea mai mare nerăbdare ştirea plecării lui Osbright de la schitul Sfîntului Ioan.

* În original, în franceză, *rendez-vous*.

Capitolul XI

„De ce stă ea şi-ades priveşte-n jos,
Cînd lunecă-n secret pe scară;
De ce alintă un copoi lăţos,
Cînd din culcuş el vrea să sară;
Şi deşi trece poarta, solitară
De ce nu sună goarna strajei iară?"

WALTER SCOTT — Cîntecul ultimului menestrel

Sosise timpul stabilit ca Osbright s-o întîlnească pe Barbara lîngă podul mobil, dar, după unele semne care-i dădură de gîndit şi-i treziră bănuieli, fratele Peter îşi înştiinţă musafirul că lîngă poarta capelei se aflau cu siguranţă la pîndă nişte iscoade. Altă ieşire nu mai exista. Osbright, deşi n-o dorea, socoti că mai înţelept e să-şi amîne un răstimp plecarea; apoi fratele Peter fu trimis afară să cerceteze dacă mai zăboveau încă prin preajma locului cei a căror înfăţişare îi treziseră bănuielile. Bătrînul se înapoie în curînd cu vestea că totul pare liniştit şi că, după socotinţa lui, oaspetele ar putea pleca acum fără primejdia de a fi văzut. Dar cum se pierduse mult timp cu întîrzierea plecării, tînărul nu se îndoia că Blanche şi însoţitoarea ei părăsiseră castelul cu multă vreme mai înainte şi probabil se adăpostiseră deja înăuntrul peşterii.

Într-acolo grăbi cît putu mai repede şi curînd îşi dete seama că se întîmplase întocmai cum gîndise. Blanche şi Barbara îl aşteptau în grota Sfin-

tei Hildegarde, extrem de neliniştite că el nu mai sosea. Peste două ore avea să fie ridicat podul mobil de la castelul Orrenberg iar Blanche nu s-ar mai fi putut întoarce; pe de altă parte, Barbara era şi ea neliniştită pentru că lipsise aşa de mult de lîngă bunica ei infirmă şi totuşi nu se putea gîndi să o lase pe Blanche singură în peşteră. Sosirea lui Osbright le risipi pe loc îngrijorarea, şi Barbara, după ce îşi arătă îndrăgostiţilor bucuria că aceştia se întîlniseră, socoti că propria ei prezenţă era acum de prisos şi-i rugă să-i îngăduie să se înapoieze la bunica ei, care — cu siguranţă — trebuie să fi fost peste fire de îngrijorată de lipsa ei. I se îngădui imediat să plece şi ea nu mai pierdu timpul.

Sosise timpul ca Osbright, folosind întreaga-i putere de convingere, s-o facă pe Blanche să înţeleagă că bătuse ora cînd ei aveau fie să se despartă pentru totdeauna, fie să nu se mai despartă niciodată. Blanche asculta argumentele lui pradă unui cumplit zbucium, dar planul lui de a fugi împreună şi de a se căsători fără voia părinţilor îl respinse nu numai ferm, ci şi cu repulsie. Ea admitea faptul că, într-adevăr, a nu-l mai vedea pe Osbright era cea mai crudă dintre toate nenorocirile de pe lume, în afară de aceea de a trăi ştiind că a meritat ura părintească. Mai spuse că, dacă pe drept cuvînt despărţirea de el îi va zdrobi inima, fuga lor ar zdrobi însă inima părinţilor ei şi se ruga ca mai degrabă neiertător să cadă asupra capului ei răzbunarea zeului neluat în seamă decît să facă să răsară vreodată un singur simţămînt dureros în

acele piepturi care, chiar din prima clipă a vieţii ei, palpitaseră de iubire şi grijă pentru ea.

Drept răspuns, Osbright, dădu frîu liber la tot ce-i putea sugera disperarea şi pasiunea. În zadar îi replica Blanche că nici un argument n-o putea hotărî să săvîrşească ceva împotriva sentimentului ei de datorie. Tînărul stăruia să-i arate toate avantajele posibile pe care le-ar aduce o asemenea abatere, atît de mică şi atît de vremelnică de la calea datoriei stricte, şi încă îşi mai pleda cauza lipsită de speranţă, cînd o piatră zbură prin gol în bolta peşterii, aflată la mică distanţă de marginea stîncoasă pe care şedeau îndrăgostiţii. Osbright se întoarse, o a doua piatră căzu urmată de a treia şi de un zgomot slab, murmurător. El îşi încordă auzul şi i se păru că desluşeşte propriul său nume. Se ridică şi înaintă spre prăpastie.

— Cine-i acolo? strigă el tare, cine mă cheamă?

— St! st! domnule cavaler! îl întrerupse în şoaptă o voce. Vorbiţi încet, pentru numele lui Dumnezeu, sunt eu, Barbara! O! Domnule cavaler mi-e teamă că totul s-a sfîrşit, ori cel puţin că doamna Blanche a nimerit în capcana cea mai groaznică în care o biată doamnă şi-a vîrît vreodată capul. V-aţi fi gîndit la asta, domnule cavaler? Abia pusesem piciorul dincolo de trecătoarea cea strîmtă şi (Domnul mi-e martor!) fără să mă gîndesc la vreun rău, cînd... pe neaşteptate... o voce de tunet a strigat „prindeţi-o“, şi într-o clipită m-am văzut înconjurată de oameni înarmaţi. Am căzut în genunchi şi m-am rugat să-mi cruţe viaţa şi cu bun temei, pentru că un cavaler teribil de înalt îşi trăsese deja jungherul ca şi cum ar fi fost

gata să mă înjunghie, doar că însoțitorul lui l-a apucat de braț și l-a rugat să-și țină făgăduiala. „Drept este", zise fiorosul „atunci luați-o și duceți-o la castel. Să fie închisă în temnița din turnul de miazăzi". Cînd am auzit cuvîntul „temniță", am crezut că o să mor de frică, așa că am început să țip și să mă rog mai tare ca niciodată, și spre norocul meu, luna s-a întîmplat tocmai să iasă de după un nor, „Ha!" strigă cel liniștit „asta nu poate fi doamna Blanche!" „O! nu, nu, nu! zisei eu, fără să gîndesc, nu-s doamna Blanche, ea este acolo în peșteră cu domnul Osbright, ascunsă sub haine de băiat și . . ."

— Așa le-ai spus? Fată nesocotită! Ne-ai pierdut pe toți!

— Blestemată zi, domnule cavaler! Eram într-o astfel de zăpăceală că abia știam ce făceam sau ce spuneam, dar, îndată ce și-au dat seama cine eram, mi-au dat drumul zicîndu-mi să-mi văd de drum. M-aș fi întors bucuroasă să vă spun ce s-a întîmplat dar n-am putut de ei și a trebuit să plec înainte, ca și cum m-aș fi dus acasă. Totuși nu puteam suferi să vă las fără să știți de răutatea urzelii, așa că după puțin timp m-am strecurat fără gălăgie de pe cărare și, ascunsă de copăcei și tufișuri, m-am tîrît prin spatele celor doi, care par să fie capii cetei, așa că am putut să aud toată urzeala.

— Și acest plan este . . .

— S-o prindă pe doamna Blanche la ieșirea din grotă și s-o ducă la castelul Frankheim, unde urmează să fie închisă într-o temniță, pînă cînd se va învoi să se mărite cu un tînăr nebun care (așa

se pare) și-a pierdut mințile din iubire pentru ea. Fiorosul voia să atace grota și s-o prindă pe dată, dar însoțitorul lui i-a amintit de făgăduiala că o s-o prindă, pe cît se poate, după ce se va despărți de domnul Osbright. „Dar presupune" zicea fiorosul „că nu se vor despărți pînă cînd ea nu va fi în siguranță între zidurile Orrenbergului!" În cele din urmă s-au învoit să mai aștepte încă o oră, să vadă dacă Blanche va ieși singură, dar că, dacă acest timp se va fi scurs fără ca domniile voastre să părăsiți peștera, fiorosul s-a jurat cu o mie de blesteme teribile că o va lua pe doamna de lîngă domnia voastră cu mîinile lui „Și dacă se împotrivește" a continuat el cu o voce cumplită, pe cînd strîngea din pumni și scrîșnea așa de tare că puteam să-l aud și eu, „dacă se împotrivește îmi voi împlînta spada în inima fetei pe care o urăsc, ori el și-o va vîrî în inima tatălui său".

— Tatăl tău Osbright! Cumplitul tău tată? exclamă Blanche în timp ce-și frîngea mîinile. Acum vezi în ce primejdie m-ai băgat chiar și cu această neînsemnată încălcare a datoriei! O! Părinții mei, scumpii mei, bunii mei părinți! Ce aspru sunt pedepsită pentru că am părăsit pe ascuns, fie și numai pentru o oră, adăpostul brațelor voastre ocrotitoare!

— Nu! nu! zise Barbara cu vioiciune, în timp ce Osbright se străduia în zadar să liniștească spaimele iubitei, deși propria lui neliniște nu era mai mică. Nu e încă totul pierdut, scumpă doamnă, calmați-vă și ascultați la mine; îndată ce-am aflat planurile mișeilor, am și chibzuit la o cale de scăpare, și de asta am cutezat să mă cațăr pe stîncă

şi să mă furişez nevăzută pînă aici ca să vă dau de ştire. Se pare că domnul Osbright nu e în primejdie; îl vor lăsa să treacă fără piedică bucuroşi să scape de el, ca să vă poată duce pe domnia voastră spre acea teribilă temniţă fără împotrivire. Acum băgaţi-vă bine în minte ce trebuie să faceţi: aruncaţi pelerina în care doamna Margareta v-a înfăşurat cu atîta grijă, gătiţi-vă în locul ei cu armura domnului Osbright, şi apoi mergeţi ţanţoş înainte cu inima neşovăielnică, cu scutul pe braţ şi coiful pe cap. Umbrele nopţii îi vor împiedica fără îndoială pe străini să bage de seamă diferenţa de înălţime, zăngănitul armurii îi va întări în greşeala lor. N-are a face că luna scînteiază strălucitor în clipa de faţă, asta o să fie în folosul domniei voastre, că am auzit pe unul din nemernici spunînd altuia, că deşi domnia voastră veţi fi în haine de băiat, ei n-o să se înşele luîndu-vă drept domnul Osbright, care o să fie recunoscut după emblema de pe scut şi după penele albe şi stacojii de la coif. Haideţi, veniţi iute, iute, doamnă, fiindcă vă înştiinţez că nu este deloc timp de pierdut.

Osbright îşi scosese deja platoşa şi casca lucitoare, şi acum se grăbea să gătească cu ele trupul delicat al Blanchei. În cele din urmă, zăpăcită şi înfricoşată, ea cedă rugăminţilor lui, dar îi făcu, în nenumărate rînduri, să-i repete atît el cît şi Barbara că nu erau în primejdie dacă rămîneau în grotă. În fine, deghizarea fu completă şi, cu inima bătînd să-i spargă pieptul, tremurînd din toate încheieturile, Blanche plecă în primejdioasa expediţie.

Abia părăsise doamna peştera că Barbara îşi continuă sfaturile:

— Şi acum, domnule cavaler, zise ea, o să trebuiască şi *domnia voastră*, să le joace o farsă. Vă dau chezăşie că îndată ce doamna se va fi depărtat doar atît ca să nu-i audă, străinii se vor şi grăbi încoace să pună mîna pe pradă şi dacă vor descoperi îndată fuga ei, ar putea încă să aibă vreme s-o împiedice să scape. Prin urmare, înfăşuraţi-vă în pelerina stacojie şi ascundeţi-vă faţa sub pălăria cu borurile pleoştite pe care doamna Blanche a lăsat-o; ei ştiu că ea este îmbrăcată bărbăteşte, şi prefăcîndu-vă şi vocea puţin puteţi lesne să-i faceţi să creadă că sunteţi persoana pe care o caută, pînă cînd ea va fi la adăpost la Orrenberg. Aşa e bine! Acum deci şi pălăria! ... Ascultaţi! Aud zgomot de armuri. Faceţi să dureze înşelăciunea cît mai mult puteţi; că, ştiţi, pot numa' să vă ducă la castelul domniei voastre şi cum parcă tatăl domniei voastre e căpetenia lor, în ăl mai rău caz o să aflaţi că ... sunt aici! Ssst!

Barbara avusese dreptate. Contele Rudiger şi însoţitorii săi au lăsat-o pe Blanche, care tremura, să treacă teafără prin capcana pe care o pregătiseră, neluînd seama la altceva decît la zăngănitul armelor şi fîlfîitul penelor vopsite în culorile familiei, în timp ce slăbiciunea pasului, mersul şovăitor sau povara greului scut trecură cu totul neobservate. Totuşi, pe cînd se apropia de ieşirea din cărarea stîncoasă, auzi o voce şoptind prin tufişuri: „Acum deci! Acum!“ — şi cuvintele îi sunară ca o sentinţă de condamnare la moarte. Îşi simţi inima oprindu-şi bătaia şi se poticni apucîndu-se de o ieşitură de stîncă, dar imediat altă voce şopti ca răspuns: „Nu, nu! Taci din gură nerodule! E dom-

nul Osbright! Îl cunosc după coif!" şi pe dată simţi că-i reînvie speranţele şi curajul. Continuă să înainteze cu o vigoare renăscută şi în cîteva minute se găsi pe drumul cel mare spre Orrenberg.

— Acum, lăudată fie Sfînta Fecioară! exclamă ea beată de bucurie şi recunoştinţă. Sunt salvată! şi chiar în acea clipă, se trezi înşfăcată cu violenţă şi lancea îi fu smulsă din mînă; privind în jur se văzu înconjurată de oameni înarmaţi.

— Ce s-a întîmplat? exclamă un războinic la a cărui apropiere ceilalţi se traseră în lături şi în al cărui glas Blanche recunoscu cu ruşine şi groază glasul tatălui ei. Cum însă vizorul coifului ei era închis, prea puţin bănui Gustavus că războinicul care stătea în faţa lui era însăşi fiica sa, pe care o credea la adăpost în castelul Orrenberg.

— Treaba e pe jumătate făcută, stăpîne! sună răspunsul. Coiful şi scutul ăsta le-aş recunoaşte dintr-o mie, şi (fără să vă fi costat captura o singură lovitură) vă dăruiesc sub ele pe temutul războinic Osbright von Frankheim.

— Domnul Osbright! strigă Gustavus. Maurice, îţi dai seama ce spui? Ei bine atunci, asta zic şi eu răsplată! Dar timpul nu ne permite... Nu vă temeţi de nimic, domnule cavaler; tratamentul pe care îl veţi primi va fi ales, dar pentru moment trebuie să rămîneţi prizonierul meu. Şase din voi să-l ducă la castel şi să-l închidă în salonul de lîngă sala cea mare. Păziţi-l cu străşnicie, dar daţi-i toată cinstea cuvenită şi băgaţi de seamă ca nimeni să nu intre la el. Acum, deci, spre Rudiger! La drum! Gustavus abia spuse asta şi se şi avîntă spre grotă, iar Blanche se văzu silită să viziteze cas-

telul părinţilor ei ca inamică şi captivă. Totuşi, îşi făurise deja un plan. Hotărî să păstreze secretul pînă va ajunge cu bine între zidurile Orrenbergului şi, odată sosită acolo, avea să ceară să vorbească cu mama ei, să-i mărturisească imprudenţa de care se făcuse vinovată, rugînd-o să-i ajute s-o repare. Nu se îndoia că puterea dragostei de mamă va învinge în scurtă vreme prima izbucnire de supărare şi că Ulrica va găsi mijlocul prin care să se întoarcă nedescoperită în propria ei cameră, dispariţia presupusului Osbright putînd fi uşor pusă pe seama cumpărării străjilor ca să-l facă scăpat, sau a altui vicleşug. Totul era ca vina ei, primejdiile prin care trecuse în acea noapte plină de aventuri să poată rămîne departe de ştirea tatălui său. Acesta fiindu-i planul ticluit după plac, Blanche îşi urmă drumul spre Orrenberg cu inima mai puţin grea.

Capitolul XII

„... Justiţia nepărtinitoare
Încredinţează ingredientele otrăvitei cupe
Buzelor noastre proprii..."

SHAKESPEARE — Macbeth

Un servitor pedepsit de contele Rudiger pentru vreo greşeală neînsemnată cu neîndreptăţită asprime, fugise drept răzbunare la castelul Orrenberg

și-l înștiințase pe stăpînul acestuia că atît Osbright cît și tatăl său se aflau la grota Sfintei Hildegarde numai cu puțini însoțitori și că ar putea fi lesne luați prin surprindere. Gustavus nu pierdu prilejul de a folosi o împrejurare atît de nesperată și norocoasă pentru a pune mîna pe vrăjmașii lui de căpetenie. Cu toate forțele pe care putu să le adune plecă îndată și atît de covîrșitoare fu superioritatea numărului oamenilor săi că, în ciuda rezistenței lui Rudiger (care-și expuse viața în această ocazie cu toată furia nesocotită a unui nebun, făcînd aproape incredibile minuni de vitejie,) mica ceată a celor din Frankheim a fost în scurtă vreme scoasă din luptă, iar conducătorul ei, trimis ca prizonier în castelul Orrenberg.

Acum, deci, sta în puterea lui Gustavus să se răzbune cu vîrf și îndesat pe furioasa lui rudă, asigurîndu-și prin moartea lui Rudiger și a fiului său întregile posesiuni ale trufașei case de Frankheim. Dar nu sta în firea iertătoare și nobilă a lui Gustavus să profite de împrejurări; se gîndea la o răzbunare mult mai onorabilă. Jignirile pe care le suferise el însuși erau deja uitate; e drept, avea încă în memorie moartea lui Ottokar, dar amintită cu mîhnire, nu cu mînie. Dușmanii se aflau cu toții în puterea lui și, lucrul acesta era suficient ca să-l facă să nu-i mai vadă ca dușmani și din toată inima, hotărî să-și dovedească generozitatea intențiilor și sinceritatea cu care își mărturisise bunăvoința. Și aceasta, printr-o astfel de probă limpede și impunătoare, încît pe viitor să alunge pînă și urma neîncrederii chiar din partea unei inimi atît de bănuitoare ca a lui Rudiger. Îi împărtăși intenția cavalerului Lennard, care, în acea seară de pomină, sosise cu ajutoarele promise la Orrenberg. Vrednicul cavaler aprobă cum nu se poate mai fierbinte planul și, radiind de încîntare la gîndul de a face un gest atît de generos și măreț, Gustavus se grăbi să se facă înțeles de mîniosul lui prizonier.

Sala cea mare fu scena memorabilei întîlniri dintre cele două rude vrăjmașe. Cei care îl păzeau pe Rudiger îi bandajaseră rănile cu grijă, dar socotiseră înțelept să-l împiedice prin lanțuri de la săvîrșirea vreunei necugetate violențe. De îndată ce Gustavus observă aceasta, dădu ordin ca fiarele să-i fie scoase, dar posomorîtul Rudiger nu mulțumi nici slujitorilor pentru îngrijirea rănilor nici stăpînului care-i redase libertatea. Privea la toate din jur cu un aer de indiferență trufașă, dar, de îndată ce ascultă profesiunea de bunăvoință a lui Gustavus și propunerea de a da amîndoi uitării injuriile trecutului, o flacără de răutate satisfăcută crescu teribil în pupilele lui arzătoare.

— Pe scurt, zise Gustavus în încheiere, sînt convins că numeroasele pricini care ne-au înstrăinat amîndurora inimile și familiile s-au ivit numai din greșita interpretare a unor împrejurări întîmplătoare și nu din dorința de a jigni sau de a sfida cu premeditare. Suspiciunile voastre sînt ușor de stîrnit, acelea ale soției mele — la fel de lesne, fiecare nimic a fost exagerat, fiecare fapt rău interpretat, și simple bănuieli au trecut drept fapte. Dorința mea cea mai arzătoare e să fie dezrădăcinată pentru totdeauna orice posibilitate de neînțelegere și nu știu un mijloc mai sigur decît căsătoria copiilor noștri, căsătoria lui Osbright și Blanche.

— Blanche? repetă Rudiger. Blanche? Ei da, asta-i o idee cît se poate de fericită! Numai că mă îndoiesc că va fi uşor de ...

— Nimic nu poate fi făcut mai lesne! îl întrerupse Gustavus bucuros de a-şi vedea propunerea primită atît de favorabil. Ei se iubesc ... se iubesc de multă vreme şi ...

— Adevărat! Am auzit asta! Osbright iubeşte pe fiica voastră cu pasiune şi fără îndoială că *şi voi* o iubiţi cu pasiune de asemenea nu-i aşa?

— Cu pasiune? Ca pe ochii din cap! Ea este bucuria vieţii mele, fiinţa de care depinde întreaga fericire a zilelor pe care le mai am.

— Nu zău? Asta e şi mai bine ... Sînt încîntat să aud asta ... la mine acasă se află un tînăr ... Numele lui este Eugen ... Şi el o iubeşte de asemenea cu pasiune ... într-adevăr nebuneşte, aşa *aş putea* spune ... Dar ea, ce credeţi, îl iubeşte pe Osbright?

— Ce *cred* de asta? Ştiu prea bine! Numai azi dimineaţă m-a încredinţat atît de pătimaş că inima ei pentru el arde într-o iubire atît de puternică ...

— Nu zic ba, s-ar putea să fie aşa, trebuie să ştiţi mai bine, şi totuşi nu mă pot opri să bănuiesc că inima ei are acum un simţămînt mai rece pentru el decît a avut azi dimineaţă.

— Suspiciunile voastre sînt nedrepte, conte Rudiger. Blanche nu este capricioasă ... Dar veţi vrea s-o auziţi cu propriile ei buze mărturisindu-şi sentimentele. Va fi îndată chemată aici şi ...

— În nici un caz! strigă Rudiger grăbit, în timp ce-şi reţinea gazda. În nici un caz! Ea s-a retras probabil să se odihnească, nu vreau să fie deranjată, nici nu vreau măcar s-o văd ... pînă cînd Osbright nu mi-o va prezenta ca mireasa lui.

— Aceasta poate fi făcută chiar în clipa asta, încă nu vi s-a spus, conte Rudiger, că nu sunteţi singurul captiv de rang mare pe care aventura acestei nopţi l-a aruncat în puterea mea. Fiul vostru se află în camera de colo.

Pe dată, expresia chipului lui Rudiger se schimbă. Deveni livid şi, ridicîndu-se de pe jilţul său, apucă braţul seneşalului, capturat ca şi el la grotă.

— Fiul meu, *aici?!* exclamă el. Aici! În puterea ta!

O dezamăgire similară părea să fi pus stăpînire şi pe seneşal.

— V-am avertizat, îi replică acesta în cuvinte întretăiate, V-am spus ... V-am îndemnat ...

— Gura, vorbă-lungă! îl întrerupse tăios stăpînul lui, în vreme ce Gustavus continuă astfel:

— Da! Părăsind peştera, Osbright a fost prins de slujitorii mei şi adus încoace; dar calmaţi-vă tulburarea, conte, fără îndoială cauzată de suspiciunile nedrepte cu privire la moartea fiului vostru mai mic. Fiul vostru mai mare, singurul vostru fiu, este acum în mîinile mele, şi cu un singur cuvînt aş putea să vă sting tot neamul. Dar nu vă temeţi, aş vrea mai degrabă să pier eu însumi, decît să pronunţ acest cuvînt. Eliberarea lui Osbright va dovedi că sunt nevinovat de moartea lui Joscelin; el vă va fi imediat redat, cer în schimb doar consimţămîntul vostru pentru căsătoria lui cu unica mea moştenitoare, cu iubita mea copilă.

— Consimt! strigă Rudiger cu aprindere. Consimt la asta, la orice. Daţi-mi numai îndărăt fiul,

dați-ne voie să plecăm în clipa asta și mîine arătați-vă condițiile!

— Veți fi ascultat! îi răspunse Gustavus ordonînd ca ușile de la camera captivului să fie larg deschise și el însuși îl conduse în imediata apropiere a lor. Dar, continuă el, adresîndu-se lui Rudiger, desigur că nu veți pleca imediat. Este tîrziu, cununia și nunta pot avea loc mîine, un mesager poate fi trimis să-i arate doamnei Magdalena motivul care vă reține, veți rămîne aici în noaptea asta, și...

— În noaptea asta? exclamă Rudiger cu violență. O, nu! Nici o oră! Nici o clipă! Conte von Orrenberg, veți fi voind să-mi stoarceți prin silnicie consimțămîntul la această căsătorie? Veți fi crezînd că împăcarea va fi sinceră, dacă am accepta-o fiind captivii voștri? Nu! Fiți generos! Dați-mi îndărăt fiul fără condiții, redați-ne libertatea, apoi trimiteți-vă heraldul la castelul Frankheim mîine și primiți răspunsul meu liber și neconstrîns.

— Fie și așa! spuse Gustavus, și în același moment cavalerul captiv intră în sală. În ciuda agitației care-i creștea cu fiecare clipă, Rudiger von Frankheim recunoscu scutul bine știut și coiful, și înainte ca Gustavus să aibă timp să explice ce se întîmplase, el porunci în pripă tînărului să-l urmeze. Dar tînărul nu-i ascultă porunca. Aceasta fu repetată, și totuși el rămînea nemișcat. Rudiger, a cărui nerăbdare crescuse între timp pînă aproape de furie, se năpusti să apuce mîna fiului său, trăgîndu-l cu forța din încăpere. Cu un strigăt de groază tînărul se dădu îndărăt și, retrăgîndu-se lîngă contele de Orrenberg, părea să implore protecție

contra furiosului său tată. Gustavus se strădui să-l calmeze.

— Nu te teme de nimic, tinere nobil! zise el. Tatăl tău îți cunoaște dragostea și o aprobă. Nu mai suntem dușmani, căsătoria ta cu Blanche e stabilită și vei părăsi castelul în noaptea asta, numai ca să te poți reîntoarce mîine ca mirele recunoscut al fiicei mele.

— Oare? Așa să fie? exclamă junele cavaler în culmea surprizei, dar încîntat în același timp. O! Ce veste fericită! Acum deci nu mai am nevoie de nimic ca fericirea mea să fie deplină... nimic în afară de iertarea tatălui meu... deci iartă-mă tată, continuă el, aruncînd în același timp coiful greu și căzînd la picioarele lui Gustavus. O! Iartă pe copila ta care se căiește, pe nesocotita ta copilă!

— Nemaipomenit! exclamă contele de Orrenberg. Asta e Blanche!

— Blanche? urlă Rudiger. Blanche în armura lui Osbright? Ah! Wilfred, Wilfred! Pe cine atunci am...? Vorbește, fato, vorbește! Explică... Ah! Nu pierde nici un moment... tu nu știi spaimele... durerea nebună... vorbește, ah, vorbește!

Tulburată de speranță, roșind de nesăbuința ei, zăpăcită de iuțeala și violența cu care Rudiger o întreba, numai anevoie Blanche reuși să relateze aventurile din grotă în fața uimiților ei auditori, dar, curînd Rudiger auzise destul ca să ghicească restul. El înțelesese că îndrăgostiții aflaseră de apropierea lui, că își schimbaseră veșmintele, că travestit în Blanche, Osbright rămăsese în peșteră; nu mai avea nevoie să știe mai mult! Cu un urlet de oroare Rudiger întrerupse istorisirea: înfățișarea lui

exprima o disperare năprasnică şi părea mai degrabă un demon decît o ființă umană.

— Nenorocire pe capul meu! strigă el. S-a sfîrşit! Totul e pierdut! ... Durere! ... Nebunie! ... Poate, totuşi ... La peşteră! La peşteră! Să-l salvăm ori să murim! mai zise el şi se năpusti afară din sală.

— Oh, urmăriți-l! strigă Wilfred frîngîndu-şi mîinile, scoateți-l afară din grotă! Zău, zău! Nu mă opriți! O să-şi piardă mințile ... o să-i crape inima ... Şi doar îmi făgăduise solemn ... dar violența ... patima ... un acces brusc de furie ... lăsați-mă să plec! Pentru numele lui Dumnezeu! Oh! Dați-mi chiar acum drumul!

Şi, smulgîndu-se de Gustavus care ar fi dorit să i se explice cauza acestei tulburări peste măsură, seneşalul îşi urmă stăpînul care deja se avîntase peste podul mobil cu iuțeala unui vultur.

După ce îşi linişti în cîteva cuvinte fiica înfricoşată, contele von Orrenberg socoti de cuviință să-i urmeze pe fugari pentru a afla cauza cumplitei lor frămîntări, însă înainte de a putea părăsi sala, un nou incident îi opri drumul. O fată tînără, cu fața scăldată în lacrimi, palidă ca un spectru se aruncă plîngînd în hohote la picioarele Blanchei. Era Barbara.

— A murit! exclamă ea frîngîndu-şi mîinile. Vai! Doamnă, doamnă, a murit! De pe stînca de deasupra am auzit zăngănitul armurii asasinului în timp ce se năpustea în cavernă. Blanche! Blanche! striga el. Blanche de Orrenberg! Aici sunt! i-a răspuns sărmana victimă, ce vreți cu Blanche? Ah! vrăjitoareo! țipă iar glasul teribil, ia asta! Ține, din partea lui Eugen! şi apoi ... vai! Apoi văzui cum fulgeră lama ... un țipăt cumplit ... Şi nu mai auzii nimic. N-am mai ştiut de mine. Cînd mi-am venit în fire, peste tot — tăcere ... Cutezai să cobor de pe stîncă ... l-am găsit într-un lac de sînge ... era rece ... murise!

— Pe cine? Pe cine? exclamă Blanche, aproape ca ieşită din minți de groază.

— Vai! Pe Osbright! Pe Osbright! îi răspunse hohotind de plîns fata, şi Blanche căzu şi ea fără de viață la picioarele tatălui său.

La intrarea în grota Sfintei Hildegarde şedea în picioare nenorocitul Rudiger; alături, zăcea întins pe pămînt un cadavru la care el, cu o groază mută, privi cîteva minute. În cele din urmă, cu o hotărîre desperată trase la o parte pălăria largă care acoperea fața celui mort şi razele lunii căzură peste trăsăturile lui. Rudiger cunoştea aceste trăsături prea bine! El sfîşie pelerina stacojie în care era înfăşurat corpul, văzu rana mare din piept şi propriul său pumnal în rană, îl smulse şi şi-l implîntă în inimă. Murmurînd numele lui Osbright, căzu apoi sclav al patimei, peste trupul victimei sale. Se prăbuşi pentru a nu se mai ridica niciodată!

Blanche fu readusă la viață, dar fericirea ei zburase pentru totdeauna. Zăcu şi se topi încet vreme de cîțiva ani încărcați de tristețe, apoi se duse în mormînt, unde tatăl ei, cu inima zdrobită, îşi urmă în curînd fiica iubită. Moştenirea blestemată trecu la altă familie şi rasa orgolioasă de Frankheim îşi stinse pentru veşnicie ilustra linie a urmaşilor.

Cîțiva ani mai tîrziu, Eugen avu nefericirea să-şi recapete îndestul rațiunea ca să afle că Blanche se

număra deja în rîndurile morților. Se duse la mormîntul ei, plînse cu amar și se rugă acolo, apoi, însemnîndu-și veșmintele cu o cruce în dreptul pieptului, plecă în haine cernite de pelerin spre Țara Sfîntă. Nimeni n-a mai auzit de el, dar cum era atît de șubred, cu mintea atît de greu încercată și inima pentru totdeauna rănită, neîndoios că suferințele lui n-au putut fi lungi.

Ulrica și Magdalena, cele două surori în nenorocire, s-au retras la mănăstirea Sfintei Hildegarde, unde curînd au primit voalul călugăriei. În capela mănăstirii au pus să se înalțe un cavou măreț deasupra osemintelor copiilor adormiți întru Domnul. Aici se întîlnesc în fiecare zi să plîngă durerea comună, aici în fiecare noapte se unesc în rugăciune pentru fericirea veșnică a celor dragi, aici timp de ani îndelungați, ani de suferințe necurmate, au scăldat cu lacrimi lespedea de marmură pe care stau gravate aceste cuvinte atît de adînc pătrunse de jale, atît de fatale, atît de adevărate:

AICI ZAC VICTIMELE SUSPICIUNII

WASHINGTON IRVING (1783—1859)

STAFIA MIRELUI
— o istorisire a călătorului —

(The Spectre Bridegroom
— a Traveler's Tale —)

E gata cina a petrece,
El însă zace mort și rece!
Ieri seară în iatac l-am dus,
Acum Gray-steel în pat l-a pus.

Sir Eger, Sir Grahame și Sir Gray-steel

Pe culmea uneia dintre înălțimile Odenwaldului, o regiune sălbatică și romantică a Germaniei Superioare, care se întinde nu departe de confluența rîului Main cu Rinul, se înălța, sînt mulți, mulți ani de-atunci, castelul baronului Van Landshort. Acum clădirea este cu totul căzută în paragină și aproape îngropată printre fagii și brazii întunecați, deasupra cărora poate fi încă văzut vechiul turn de veghe luptîndu-se, asemenea stăpînului său de odinioară, să-și țină capul sus și să privească semeț peste ținutul înconjurător.

Baronul era un vlăstar sterp al marii familii Katzenellenbogen și moștenise ce mai rămăsese din proprietatea și mîndria străbunilor săi. Deși înclinarea spre război a predecesorilor săi micșorase mult posesiunile familiei, totuși baronul se străduia să mențină ceva din strălucirea stării de altădată. Timpurile erau pașnice și nobilii germani își pă-

răsiseră, în general, vechile lor castele incomode, cățărate asemenea cuiburilor de vulturi printre coclaurile munților și își zidiseră locuințe mai comode în văi; baronul totuși rămăsese retras, mîndru, în mica sa fortăreață, scormonind cu firea lui răutăcioasă, toate vechile certuri de familie, așa că era în termeni răi cu cei mai apropiați vecini din cauza unor dispute ce se petrecuseră între stră-stră-străbunicii lor.

Baronul avea numai un singur copil, o fată, dar Natura care totdeauna cînd dăruiește numai un copil compensează asta înzestrîndu-l cu însușiri minunate, așa cum se întîmplase și cu fiica baronului. Toate doicile, cunoștințele, verișorii și verișoarele din ținut asigurau pe tatăl ei că ea nu avea pereche ca frumusețe în toată Germania și cine o știa mai bine ca ei? Copila fusese, pe lîngă asta, crescută cu mare grijă sub supravegherea a două mătuși care rămăseseră fete bătrîne și care își petrecuseră cîțiva ani din tinerețea lor la una din micile curți princiare germane, fiind pricepute în toate cele necesare pentru educația unei doamne de rang. Sub îngrijirea lor ea deveni o minune de bune însușiri. Pînă cînd împlini optsprezece ani fata știa să brodeze minunat și lucra în tapiserii viețile sfinților, dînd o astfel de forță de expresie chipurilor lor, încît păreau asemenea unor suflete în purgatoriu. Știa să citească fără greutate și învățase, citind din scoarță în scoarță, numeroase legende creștine și aproape toate isprăvile minunate cavalerești din Heldenbuch*. Făcuse chiar considerabile progrese la

* Cartea eroilor (în germană).

scris, putea să-și scrie numele, așa de citeț și fără să sară o literă, că mătușile ei puteau să-l citească fără ochelari. Excela în facerea unor bibelouri de toate felurile, cum se cuvenea unei doamne, și a unor lucrușoare micuțe, elegante și bune de nimic, era pricepută în cele mai complicate dansuri de epocă, cînta un număr de arii la harpă și chitară și știa pe dinafară toate delicatele balade ale minneliederilor*.

Mătușile ei de asemenea, cochete și mult admirate în tinerețea lor, erau acum perfect îndrituite pentru a fi paznice vigilente și cenzori stricți ai conduitei nepoatei lor, pentru că nu este doamnă de companie mai rigid prudentă și mai inexorabil decentă ca o cochetă îmbătrînită. Ea scăpa rareori din vederea lor, nu mergea niciodată dincolo de domeniile castelului fără să fie însoțită sau, mai degrabă, bine păzită, i se citeau tot timpul sfaturi despre buna cuviință și ascultarea fără rezerve; dar cu bărbații — pfui! — ea fu învățată să se comporte astfel încît să-i țină la distanță și să aibă în ei o absolută neîncredere, și, dacă nu i se dădea voie anume, fata nu îndrăznea să arunce nici măcar o privire asupra celui mai falnic cavaler din lume — nu, chiar dacă acesta ar fi murit la picioroușele ei.

Bunele efecte ale acestui sistem erau vizibile. Tînăra doamnă era un model de docilitate și corectitudine. În timp ce altele își iroseau drăgălășenia în strălucirea lumii și erau expuse de a fi culese și aruncate la o parte de fiecare mînă, ea

* *Minnelieder* — trubadur medieval german.

înflorea timidă în feminitatea ei fragedă și iubitoare, sub protecția nepătatelor fete bătrîne, asemenea unui boboc de roză înflorind printre spinii protectori. Mătușile o priveau cu mîndrie și exaltare și se lăudau că, deși toate celelalte tinere doamne din lume ar putea-o lua pe un drum greșit, totuși, slavă lui Dumnezeu, nimic de acest fel nu se putea întîmpla moștenitoarei familiei Katzenellenbogen.

Dar cu toate că baronul Von Landshort abia fusese hărăzit cu copii, casa lui nu era în nici un chip una mică pentru că Providența îl îmbogățise cu o puzderie de rude sărace. Ele, toate ca una, posedau firea afectuoasă a rubedeniilor sărace: erau surprinzător de legate de baron și nu pierdeau nici o ocazie ivită să vină în roiuri ca să dea viață castelului. Toate sărbătorile de familie erau comemorate de aceste ființe bune pe cheltuiala baronului și cînd erau pline de bună dispoziție ele obișnuiau să declare că nu era nimic pe pămînt așa de încîntător ca aceste reuniuni de familie, aceste jubilee ale inimii.

Baronul, cu toate că era un om mic la stat, avea un suflet larg și se împăuna de satisfacție gîndindu-se că este omul cel mai însemnat din mica lume din juru-i. Îi plăcea să povestească lungi istorisiri despre războinicii țepeni din vechime ale căror portrete priveau posace în jos de pe zidurile dimprejur și nu găsea ascultători așa de buni ca aceia pe care-i ospăta pe punga lui. Era înclinat spre miraculos și credea ferm în toate povestirile fantastice în care abundă toți munții și toate văile Germaniei. Credința musafirilor lui o întrecea însă

chiar și pe a sa; ei ascultau fiecare parascovenie cu ochii mari deschiși și gura căscată și niciodată nu se întîmpla să nu se crucească, chiar dacă ea era repetată pentru a suta oară. Așa trăia baronul Van Landshort oracolul mesei sale; ca absolut monarh al micului său teritoriu, și fericit pe deasupra tuturor acestor lucruri că era cel mai înțelept om al veacului.

În vremea la care se referă povestirea mea, se desfășura la castel o mare întrunire de familie asupra unei probleme de cea mai mare importanță: urma să fie primit mirele hotărît pentru fata baronului. Tratative fuseseră duse între tată și un bătrîn nobil din Bavaria spre a se uni demnitatea caselor lor prin căsătoria copiilor. Pașii pregătitori fuseseră făcuți cu respectarea tuturor datinilor cuvenite. Tinerii erau logodiți pe atunci fără ca să se vadă unul cu altul și sorocul pentru ceremonia nunții fu stabilit. Tînărul conte Von Altenburg fusese rechemat din armată pentru acest scop și era în momentul acela pe drum spre castelul baronului pentru a-și primi mireasa. Răvașe fuseseră primite de la el din Wurtzburg, unde fusese reținut cu totul întîmplător menționînd ziua și ora cînd el putea fi așteptat să sosească.

Castelul era în forfota pregătirii pentru a-i face o primire după cum se cuvenea. Frumoasa mireasă fusese îmbrăcată într-un veșmînt împodobit cu deosebită grijă. Cele două mătuși îi supravegheaseră găteala și se certaseră toată dimineața asupra fiecărui articol de îmbrăcăminte. Tînăra doamnă prinsese prilejul certei lor pentru a urma înclinarea propriului ei gust și din fericire avea un gust bun.

Ea arăta așa de frumoasă pe cît ar putea dori o mireasă în floarea vîrstei și îmbujorarea provocată de așteptare mărea strălucirea farmecelor ei.

Îmbujorarea care-i împodobea fața și gîtul, gingașa ridicare a sînului, ochiul cînd și cînd pierdut în reverie, toate dădeau la iveală molcomul tumult care i se tălăzuia în inimă. Mătușile se învîrteau într-una în jurul ei, pentru că fetele bătrîne sînt gata să prindă un mare interes în afaceri de acest soi. O copleșeau cu tot felul de sfaturi cumpătate de cum să se poarte, ce să spună și cum să întîmpine pe mult așteptatul logodnic. Nici baronul nu era mai puțin ocupat cu pregătirile. De fapt el nu avea nimic precis de făcut, dar cum era din fire un omuleț repezit și entuziast nu ar fi putut rămîne stană de piatră cînd toată lumea se zorea de mai mare dragul. Se mișca neliniștit de sus pînă jos prin castel cu un aer de grozavă îngrijorare, striga neîncetat oprind servitorii din treburile lor pentru a le cere să fie sîrguincioși și se învîrtea prin toate sălile și camerele fără ocupație, neodihnit și plictisitor ca un bondar într-o zi de vară.

Între timp vițelul cel gras fusese înjunghiat, codrii răsunau de strigătele vînătorilor, bucătăria gemea de bucate alese, pivnițele revărsau oceane întregi de Rhein-wein și Ferne-wein și chiar marele butoi cu Heidelburg fusese pus la bătaie. Totul era gata să primească pe distinsul musafir cu Sans și Brans*, în spiritul adevăratei ospitalități germane, dar musafirul întîrzia să apară. Trecea oră după oră. Soarele, care-și revărsase razele de amurg peste bogata pădure Odenwald, strălucea acum peste culmile munților. Baronul urcat în cel mai înalt turn scruta zarea în speranța de a zări în depărtare vreo urmă a contelui și a însoțitorilor săi. O dată el crezu că îi zărește; sunet de cornuri veneau plutind dinspre vale, prelungit de ecourile munților. Un număr de călăreți fuseseră văzuți departe, jos, înaintînd de-a lungul drumului, dar cînd ajunseră la poalele muntelui, o luară pe neașteptate într-o altă direcție. Ultima rază a soarelui dispăruse, liliecii începuseră să zboare primprejur în lumina înserării, drumul se vedea tot mai cenușiu și nimic nu părea să se miște pe el, doar, arar, cîte un țăran se întorcea alene acasă de la muncă.

* *Sans und Brans leben* (în germană, a face chef după chef).

În timp ce vechiul castel Landshort era în această stare de perplexitate, o scenă foarte deosebită se desfășura în altă parte a Odenwaldului.

Tînărul conte Von Altenburg își continua liniștit drumul în sobru trap mărunt, așa cum se întîmplă de obicei cînd un bărbat merge la o căsătorie în care prietenii își luaseră pe seama lor toată osteneala pețitului, și mireasa îl așteaptă, la fel de sigur, ca o masă la capătul unei călătorii. Întîlnise la Wurtzburg un tînăr camarad de arme, cu care făcuse împreună serviciul la frontiere Herman Von Sterkenfanst, unul dintre brațele cele mai puternice și inimile cele mai demne ale cavalerimii germane, care se întorcea acum acasă. Castelul tatălui său nu era departe de vechea fortăreață Landshort, deși o ceartă veche făcea familiile ostile și străine una alteia.

În momentul recunoașterii, cînd inimile se deschid cu căldură, cei doi amici își relatară toate fostele lor aventuri și întîmplări, iar contele îi spuse întreaga istorie a felului cum i-a fost pusă la cale nunta cu o tînără doamnă pe care nu o văzuse vreodată, dar despre ale cărei farmece primise cele mai încîntătoare descrieri.

Cum drumul amicilor avea aceeași direcție, căzură de acord să-și petreacă restul călătoriei împreună și, pentru ca să poată face asta mai pe-ndelete, plecară din Wurtzburg dis-de-dimineață, contele dînd ordine suitei sale să-l urmeze și să-l ajungă pe drum. Își omorîră timpul în mod plăcut cu amintiri despre aventurile și întîmplările lor militare, dar contele se cam plictisea, nerăbdător fiind să vadă farmecele vestite ale miresei sale și fericirea ce-l aștepta.

În acest chip intrară printre munții din Odenwald și tocmai traversau una din trecătorile cele mai singuratice și împădurite. Se știe bine că pădurile Germaniei au mișunat totdeauna de tîlhari, după cum castelele ei sînt pline cu fantome, iar în acea vreme primii erau cu deosebire numeroși, provenind din cástele de soldați trimiși la vatră și care cutreierau țara. Nu pare deloc extraordinar prin urmare, faptul că bravii cavaleri au fost atacați de o bandă de astfel de soldați răzleți, chiar în mijlocul codrului. Ei se apărară cu bravură, dar erau pe punctul să fie copleșiți cînd suita contelui le veni în ajutor. La vederea ei tîlharii fugiră, dar nu mai înainte ca tînărul conte să primească o lovitură mortală. Acesta fu transportat încet și cu grijă înapoi în cetatea Wurtzburg iar un călugăr vestit

pentru iscusința lui în vindecarea sufletului și trupului fu chemat dintr-o mănăstire învecinată. Dar jumătate din iscusința sa fu zadarnică, clipele nefericitului conte erau numărate.

Trăgînd că moară, ceru cu insistență amicului său să plece pe dată la castelul Landshort și să explice pricina fatală pentru care nu putea să-și țină legămîntul față de mireasa lui. Deși nu era unul dintre îndrăgostiții cei mai aprinși, era totuși unul dintre oamenii cei mai scrupuloși și părea foarte dornic ca misiunea pe care i-o încredința să fie rapid și cu toată curtenia dusă la îndeplinire.

— Dacă nu se va face întocmai, spunea el, nu voi dormi liniștit în mormîntul meu.

Repetă aceste ultime cuvinte cu o solemnitate deosebită. O rugăminte într-un moment așa de impresionant nu admite nici o ezitare. Sterkenfanst se strădui să-l mîngîie ca să-l liniștească, promițîndu-i să-i execute voia cu credință, și-i dădu mîna în semn de solemn jurămînt de onoare. Muribundul o strînse cu înțelegere, dar căzu curînd în delir — începu să aiureze vorbind despre mireasă, făgăduință, cuvîntul dat, ordonă să i se aducă calul ca să poată călări la castelul Landshort — și-și dădu sufletul în momentul în care își închipuia că se ridică în șa.

Sterkenfanst suspină și vărsă o lacrimă de soldat pentru soarta așa de tristă a camaradului său. Inima îi era grea și capul năuc, pentru că urma să se prezinte el însuși ca un oaspete nedorit printre oameni ostili și să le strice festivitatea cu vești ucigătoare pentru speranțele lor. Totuși, curiozitatea îl îndemna să vadă frumoasa, vestită pînă departe,

şi aşa de cu grijă ferită de lume, din familia Katzenellenbogen; pentru că el era un pasionat admirator al sexului frumos şi, apoi, avea în el un imbold de excentricitate şi spirit de aventură care-l făcea să iubească orice întîmplare neobişnuită.

Înaintea plecării, făcu toate cele de cuviinţă cu sfînta comunitate a fraţilor monahi din mănăstire, pentru solemnitatea de înmormîntare a prietenului său, ce urma să fie îngropat în catedrala din Wurtzburg, aproape de cîteva rude ilustre, iar suita care-l jelea pe conte luă în grija ei rămăşiţele lui pămînteşti.

Este timpul potrivit acum să ne întoarcem la membrii vechii familii Katzenellenbogen, nerăbdători să-şi vadă oaspetele, dar parcă şi mai mult bucatele pregătite, precum şi la vrednicul baron pe care l-am lăsat atrăgînd atenţia lumii de pe turnul de veghe.

Noaptea acoperi totul, dar nici un oaspete nu sosise încă. Cuprins de disperare, baronul coborî din turn. Ospăţul, care fusese amînat din oră în oră, nu mai putea fi tărăgănat. Felurile de bucate fuseseră uitate pe foc, bucătarul era distrus, şi întreaga servitorime oferea priveliştea unei garnizoane constrînsă la foamete. Astfel că, deşi fără tragere de inimă, baronul fu obligat să dea ordine pentru servirea mesei în lipsa oaspetelui. Toate erau aşezate pe masă şi tocmai erau pe punctul să înceapă ospăţul, cînd sunetul unui corn de dincolo de poartă făcu cunoscută apropierea unui străin. Un alt sunet umplu cu ecourile lui vechile curţi ale castelului, urmat de cel al paznicului de pe ziduri.

Baronul se grăbi într-un suflet să-şi primească viitorul ginere.

Podul mobil fusese coborît şi necunoscutul se găsea în faţa porţii. Era un cavaler chipeş, călare pe un bidiviu negru. Figura lui era palidă, dar avea o privire romantică şi un aer de melancolie solemnă. Baronul fu puţin jignit pentru că venise în modul acesta atît de simplu şi singur. Demnitatea lui fu pentru moment atinsă şi se simţi înclinat să considere faptul ca o lipsă completă de respect pentru importanta ocazie şi pentru importanta familie cu care urma să se înrudească. Se linişti totuşi cu convingerea că trebuia să fi fost o nerăbdare juvenilă, cea care-l împinsese să dea pinteni calului şi să ajungă mai curînd decît însoţitorii săi.

— Îmi pare rău, spuse străinul, că vin la dumneavoastră într-un moment atît de nepotrivit...

Aici baronul îl întrerupse cu un val de complimente şi urări de bun venit, deoarece, ca să spunem adevărul, el se mîndrea cu elocvenţa şi bunele lui maniere. Necunoscutul încercă în zadar, o dată sau de două ori, să oprească torentul de vorbe, aşa că îşi înclină capul şi-l suportă să se abată asupra lui. În momentul în care baronul făcuse o pauză, ajunseră în curtea interioară a castelului şi străinul era gata să vorbească dar fu întrerupt încă o dată de apariţia doamnelor familiei, conducînd mireasa sfioasă şi îmbujorată. El privi la ea timp de o clipă ca vrăjit; se părea că întregul suflet îi radia în privire şi se oprea pe acel chip frumos. Una dintre mătuşile ei îi şuşoti ceva la ureche, ea făcu o sforţare să vorbească, ochii ei albaştri umezi se ridicară timid, aruncară o privire sfioasă întrebătoare asu-

pra străinului și se lăsară din nou spre pămînt. Cuvintele îi muriră pe buze, dar un surîs dulce care rămăsese întipărit pe ele și o gropiță în obraz arătau că așteptările nu-i fuseseră înșelate. Era imposibil ca o fată, la iubitoarea vîrstă de optsprezece ani, predispusă în modul cel mai înalt spre dragoste și căsătorie, să nu placă pe un cavaler așa de chipeș.

Ora tîrzie la care sosise oaspetele nu mai lăsa timp pentru vorbă. Baronul era autoritar și amînă orice conversație particulară pînă pe dimineață și o luă înainte pentru a arăta drumul spre ospățul neatins.

Acesta fu servit în marea sală a castelului. Jurîmprejurul pereților atîrnau portretele cu înfățișare severă ale eroilor casei Katzenellenbogen și trofeele pe care le cîștigaseră pe cîmpul de luptă sau la vînătoare. Armuri lovite, lănci pentru turnire sfărîmate și stindarde zdrențuite erau amestecate cu prăzile expedițiilor silvane: maxilarele unui lup sau colții unui mistreț rînjeau oribil printre arbalete și baltage și o pereche uriașă de coarne de cerb își întindea ramurile chiar deasupra capului presupusului mire.

Cavalerul abia luă seama la cei din jur sau la petrecere; nu gusta bucatele mai deloc, ci părea total absorbit în admirarea miresei. Vorbea pe un ton jos, care nu putea fi auzit de nimeni, pentru că limbajul amorului nu este niciodată tare; și-apoi unde oare se află o ureche feminină așa de surdă încît să nu audă cea mai ușoară șoaptă a iubitului? Obrajii i se îmbujorau și i se albeau în timp ce asculta cu atenție. Din cînd în cînd răspundea cîte ceva înroșindu-se și, cînd își întoarse ochii, aruncă pe furiș o privire asupra profilului romanticei lui înfățișări și scoase un ușor suspin de fericire. Era evident că tînăra pereche era foarte îndrăgostită. Mătușile, care erau adînc versate în tainele inimii, declarară că ei se îndrăgostiseră unul de altul la prima vedere.

Petrecerea se desfășură mai departe cu veselie zgomotoasă, pentru că oaspeții erau toți binecuvîntați cu acea strașnică poftă de mîncare, ce însoțește întotdeauna o pungă ușoară și un aer de munte. Baronul povesti istorisirile sale cele mai bune și cele mai lungi și niciodată parcă nu le spusese așa de bine și cu așa de mare efect. Dacă era ceva miraculos, auditorii erau uimiți peste măsură și dacă era ceva de rîs, ei rîdeau, cu siguranță, tocmai la momentul potrivit. Baronul, e adevărat, asemenea celor mai mulți oameni mari, avea prea multă demnitate ca să spună vreo glumă nesărată; totuși, era silit la asta de un păhărel cu vin Hockheimer excelent și apoi, la propria ta masă, chiar o glumă fără sare, însoțită de un vin vechi dătător de voioșie, este irezistibilă. Multe lucruri bune erau spuse de oamenii de spirit mai subtili și mai săraci, care nu vor fi repetate în afara unor ocazii similare; multe vorbe cu două înțelesuri erau murmurate în urechile doamnelor, care aproape se sufocau căutînd să-și înăbușe rîsul; și un cîntec sau două urlate de vreun verișor sărac dar vesel și cu fața ca o lună plină, făceau pe mătușile nemăritate să-și ridice evantaiele gata pentru dans.

În mijlocul acestei petreceri oaspetele necunoscut își păstra cea mai ciudată și nepotrivită gra-

vitate. Înfăţişarea lui lua treptat o mină tot mai abătută cu cît înainta noaptea, şi oricît ar părea de straniu, chiar şi glumele baronului păreau să-l facă şi mai melancolic. Uneori era pierdut în gînduri, alteori privirea lui tulburată rătăcea neliniştită, ceea ce arăta un suflet cu totul stînjenit. Conversaţia lui cu mireasa devenea din ce în ce mai serioasă şi tainică. Nori amenințători începeau să se îngrămădească peste frumoasa seninătate a frunţii ei şi fiori să alerge prin gingaşul ei trup.

Toate acestea nu scăpară atenţiei celor de faţă. Voioşia lor era răcită de inexplicabila tristeţe a mirelui, spiritele erau molipsite, se schimbau şoapte şi priviri însoţite de ridicări din umeri şi din scuturări din cap. Cîntecul şi rîsul se auzea din ce în ce mai rar, apăreau pauze obositoare în conversaţie, urmate de povestiri sălbatice şi legende supranaturale. O istorisire lugubră aducea alta şi mai lugubră, şi baronul aproape că speriase pe unele dintre doamne cu istoria unui călăreţ strigoi care o luase cu el pe frumoasa Leonora*, o poveste înspăimîntătoare care a fost pusă de atunci în versuri excelente şi citită şi crezută în lumea întreagă.

Mirele asculta la această poveste cu multă atenţie. Îşi ţinu ochiul aţintit asupra baronului şi pe cînd povestirea se apropia de sfîrşit începu să se ridice cîte puţin de pe scaunul său, devenind tot mai înalt pînă cînd, în ochiul fermecat al baronului, părea aproape că se preschimbă într-un uriaş. În momentul în care povestirea se sfîrşi el scoase un

---

* Aluzie la faimoasa baladă germană *Lenore* (1774) de Gottfred August Bürger (1747—1794).

suspin adînc şi îşi luă un solemn adio de la cei de faţă. Toţi rămaseră uimiţi. Baronul era ca trăsnit.

— Ce! Să te pregăteşti să părăseşti castelul în miez de noapte? De ce? Totul fusese pregătit pentru primirea lui, o cameră era gata pentru el, dacă dorea să se retragă.

Străinul îşi scutură capul jalnic şi tainic.

— Trebuie să-mi odihnesc capul în altă cameră în noaptea asta. Era ceva în această replică şi în tonul cu care fusese rostită care făcu inima baronului să tresalte a semn rău, dar îşi stăpîni simţămintele şi repetă ospitaliera invitaţie.

Străinul îşi scutură capul tăcut şi respinse fiecare ofertă şi luîndu-şi rămas bun de la convivi, păşi încet în afara sălii. Mătuşile nemăritate erau cu totul împietrite, mireasa îşi lăsase capul în jos şi o lacrimă i se rostogolea din ochi.

Baronul îl urmă pe necunoscut în curtea mare a castelului unde armăsarul cel negru şedea scormonind pămîntul şi nechezînd de nerăbdare. După ce trecuseră de portal, a cărui joasă boltă era slab luminată de un felinar, el se adresă baronului într-o voce cavernoasă pe care acoperişul boltit o făcea încă şi mai sepulcrală:

— Acum că sîntem singuri, spuse el, vreau să-ţi destănuiesc pricina plecării mele. Am de mers la o întîlnire solemnă şi de neocolit.

— Oare, spuse baronul, nu poţi trimite pe altcineva în locul tău?

— Întîlnirea mea nu admite nici un înlocuitor... Trebuie s-o îndeplinesc în persoană. Trebuie să plec la catedrala Wurtzburg.

— Da, spuse baronul revenindu-și în fire, dar nu pînă mîine: mîine îți vei conduce mireasa acolo.

— Nu, nu! replică străinul, cu o solemnitate înzecită, întîlnirea mea nu este cu mireasa, ci cu viermii! Viermii mă așteaptă! Sînt mort... am fost ucis de tîlhari... corpul meu zace la Wurtzburg... la miezul nopții urmează să fiu îngropat... mormîntul mă așteaptă... trebuie să respect întîlnirea!

Sări pe armăsarul negru, se avîntă peste podul mobil și tropotul copitelor calului se pierdu în șuieratul vîntului puternic de noapte.

Baronul se întoarse în sală în cea mai deplină consternare și relată ceea ce se întîmplase. Două doamne leșinară de-a binelea, altora li se făcu rău gîndindu-se că au benchetuit cu un spectru. Cîțiva își dădură cu părerea că acesta ar putea fi vînătorul sălbatic, faimos în legenda germană. Unii vorbiră de spirite de munte; de demoni de pădure și de alte duhuri supranaturale, de care bunii oameni din Germania au fost așa de amarnic supărați din timpuri imemoriale. Una dintre rudele sărace se hazardă să sugereze că ar putea fi un mod extravagant al tînărului cavaler de a scăpa de căsătorie și chiar chipul întunecat, pare să fie în ton cu un personaj atît de melancolic. Presupunerea lui însă, atrase asupră-i indignarea întregii companii, și în special a baronului, ce era cît pe ce să-l considere ca pe un necredincios, așa că acesta fu bucuros să se lepede repede de erezia sa și să revină la cea a drept-credincioșilor.

Dar, oricare vor fi fost îndoielile întreținute, ele fură complet risipite prin sosirea în ziua următoare a unor vești precise, confirmînd știrea asasinării

tînărului conte și a înmormîntării lui în catedrala Wurtzburg. Jalea de la castel se poate lesne închipui. Baronul se închise în camera lui. Oaspeții, care veniseră să se bucure cu el, nu credeau că ar putea să-l părăsească în nenorocirea abătută asupră-i. Ei se plimbau prin curți ori se adunau în grupuri în sală, dădeau din cap și ridicau din umeri la necazurile unui om așa de bun, ședeau mai mult ca niciodată la masă și mîncau și beau mai vîrtos ca oricînd ca să-și țină firea. Dar situația miresei fără mire era cea mai demnă de plîns. Nu era ușor să fi pierdut un soț — și ce soț! — înainte măcar ca ea să-l îmbrățișeze. Dacă însăși fantoma lui putea fi așa de chipeșă și nobilă, cum trebuie să fi fost el cînd trăia? Umplea casa cu bocetele ei.

În noaptea care urmă celei de a doua zile a văduviei, se retrăsese în odaie, însoțită de una din mătuși, care insistase să doarmă cu ea. Mătușa, care era una din cele mai bune povestitoare din Germania, în timp ce-i povestea una dintre cele mai lungi povești cu stafii, adormise chiar în mijlocul ei. Odaia era depărtată și dădea spre o mică grădină. Nepoata stătea gînditoare privind la razele lunii ce se jucau pe frunzele unui plop tremurător, chiar în fața zăbrelelor ferestrei. Orologiul castelului tocmai bătuse noaptea jumătate cînd un zvon lin de muzică se furișă în sus, din grădină. Fata se ridică grăbită din pat și păși ușor spre fereastră. O siluetă înaltă ședea în picioare în umbra arborilor. Cînd își ridică capul o rază de lumină îi căzu pe față. Doamne Dumnezeule! Era mirele-spectru! Un strigăt puternic răsună în acel moment la urechea ei, și mătușa, care fusese tre-

zită de muzică și o urmase fără zgomot pînă la fereastră, îi căzu în brațe. Cînd se uită din nou, spectrul dispăruse.

Dintre cele două ființe, mătușa cerea acum cea mai mare îngrijire pentru că, de frică, își pierduse complet firea. Cît despre tînăra doamnă, chiar în spectrul iubitului ei, vedea ceva care-i părea drag. Era încă asemănarea cu frumusețea bărbătească și, deși umbra unui om este în mică măsură în stare să satisfacă dorurile unei fete îndrăgostite, totuși, chiar și acolo unde nu mai exista trupul, năluca era consolatoare. Mătușa declară că nu va mai dormi niciodată în acea cameră, noaptea; ea, din contră, cu încăpățînare declară sus și tare că nu va dormi în nici o altă încăpere a castelului. Urmarea a fost că a trebuit să doarmă singură, obținînd de la mătușă și promisiunea că nu va relata nimănui povestea cu spectrul, ca nu cumva fata să fie privată de singura plăcere tristă ce i-a mai rămas pe pămînt, aceea de a locui lîngă umbra protectoare a logodnicului ei.

Cît timp va fi respectat buna bătrînă doamnă promisiunea nu se știe, pentru că îi plăcea tare mult să vorbească despre lucruri uimitoare; totuși, pe atunci ea era considerată, în întreaga vecinătate, o bună păstrătoare a tainelor feminine (pentru că le ținea pentru ea timp de o săptămînă) cînd, pe neașteptate, fu eliberată de orice altă constrîngere de a ține secretul prin știrea adusă într-o dimineață, la micul dejun că tînăra doamnă nu era de găsit. Camera-i era goală, patul nu fusese desfăcut, fereastra era deschisă și pasărea zburase!

Mirarea și îngrijorarea cu care vestea a fost primită poate fi însă închipuită de aceia care au fost martori ai agitației pe care nenorocirile unui bărbat însemnat le cauzează printre prietenii lui. Chiar și rudele cele sărmane se opriră pentru un moment din neobosita lor muncă de a goli tăvile cu bucate, cînd mătușa, care la început rămăsese ca trăsnită și mută, își frînse mîinile și strigă tare:

— Strigoiul! strigoiul! a fost furată de strigoi!

În puține vorbe ea relată înspăimîntătoarea scenă din grădină și conchise că numai spectrul trebuie să fi răpit mireasa. Doi servitori se alăturară părerii, pentru că auziseră tropotul copitelor unui cal în josul muntelui pe la miezul nopții și nu se îndoiau că era spectrul pe armăsarul lui cel negru, ducîndu-și victima spre mormînt. Toți cei prezenți rămaseră ca trăsniți de această groaznică posibilitate fiindcă evenimente de acest fel s-au petrecut multe în Germania, cum prea bine mărturisesc multe istorisiri perfect autentice.

Ce situație jalnică era aceea a bietului baron! Ce dilemă sfîșietoare pentru un tată iubitor și un membru al marii familii Katzenellenbogen! Unica lui fiică fie fusese răpită spre mormînt, fie că urma să aibă vreun zburător al codrului drept ginere și poate o ceată de spiriduși drept nepoți. Ca de obicei era complet uluit și tot castelul în forfotă. Bărbaților li se ordonase să-și ia caii și să scotocească fiecare drumeag, potecă și vîlcea din Odenwald, baronul însuși își trăsese cizmele înalte peste genunchi își încinsese spada și era pe punctul să se urce pe bidiviul său cînd fu oprit de o nouă arătare. O doamnă fu văzută apropiindu-se de castel

pe un cal şi însoţită de un cavaler călare. Galopă pînă sus la poartă, sări de pe cal şi căzînd la picioarele baronului îi cuprinse genunchii. Era fiica lui cea pierdută şi însoţitorul ei mirele-spectru! Baronul era uimit. El privi la fiică, apoi la spectru şi mai că se îndoia că era aievea ce vedea. Cel de al doilea, de asemenea, era mult mai chipeş la înfăţişare de la vizita lui în lumea spiritelor. Veşmîntul îi era splendid şi scotea în evidenţă trăsături nobile de o simetrie bărbătească. Nu mai era palid şi melancolic. Faţa lui fină era îmbujorată de focul tinereţii şi veselia ţîşnea din ochiul său negru închis.

Misterul a fost în curînd lămurit. Cavalerul (pentru că, în adevăr după cum probabil aţi bănuit tot timpul nu era vorba de un strigoi) se prezentă ca domnia sa Herman Von Sterkenfanst. El relată aventura sa cu tînărul conte. Povesti cum se grăbise spre castel ca să comunice vestea cea nedorită şi cum elocvenţa baronului îl întrerupse la fiecare încercare de a spune ce avea de spus. Cum vederea miresei l-a cucerit cu totul şi, pentru a petrece cîteva ore lîngă ea, a admis în mod tacit ca această confuzie să continue. Cum fusese încurcat şi trist neştiind ce să facă şi cum să se retragă decent pînă cînd povestirile baronului cu strigoiul i-au dat ideea retragerii lui neobişnuite. Cum, temîndu-se de ostilitatea feudală a familiei îşi repetase vizitele pe furiş, cum venise repetat în grădină sub fereastra tinerei doamne, cum îi făcuse curte, cum o cucerise, cum o dusese în triumf şi cum, într-un cuvînt, se cununase cu zîna.

În orice alte împrejurări baronul ar fi fost de neclintit, pentru că ţinea cu tărie la autoritatea paternă şi era devotat cu încăpăţînare tuturor certurilor de familie, dar îşi iubea fiica, o jelise ca pierdută şi se bucura să o găsească încă în viaţă şi deşi soţul ei aparţinea unei case vrăjmaşe, totuşi slavă cerului!, nu era strigoi. Ceva, trebuie să recunoaştem, era în dezacord cu părerea sa despre onestitate: gluma pe care i-o făcuse cavalerul dîndu-se drept om mort; dar mai mulţi vechi amici, care erau de faţă, l-au asigurat că orice stratagemă era scuzabilă în dragoste şi că un privilegiu special se datora cavalerului întrucît servise în cavalerie pînă în ultima vreme.

Treburile se aranjară, prin urmare, în mod fericit. Baronul iertă tînăra pereche pe loc. Chefurile fură reluate la castel. Rubedeniile sărace copleşiră pe acest nou membru al familiei cu iubirea şi atenţia lor: era atît de brav, atît de generos... şi atît de bogat! Mătuşile, este adevărat, au fost întrucîtva scandalizate că sistemul lor de strictă recluziune şi ascultare pasivă a putut avea o urmare aşa de rea, dar dădură totul pe seama neglijenţei lor de a nu fi prevăzut ferestrele cu gratii. Una dintre ele a fost în mod deosebit jignită de faptul că istorisirea ei s-a dovedit neadevărată şi că singurul spectru pe care-l văzuse vreodată se dovedise a fi o înşelăciune, dar nepoata părea nespus de fericită că-l aflase om adevărat în carne şi oase. Şi astfel se isprăveşte istorisirea.

WASHINGTON IRVING (1783—1859)

LEGENDA VĂGĂUNII SOMNOROASE

— găsită printre lucrările răposatului Diedrick Knickerbocker —

(The Legend of Sleepy Hallow

— Found among the Papers of the Late Diedrick Knickerbocker —)

Era al somnului tărîm plăcut
De vise ce se țes de-abia le vezi
De vesele castele printre nori
Etern în zbor pe-a cerului nămiezi

Castelul Indolenței*

În sînul unuia din acele încăpătoare golfuri care crestează țărmul estic al Hudsonului, unde fluviul devine larg și unde întotdeauna marinarii își strîngeau prudent velele implorînd protecția Sfîntului Nicolae la traversare, în locul numit de vechii navigatori olandezi Tappan Zee se află un tîrgușor, și, în același timp, port rural, numit de unii Greensburgh, dar care este și mai bine cunoscut sub numele de Tarry Town**. Acest nume i-a fost dat, ni se spune, în zilele de demult, de bunele gospodine din ținutul mărginaș, plecînd de la năravul adînc înrădăcinat al soților lor de a zăbovi la cîr-

---

* Versuri din poemul „Castelul Indolenței" de James Thomson (1700—1748) publicat în 1748.

** Greensburgh înseamnă „Cetatea Verde" iar Tarry Town „Orașul de Popas". Orășelul există în realitate la sud-estul New-Yorkului pe fluviul Hudson și avea în 1960 11.109 locuitori.

ciuma orăşelului în zilele de tîrg. Fie cum o fi, eu nu-mi bag mîna în foc că ăsta e adevărul, ci îl amintesc numai din dorinţa de a fi precis şi crezut. Nu departe de orăşel, să tot fie cam la două mile, se află o vale mică, ori mai degrabă un petec de pămînt printre dealurile înalte, care este unul din locurile cele mai liniştite din lumea largă. Un pîrîiaş se strecoară pe-acolo, murmurînd uşor numai cît să te-mbie la somn şi odihnă, şi doar din cînd în cînd şuieratul unei prepeliţe sau păcănitul uşor al unei ciocănitori sînt singurele sunete care tulbură vreodată liniştea deplină.

Îmi amintesc că, pe cînd eram un flăcăiandru, prima mea ispravă la o vînătoare de veveriţe s-a întîmplat în crîngul de nuci înalţi care adumbreşte una din costişele văii. Mă rătăcisem pe-acolo pe la nămiezi, cînd natura este deosebit de liniştită, şi am tresărit la zgomotul propriei mele arme, cînd acest pocnet a spart în jur tăcerea zilei de Sabat, prelungindu-se şi fiind trimis îndărăt de ecourile mînioase. Dacă vreodată aş tînji după un loc retras în care să fug de lume şi de plăcerile ei, nu ştiu nici unul mai bun ca această vălişoară.

Pentru îmbietoarea chemare la odihnă a locului şi pentru firea ciudată a locuitorilor lui, descendenţi ai primilor coloni olandezi, această vîlcea izolată fusese de mult cunoscută sub numele de VĂGĂUNA SOMNOROASĂ, şi flăcăii ei erau numiţi în tot ţinutul învecinat băieţii Văgăunei Somnoroase. O predispoziţie spre somn şi vis părea să plutească deasupra acestei glii şi să pătrundă chiar şi văzduhul. Unii spun că locul a fost fermecat de un mare vraci neamţ în timpul primelor zile ale

coloniei, alţii că un bătrîn şef indian, profetul sau vrăjitorul tribului, îşi ţinea adunările de taină* pe acolo înainte ca ţinutul să fie descoperit de căpitanul de vas de negoţ Henri Hudson**. Fapt sigur e că locul continuă să se mai afle încă sub domnia unei puteri nefireşti, care ţine sub farmecul ei minţile oamenilor cumsecade, făcîndu-i să umble într-o visare fără de sfîrşit. Ei cred în tot felul de lucruri minunate, mintea le e răpită, au adesea vedenii stranii şi aud fie muzică, fie glasuri în văzduh. Toată vecinătatea e plină de basme asupra regiunii, de locuri bîntuite de stafii şi de spiriduşi de amurg; stelele cad şi meteorii strălucesc deasupra văii mai abitir decît în oricare altă parte a ţării, iar o zmeoaică şi ale ei nouă cete se pare că pe-aici îşi au locul preferat de zbenguială.

Totuşi, cel mai însemnat duh care bîntuie această regiune fermecată părînd adesea că ar fi căpetenia cea mai mare a puterilor din văzduh este arătarea unui călăreţ fără cap.

Unii spun că e stafia unui soldat hessian al cărui cap a fost retezat de o ghiulea de tun într-o bătălie fără nume din timpul războiului de independenţă şi care, din cînd în cînd, este văzut de oamenii din popor gonind prin întunecimea nopţii ca purtat de aripile vîntului. Apariţiile lui obişnuite

---

* Termenul pitoresc al pieilor roşii, *powwow*, a trecut şi în engleza literară.

** Henri Hudson căpitan de vapor englez, navigator şi explorator, descoperitorul golfului ce-i poartă numele, în care a fost lăsat în voia sorţii împreună cu fiul său şi cîţiva marinari de echipajul vasului care se răsculase. A pierit în 1611 în cursul acestei aventuri.

nu se mărginesc la vale, ci se petrec uneori și pe drumurile învecinate și în special în preajma unei biserici nu departe de acolo. Într-adevăr, unii dintre cei mai buni istorici ai acelor părți, care au adunat și pus în ordine întîmplările ce se povesteau despre acest spectru, afirmă că, trupul soldatului fiind înmormîntat în ținuturile din jurul bisericii, stafia călărește spre locul bătăliei în căutări nocturne ale capului pierdut și că iuțeala ametitoare cu care trece de-a lungul Văgăunii, asemenea crivățului de miazănoapte, se datorește faptului că e în întîrziere și zorește să se înapoieze în cimitirul bisericii înainte de revărsatul luminii.

Asta-i tălmăcirea îndeobște dată legendei superstițioase care a prilejuit atîtea povestiri ciudate în această regiune a umbrelor, iar strigoiul e cunoscut în toate vetrele ținutului sub numele de Călărețul Fără Cap din Văgăuna Somnoroasă.

Este demn de remarcat că pomenita înclinare spre lucruri stranii nu se mărginește numai la locuitorii văii, ci, pe nesimțite, pătrunde pe oricine locuiește acolo o bucată de vreme. Oricît de întreg le va fi stat capul pe umeri înainte de a ajunge în acest ținut al somnului, nu va trece multă vreme și, cu siguranță, vor respira îmbierile vrăjite ale văzduhului, lăsîndu-se treptat cuprinși de vedenii, vor începe să viseze și să vadă stafii.

Amintesc acest loc plin de pace cu toată lauda posibilă pentru că în astfel de văi olandeze, micuțe și retrase, întîlnite ici și colo în sînul marelui stat New York, s-au păstrat ca odinioară datini, obiceiuri, oameni, în timp ce marele torent al emigrației și modernizării, care face atîtea schimbări neîncetate

în alte părți ale acestei țări fără odihnă, trecea pe lîngă ele neluat în seamă. Ele sînt asemenea acelor ochiulețe de apă liniștită de pe marginea unui rîu năvalnic, unde putem vedea firul de pai și spuma plutind liniștite ori rotindu-se încet în miniaturalul lor port, netulburate de năvala apei care curge. Deși au trecut mulți ani de cînd am pășit prin umbrele îmbietoare la tihnă ale Văgăunei Somnoroase, mă întreb totuși dacă și azi n-aș găsi arbori din aceleași familii vegetînd în sînul ei ascuns.

În acest ferit colțișor de lume, într-o îndepărtată perioadă a istoriei americane, adică acum vreo treizeci de ani, locuia un flăcău demn de prețuit pe nume Ichabod Crane*, care locuia, sau cum spunea el „zăbovea“, în Văgăuna Somnoroasă pentru a-i învăța carte pe copiii din împrejurimi. Era originar din Connecticut, stat care dă Uniunii deschizători de drumuri și pentru minte, și pentru pădure, și care produce anual legiuni de pădurari de graniță și de învățători de țară. Porecla de Cocor nu era nepotrivită persoanei sale. Era înalt, dar grozav de slab, cu umerii înguști, cu brațe și picioare nesfîrșite — mîinile îi atîrnau hăt departe din mîneci, iar labele picioarelor ar fi putut fi folosite drept lopeți — într-un cuvînt, toate îi erau adunate în trup în modul cel mai liber cu putință. Capul îl avea mic și turtit la vîrf, urechile uriașe, ochii verzi sticloși, nasul îi era lung și retezat de semăna cu cocoșul unei giruete cățărat în vîrful pivotului său ca să arate de unde suflă vîntul. Dacă-l vedeai călcînd cu pași mari de-a lungul ver-

* Cocor, în engleză, în original.

santului unui deal într-o zi vîntoasă, cu hainele ca un sac fluturînd în juru-i, l-ai fi putut lua drept duhul Foametei coborît pe pămînt ori măcar o sperietoare de ciori fugită dintr-un lan de grîu.

Clădirea școlii în care preda era joasă și cuprindea o singură încăpere spațioasă, grosolan construită din bușteni, cu ferestrele parte din sticlă, parte peticite cu foi de caiete vechi. Cînd rămînea pustie, școala era apărată în cel mai ingenios mod cu putință de o creangă solidă răsucită în jurul clanței și de niște țăruși așezați înspre obloanele ferestrelor, încît, chiar dacă un hoț putea pătrunde înăuntru cu ușurință, ar fi fost teribil pus în încurcătură cînd să iasă — idee probabil împrumutată de arhitectul Yost Van Houten de la ingeniozitatea unei vîrșe de prins țipari. Clădirea școlii era ridicată într-o pajiște cam singuratică dar plăcută, chiar la poalele unui deal acoperit de păduri, avînd un pîrîu care curgea foarte aproape și străjuită, la un capăt, de un fag majestos. De aici murmurul scăzut al vocilor elevilor învățînd aplecați deasupra lecțiilor putea fi auzit, în toropeala unei zile de vară, ca zumzetul unui stup, întrerupt cînd și cînd de vocea autoritară a învățătorului fie pe un ton amenințător, fie într-unul de comandă, sau, poate, de înfricoșătorul șuier al nuielei de fag îndemnînd vreun hoinar zăbavnic pe poteca înflorită a cunoașterii. La drept vorbind, învățătorul era un om conștiincios care purta pururi în minte maxima de aur: „bătaia e ruptă din rai". Cu siguranță, școlarii lui Ichabod Crane o simțeau din plin.

N-aș vrea totuși să vă închipuiți că el făcea parte din acei cruzi satrapi ai școlilor care se bucură

de usturimile supușilor lor; dimpotrivă, administra dreptatea mai degrabă cu discernămînt decît cu severitate, luînd sarcinile de pe umerii celor slabi și așezîndu-le pe cei puternici. Cîte un puști slab și prizărit care tremura la cel mai mic șuierat al nuielii era tratat cu indulgență, dar cerințele dreptății erau împlinite prin aplicarea unei porții îndoite pe spinarea vreunui ștrengar olandez în cămașă largă, încăpățînat, rău și necioplit, care tăcea chitic, se umfla și devenea mai încăpățînat, mai posac sub nuiaua de fag. Toate astea el le numea „a-și face datoria către părinți" și niciodată nu aplica vreo pedeapsă fără să asigure consolator ștrengarul murind de usturime că „își va aminti și-i va mulțumi pentru asta cîte zile o avea".

Cînd orele de școală se terminau, Crane le devenea chiar prieten, adică se juca cu băieții mai mari și în după-amiezele de sărbătoare obișnuia să conducă acasă cîte un cîrd din școlarii mai mici care se întîmpla să aibă surori drăguțe sau gospodine bune drept mame, cunoscute pentru bunătățile dulapului. De bună seamă, îi cădea bine să fie în termeni buni cu elevii lui. Venitul obținut de la școală era mic și de-abia ar fi fost suficient să-i asigure pîinea zilnică pentru că era un mîncău nemaipomenit și, deși slab, avea însușirile dilatatoare ale unui șarpe anaconda, iar ca să-și asigure cele necesare traiului, era, după obiceiul locuitorilor din acele părți, găzduit și ospătat în casele fermierilor ai căror copii îi învăța. Cu ei locuia pe rînd cîte o săptămînă în șir, făcînd astfel ocolul împrejurimilor cu toată bruma lui de avere lumească, legată într-o basma de bumbac.

Ca așa ceva să nu pară prea împovărător pentru pungile gazdelor de la țară, care erau în stare să considere costul școlii o povară grea și pe învățători drept niște simpli trîntori, el avea felurite căi de a se face pe sine și plăcut, și folositor. Dădea ajutor cînd și cînd fermierilor la muncile mai ușoare de pe la ferme, ajuta la cositul fînului, la reparatul gardurilor, ducea caii la adăpat, mîna vacile de pe pășune și iarna tăia lemne de foc. De asemenea lăsa de-o parte toată demnitatea și regulile absolute cu care conducea micul lui imperiu, școala, și devenea nespus de săritor și îndatoritor. Găsea prețuire în ochii mamelor dezmierdîndu-le copii, mai ales pe cei mititei, și, asemenea îndrăznețului leu care în vremurile de demult ținea așa de mărinimos pruncul, obișnuia să șadă cu cîte un țînc pe un genunchi și să legene cu celălalt picior un leagăn timp de ore în șir.

Pe lîngă alte talente, mai era și maestrul cîntăreț al întregii vecinătăți și aduna bani bunicei învățînd pe cei tineri psalmodia. Nu mică îi era fala cînd ședea duminicile la locul său din cafas, în fața unui grup de coriști, și unde, după cum își închipuia, cîștiga cea mai înaltă prețuire, chiar mai înaltă decît pastorul. E drept că vocea lui răsuna cu mult peste cea a restului credincioșilor, și astăzi încă se mai poate auzi în acea biserică un fel tremurat în cîntecele ce se aud în liniștea cîte unei dimineți de duminică pînă la o depărtare de o jumătate de milă, pînă pe malul opus al eleșteului morii, tremur de care se spune că descindea în mod obișnuit din nasul lui Ichabod Crane. Astfel, găsind la repezeală mici soluții potrivit acelei metode îndeobște numită „prin orice mijloace", vrednicul pedagog o ducea destul de bine, și toți aceia care habar n-au ce înseamnă să muncești cu capul socoteau că duce o viață minunat de ușoară.

Învățătorul, este, îndeobște, un om care se bucură de oarecare trecere în cercul feminin al unui ținut de țară, fiind socotit cam ca un gentleman fără ocupație, înzestrat cu un gust cu totul superior și bună creștere așijderea față de grosolanii flăcăi de țară și, pe drept cuvînt, mai puțin învățat numai decît pastorul. Prin urmare, apariția lui e sortită să iște nițică vîlvă la masa de ceai a unei case de fermă și să provoace adăugarea unui fel de prăjituri peste numărul cuvenit, sau poate fala unui ceainic de argint. Literatul nostru era, carevasăzică, deosebit de norocos în a atrage surîsurile tuturor domnișoarelor de țară. Astfel, între serviciile religioase de duminica obișnuia să apară printre ele la cimitir, culegîndu-le struguri din vițele sălbatice care se cățărau pe copacii învecinați, recitînd pentru plăcerea lor toate epitafele de pe pietrele funerare, sau hoinărind împreună cu un întreg stol de tinere fete de-a lungul malurilor alăturate ale eleșteului morii, în timp ce rușinoșii bădărani de țară se țineau ca niște oi în spatele lui, invidiindu-i superioara eleganță și iscusința de a vorbi.

De asemenea, datorită acestui soi de viață hoinară, Crane era un fel de gazetă călătoare, ducînd din casă în casă întregul sac al clevetirilor din ținut, așa că apariția lui era totdeauna salutată cu satisfacție. Pe de-asupra, femeile îl mai prețuiau și ca pe un mare cărturar, pentru că citise numeroase cărți în întregime și cunoștea de minune Istoria

vrăjitoriei în Noua Anglie de Cotton Mather*, în care, în treacăt fie spus, credea neclintit şi cu tărie.

De fapt, Crane era un ciudat amestec de mică şiretenie şi simplă naivitate. Nesaţul lui pentru miraculos şi puterea de a şi-l apropia erau, amîndouă, la fel de ieşite din comun şi amîndouă crescuseră prin şederea lui în ţinutul acesta vrăjit. Nici o istorie nu era prea gogonată sau prea trasă de păr pentru marea lui putere de înghiţire. Adesea, după ce-şi trimitea elevii acasă după-amiezile, îi plăcea să se trîntească pe stratul bogat de trifoi de pe malul pîrîiaşului ce susura pe lîngă şcoală şi acolo să înveţe pe dinafară vechile povestiri îngrozitoare ale lui Mather, pînă cînd amurgul vestitor al serii transforma pagina tipărită într-o simplă ceaţă în faţa ochilor săi. Atunci, în timp ce-şi croia drumul peste mlaştini şi pîraie, prin pădurea înfricoşătoare, spre casa fermierului unde se întîmpla să fie găzduit, fiecare sunet al naturii la acea oră de vrajă mişca imaginaţia lui impresionabilă — dinspre coasta dealului jeluitul unei păsări de noapte, strigătul prevestitor al brotăcelului, crainicul furtunii, ţipătul trist al bufniţei, sau foşnetul brusc în desiş al păsărelelor speriate din cuibul lor. De asemenea, licuricii, scînteind mai viu în locurile cele mai întunecate, cînd şi cînd îl făcea să tresară, ca şi cum cine ştie ce tainică strălucire va fi fulgerat de-a curmezişul drumului şi dacă, din întîmplare, vreun nătîng de cărăbuş în zborul lui orb, înaripat, dădea peste el, sărmanul slujitor

---

* Cotton Mather (1663—1728) — prolif scriitor american din perioada colonială (a scris circa 400 de lucrări).

mai-mai îşi da duhul, încredinţat că l-a lovit o unealtă vrăjitorească. În astfel de ocazii, singura lui scăpare — fie să-şi abată gîndurile, fie să alunge pe pustii spiritele rele — era să cînte psalmi şi bunii oameni din Văgăuna Somnoroasă, odihnindu-se seara pe la porţile lor, erau adesea cuprinşi de teamă auzindu-i cîntecul, fornăit pe nas „cu o dulceaţă neostoită şi prelungă“, plutind în amurg dinspre dealul îndepărtat sau de-a lungul drumului.

Altul dintre izvoarele lui de plăceri pline de fiori era acela de a petrece lungile seri de iarnă împreună cu bătrînele soţii olandeze pe cînd ele torceau lîngă foc, cu un şir de mere care se coceau şi sfîrîiau lîngă vatră, ascultînd minunatele lor poveşti despre stafii, despre spiriduşi, despre lanuri şi pîraie şi case bîntuite de stafii şi, mai ales, despre călăreţul fără cap, sau gonaciul hessian din Văgăună cum era numit uneori. La rîndul său, obişnuia să desfete nevestele cu istoriile lui de vrăjitorie, despre păţanii îngrozitoare, semne rele şi glasuri din văzduh, care circulau din timpuri vechi în Connecticut, alteori îi plăcea să le înspăimînte straşnic cu părerile sale despre comete şi stele căzătoare şi cu temutul fapt că lumea se învîrteşte în mod sigur, şi că jumătate de vreme ele stau răsturnate cu capul în jos.

Dar dacă afla o deosebită plăcere în toate astea, stînd tihnit în colţul căminului dintr-o încăpere în care totul împrumuta o văpaie roşietică de la focul care trosnea şi unde, negreşit, nici un spectru nu cuteza să-şi arate faţa, ei bine, totul era scump plătit prin teroarea drumurilor spre casă. Ce for-

me și ce umbre înfricoșătoare nu-l asaltau pe drum prin sticlitul trist și înfiorător al unei nopți cu zăpadă! Ce temător privea el la fiecare rază tremurătoare de lumină, furișîndu-se de-a lungul vastelor cîmpuri de la vreo fereastră depărtată! Cît de adesea nu-l îngrozea cîte un copăcel acoperit cu zăpadă, care, asemenea unui spectru în lințoliul său, îl ataca de-a dreptul, în cărare! Cît de adesea nu-i strîngea inima cîte o spaimă care-i mai și îngheța sîngele în vine la sunetul propriilor săi pași pe pojghița înghețată de sub picioare și cînd se temea să se uite peste umăr ca nu cumva să zărească vreo matahală pășind chiar în spatele lui și, în fine, cît de adesea nu-l apuca o frică cumplită auzind vreo pală de vînt, ce se năpustea urlînd printre arbori, la gîndul că ar putea fi hessianul în galop într-una din grăbitele lui plimbări nocturne! Toate acestea, totuși, erau numai spaimele nopții, fantomele minții ce bîjbîie prin întuneric și, cu toate că văzuse destule stafii la viața lui nu o dată îl atacase în fel și chip Necuratul în preumblările lui singuratice, așa cum lumina zilei nimicea toate astea, în pofida diavolului și a tuturor lucrăturilor lui, ar fi petrecut o viață tihnită dacă poteca nu i s-ar fi încrucișat cu o ființă care aduce bărbatului muritor mai multe necazuri decît stafiile, spiridușii și toată rasa vrăjitoarelor la un loc — și aceea fu ... o femeie.

Printre învățăceii dornici de muzică și care se adunau o seară pe săptămînă spre a primi învățătura psalmodierii era și Katrina Van Tessel, fiica și singurul copil al unui avut fermier olandez. Curat boboc de fată de abia optsprezece ani,

durdulie ca o potîrniche, gata de cules, dulce și cu obrăjorii rumeni ca una din piersicile tatălui ei, era vestită hăt departe nu numai prin frumusețe, ci și pentru marea zestre ce avea s-o primească. Avea ceva nițeluș de cochetă, cum bine se putea vedea chiar după îmbrăcămintea ei — amestec de modă veche și nouă, potrivit tocmai cum trebuie ca să-i scoată și mai bine la vedere farmecele. Purta podoabe de aur curat gălbui pe care bunica bunicii bunicii ei le adusese din Saardam, pieptărașul bogat împodobit ca pe vremuri și îmbietor, iar pe lîngă el, o fustiță ispititor de scurtă spre a da la iveală cele mai drăguțe piciorușe și gleznișoare din tot ținutul.

Ichabod Crane avea o inimă lesne de cucerit, care-i dădea ghes nebunește spre sexul frumos și nu e de mirare faptul că o făptură așa de ispititoare află curînd mare trecere în ochii lui, și mai cu seamă după ce o vizitase în casa părintească. Bătrînul Baltus Van Tessel era aidoma tabloul unui fermier cu inima largă, mulțumit de sine și căruia toate îi merg din plin. E drept că rareori ochii lui priveau dincolo de fruntariile fermei, dar înlăuntrul ei totul era dichisit cum se cuvine și în bună regulă. Era satisfăcut de avuția lui, dar nu se fălea cu asta și mai degrabă se mîndrea cu mărinimia inimii decît cu îmbelșugarea în care trăia. Casa, ca un fel de cetate, era așezată pe malurile Hudsonului, într-unul din acele coturi ferite și mănoase în care fermierilor olandezi le place așa de mult să se cuibărească. Deasupra, își întindea ramurile lui late un ulm măreț, la rădăcina căruia țîșnea, învolburîndu-se, un izvor cu apă nespus de lină și dulce, adunîndu-se într-un mic bazin format din-

tr-un butoi, ca apoi să se furişeze scînteind prin iarbă spre pîrîul din vecinătate care se învîrtejea printre arini şi răchite pitice. Chiar lîngă casă se afla un hambar încăpător, ce-ar fi putut folosi drept biserică; fiecare fereastră şi fiecare ungher al lui păreau să arate pe dată şi desluşit bogăţiile fermei; îmblăcitul răsuna harnic înăuntru din zori pînă seara, rîndunelele şi lăstunii zburau săgetînd aerul şi ciripind pe sub streşini, iar şiruri de porumbei — unii cu cîte un ochi aţintit în sus ca şi cum ar fi cercetat cu atenţie vremea, unii cu căpşoarele vîrîte sub aripi ori îngropate sub penele de pe piept, ori alţii, înfoindu-se gîngurind şi aplecîndu-se asupra porumbiţelor — se bucurau de razele soarelui care scălda acoperişul. Grăsanii, abia mişcîndu-se de bine hrăniţi, grohăiau în tihna şi belşugul cocinilor de unde ţîşneau din cînd în cînd cîrduri de purceluşi de lapte, iviţi parcă să adulmece aerul. Un falnic escadron de gîşte albe ca zăpada înotau într-un eleşteu lăturalnic, călăuzind flote întregi de raţe; regimente de curcani ciuguleau lacomi prin curtea fermei şi bibilici se învîrteau de colo-colo ca nişte gospodine în arţag, scoţînd ţipete de gîlceavă şi mînie. În faţa uşii hambarului păşea ţanţoş cutezătorul cocoş, model de soţ, războinic şi cavaler de frunte bătînd din aripile lui lucitoare şi cucurigînd fudul cît îl ţin baierile, îndurîndu-se cîteodată să rîcîie cu pintenii ţărîna şi chemînd apoi cu mărinimie mereu flămînda lui familie de neveste şi copii, să se bucure de bogatele grăunţe găsite.

Îi lăsa gura apă dascălului cătînd la astă măreaţă făgăduinţă de îmbelşugate provizii de iarnă.

Cu ochiul flămînd, al minţii, îşi şi înfăţişa aievea fiecare purceluş fript alergînd prin preajmă-i cu o budincă în pîntece şi-un măr în gură, porumbeii se şi aşezau spre odihnă, aşa cum se cuvine într-o reconfortantă plăcintă şi înveliţi grijuliu în mantie de glazură, gîştele deja înotau în propriul lor sos iar raţele, cîte două, asemeni mîndrelor perechi de tineri căsătoriţi, pluteau în fel de fel de mîncăruri însoţite precum se cade cu sos de ceapă din destul. În purcel se şi zărea încrustată viitoarea costiţă grasă şi şunculiţa cu gust fraged, curcanul se oferea gustos rumenit cu pipota sub aripă şi, poate, cu un şirag de cîrnăciori aromitori, şi pînă şi însuşi falnicul crainic al dimineţii zăcea prăvălit pe spate într-o tipsie, cu ghearele în sus, de parc-ar cere mila pe care, în spiritul lui bătăios, dispreţuia s-o ceară cît era viu.

Pe cînd, fermecat, Ichabod îşi închipuia toate astea, pe cînd îşi rotea ochii lui cei verzi şi mari peste păşunile grase, peste bogatele lanuri de grîu, secară, hrişcă şi porumb, peste livezile încărcate cu fructe pîrguite, jur-împrejurul primitoarei aşezări a lui Van Tessel, inima lui tînjea după nobila domnişoară care urma să moştenească aceste domenii şi închipuirea i se înflăcăra la ideea cum ele ar putea fi preschimbate în bani peşin, iar banii investiţi în imense întinderi de pămînt sălbatic şi palate acoperite cu şindrilă înălţate prin pustietăţi. Ba, mai mult, fantezia lui neostoită îi înfăţişa deja speranţele împlinite, zugrăvindu-i-o pe înfloritoarea Katrina cu o întreagă ceată de plozi, căţăraţi pe coviltirul unui car încărcat cu cele de trebuinţă casei, cu oale, şi crătiţi bălăngă-

nindu-se dedesubt, şi se vedea pe sine însuşi călărind la pas o iapă urmată îndeaproape de un mînz, şi îndreptîndu-se spre Kentucky, Tennessee, sau Dumnezeu ştie unde.

Cînd a pătruns în casă, inima i-a fost cucerită cu totul. Era una din acele spaţioase case de fermă, cu un acoperiş cu creastă înaltă, dar cu părţile laterale în pantă lină, zidită în stilul moştenit de la primii colonizatori olandezi, cu streşini joase, ieşite în afară spre a adăposti în faţă un pridvor ce se poate închide pe timp de vreme rea. Sub streaşină atîrnau îmblăcie, hamuri, unelte de gospodărie şi năvoadele de pescuit în rîul învecinat. De-a lungul pridvorului se înşirau băncile folosite vara, şi ditamai roata de tors la un capăt şi un putinei din celălalt arătau la cîte putea sluji acest loc plin de însemnătate. Din pridvor, uimitul Ichabod intră în încăperea măreaţă din mijlocul casei, locul obişnuit de şedere. Aici, şiruri de vase strălucitoare de cositor, aranjate pe o poliţă lungă îi luară ochii. Într-un colţ se zărea o întreagă claie de lînă gata de tors, în altul o mulţime de suluri de lînă şi bumbac pentru războiul de ţesut; ştiuleţi de porumb, şiraguri de mere şi piersici uscate atîrnau în ghirlande vesele de-a lungul pereţilor amestecate cu podoabe de ardei roşii, iar o uşă lăsată întredeschisă îi dădu putinţă să strecoare o privire în odaia cea mai bună, în care scaunele cu picioare în formă de gheară şi mesele de mahon închis străluceau ca nişte oglinzi, furcile de sprijinit buştenii în cămin, împreună cu lopăţica şi vătraiele cuvenite scînteiau cînd şi cînd sub învelişul lor de tulpine de sparanghel, imitaţii de portocale şi cochilii de scoici împodo-

beau căminul deasupra căruia atîrnau şiraguri de ouă de păsări felurit colorate, un ou mare de struţ spînzura chiar în mijlocul încăperii şi, într-un colţ, un dulap dinadins lăsat deschis, dădea la iveală nepreţuite argintării vechi şi porţelanuri măiestrit aranjate.

Din clipa în care Ichabod îşi puse ochii asupra ăstor locuri încîntătoare, i se sfîrşi liniştea sufletească şi singurul lui gînd fu să cîştige iubirea fiicei fără de pereche a lui Van Tessel. Dar strădania lui întîmpină aievea mai multe piedici decît i se pun îndeobşte unui cavaler rătăcitor de odinioară, care deseori n-are de înfruntat decît uriaşi, vrăjitori, balauri de foc sau alţi asemenea potrivnici uşor de învins, şi care trebuie să-şi croiască drumul numai prin porţi de fier, de aramă şi ziduri de diamant spre fortăreaţa castelului în care este ţinută ascunsă doamna şi stăpîna inimii sale; cu toate astea, voinicul o scoate la capăt la fel de uşor cum îşi croieşte cineva drum spre miezul plăcintei de Crăciun, iar apoi aleasa inimii îi dăruieşte mîna ca pe un lucru de la sine înţeles. Ichabod din contră, trebuia să cucerească drumul spre inima unei cochete de la ţară, înfruntînd un întreg labirint de toane şi capricii ce înalţă mereu noi greutăţi şi piedici, şi mai trebuia să înfrunte şi o oaste de potrivnici de temut, în carne şi oase — numeroşii ei curtezani băştinaşi ce-i luau cu asalt fiecare intrare a inimii, care se suspectau şi se pîndeau unii pe alţii cu căutături mînioase, dar care, pentru cauza comună, erau gata să se avînte ca unul în luptă cu orice nou pretendent.

Printre aceştia, cel mai de temut era un tînăr cutezător şi bătăios, chefliu, gălăgios, zurbagiu şi zdravăn, Abraham după nume, sau, după prescurtarea olandeză, Brom-van Brunt, eroul întregului ţinut dimprejur care abia îşi stăpînea pumnii lui tari şi puterea. Datorită trupului de Hercule şi marii tării a braţelor, fusese poreclit Brom Bones* şi după numele ăsta era cunoscut de toată lumea. I se dusese vestea şi pentru întinsa lui pricepere şi îndemînare la călărie, fiind un călăreţ tot atît de iscusit ca un tătar. Izbîndea primul în toate alergările ori la luptele de cocoşi şi, cu întîietatea pe care ţi-o dă forţa fizică în viaţa de ţară, arbitra toate neînţelegerile aşezîndu-şi pălăria într-o parte şi zicîndu-şi hotărîrile cu un aer şi un glas care nu îngăduia discuţie ori împotrivire. Oricînd era gata pregătit să se avînte în vreo bătaie ori după vreo nevastă, dar era mai mult zburdălnicie decît răutate în firea lui, şi cu toată grosolănia lui semeaţă, era o adevărată plămadă de voioşie glumeaţă în străfundul ei. Avea trei-patru băieţi de viaţă, care se străduiau să-i semene în toate şi în fruntea cărora vîntura ţinutul pînă hăt departe în jur, fiind de faţă oriunde se ivea un crîmpei de ceartă ori de veselie. Pe vreme rece, îl recunoşteai după căciula îmblănită avînd în partea de sus o coadă de vulpe care flutura, şi cînd lumea de la vreo adunare de ţară zărea în depărtare binecunoscutul panaş fîlfîind în mijlocul unei cete de călăreţi de soi, putea fi sigură că avea să asiste la o hîrîială. Cîteodată, grupul lui putea fi auzit trecînd în goană

* *Bones*=ciolane, oase (engl.).

mare pe lîngă ferme pe la miezul nopţii, în chiote şi strigăte, asemeni unui pîlc de straşnici cazaci de pe Don şi bătrînele, tresărind din somn ascultau un răstimp pînă cînd se stingea tropotul cavalcadei gălăgioase şi apoi exclamau:

— O, trece Brom Bones şi ceata lui!

Vecinii îl priveau cu un amestec de teamă, admiraţie şi bunăvoinţă şi cînd în vecinătate se petrecea cine ştie ce năzbîtie trăsnită ori tărăboi, clătinau din cap, putînd să-şi bage mîna-n foc că Brom Bones era amestecat în ea.

De cîtva timp, zurbagiul nostru erou o alesese pe înfloritoarea Katrina ca ţintă a curteniilor lui necioplite, şi deşi dezmierdările lui drăgăstoase erau cam aidoma blîndelor mîngîieri şi alintărilor unui urs, se zvonea totuşi că ea nu-i descuraja cu totul speranţele. Fapt sigur e că izbînzile lui dădeau semnalul retragerii pentru peţitorii rivali, care într-atita nu simţeau nici o dorinţă să stînjenească leul înamorat, că, atunci cînd i se zărea calul legat de zaplazul lui Van Tessel într-o noapte de duminică, ceea ce era semn sigur că stăpînul lui făcea curte — sau cum se spune prin partea locului „scăpăra scîntei“ înăuntru — toţi ceilalţi peţitori, cuprinşi de desperare, îşi luau tălpăşiţa să-şi încerce norocul la peţit pe alte meleaguri.

Aşa stăteau lucrurile cu înfricoşătorul potrivnic cu care Ichabod Crane trebuia să se măsoare şi, dacă te gîndeşti bine, pînă şi un om mai cutezător ar fi lăsat în plata domnului înfruntarea, iar unul mai înţelept şi-ar fi luat nădejdea de la Katrina. Dar în firea lui Ichabod se îmbina fericit supuşenia şi stăruinţa; era în trup şi suflet asemenea acelui co-

pac polinezian rudă cu dudul care cedează dar rezistă, îndoit — nu se rupe niciodată şi, deşi se încovoaie la cea mai slabă apăsare, în clipa cînd ea încetează — hop! se-ndreaptă şi-şi naltă capul sus ca totdeauna.

Să se arate pe faţă contra zurbagiului ar fi fost curată nebunie, că doar nu era Brom-Bones omul căruia să-i pui beţe în roate într-ale dragostei, precum odinioară furtunosului îndrăgostit Achile. Ichabod, prin urmare, făcea curte într-un mod liniştit şi care da a înţelege uşor ceea ce nu spunea de-a dreptul. Sub masca rolului de profesor, făcea vizite dese la fermă nu pentru că ar fi avut ceva să înveţe din amestecul ne la vreme al părinţilor care este aşa de des o piatră de potrivire în calea îndrăgostiţilor. Balt Van Tessel era un suflet îngăduitor, uşor de înduplecat, îşi iubea fiica mai mult chiar decît luleaua şi asemenea unui om cu cap şi unui tată bun o lăsa să facă ce vrea în toate. Harnica lui soţioară la fel avea destule de făcut îngrijind gospodăria şi creşterea orătăniilor, pentru că, după cum băga ea de seamă cu înţelepciune, raţele şi gîştele sînt făpturi nechibzuite şi trebuiesc supravegheate, pe cînd fetele pot să-şi poarte singure de grijă. Aşa că, în timp ce ocupata doamnă zorea prin casă sau mînuia roata de tors într-un capăt al pridvorului, Balt cel cumsecade obişnuia să-şi fumeze luleaua de seară la celălalt capăt, urmărind isprăvile unui războinic de lemn, înarmat cu cîte un paloş în fiecare mînă, care se lupta în chipul cel mai brav pe vîrful hambarului, pe cînd Ichabod se-nvîrtea pe lîngă fată la izvorul de sub ulmul cel uriaş sau hoinărind împreună în amurg,

la cel mai prielnic ceas pentru elocvenţa îndrăgostitului.

Mărturisesc că habar n-am cum sînt măgulite şi cîştigate inimile femeilor. Pentru mine, ele au rămas pururi prilej de întrebare şi admiraţie. Unele, par să aibă doar un punct vulnerabil, numai o poartă de intrare, în timp ce altele au o mie de drumuri care duc la inima lor şi pot fi cucerite într-o mie de chipuri. Mare-i dibăcia şi izbînda să cîştigi pe primele, dar încă şi mai mare îndemînare, strategie şi tactică dovedeşti păstrînd cucerirea celor din a doua categorie, pentru că omul trebuie să se bată în acest caz la fiecare fereastră şi intrare a cetăţii lui. Al de supune o mie de inimi de rînd se poate lăuda cu oarecare fală, dar ăl de ţine nestrămutat sub stăpînirea lui inima unei codane îndrăcite, chiar că-i un erou. Drept îi că nu de-al de ăsta era temutul Brom Bones, şi de cînd Ichabod Crane începu să-şi întindă mrejele, interesul primului scăzu netăgăduit; nu-i mai vedeai calul legat la zăplaz în nopţile de duminică şi o ură de moarte crescu treptat între el şi preceptorul din Văgăuna Somnoroasă.

Brom, cam aspru în felul în care înţelegea buna cuviinţă, ar fi împins lucrurile la război pe faţă, ajungîndu-se la înţelegere în pretenţiile lor asupra fetei după codul celor mai tăcute şi simple fiinţe cugetătoare, cavalerii rătăcitori de altădată, şi anume numai prin luptă; dar Ichabod îşi da prea bine seama de tăria potrivnicului ca să-i arunce mănuşa (îl auzise pe Bones lăudîndu-se: „o să-l înşfac pe învăţător şi-o să-l trîntesc într-un raft din propria lui şcoală“ şi era prea precaut ca să-i dea vreun

prilej). Era ceva peste măsură de provocator în sistemul lui de pace pe care o urmărea cu încăpățînare și nu-i rămase lui Brom alta de făcut decît să facă uz de toate felurile de șotii țărănești la care se pricepea și să-i joace tot felul de renghiuri potrivnicului. Ichabod deveni ținta unei persecuții ciudate din partea lui Bones și a cetei lui de călăreți aspri. Ei pustiiră împărăția lui plină de pace pînă acum, umplură școala de cînt cu fum astupîndu-i hornul, intrară în casa școlii noaptea și în pofida temutei crengi și a țărușilor de la ferestre răsturnară toate claie peste grămadă, încît bietul institutor începu să creadă că toate vrăjitoarele din țară își țin petrecerile lor acolo. Dar, fapt încă și mai supărător, Brom nu pierdea nici un prilej de a-l face de rîs în prezența iubitei și mai avea și un ticălos de cîine pe care-l învățase să chelălăie în modul cel mai caraghios, prezentîndu-l ca pe un rival al lui Ichabod ca s-o învețe psalmodia pe fată.

Așa merseră lucrurile cîtăva vreme, fără să clintească prin ceva cumpănirea puterilor care se-nfruntau. Într-o frumoasă după amiază de toamnă, Ichabod ședea dus pe gînduri ca pe un tron pe scaunul înalt fără spetează de unde veghea de obicei toate treburile din mica-i împărăție a buchiilor. Legăna în mînă țepușa căminului, acel sceptru al puterii despotice; nuiaua de fag împărțitoare de dreptate ședea pe trei cuie în spatele tronului, spaimă necurmată a făcătorilor de rele, în timp ce pe pupitrul din fața lui puteau fi văzute felurite articole de contrabandă și arme interzise găsite în posesia ștrengarilor leneși, precum: mere pe jumătate mușcate, puști cu dop, sfîrleze, colivii de păsări și o puzderie de fel și fel de mărunte și ciudate cocoloașe de hîrtie. Negreșit, aplicase vreun cumplit act de dreptate, pentru că școlarii erau toți aplecați cu hărnicie peste cărțile lor, din cînd în cînd șopoteau cu șiretenie, trăgînd cu coada ochiului la învățător, și un fel de liniște zumzeetoare domnea peste tot în încăperea școlii. Deodată, ea fu întreruptă de apariția unui negru într-o jachetă de in peste pantaloni, cu o bucată de pălărie rotundă ca o coroană asemenea tichiei lui Mercur, cocoțat în spinarea unui mînz costeliv, pe jumătate deșelat, pe care-l strunea cu o funie drept căpăstru. Se apropie bocănind pînă la ușa școlii, poftindu-l pe Ichabod la o petrecere veselă, la o „șotie care urmează să aibă loc în seara aceea la Domnia Sa Van Tessel". După ce rosti solia cu acel aer de importanță în strădania de a folosi cuvinte alese cu care un negru nu prea e-n stare să se fălească în soliile de felul ăsta, o luă grăbit peste pîrîu și fu văzut apoi zorind în susul Văgăunii, plin de importanța și urgența misiunii sale.

Totul deveni acum activitate zeloasă, forfotă și hărmălaie de glasuri confuze. Școlarii erau grăbiți să-și parcurgă la galop lecțiile, fără să mai zăbovească la amănuntele neînsemnate; cei mai ageri săreau cam jumătate fără a fi pedepsiți, iar mototolii primeau din cînd în cînd cîte o nuia usturătoare ca să-și dea osteneala să-și mărească viteza, sau ca ajutor la trecerea peste vreun cuvînt mai greu. Cărțile fură apoi aruncate la o parte fără a mai fi rînduite în rafturi, călimările vărsate, băncile răsturnate și întreaga școală golită cu o oră mai

devreme ca de obicei, toți năvăliră afară ca o puzderie de drăcușori, urlînd și făcînd tărăboi pe pajiștea verde de bucuria terminării orelor înainte de vreme.

Galantul Ichabod își petrecu cel puțin o jumătate de oră mai mult ca de obicei ca să-și aranjeze toaleta, periind din răsputeri singurele haine pe care le avea doar le-o face ca noi, — și anume un învechit costum negru. Apoi își aranjă părul într-un ciob de oglindă spartă care atîrna în școală. Ca să-și poată face apariția în fața doamnei sale aidoma unui cavaler, împrumută un cal de la fermierul la care era găzduit, un bătrîn olandez coleric cu numele de Hans Van Ripper, și astfel țanțoș călare, porni ca pe vremuri cine știe care cavaler rătăcitor în căutarea de aventuri. Dar e bine ca, după obiceiul împămîntenit în istoriile romantice, să dau cîteva amănunte de felul cum arăta și erou, și bidiviu. Animalul pe care se cățărase era un cal deșelat de plugărie și bătrîn de uitase toate în afară de năravu-i. Grozav de prăpădit, avea un păr aspru culoarea tutunului, un gît de oaie și cap ca un baros; coama ruginie și coada îi erau încîlcite și pline cu noduri de scaieți; un ochi își pierduse pupila și licărea dîndu-i un aspect fantomatic, iar celălalt strălucea de parcă ascundea un drac, și de fapt trebuie să fi mîncat jeratic în tinerețea lui, dacă ne luăm după numele lui de Praf de pușcă. Într-adevăr, fusese armăsarul favorit al stăpînului său, țîfnosul Van Ripper, care era un călăreț plin de năbădăi și împrumutase, probabil, ceva din spiritul său animalului, căci așa bătrîn și deșelat cum părea, pîndeau în el mai mulți draci decît în orice mînză din ținut.

Ichabod era întrutotul o mutră potrivită pentru un astfel de sireap. Călărea strunind bine calul, în salturi mici care-i aduceau genunchii aproape de oblîncul șeii, iar coatele-i ascuțite săreau în lături ca piciorușele unei lăcuste; își ținea biciul în mînă drept ca un sceptru și cînd calul mergea în trap mărunt, ca fîlfîirea unei perechi de aripi pulpanele hainei sale negre îi fluturau în lături, pînă aproape de coada calului. Așa arătau Ichabod și bidiviu cînd părăsiră poarta lui Hans Van Ripper în pas șovăitor, tîrșit, cu picioarele abia ridicate de la pămînt. Și alcătuiau pe de-a-ntregul o arătare cum rareori întîlnești la lumina zilei.

Era, după cum am spus, într-o frumoasă zi de toamnă; cerul era limpede și senin iar natura purta acel veșmînt bogat, auriu, pe care noi îl legăm întotdeauna de ideea de belșug. Codrii îmbrăcaseră mantia lor sobră de ruginiu și galben, în timp ce unii copaci de un soi mai gingaș, deja mușcați de frig, aveau strălucitoare culori portocalii, purpurii sau stacojii. Șiraguri înaripate de rațe sălbatice începură să se ivească sus, în văzduh, țipătul subțire al veveriței se auzea prin crîngurile de fagi și de nuci hickory, ia fluieratul melancolic al prepeliței, arar, în miriștile învecinate.

Păsările călătoare își serbau banchetul de adio; în toiul petrecerii lor băteau din aripi, ciripeau și se zbenguiau din tufiș în tufiș, din pom în pom, devenite năzuroase tocmai din cauza belșugului și bogăției din jur. Se afla acolo bravul prigor bărbătuș, vînatul favorit al tinerilor vînători cu trilul lui adînc plîngăreț și ciocănitoarea cu aripioarele aurite, cu creasta sîngerie, cu gît negru și penaj în-

cîntător, era apoi și păsărica de cedru cu vîrful aripioarelor muiat în roșu și cu scufița ca surguciul unui vînător, și gaița albastră, gureșă flecară în veșmîntul ei de un albastru luminos, vesel, pe dedesubt alb, pălăvrăgind în țipete, mișcîndu-se iute în sus și în jos, dînd din cap, înclinîndu-se și pretinzînd că-i surata tuturor cîntăreților crîngului.

Pe cînd Ichabod își urma domol, la trap mărunt, drumul, ochiul lui, mereu deschis la fiecare semn de viitor belșug în cuhnii, se rotea cu nesaț peste bogățiile încîntătoarei Toamne. În toate părțile el zărea nesfîrșite provizii în mere — unele atîrnînd de crengi, dolofane și ațîțătoare, altele adunate în coșuri și butoiașe pentru piață, iar altele bulucite în grămezi nalte pentru presa de cidru. Mai departe prețuia întinsele cîmpuri de porumb, cu știuleții aurii ițindu-se de sub învelișul lor frunzos cu făgăduința unor prăjituri și budinci de preparat. Dovlecii cei galbeni, ce zăceau sub porumbiști, își întorceau pîntecele rotund, doldora, spre soare, chezășuind deslușit cele mai strașnice plăcinte; trecu în urmare pe lîngă aromite lanuri de hrișcă, respirînd mireasma stupilor de albine și, zărindu-i, alte plăcute făgăduințe i se furișau în minte sub forma unor delicioase prăjiturici, bine unse și drese cu miere ori melasă de micuța și durdulia mînă a Katrinei Van Tessel.

„Astfel hrănindu-și mintea cu multe gînduri dulci și presupusuri de zahăr“, călări de-a lungul poalelor unui șir de dealuri care străjuiau de sus asupra unora dintre cele mai încîntătoare priveliști ale întinsului ținut Hudson. Soarele își da treptat de-a dura marele-i rotocol în jos, spre apus. Sînul

generos al întinderii de apă numită Tappan Zee zăcea nemișcat și sticlos, și doar ici-colo o ușoară încrețire clătina și prelungea umbra albastră a munților depărtați. Cîțiva nori de chihlimbar pluteau pe cer, fără ca vreo adiere de vînt să-i clintească. Zarea se scălda într-o undă de aur fin, schimbîndu-se treptat în verdele pur al mărului, și din acesta, în albastrul închis al înaltului bolții. O rază piezișă zăbovea pe crestele împădurite de deasupra pereților abrupți ce dominau rîul, dînd parcă o mai mare adîncime cenușiului întunecat și purpuriului stîncilor. O goeletă pluti lent în zare, coborînd încet cu refluxul, un om se sprijinea alene de catarg, cîrmuind-o, și cerul răsfrînt strălucea pe apa liniștită de parcă vasul ar fi fost suspendat în văzduh.

Și era înspre seară cînd Ichabod sosi la castelul lui Heer Van Tessel, pe care îl găsi împodobit cu tot ce era mai mîndru înflorit în tot ținutul învecinat: bătrîni fermieri, cu fețele slabe, tăbăcite, în nădragi și straie făcute în casă, ciorapi albaștri și pantofi uriași cu catarame strălucitoare de pewter*, harnicele lor soțioare trecute înainte de vreme, cu bonete strîmte încrețite, în rochii cu talie lungă, cu jupoane țesute în casă, cu foarfece, pernițe de ace și săculeți de stambă deschisă atîrnîndu-le la șolduri; codane durdulii îmbrăcate la fel de bătrînește ca mamele lor și abia-abia cîte o pălărie de pai, vreo panglică fină ori poate o rochie largă albă amintea de înrîurirea orașului; flăcăi cu haine în pătrățele, cu șiruri de nasturi lucitori din alamă și cu părul strîns într-o coadă după moda acelor

---

* Aliaj de plumb și cositor.

vremuri, mai cu seamă dacă putuseră să facă rost pentru asta de o piele de țipar, prețuită în tot ținutul ca un lucru care hrănește bine și face mai tare părul.

Eroul adunării era, totuși, Brom Bones, venit aici călare pe armăsarul lui favorit, Daredevil* — ca și el înveșmîntat în metal și plin de renghiuri, creatură pe care nimeni în afară de el nu putea s-o stăpînească. De fapt, Brom era vestit pentru patima lui pentru animalele nărăvașe, dedate la tot felul de viclenii, fală ce-l ținea pe călăreț sub necurmată primejdie de a-și rupe gîtul, căci el socotea că un cal lesne de strunit, ascultător, e nedemn pentru un flăcău de soi.

Bucuros voi poposi acuma să înfățișez lumea fermecată care se ivi brusc în fața privirii răpite a eroului nostru, pe cînd intra în încăperea cea mare a conacului lui Van Tessel. Nu aia alcătuită de stolul de codane plinuțe răsfățîndu-se într-o bogăție de roșu și alb, ci întinsele farmece ale unei mese țărănești veritabil olandeze, în acel îmbelșugat anotimp al toamnei. Ce de farfurii încărcate—vîrf cu prăjituri de feluri diferite și aproape de nedescris, cunoscute numai priceputelor gospodine olandeze! Gogoși mici, moi, în formă de inel, checuri cu aromă de oloi și încă și mai fragede, minciunele sfărîmicioase și crocante, prăjituri în sirop și prăjituri cu foi, turtă dulce, prăjituri cu miere și celelalte din întregul neam a prăjiturilor. Și mai erau plăcinte cu mere, plăcinte cu piersici, plăcinte cu

---

* *Dare* — act de îndrăzneală, sfidare, provocare, și *devil* — diavol. (engl.).

dovleac; pe urmă, felii de șuncă și de carne de vită afumată, și pe lîngă astea farfurii care te încîntau cu prune conservate și piersici și pere și gutui, ca să nu mai pomenesc rasolul de pește și puii fripți împreună cu castroanele cu lapte și smîntînă — toate amestecate talmeș-balmeș, cam așa cum le-am înfățoșat și eu, cu tataia-ceainicul care-și trimitea norii de aburi din mijlocul lor. Doamne, iartă-mă! Mi-ar trebui timp nu șagă să înfățoșez toată bogăția ospățului, după cum s-ar cuveni, dar sînt prea nerăbdător să-mi continui istorisirea. Din fericire, Ichabod Crane nu era așa de grăbit ca povestitorul, așa că cinsti fiecare bunătate după cum se cădea.

Ichabod era o ființă cuviincioasă și recunoscătoare, a cărui inimă se mărea pe măsură ce stomacul i se umplea cu bucate bune și a cărui bunăvoie creștea cu mîncarea, precum a altora cu băutura. De asemenea, trebuie spus că nu se putu stăpîni să nu-și rotească ochii lui cei mari de jur împrejur pe cînd înfuleca, înveselit la gîndul că s-ar putea ca într-o bună zi să devină stăpînul acestui întreg domeniu de o bogăție și strălucire aproape de neînchipuit. Apoi gîndul îl duse la cum va întoarce spatele dărăpănăturii de școală, cum va plesni din degete în fața lui Hans Van Ripper sau a oricărui alt bogătan zgîrcit și cum ar azvîrli afară cu o zdravănă lovitură de picior oricare dăscălaș pribeag ce-ar cuteza să-i zică colega!

Bătrînul Baltus Van Tessel se mișca printre musafiri cu fața radiind de mulțumire și bună dispoziție, rotundă și luminoasă ca luna plină de dinaintea echinocțiului de toamnă. Politețile lui de gazdă primitoare erau scurte, dar expresive, mărginin-

du-se la o strîngere de mînă, o bătaie ușoară pe umăr, un hohot de rîs și stăruitoarea poftire „apucați-vă de mîncat și luați-vă singuri".

Și iată că din încăperea de alături se auzi muzica, invitînd la dans. Muzicantul era un negru bătrîn cu părul cărunt care alcătuia orchestra ambulantă de prin partea locului de mai bine de jumătate de secol. Instrumentul lui era tot așa de bătrîn și uzat ca și el. Cea mai mare parte a timpului scîrția pe două sau trei coarde, acompaniindu-și fiecare mișcare a arcușului cu una a capului, aplecîndu-se aproape pînă la pămînt și bătînd din picior ori de cîte ori o nouă pereche urma să intre în dans.

Ichabod se putea făli cu felul în care știa să danseze aproape la fel de mult ca și cu harul de cîntăreț. Nici un mădular, nici o părticică din el nu rămînea nemișcată, și de i-ai fi văzut trupul atîrnîndu-i împrăștiat în plină frămîntare și bălăbănindu-se prin odaie ai fi crezut că ai în fața ochilor, în carne și oase, pe însuși Sfîntul Vitus, binecuvîntatul patron al dansului. Era încîntarea tuturor negrilor de toate vîrstele și înălțimile, ai fermei sau din împrejurimi, care se îmbulzeau formînd piramide de fețe smolite lucitoare la fiecare ușă și fereastră, privind fermecați scena dinaintea lor, rotindu-și albul ochilor și dezvelind șiruri de dinți rînjitori pînă la urechi. Cum ar putea fi o ceată de ștrengari buni de bătut cu varga altfel decît bine dispuși și veseli? Doamna inimii lui îi era parteneră, zîmbind cu drăgălășenie la toate ocheadele lui amorezate, în timp ce Brom Bones, cumplit lovit de iubire și of, ședea abătut, îngîndurat, într-un ungher.

Cînd dansul se sfîrși, Ichabod fu atras de un grup de unchești sfătoși buni de basnă care împreună cu bătrînul Van Tessel ședeau fumînd la un capăt al tindei, clevetind asupra vremurilor de odinioară și istorisind lungi pățanii din timpul războiului.

Acest ținut, în vremea de care vă povestesc, era unul din acele locuri binecuvîntate bogate în isprăvi și oameni de seamă. În timpul războiului, frontul anglo-american trecuse prin apropiere, deci și ținutul nostru fusese pradă jafului și înțesat cu cow-boy, refugiați și tot felul de oameni făcînd parte din ce-avea mai de seamă frontiera. Trecuse tocmai destul timp ca fiecare povestitor să-și poată înflori istoria cu mici încondeieri și, folosindu-se de faptul că nimeni nu-și mai amintea faptele cu precizie, să se facă pe sine eroul fiecărei isprăvi.

Alta era povestea lui Doffne Mertling, un voinic barbă-albastră olandez care cît pe ce era să captureze, de pe un parapet noroios, o fregată britanică cu o flintă de calibrul nouă livre de nu s-ar fi întîmplat ca flinta să-i explodeze la a șasea salvă. Mai era acolo un bătrîn domn pe care nu-l vom numi, fiind prea bogat mynheer pentru a fi măcar amintit, și care, în bătălia de la Whiteplans, neîntrecut în arta apărării, parase un glonț de muschetă cu o sabie îngustă așa de bine, că lunecase șuierînd de-a lungul lamei și sări în lături cînd ajunse la mîner. Ca să probeze faptul, era gata oricînd să-și arate sabia cu mînerul nițel îndoit. De asemenea mai erau o mulțime care fuseseră la fel de cutezători pe cîmpul de bătaie, și nu era nici unul dintre ei să nu

fi fost încredințat că vitejia lui fusese hotărîtoare în terminarea războiului.

Dar toate istoriile astea nu erau nimic pe lîngă poveștile cu stafii și strigoi care le-au urmat. Pînă hăt, departe, ținutul e plin de legende de astea. Poveștile și superstițiile înfloresc de minune în locurile astea atît de retrase, colonizate de fel și fel de oameni, de ferite, dar n-au trecere la mulțimile care se mută de ici-colo, alcătuind populația celor mai multe locuri din țara noastră. Pe lîngă astea, în cea mai mare parte a satelor din alte părți strigoii nu prea sînt încurajați: abia au timp să tragă un pui de somn în morminte, că prietenii lor din viață se și călătoresc departe de ținut, astfel că pe cînd ies afară noaptea să se plimbe nu mai găsesc nici o cunoștință pe care s-o viziteze. Asta e poate motivul pentru care se aude atît de rar de strigoi în altă parte decît în comunitățile olandeze întemeiate demult.

Că totuși se păstrează povestiri cu întîmplări nefirești prin aceste părți, e fără îndoială datorită Văgăunii Somnoroase. E ceva molipsitor pînă și în aerul ce suflă dinspre locul ăla bîntuit, răspîndind odată cu el o înclinație spre vis și fantasii ce umplu tot ținutul.

În casa lui Van Tessel erau de față mai mulți dintre locuitorii Văgăunii Somnoroase, și ca de obicei tăifăsuiau pe îndelete despre istoriile lor uluitoare și sinistre. Multe lucruri triste se spuneau despre convoaie de îngropăciune, strigăte jalnice și bocete, auzite și zărite în jurul copacului cel mare din apropiere, unde fusese ucis nefericitul maior André. Se pomenea, de asemenea, despre femeia în

alb care fusese adesea auzită țipînd în nopțile de iarnă înainte de a începe viscolul, și care bîntuia vîlceaua întunecată de la Raven Rock* unde ea pierise în zăpadă. Partea cea mai de seamă a istorisirilor se învîrtea în jurul strigoiului favorit al Văgăunii Somnoroase, călărețul fără cap care fusese auzit de multe ori colindînd la ceas tîrziu prin partea locului și despre care se spunea că își priponește calul noaptea printre mormintele din țintirim.

Așezarea singuratică a bisericii părea să fi făcut din ea dintotdeauna un loc îndrăgit de suflete care nu-și găseau odihna. Ea se afla situată pe un dîmb, înconjurată de copaci semănînd cu niște lăcuste și de ulmi înalți, strălucind modestă printre ei, cu zidurile cuviincios văruite, așa cum curățenia creștinească strălucește printre umbrele izolării de lume. Un povîrniș lin cobora de la ea spre o pînză argintată de apă străjuită de arbori înalți, printre care puteai arunca o privire la dealurile albastre ale Hudsonului. De priveai la curtea ei plină cu iarbă crescută, unde razele soarelui păreau să doarmă liniștite, erai îndemnat să crezi că cel puțin aici morții se pot odihni în pace. Într-o parte a bisericii, se întindea o vîlcea împădurită, largă, de-a lungul căreia un pîrîu lat se năpustea mugind sălbatic printre stîncile sfărîmate și trunchiurile de arbori prăvăliți. Deasupra părții adînci a pîrîului, nu departe de biserică, fusese odinioară durat un pod de lemn; drumul care ducea la el și însuși podul erau umbrite de arborii ce se resfirau deasupra, întunecînd locul pînă și-n miezul zilei, iar noaptea

* Stînca corbului.

învăluindu-l într-o beznă înfricoşătoare. Asta era unul din locurile îndrăgite de călăreţul fără cap şi acolo, deci, era întîlnit mai des. Povestirea era istorisită de bătrînul Brouwer, cel mai necredincios în ceea ce priveşte stafiile: cum s-a întîlnit el cu călăreţul pe cînd se întorcea dintr-o mică hoinăreală prin Văgăuna Somnoroasă şi cum a fost silit de cineva din spate să dea pinteni calului, cum au galopat peste tufişuri şi mărăcinişuri, peste dealuri şi mlaştini, pînă cînd au ajuns la pod, unde călăreţul s-a preschimbat brusc într-un schelet şi l-a azvîrlit pe bătrînul Brouwer în pîrîu, şi cum a zbughit-o apoi peste vîrfurile copacilor cu un bubuit de tunet.

Această istorisire a fost îndată egalată de păţania de trei ori vrednică de minunare a lui Brom Bones, care l-a înfăţişat pe călăreţul hessian ca pe un jocheu de primă mînă. El adeveri sus şi tare că, pe cînd se întorcea într-o noapte din satul învecinat, Sing-Sing, fusese ajuns din urmă de călăreţul din miez de noapte, că îl aţîţase să se ia la întrecere cu el pentru un castron de punch şi l-ar fi cîştigat cu siguranţă pentru că Daredevil întrecuse calul strigoiului pe toată lungimea văii, dar, tocmai cînd ajunseră la podul bisericii, hessianul făcu un salt şi dispăru într-o pală de flăcări.

Toate aceste păţanii, istorisite în şoapta somnoroasă cu care oamenii vorbesc pe întuneric, cînd feţele ascultătorilor sînt luminate numai cînd şi cînd de licărirea unei pipe — toate acestea se întipăriră adînc în mintea lui Ichabod. El îşi aduse la rîndu-i obolul cu mari citate din nepreţuitul lui autor Cotton Mather, adăugă multe întîmplări de

mai mare mirarea, petrecute în satul lui natal din Connecticut, precum şi vedeniile pline de groază care i se arătaseră în plimbările lui nocturne prin Văgăuna Somnoroasă.

Petrecerea se stingea treptat. Bătrînii fermieri îşi adunară familiile în căruţele care se mai auziră o bucată de vreme hurducăind de-a lungul drumurilor făgăşuite şi peste dealurile depărtate. Cîteva domnişoare călăreau pe perniţele aşezate în şa, în spatele drăguţilor lor şi rîsetul sprinţar amestecat cu tropotul copitelor răsună ca un ecou de-a lungul tăcutei ţări acoperite cu păduri, sunînd tot mai stins pînă cînd se pierdu treptat în depărtare iar scena nu de mult plină de zgomot şi glume rămase acum tăcută şi deşartă. Numai Ichabod zăbovea încă, după obiceiul amorezaţilor de la ţară de a avea un *tête-à-tête** cu moştenitorii, pe deplin convins că deja se afla pe marele drum al biruinţei. Ce s-a petrecut în timpul acestei convorbiri nu vă voi spune, pentru că de fapt nu ştiu. Ceva totuşi mă tem că a mers cum nu trebuia, fiindcă după nu mult timp spălă putina cam întristat şi abătut. Oh, femeile, femeile! Să-l fi jucat între degete fata cu unul din şiretlicurile ei de cochetă? Încurajarea sărmanului dascăl să fi fost numai o prefăcătorie pentru a-şi asigura cucerirea rivalului lui? Numai Dumnezeu ştie! Mă voi mărgini să spun doar că Ichabod se furişa mai curînd cu aerul unuia care prădase un coteţ de găini, decît inima unei domniţe frumoase. Fără să privească la dreapta

* Întîlnire, discuţie între patru ochi (în franceză, în original).

sau la stînga ca să mai bage în seamă priveliştea avuţiei la care se uitase cu satisfacţie de atîtea ori merse drept la grajd şi, cu o mulţime de pumni şi picioare daţi din toată inima, îşi ridică bidiviul în modul cel mai nepoliticos cu putinţă din plăcutul culcuş în care dormea dus, visînd la munţi de porumb şi ovăz şi la văi întregi de timothy* şi trifoi.

Era acel ceas de noapte în care se pun la cale vrăjile cînd Ichabod, cu inima grea şi pleoştit, purcese pe drumul spre casă peste coastele înaltelor dealuri care domină aşezarea Tarry Town, dealuri pe care tot el le trecuse aşa de voios în aceeaşi după-amiază. Ora era la fel de mohorîtă ca şi el. Departe, Tappan Zee îşi întindea întunecata şi nedesluşita-i pînză largă de ape pe care ici şi colo se zărea catargul înalt al cîte unei goelete, liniştit ancorată la ţărm. În neclintita tăcere a miezului de noapte, putea chiar să audă lătratul cîinelui de pază de pe celălalt ţărm al Hudsonului, dar asta aşa de slab şi pierit, încît îţi puteai da seama de depărtarea la care se afla acest credincios însoţitor al omului. Cînd şi cînd, tot departe, cucurigul lung al unui cocoş trezit din întîmplare răzbătea din vreo ogradă pierdută printre dealuri, cum răsună un ecou din vis în ureche. În jur — nici un semn de viaţă, ci doar, arar, melancolicul ţîrîit al unui greier, sau, poate, mugetul gutural al unui buhai de baltă din mlaştina învecinată, ca şi cum ar fi dormit prost şi s-ar fi întors deodată pe partea cealaltă.

---

* Iarbă sălbatică (Phelum pratense), foarte apreciată de ierbivore.

Toate istorisirile cu stafii şi spiriduşi pe care le auzise în timpul după-amiezii i se îngrămădeau în minte. Noaptea se făcea tot mai deasă, stelele se scufundau mai adînc în cer şi norii călători i le ascundeau cîteodată privirii. Niciodată nu se simţise atît de singur şi trist. Pe lîngă asta, se apropia chiar de locul unde se petrecuseră atîtea din păţaniile istorisirilor cu stafii. Drept în mijlocul drumului, se înălţa un mare arbore-lalea* care se apleca aidoma unui uriaş peste toţi arborii dimprejur, alcătuind un fel de punct de reper. Ramurile lui noduroase şi cu înfăţişări ciudate erau destul de groase pentru a trece drept trunchiurile unor copaci obişnuiţi, răsucindu-se aproape pînă la pămînt şi ridicîndu-se iar în aer. Acest arbore era legat de povestea tragică a nefericitului André care aici fusese luat prizonier şi era peste tot cunoscut ca arborele maiorului André. Oamenii de rînd îl priveau cu un amestec de respect şi superstiţie: pe de o parte, din simpatie pentru soarta nenorocosului care-i dăduse numele, iar pe de alta pentru povestirile cu vedenii stranii şi plînsete pline de jale legate de el.

Pe cînd Ichabod se apropia de acest arbore îngrozitor şi începu să fluiere, i se păru că cineva îi răspunde la fluierat; era doar o adiere care trecuse printre crengile uscate cu un susur ascuţit. Cînd se apropie puţin mai aproape, i se păru că zăreşte ceva alb atîrnînd în mijlocul coroanei. Se opri şi încetă să fluiere dar privind mai de aproape băgă de seamă că era un loc în care arborele fu-

---

* *Liriodendron Tulipifera.*

sese lovit de trăsnet şi lemnul alb zăcea dezgolit. Deodată, se auzi un geamăt. Dinţii începuseră să-i clănţăne, iar genunchii să tremure, lovindu-se de şa, dar era numai frecatul unei crengi uriaşe de alta în timp ce se legănau sub suflarea brizei. Trecu teafăr de arbore, însă noi pericole se iviră înainte-i.

Cam la două sute de yarzi* de copac, un pîrîiaş curgea peste drum, vărsîndu-se în vîlceaua mlăştinoasă şi des împădurită cunoscută sub numele de Mlaştina lui Wyley. Cîţiva buşteni grosolani, aşezaţi unul lîngă altul, serveau drept pod peste pîrîu. Pe partea drumului unde pîrîul intra în pădure, un pîlc de stejari şi castani, încolăciţi bine cu viţă de vie sălbatică, aruncau o beznă de cavernă peste el. Cea mai grea încercare care-l aştepta era taman trecerea peste pod. Chiar pe locul ăsta fusese luat prins nenorocosul André, şi sub coroanele ăstor castani şi bolte de viţă de vie fuseseră ascunşi vînjoşii fermieri care puseseră mîna pe el... De atunci chiar se credea că locul e bîntuit de strigoi şi spaima îngheţa inima şcolarilor care trebuiau să treacă pe-aici după căderea întunericului.

În timp ce se apropia de pîrîu, inima începu să-i bată mai-mai să iasă din piept, totuşi îşi ţinu firea, dădu calului vreo zece lovituri de picior în coaste şi încercă să treacă repede peste pod. Însă, în loc să pornească înainte, nărăvaşa mîrţoagă făcu o mişcare într-o parte şi alergă de-a dreptul spre îngrăditura de reazim. Cu spaima crescută de împotrivire, Ichabod smuci frîul în partea dimpotrivă

* Circa 180 de metri.

şi lovi zdravăn calul cu celălalt picior, dar zadarnic: bidiviul o luă din loc, e drept, dar numai ca să se vîre în cealaltă parte a drumului, într-un desiş de mărăcini şi arini negri. Dascălul aplică şi biciul şi călcîiul pe slăbănoagele coaste ale lui Gunpowder care, la rîndul lui, se năpusti înainte fornăind şi sforăind, oprindu-se apoi chiar lîngă pod aşa de brusc, că fu gata-gata să-şi dea peste cap călăreţul în pîrîu. Chiar în acest moment un zgomot apăsat de mers ca prin apă ajunse la urechea sensibilului Ichabod. În bezna crîngului, pe marginea pîrîului, zări o matahală diformă, neagră, nemăsurată. Nu se mişca, ci şedea neclintită în întuneric asemenea unui monstru gigantic gata să sară asupra călătorului.

Părul înspăimîntatului dascăl se făcu măciucă de groază. Ce era de făcut? Să se-ntoarcă şi s-o ia la sănătoasa, era prea tîrziu, şi apoi ce sorţi de izbîndă avea să scape de o stafie sau de un spiriduş, dacă de-asta era vorba, care putea să călărească pe aripile vîntului? Adunîndu-şi, prin urmare, o fărîmă de curaj el întrebă, bîlbîindu-se:

— Cine eşti?

Nu primi nici un răspuns. Repetă întrebarea cu o voce şi mai mişcătoare. Şi totuşi nimic. Încă o dată, lovi coastele neclintitului Gunpowder şi închizînd ochii începu deodată să cînte cu însufleţire subită un psalm. Chiar atunci chipul întunecat care-l înfricoşase începu să se mişte şi din două mişcări, hop, sări pe dată drept în mijlocul drumului. Deşi noaptea era întunecoasă şi sumbră, totuşi forma necunoscută putea fi întrucîtva întrezărită. Părea să fie un călăreţ de proporţii uriaşe, călare pe

un cal negru, ager de mînca jeratic. Nu făcu nici o încercare să-l lovească sau să se apropie, ci se ţinu la oarecare depărtare pe una din marginile drumului, mergînd în trap mărunt pe partea cu care nu vedea bătrînul Gunpowder, care îşi revenise acum din frica şi toanele lui.

Cum lui nu-i ardea de un astfel de însoţitor straniu la miez de noapte (căci îşi aminti de aventura lui Brom Bones cu galopantul hessian) dădu pinteni mîrţoagei, în speranţa de a-l lăsa în urmă. Străinul îşi iuţi la fel de mult calul. Ichabod trase de frîu ca să meargă la pas, socotind să rămînă în urmă, celălalt făcu la fel. Cu inima micită cît un purice, Ichabod se strădui să cînte din nou psalmul dar limba uscată i se lipi de cerul gurii şi nu putu să rostească nici măcar un verset. Era în tăcerea încăpăţînată şi posacă a stăruitorului însoţitor ceva plin de taină, cumplit. De asta avea să-şi dea curînd seama, şi încă într-un mod înspăimîntător. Urcînd pe un dîmb mai ridicat de pe care silueta însoţitorului său se răsfrîngea pe cer gigantică, înfăşurată într-o pelerină, Ichabod rămase trăsnit de frică observînd că *nu avea cap!* Şi groaza îi crescu şi mai mult băgînd de seamă că, în loc să-i şadă pe umeri, capul era purtat pe oblîncul şeii. Spaima îl cuprinse într-un asemenea hal, că era aproape să-i ia minţile şi abătu o ploaie de lovituri asupra lui Gunpowder, nădăjduind să scape printr-o mişcare bruscă de însoţitor, dar stafia zvîcni în aceeaşi săritură cu el. Apoi se năpustiră înainte de scăpărau pietrele şi scîntei ţîşneau sub copitele cailor, într-o goană nebună, pîndită de tot felul de primejdii. Straiele largi fluturau prin văzduh

în timp ce Ichabod îşi culcă trupul osos de-a lungul coamei calului, cu dorinţa arzătoare de a zbura ca vîntul.

Ajunseseră acum la drumul care iese din Văgăuna Somnoroasă, dar Gunpowder, care părea stăpînit de ucigă-l toaca, în loc s-o ţină drept, făcu o întoarcere şi se năpusti cu capul în piept în josul dealului din stînga. Drumeagul de-aici trecea printr-o văgăună nisipoasă, umbrită de copaci pe o distanţă de aproape un sfert de milă, spre locul unde era pus de-a curmezişul vestitul pod din istoriile cu stafii. Dincolo de pod se înălţa numaidecît movila verde pe care era cocoţată biserica.

Şi deşi strechea bidiviului îl făcuse pe neîndemînaticul călăreţ să cîştige o bucată de drum cu goana, dintr-o dată pe la jumătatea Văgăunii chingile şeii cedară şi Ichabod o simţi cum alunecă de sub el. O apucă de oblînc şi se căzni s-o ţină strîns. Zadarnic însă, că abia avu timp să se salveze pe el, agăţîndu-se deznădăjduit de gîtul mîrţoagei, în timp ce şaua căzu la pămînt şi o auzi bufnind sub copitele calului urmăritorului său. Pentru o clipă se îngrozi la gîndul mîniei lui Hans Van Ripper, căci era şaua lui de duminică, dar n-avea răgaz să se teamă de fleacuri: strigoiul îi călca aproape pe urme şi (cum nu era un călăreţ prea grozav) abia izbutea şi numai cu mare greutate să rămîie călare: ba aluneca într-o parte, ba într-alta şi, din cînd în cînd, se izbea de muchea tăioasă a şirei spinării mîrţoagei cu atîta putere, încît îl cuprindea teama să nu fie despicat în două.

Printre copaci, un luminiş îi insuflă nădejdea că podul de lîngă biserică era aproape. Răsfrînge-

rea tremurată a unei stele de argint în chiar apa pîrîului în spuse că nu se înşelase. Văzu zidurile bisericii, licărind cenuşii, printre copacii de dincolo. Îşi aduse aminte că era aproape de locul în care dispăruse stafia cu care se întrecuse Brom Bones.

„De-aş putea numai ajunge la pod, aş fi salvat" gîndi Ichabod. Chiar atunci auzi bidiviul negru pufăind greu şi iute în spatele lui şi i se păru chiar că îi simte răsuflarea fierbinte. O lovitură în coaste, şi bătrînul Gunpowder sări cu zgomot peste pod, ajungînd pe malul celălalt de unde Ichabod aruncă o privire îndărăt să vadă dacă urmăritorul lui nu dispare, aşa după cum se cădea, într-o pală de foc şi pucioasă. Taman atunci zări strigoiul ridicîndu-se în scări, gata să-şi azvîrle capul în el. Ichabod se sili să evite înfiorătoarea ghiulea, dar prea tîrziu: ea îi întîlni ţeasta cu un trosnet înfricoşător şi dascălul se prăvăli cu capu-n jos în ţărînă, în timp ce Gunpowder, bidiviul negru şi călăreţul-stafie dispărură ca răpiţi de-un vîrtej.

În dimineaţa următoare, bătrînul cal fu găsit fără şa şi cu frîul sub picioare păscînd liniştit iarba la poarta casei stăpînului. Ichabod nu-şi făcu apariţia la micul dejun; veni şi ora cinei, dar ia-l de unde nu-i. Copiii se adunaseră la şcoală şi hoinăreau agale pe malul pîrîului dar dascălul, nicăieri. Hans Van Ripper începu să nu se simtă în apele lui, gîndindu-se la soarta bietului Ichabod şi a şeii sale.

Se puse la cale o cercetare şi, după căutări neobosite, îi aflară urmele. Într-o parte a drumului ce ducea la biserică fu găsită, călcată şi afundată în noroi, şaua; urma copitelor calului, adînc întipărită pe drum şi fără tăgadă datorată unei viteze nebune, duceau spre pod, dincolo de care, pe malul unde pîrîul era mai lat iar apa curgea adîncă şi neagră, fu găsită pălăria nefericitului Ichabod şi, chiar lîngă ea, un dovleac sfărîmat.

Pîrîul fu cercetat cu de-amănuntul, dar corpul dascălului nu fu descoperit nicăieri. Hans Van Ripper, ca păstrător al averii sale, îi examină boccea ua în care-i încăpeau toate bunurile lumeşti. Ele erau alcătuite din două cămăşi şi jumătate, două gulere tari, o pereche ori două de ciorapi lungi, uzaţi, un costum scurt, străvechi, de catifea în dungi, un brici ruginit, o carte de psalmi cu multe pagini îndoite la colţuri şi un fluier rupt. Cît priveşte cărţile şi mobila şcolii, ele aparţineau comunităţii, afară de „Istoria vrăjitoriei" de Cotton Mather, de „Noul Almanah Englez" şi de o carte de vise şi ghicirea norocului; în ultima fu găsit un petec de hîrtie de desen, mîzgălit şi pătat după mai multe zadarnice încercări de a compune nişte versuri întru slăvirea moştenitoarei lui Van Tessel. Cărţile alea magice şi mîzgălitura poetică fură încredinţate focului de Hans Van Ripper, care, de atunci, hotărî să nu-şi mai trimită copiii la şcoală. Oricîţi bani va fi avut învăţătorul — şi el tocmai îşi primise simbria pe trimestru abia cu o zi sau două înainte — trebuie că i-a avut asupră-i în momentul dispariţiei.

Întîmplarea asta misterioasă prilejui multe discuţii şi presupuneri la biserică în duminica următoare. Cete de cască-gură şi flecari se adunaseră în cimitir, la pod şi pe locul în care fuseseră găsite pălăria şi dovleacul. Erau amintite păţaniile lui

Brouwer, Bones şi a multor altora, şi după ce le cercetară sîrguincios pe toate, întorcîndu-le pe-o parte şi pe alta, după ce le-au comparat cu amănuntele cazului de faţă, oamenii îşi clătinară capetele, încheind că Ichabod fusese cu siguranţă răpit de călăreţul hessian.

Cum fusese burlac şi nu datora nimic nimănui, nimeni nu şi-a mai bătut capul cu el, şcoala a fost mutată în altă zonă a văgăunii şi alt dascăl domni în locul lui.

Este drept că, la cîţiva ani după întîmplare, un bătrîn fermier care plecă pînă la New York într-o vizită, şi de la care s-a aflat acolo toată păţania cu strigoiul, a adus acasă vestea că Ichabod Crane încă trăia, că părăsise ţinutul în parte de frica strigoiului şi a lui Hans Van Ripper, în parte din cauza umilinţei de a fi concediat brusc de bogata moştenitoare, că se aşezase într-un colţ depărtat al ţării, că ţinuse o şcoală şi studiase dreptul în acelaşi timp, că fusese admis în barou, că devenise politician, că se ocupase de succesul candidaţilor în alegeri, că scrisese pentru ziare şi că în cele din urmă devenise magistrat la Ten Pound Court.

De asemenea, s-a observat că Brom Bones, care la scurt timp după dispariţia potrivnicului său a condus-o pe înfloritoarea Katrina în triumf la altar, priveşte grozav de şiret ori de cîte ori se povestea păţania lui Ichabod, şi totdeauna izbucnea într-un rîs vesel la amintirea dovleacului, fapt care i-a făcut pe unii să bănuiască că ştie mai mult asupra cazului decît vrea să spună.

Totuşi, bătrînele ţăranci, care sînt cei mai buni judecători în materie, susţin pînă în ziua de azi cu tărie că Ichabod a fost răpit de puteri supranaturale şi asta e una din poveştile preferate ce se spun iarna în jurul focului. Podul deveni, mai mult ca oricînd, prilej de teamă superstiţioasă şi poate că asta e cauza pentru care drumul a fost mutat în ultimii ani, astfel că la biserică se ajunge mergînd pe malul eleşteului morii. Lăsată în paragină, şcoala se dărăpănă curînd şi se spune că este bîntuită de stafia nefericitului dascăl, şi în liniştite seri de vară, flăcăiandrului care se-ntoarce de la plug i se năzare că aude în depărtări glasul lui, îngînînd un psalm melancolic, printre singurătăţile liniştite ale Văgăunii Somnoroase.

CUPRINS

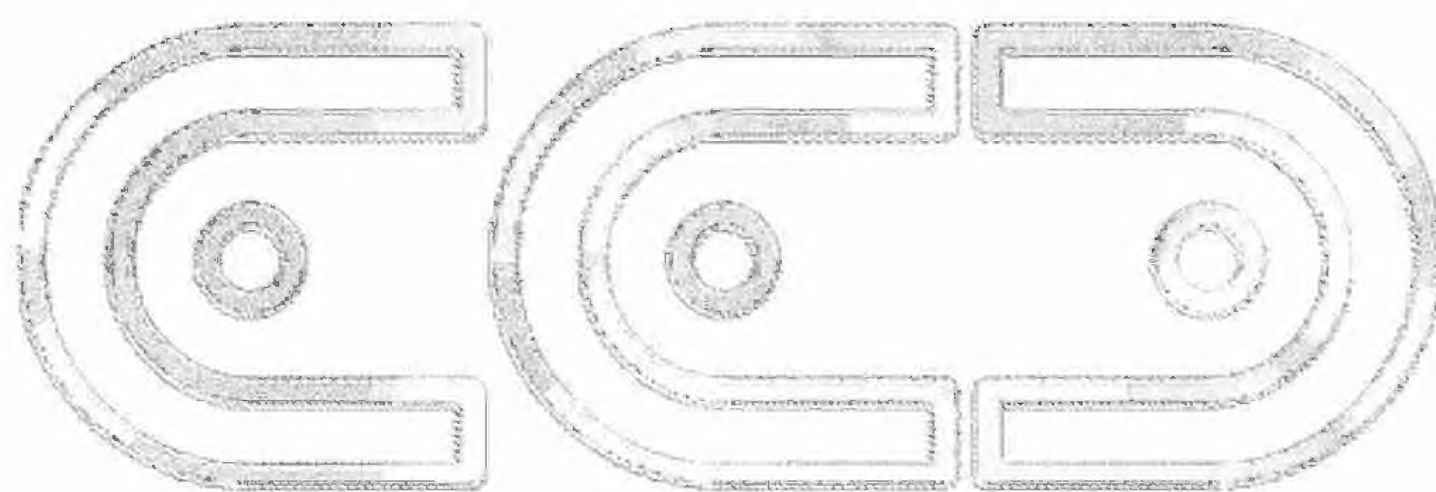
Redactor: VIRGIL BULAT
Tehnoredactor: CONSTANTIN RUSU

Apărut: 1973 Comanda nr.: 695 Coli de tipar: 11,50 Tiraj: 76.000+80 broşate, 4000+60 legate 1/2 pentru biblioteci. Hîrtia: tip. înalt B. 63 g/m². Format: 70×100/32.

Tiparul executat sub comanda nr. 508/1973 la Întreprinderea Poligrafică Cluj, str. Brassai nr. 5—7. Republica Socialistă România

Scanare și prelucrare digitală

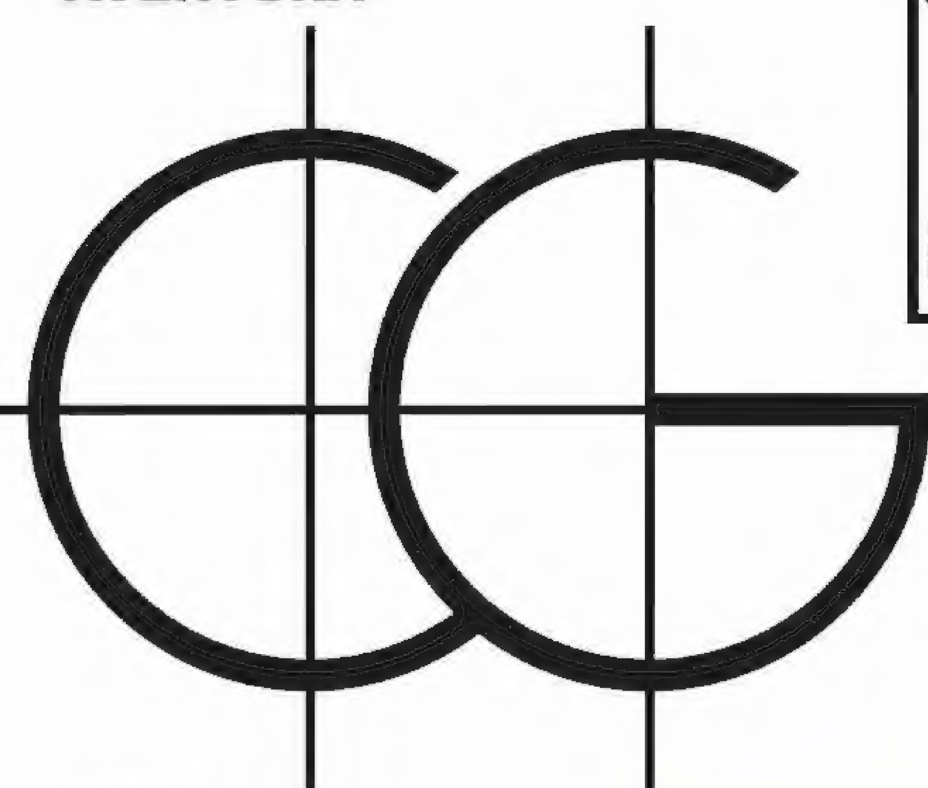
de

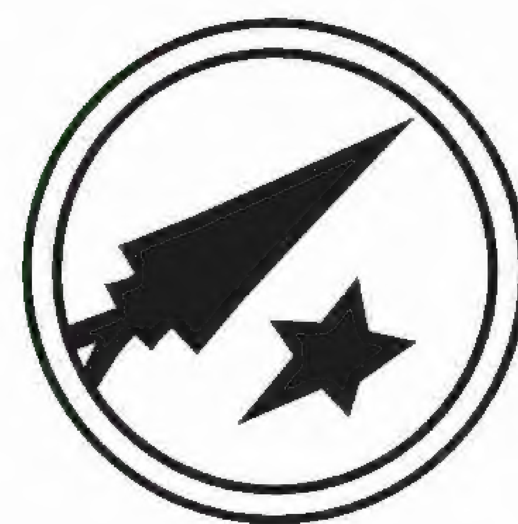

Anonim

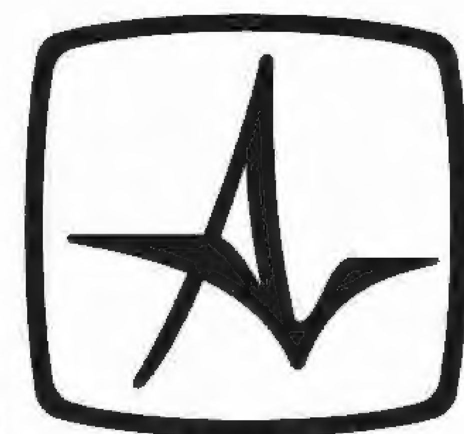

și

CAT Graur

Antwerpen

2023

